ŽIVOT DLE NÁBOŽENSTVÍ.

Příruční knížka pokynů a modliteb hlavně pro vzdělanější kruhy mužské.

Vydal

TILMANN PESCH S. J.

S ocelorytinou.

Dle 7. vydání německého na jazyk český převedl

P. PLACIDUS X. BUCHTA,

benediktin rajhradský.

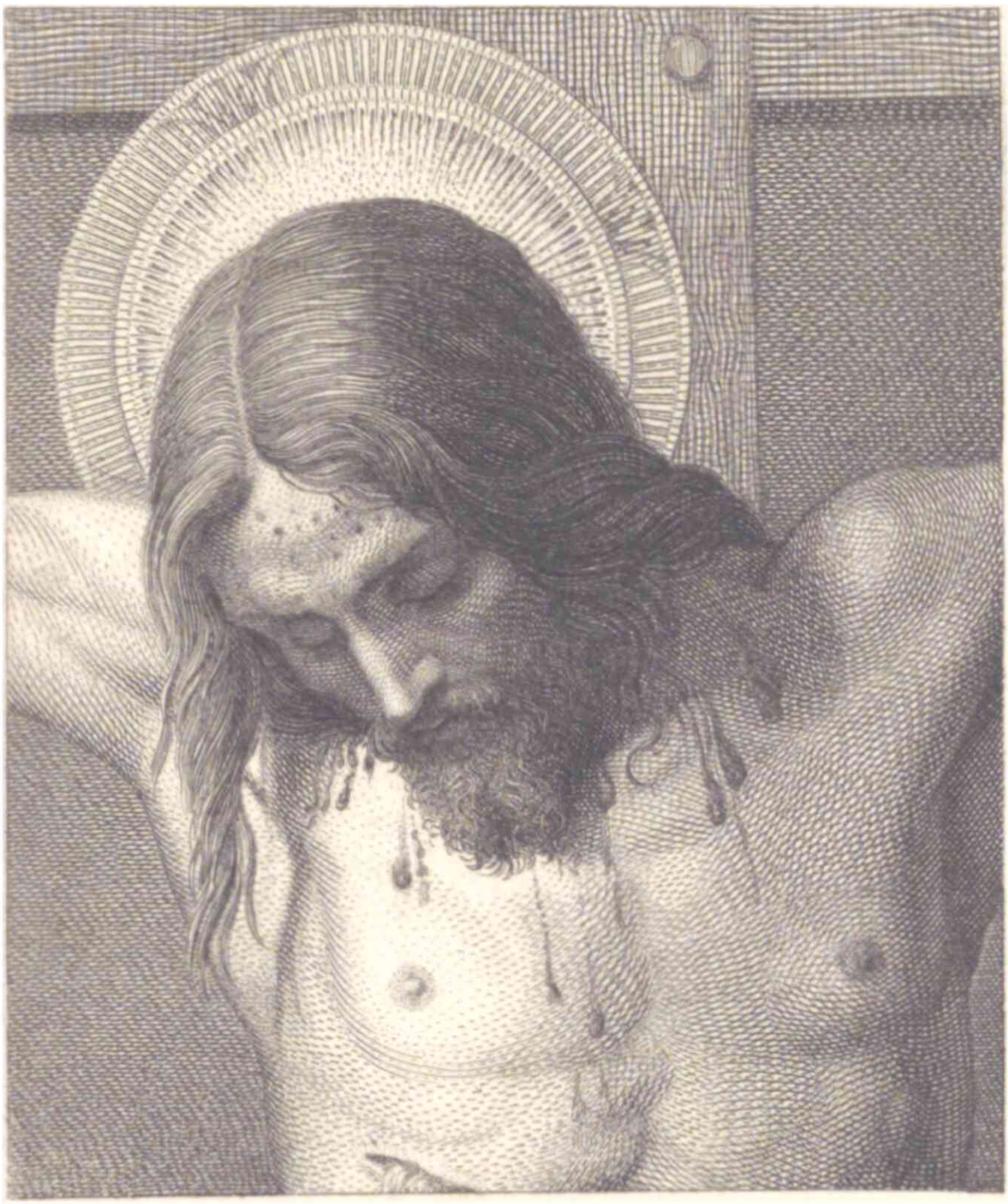
Se schválením nejd. biskupského úřadu ve Freiburku a s povolením řeholních představených.

Druhé vydání.

V Olomouci 1899.

Nákladem českého knihkupectví R. Prombergra.

Život dle náboženství.

Na dorozuměnou.

Náboženství náleží k podstatě člověka dokonalého, a ten, kde odvrhuje tuto stránku své přirozenosti, vzdává se rozhodně v nejzávažnější příčině nároků na důstojnosť a ušlechtilosť lidskou. Pravdě této jednak veskrz jasné, jednak mocně stělesněné v soubor skutečnosti celých věků, zdravý rozum vzepříti se nemůže, ovšem ale zarputilosť a předpojatosť, které, jako všude jinde, tak také na poli náboženském kladou přirozenému pojímání daných okolností celé spousty překážek. A bohužel, že právě doba naše zdá se míti zvláštní výsadu, chlubiti se zmíněnými neblahými vlastnostmi ve všech snahách, které týkají se nebo nějakým způsobem směřují k náboženství. Neníť rozhodně možno, aby bylo jinými vzpružinami udržováno hnutí, které ve všech vrstvách moderní společnosti pracuje pod příšerným heslem: »Odkřesťanit lidskou společ-

nosť!« A předce nemůže nikdo jiného základu položiti nežli ten, který položen jest, Ježíš Kristus! Když ne vážnosť skutečného slova božího, tedy aspoň věkovité události dějinné měly by o pravdě této přesvědčiti každého, kdo má pro otázky a potřeby doby oko otevřené a poněkud citelné. A pro tuto velevážnou příčinu, aby totiž napřed náležitě probuzen, potom pak udržován a živen byl duch pravého náboženství Kristova, předkládáme hlavně vzdělanějším našim kruhům mužským spisek přítomný. Kniha promluví svým obsahem sama za sebe, zde jen malým svitem dějinného paprsku pokusíme se jí raziti cestu do řad českých našich poměrů domácích.

Bylo by marným zapírati, že to ve příčině ducha náboženského a církevního nevypadá u nás dosti kormutlivě, vždyť denní téměř úkazy a zprávy vynášejí na veřejnosť věci skoro k víře nepodobné. A co jest nejsmutnějšího z toho všeho — převážná část intelligentní veřejnosti přechází tu docela lhostejně k dennímu pořádku! Jakoby duch víry Kristovy nebyl tepnou celého života a kořenem zdaru při všem počínání! Nesmí se ovšem ani z daleka tvrditi, že snad plynou vzpomenuté právě vady z jakési náchylnosti zvláštního ustro-

jení české povahy a duše; takového národního neštěstí Prozřetelnosť českého člověka uchránila. Kořenem svým vězí spíše v okolnostech zevnějších, v nichžto dychtivý chvat, dohoniti ve všem jiné národy kulturní, udusil potřebnou opatrnosť, tak že přejímány u nás do kulturního života živly otravné, zdravý organismus domácí jen seslabující a hubící. Český národ vždy jen pod praporem pravé víry Kristovy dospěl moci a ušlechtilé dokonalosti, to jest klíč ku správnému porozumění dějin domácích, to jest také naším úkolem přítomným a zároveň tajemstvím naší síly a zdárné kulturní budoucnosti! Ten, kdo chce národ voditi po jiných cestách, nezná podstaty českého člověka, bloudí osudně ve svých domněnkách o vlastním jádru a významu českého života. Těm pak jmenovitě, kdož neustávají vystavovati tak zvanou čistou lidskost neboli humanitu za ideál, který jedině jest hodným správné snahy myslí probudilých, odpovídáme na dorozuměnou slovy velikého apologety: »Wir sollen ganze Menschen dadurch werden, dass wir echte Christen werden!« Pravými a celými lidmi budeme jen tehdy, budeme-li pravými a horlivými křesťany! K tomuto pak vznešenému cíli chce v našich poměrech

naváděti knížka, kterou právě do rukou svých krajanů klademe. Kéž jest přijata po vlastech našich s dobrou vůlí, které přejeme již vzhledem k dobré věci hojnou měrou všechněm skrze milosrdenství Toho, který řídí srdce lidská jako potoky vod... A ty milé hlaholy mateřského jazyka, jimiž stělesněn jest na zevnějšek obsah spisku, nechať jsou modlitbou před trůnem Otce národů za naši vlasť a za milý, tak často a těžce zkoušený národ český! *Fiat, fiat!*

V Rajhradě na den památky bl.
Jana Sarkandra 1897.

Překladatel.

ČASOVÉ OTÁZKY,

na které podává přítomná knížka odpovědi.

Jest náboženství věcí citu? Str. 1.

Jest pouze něčím vnitřným? Str. 3

Jest lhostejným, jaké má člověk náboženství? Str. 9.

Může člověk rozumný pochybovati o jsoucnosti Boží? Str. 11

Jaký jest účel světa? Str. 18.

Proč dopouští Bůh tolik utrpení a hříchů? Str. 20.

Co jest hřích dědičný? Str. 22.

V čem záleží vykoupení skrze Krista? Str. 23.

Co znamená: Maria Panna jest bez poskvrny počata? Str. 23.

X.

Po čem se pozná nejlépe božský původ křesťanství? Str. 26.
Odkud víme, že jest Kristus pravým Bohem? Str. 29.
Proč dal Bůh člověčenstvu zjevení? Str. 31.
Má každý člověk hledati pravdu v Písmě svatém? Str. 35.
Kdo zavedl uctívání Rodičky boží? Str. 39. a 386.
Není nepochopitelným, že nechal Bůh svého jednorozeného Syna umříti? Str. 41.
Chce Bůh aby byli všichni lidé spaseni? Str. 44. a 91.
Jak může činiti Bůh zázraky? Str. 45.
Co jest účelem budoucího soudu všeobecného? Str. 48.
Proč zjevil Bůh tajemství nejsv. Trojice, proč vůbec zjevil tajemství, kterých lidé nedovedou pochopiti? Str. 50.
Dalo se očekávati, že založí Kristus církev viditelnou? Str. 52.
Jak se postaral Bůh o neporušené zachování pravdy? Str. 54.
V jakém smyslu jest papež neomylným? Str. 57.
Jest povinností každého státi se údem církve? Str. 58.

Možno pravou církev Kristovu snadno poznati? Str. 59.

Co nastane po smrti? Str. 63.

Co znamená »věřiti«? Str. 66.

Jaké jsou prameny nevěry? Str. 67.

Jest hřích opravdu zlem tak velikým? Str. 73.

Kdy a jak jsem zhřešil? Str. 76.

Je souboj mravně dovoleným? Str. 82.

Může býti člověk křesťanem a nevěřiti na peklo? Str. 88.

Co jest »milosť«? Str. 96.

Jak se shoduje uctívání svatých, služba církevní a j. se službou boží? Str. 111.

K čemu jsou posty a rozlišování pokrmů? Str. 162.

Jaký význam má oběť mše svaté? Str. 197.

Proč jest oděn kněz ve zvláštní roucha? Str. 199.

Proč užívá církev jazyka latinského? Str. 200.

Proč se zpovídáme? Str. 192.

Jakou cenu má nejsv. Svátosť Oltářní? Str. 303.

Není modlitba rozjímavá naprosto zbytečnou? Str. 324.

Jaký jest můj účel na světě? Str. 329

Jest dobrým uctívati nejsv. Srdce Pána Ježíše? Str. 362.
Proč uctíváme Marii Pannu? Str. 376.
Proč vzýváme svaté? Str. 387.
Jak si počínati při volbě stavu? Str. 410.
Jak smýšleti o manželstvích smíšených? Str. 412.
Co činiti v případě nemoci? Str. 420.
Co má člověk učiniti, upadne-li do nebezpečenství smrti a není na blízku kněze? (Vzbuzení dokonalé lítosti.) Str. 292. a 370.
Jak si počínati u lože těžce nemocného nebo umírajícího? Str. 435.
Proč se modlíme za zemřelé? Str. 438.
Co dlužno zachovati při udělování svátosti křtu? Str. 442.
Jaký má význam svátosť biřmování? Str. 443.
Jaký má význam svátosť posledního pomazání? Str. 421.
K čemu jest kněžstvo (klerus)? Str. 444.
Není celibát (bezženství) kněží hodným zavržení? Str. 446.
Jak má se věc s uzavíráním manželství a s překážkami manželství? Str. 448.
Jaký užitek plyne z odpustků? Str. 450.

Jaký jest účel církevních žehnání, obřadů, náboženských spolků, klášterů? Str. 452.
Proč uctíváme obrazy a ostatky svatých? Str. 458.
Jaký význam má rok církevní? Str. 459.
Co jest Syllabus? Str. 486.

* * * * * * * * * * * * * * * * *

ČÁSŤ PRVÁ.

Náboženské vzdělání.

Úvodní pokyny

o podstatě a významu náboženství.

»Ať jakékoli rozdíly se jeví v celkových názorech lidí, v tom shodují se všickni, že tak zvanou vlohu náboženskou považovati sluší za přednost, ano za vznešenou známku výtečnosti v přirozenosti lidské.« Tak vyjádřil se známý jeden nevěrec doby nejnovější.

1. Co jest tedy to náboženství? Není snad toliko změkčilým nebo možná i šlechetným citem? Není pouhou instinktivní potřebou lidského srdce? Nikoliv! Jakmile náboženství dopustí, aby v nivec se rozplynula pravda a skutečnosť toho, na co se vztahuje, stává se nedůstojným snivým blouzněním, za které styděti se musí člověk jen poněkud opravdový. Náboženství směřuje spíše svou pod-

statou k skutečnosti pravdivé a nadsmyslné, která ve vytváření a zařízení našeho života neskonale více musí rozhodovati než skutečnosť smyslům přístupná.

Pramenem náboženství jest neodbytné ze všech stran úsilně se vnucující poznání Boha. Náboženství pak samo jest pevný, na bezpečném poznání a spolehlivém vědění zalcžený směr vůle, kterým se člověk povinně a důvěrně uznává závislým na Bohu svatém a spravedlivém, neskončeně vznešeném a láskyhodném, původci, pánu a řediteli všeho, co jest, a dle toho také své jednání zařizuje a pořádá.

Projděme veškery končiny země, sledujme dějinný chod uplynulých staletí, všude, kde objevuje se člověk, pozdvihuje očí svých k nebi, uznává bytosť, od které všecko jako od poslední své příčiny pochází a závisí, cítí se v srdci svém puzena k Bohu, Nekonečnému, Spravedlivému, Dobrotivému. Již před 2000 let napsal Cicero: »Žádný národ není tak surový a divoký, aby nebyl přesvědčen o jsoucnosti Boha, i když nepoznává při tom vniterné jeho podstaty.« Nejnovější výsledky badání národopisných potvrzují tento výrok pohanského myslitele ve všech směrech.

Každý člověk bez rozdílu cítí v hloubi své duše přísný závazek dle tohoto poznání také jednati. Chtěj nechtěj musí uznati, že má k Bohu určité povinnosti. Se zřetelem k božskému zjevení, po němž člověčenstvo od věků toužilo, a které jako zaručená událost, ano jako střed dějin světových neotřeseně stojí, musí ve svém rozumu za pravdu míti (věřiti), co Bůh zjevil — a musí konečně svědomitě užívati všech prostředků milosti, které Bůh k spáse lidí vyvolil a ustanovil. To znamená zkrátka: člověk musí míti náboženství. A poněvadž se Bůh skutečně v Kristu Ježíši zjevil, není jiného pravého náboženství kromě onoho živoucího spojení člověka s Bohem, které na víře, lásce a milosti se zakládá a věrným zachováváním božích přikázaní se osvědčuje.

Kdo tedy tvrdí, že jest náboženství věcí pouhého citu, krásnou ideou, na víře a službě boží že nezáleží, ten vyslovuje politování hodnou nepravdu, nutí člověka, aby se vzdal nároků na užívání zdravého rozumu, aby se hrubě provinil proti povinnosti své nejzávažnější, všecky pak, kdož náboženství mají a dle něho žijí, prohlašuje za hromadu pochlebníků a bláznů.

2. Jest náboženství něco čistě vnitřního? — Člověk skládá se z těla

a duše; je-li tedy náboženství povinností člověka, jest nutně povinností člověka celého. Jako duše tělo sobě tvoří a je oživuje, podobně všude v životě lidském každá vnitřní činnost a každé smýšlení vniterné hledí si opatřiti nějakou oporu vnější. Vnitřek závisí přirozeně na zevnějšku a vždycky se proto hledí působiti na nitro něčím zevnějším. — U vojína odpovídá vnitřnímu smýšlení zevnější stejnokroj, uniforma; zevnější známky musejí zjevovati vnitřní oddanost a poddanost i dostává proto vojín čáku nebo přílbu, aby duch vojenský ustavičně se v něm udržoval a sílil. Podobně ani náboženství, je-li pravé, neobmezuje se pouze na nitro, nýbrž chápe se a proniká celého člověka: poslední tím více, poněvadž celý člověk, jak jest a žije, Bohu přináleží. Část podstatná jest ovšem v duši, ale zkušenosť učí, že u lidí, kteří nedbají zevnějších náboženských úkonů, také vniterné náboženství až na několik mělkých citů a sentimentálních slov rádo se vytrácí. Jako životní síla stromu přirozeně se rozvíjí v květy a listoví, podobně i u člověka zbožného vniterné city srdce přirozeně se projevují úkony a známkami zevnějšími.

A jako různé světské záležitosti a po-

třeby lidské přirozeně nutkají a vedou k utvoření společnosti státní, tak i náboženství s touže přirozenou zákonitostí dospívá k zevnějšímu společenskému útvaru, církvi. Není proto náboženského vyznání, které by postrádalo nějakého zřízení církevního.

3. Býti zbožným jest pro člověka věcí nejpotřebnější, povinností první a největší. — Náboženství jest odevzdání sama sebe Bohu. Musíš míti náboženství: 1. poněvadž jsi tvorem božím, tedy božím vlastnictvím a jen u Boha pravého svého štěstí dojdeš; 2. poněvadž za hříchy, jimiž svědomí tvé jest obtíženo, musíš činiti pokání, a poněvadž nebezpečenství hříchu a následovně věčnému neštěstí napořád ještě zůstáváš vystaven; 3. poněvadž Bůh ve své nekonečné lásce skrze Krista pro čas i věčnosť veliké věci s tebou zamýšlí a poněvadž ti v Ježíši Kristu tak dojemným způsobem svou lásku projevil; 4. poněvadž Bůh, tvůj Pán, ti to poroučí.

Člověk není pro svět, nýbrž svět jest pro člověka, člověk pak pro Boha. Takový pořádek jest jedině správný. — Někoho nebo něco uctívati nějakému kultu se věnovati musí člověk: buďto tedy pěstuje kult sebe samého:

pýcha; nebo nějaké osobnosti vynikající: podlízavost; nebo zevnějších věcí a dober stvořených: požitkářství; nebo uctivá Boha: co asi jest nejčestnější?

Nehledá-li člověk Boha, připravuje si sám již na tomto světě více svízelů, než mu všichni jeho nepřátelé mohou způsobiti. A co přinese teprve budoucnosť, která ho pojme ve svou náruč, až zmizí prchavé stíny a tvary tohoto světa zevnějšího? Jest ovšem pravda, že proto jsi na světě, abys ve svém stavu a povolání působil, něčeho se dopracoval a také požadavkům zevnějšího svého životního postavení dosti učinil. Ale pozemské toto tvé povolání jest toliko vedlejší a podřízenou slupkou tvé bytosti; vlastní jádro záleží ve smýšlení, ve způsobu, jak zachováš se k vůli boží, k vůli nejvyššího svého Pána a vládce. Na velikém onom soudu obecném nebudou se tě tázati, zda jsi jako učenec nebo úředník nebo obchodník, zda v nadbytku nebo v chudobě, zda-li s hmotným úspěchem nebo bez výsledku jsi pracoval a se namáhal; ale na to budeš přísně otázán, zdali jsi zmužile a s oddaností svatou vůli boží plnil, zda-li jsi se varoval hříchu, zda-li jsi o spasení své duše ze všech oněch sil se staral, které ti Prozřetelnosť k vol-

nému použití svěřila a uštědřila. A podle toho, jak zníti bude výrok pravdy, nastoupíš cestu, na pravo, na levo — na věky. Jak člověk žije, tak umírá a jak umře, tak i zůstane.

4. Zbožnosť nejvíce muži přísluší. — Muž představuje ve společnosti lidské obezřetnost, statnosť a činorodou sílu. Jemu přísluší nepřátelům ctnosti a dobra bez bázně a strachu ve všech směrech odpírati; bojovati, pracovati a působiti na povznešení všeho dobrého a ku ochraně Bohem ustanoveného řádu: toť jeho česť, jeho chlouba a jeho povolání zvláštní.

Čím vzdělanějším jest muž, tím naléhavěji potřebuje náboženství. Neboť ty různé nižší pudy a stránky přirozenosti lidské nenacházejí nikde tolik podpalu a opory jako ve vzdělanosti Bohu a náboženství odcizené, a nic nepromění člověka tak záhy a snadno v odporného zloducha pýchy, jako právě takové vzdělání neznabožské.

Úkoly a povinnosti muže dále v tom záležejí, aby skrze něho také jiní štěstí a blaha došli. — Mnohé volí si Pán za kněze nebo za jiné obzvláštní nástroje své milosti, aby se jejich prostřednictvím blaženosť z Božství vyvěrající hojnější měrou

na všecky strany rozšiřovala. Velebné, šťastné povolání, kterého se jen vyvoleným duším za podíl dostává; svatá bohoslužba, ku které křesťanské rodiny s radostí obětují dítky své nejušlechtilejší a nejlepší! — Krásným a bohatým ukazuje se však také povolání muže jako hlavy rodiny. Muž, který jako hlava rodiny o časné, především však o v ě č n é blaho duší sobě svěřených svědomitě se stará, jest jakoby obrazem samého Otce nebeského. Opravdu postavení vznešené, spojené však s odpovědností těžkou nad pomyšlení!

Podstata muže nezáleží tedy v síle hmotné; nespočívá v tom, aby se bezmyšlénkovitě oddal divému shonu po dobru zdánlivém a statcích pomíjejících, jimiž nikdy ještě srdce lidské nebylo upokojeno; zakládá se spíše na oné volnosti a nepředpojatosti ducha, která nejen to, co nejblíže leží, ale také poslední cíle a konce všeho předmětem vážné úvahy činí; jest to onen neohrožený, rázný s m y s l a c i t p o v i n n o s t i, který na Bohu a nejsvětějších jeho právech jako na základě neproměnném spočívá a Boha, poslední to konečný cíl všech snah a věcí, nikdy se zřetele nepouští, zkrátka směr života, beroucí se za jedinou opravdovou výbornostní ve spoustě malicherných nízkostí

zmateného a vášnivého víru bytí pozemského. Muž bez náboženské opravdovosti jest mužem špatným.

Než tu upřímně dlužno doznati, že náboženství jest u muže vystaveno velikému nebezpečenství, a zvláště za nynější doby že bývá předmětem útoků násilných a mnohých. Musí proto každý poctivě smýšlející muž, zvláště za dnů nynějších, bedlivě dbáti o to, aby nabyl světla, síly a opory patřičné; a kde snadněji může všeho toho dosáhnouti, jako v zařízeních, které dobrotivý Bůh ku spáse naší ustanovil v hojnosti i účinnosti řádné? V tomto smyslu nabízí se ti přítomná knížka za průvodce a rádce ochotného. Vezmi proto a čti pozorně i s rozvahou!

Hlava prvá.

Rozjímej často o pravdě.

Pravdu dobře poznati a ji důkladně v srdce si vštípiti jest první povinností člověka rozumného; v pravdě jest naše určení, naše česť, naše blaho, naše záchrana.

Mysliti, že jest jedno, žije-li člověk v pravdě nebo v bludu — že nezáleží na

tom, jaké má náboženství — že jest jednostejným říditi se v životě zásadami pravého náboženství nebo požadavky a míněním světa, jest: 1. trestuhodnou pošetilostí, vždyť zní to nejinak, než jakoby nebylo vůbec pravdy nebo jakoby blud právě takovou cenu měl, jako protivná jemu pravda; — 2. těžkým hříchem proti Bohu, který nám pravou víru zjevil, za tou příčinou Krista na svět poslal, a pravou církev pro všecky založil; — 3. naším vlastním neštěstím, neboť naše budoucnost neřídí se dle našeho nestálého, chvilkového a rozmarného přesvědčení, nýbrž pravou a pravdivou skutečností, která jenom jedna býti může.

Spěje-li člověk vstříc hrozné propasti, nebylo by moudré, zavírati oči a říkati: vždyť jest to jedno! — A nemíříš opravdu k takové propasti hrůzyplné? — Nejsi každým dnem své smrti a svému konci blíže?

»Co jest pravda?« tázal se před věky Pilát Spasitele, odvrátil se však při tom lehkomyslně a nečekal na odpověď. Lhostejnosť provázená přílišnou dbalostí zevnějších ohledů učinila ho zločincem.

Co především za pravdu míti nutno, učí vyznání víry neboli snešení apoštolské; rozjímej o něm!

§ 1.

Věřím v Boha, Otce všemohoucího. Bůh jest ti velmi blízko; hvězdnaté nebe nad tebou a hlas svědomí v tobě ohlašují ho zřejmě.

Kdo mohl by rozumně souditi, že tento svět sám se učinil, že zákonitý pořádek v něm žádné nepředpokládá příčiny? Co jest důvodem sobě samému, jest dokonalým nekonečně.

Jestliže vůbec něco existuje, tedy existuje »Bůh«. Neboť pak jest buď toto něco »Bůh«, nebo »Bůh« jest důvodem, na němž toto něco v poslední instanci závisí. Ono něco však, jehož skutečnosť vnější i vnitřní zkušenosť nám dosvědčuje, nemůže býti prvním ani původním, nemůže býti »Bohem«: brání tomu jeho omezenosť a proměnlivosť, roztříštěnosť a rozdělenosť v protivy sebe rušící, vady a nedostatky vystupující v každém nahodilém zjevu a úkazu. Existuje tedy Bůh jako bytosť od tohoto »něco« rozdílná, jako prapůvod všeho řádu přirozeného a mravního, jako ředitel a zachovatel všech věcí v okrsku světa se nalézajících.

Mnozí tvrdí, že základem všeho ve světě jest »síla«. A kde tedy původ síly

této? Může při své nesmírné proměnlivosti býti od věčnosti? Síla přírodní účinkuje jen tehdy, působí-li se na ni odjinud. Kdo probudil ji ponejprv k působnosti před tisíci ano miliony let? Kdo dal jí zákony, dle kterých takto a ne jinak působí? Je-li tato síla sama ze sebe, má-li původ svůj sama v sobě, je-li tedy nepodmíněná a neobmezená, jak může se nyní jeviti podmíněnou, obmezenou, proměnlivou, s vlastnostmi k dřívějšku naprosto protivnými? Svět poukazuje tedy sám sebou na Boha, bytosť nestvořenou, nekonečnou jako na svůj původ a příčinu nejprvnější. Změny, které pozorují se v přírodě, souvisejí vespolek jako články svislého řetězu; i kdyby bylo možno představiti si takový řetěz s nekonečným počtem článků, přece bylo by ještě nutno předpokládati nějaký důvod poslední, nějakého nosiče, t. j. bod a oporu pevnou, na němž jedním článkem řetěz ten musí býti zavěšen. Podobně musejí také všechny tyto proměnlivé věci pozemské záviseti na bytosti, která sama na nikom není závislou.

Popěrači Boha říkají, že svět povstal náhodou. Co bys odpověděl člověku, který by ti hleděl namluviti, že ten neb onen obraz proslulý povstal »nahodilým«

rozstříknutím barev, ta neb ona báseň rozkošná »nahodilým« seskupením písmen, tvé hodinky že jsou výsledkem »nahodilého« sražení částic kovových? — A ten veliký, nádherný celek světový, s veškerou svou krásou a souladem, ten by mohl býti dílem slepé náhody? Jeden pohanský mudrc nazval uznávání náhody lichou výmluvou, které užívá toliko nevědomosť.

Kolik důvtipu a rozumu jest potřebí, aby byl vypočten let koule dělové nebo vyzkoumán nějaký zákon přírodní! Svět však aby povstal a s ním veškerý jeho podivuhodný pořádek, k tomu by nemělo býti potřebí rozumu ž á d n é h o?

Z různých bytostí, jak jeví se oku pozorujícímu, obsahují jednotlivé více nebo méně dobroty, pravdy, dokonalosti. V bytostech světových jsou tedy různé stupně pravdy, dobra a krásy, které nepřináležejí k jejich podstatě, nejsou jim podstatnými, nýbrž byly jim uštědřeny, v nich způsobeny a provedeny. Všecko tedy, co v podobném nějakém pořadí není nejvyšším, předpokládá něco jiného jako svou příčinu, a tak musí se konečně stanouti u nejvyššího, co samo naprosto jsouc dobré, pravdivé a krásné příčinou jest všeho dobra, pravdy a krásy ve věcech a bytostech světových.

Svět jest dosti dokonalý, aby nám patřičnou zřejmostí poukázal k bytosti nejvýš dokonalé, od níž má svůj původ a počátek; na druhé straně jest však zároveň nedokonalý dosti, aby nás přesvědčivě poučil, že sám nikterak býti nemůže onou bytostí nejdokonalejší.

A co praví hlas svědomí? Napomíná, abychom se báli neviditelného mstitele všeho zlého a doufali v odplatitele za skutky dobré; ve svědomí cítíme se upoutány vyšší mocí, která jest povznešena nad všecko, ozývají se tam předpisy, jichž nelze přestoupiti i kdyby celý svět se vzpíral a člověk vlastní život obětovati musil. Kdo jest tato moc úžasná a nejvyšší?

Zda najde se člověk, jehož by lepší a šlechetnější stránka vlastní bytosti nebyla někdy přiměla k vážnému přemýšlení o významu svědomí? A zda žije nějaký jednotlivec rozumný a nezaslepený, který by takovým přemýšlením nebyl přiveden k poznání, že svědomí pocházeti může jen od Boha? Jako poznávám člověka po řeči, aniž bych ho zároveň musel viděti, tak poznává jedenkaždý Boha v onom vnitřním hlasu svého svědomí.

Rozum můj jest hlasatelem zákona, zařizuje jeho užití a uplatnění v jednotlivých případech, nejvyšším zákonodárcem

však není nikterak. Odkud by jinak pocházela ta zvláštní, tísnivá úzkosť, která zmocňuje se člověka po jistých skutcích a činech? Odkud to pevné vědomí, že jsme jednali proti svaté, nad námi stojící moci, které budeme odpovídati za všecko své jednání? Sebe samého nebojí se člověk ve svém svědomí, ale vyššího se strachuje odplatitele a soudce. Žádná stvořená moc nemůže dávati předpisy s tak bezvýminečnou platností, jaká zjevuje se ve svědomí jednoho každého.

Svědomí poslouchají všichni lidé dobří, na něm spočívá pořádek společnosti lidské, a toto svědomí by nás klamalo?

Bez Boha není mravnosti, není práva. Náhledy lidí mění se s jejich vášněmi a pošetilostmi. Jenom tam, kde pevně jest zakotveno přesvědčení, že Bůh jest to, který řídí a upravuje podstatné poměry společnosti lidské, jenom tam štítí se bezpráví a za svaté mají právo a spravedlnosť.

Odstraň se světa víru v Boha, a bude na denním pořádku, že se lidé pro bídný peníz nebo pro ukojení nějaké své náruživosti veřejně budou ubíjeti a rdousiti. Bez spravedlnosti, praví sv. Augustin, nejsou státy ničím než velikými rotami loupežnickými, poněvadž i takové roty jsou jaksi malými celky útvaru státního.

Kromě toho shledává se přesvědčení o jsoucnosti Boha u lidí všech věků a všech zemí, třeba často zatemněno a znetvořeno příměsky bludů a jiných názorů nejrozmanitějších. Jest však naprosto nemožno, aby bylo klamným poblouzením to, čemu všickni lidé rozumní přisvědčují a o čem pochybuje toliko vášeň a nepěkné zájmy málo čestného plahočení.

Každý šlechetný člověk chová v srdci touhu po dobru nekonečném. Nejprostším důkazem o jsoucnosti potravy jest hlad objevující se u všech živočichů. Nemčli bychom právě tak v oné touze všech srdcí šiechetných spatřovati zřejmý důkaz a potvrzení boží jsoucnosti nejjasnější?

Všecko, co umožňuje pokolení lidskému existenci rozumného tvora důstojnou, vyhlašuje zároveň o sobě, že jest pravdivým.

Říká se sice, že lidé vynalezli víru v Boha, poněvadž ji potřebovali. Měli bychom však potřebí takové víry náboženské, kdyby nebylo skutečně to, na co ona se vztahuje? Než budiž, ať již vynalezl člověk víru, protože jí potřebuje, nezpůsobil však rozhodně oné okolnosti samé, že jí potřebuje k řádnému životu, v jehož zájmu byl nucen sobě ji vymysliti. — A kdo

rozumný táže se ostatně po »vymyšlené«, bezpředmětné víře v Boha jako bytost nejvyšší? — Víra náboženská musí tedy míti původ v té prapříčině všech věcí, která také člověka z ničeho k jsoucnosti vyvolala.

Říká se dále, že i přes to najdou se lidé, kteří tvrdí, že nevěří v Boha. Než jací to bývají lidé? Chtěl bys se jim rovnati smýšlením a životem? Přemýšlel jsi někdy, co to vlastně znamená, praví-li někdo: není Boha? Nic jiného než: jsem člověk špatný, který na vůli boží, jak ohlašuje ji svědomí, nedbá a proto hojně důvodů má si přáti, aby nebylo Boha.

V hodince smrti zmizí veškerá pochybnosť o jsoucnosti boží; v hrozné té chvíli platí osudné: buď — anebo! buď obrácení nebo zoufání.

O podstatě a bytnosti boží učí sněm vatikánský: »Svatá katolická apoštolská římská církev věří a vyznává, že jest jeden Bůh, pravý a živý, Stvořitel a Pán nebe i země, všemohoucí, věčný, nezměrný, nevystižitelný, rozumem a vůlí a veškerou dokonalostí nekonečný; který, jsa jedna jednotlivá, docela jednoduchá a nezměnná podstata duchová, má býti nazýván věcně a bytně od světa různým, v sobě

a ze sebe nejvýš blaženým, a nade vše, co kromě něho jest a pomyšleno býti může, nevýslovně vznešeným.«

§ 2.

Stvořitele nebe i země. Tento v jedné příčině tak dokonalý, z jiné stránky však zase tak velice obmezený svět, poukazuje na Boha Bůh jest sám ze sebe všecko, svět sám ze sebe není ničím. Jen šílený nápad blouznivého mozku může tvrditi, že povstal svět sám sebou. Bůh svět a všecky věci, hmotné i duchové v celé jich podstatě vyvedl a učinil z ničeho; tím není řečeno, jako by to »nic« bylo pohotově jsoucí látkou, nýbrž právě naopak se tvrdí, že před věcmi stvořenými nebylo praničeho, z čeho by stvořeny býti mohly. V této příčině zjevuje nám svatá víra pravdu, již i pouhý rozum dostihnouti může. Neboť velmi snadno jest rozumu nahlédnouti, že každý jiný způsob počátečního původu světa jest holou nemožností a že nekonečná síla boží stačí, aby učiněno bylo něco tam, kde dříve nestávalo ničeho. — Než jakým způsobem bylo provedeno stvoření? Pane, jak mohu pochopiti dílo Tvé a Tebe, jehož velikost jest nekonečná, když sám sobě,

ač jsem toliko tvorem nepatrným a ubohým, i v nejjednodušší myšlénce a nejskrovnějším hnutí zůstávám tajemstvím, jehož záhady si nevysvětlím nikdy?

Je-li však Bůh stvořitelem všeho, pak jest svět a následovně také člověk božím vlastnictvím. Jsi v rukou božích, ať chceš nebo nechceš. Bůh, moudrosť nejvyšší, nejedná bez rozmyslu a bezúčelně; měl určité úmysly, když tě stvořil. A Bůh, tento prapůvod a pradůvod všeho bytu, musí svatou, v Něm samém spočívající nutností, všecko stvořené naposled vztahovati jenom k sobě. Všecko, co jest, jest od Boha a pro Boha; toť pravda nezvratná a řád jediné správný. Jen Bůh může býti posledním cílem božské vůle. Ke cti a slávě boží směřovati musí všecko. Také já tedy jsem určen, abych Boha, svého Pána, zveleboval; v tomto záleží nejhlubší význam mého života. Kdo tě učinil celého, ten žádá tě také celého pro sebe.

Jako dílo umělecké hlásá chválu svého původce tím, že shoduje se s ideou jeho, tak i já musím zvelebovati Boha tím, že svatou vůli jeho svobodným sebeurčováním na sobě obrážím: zde na světě v ustavičném boji a strádání, na věčnosti k nesmírnému svému blahu. Býti člověkem

znamená míti určení a povinnosť sloužiti Bohu. Bůh jest Pán, já jeho sluha; Bůh jest král, já poddaný jemu vojín; Bůh jest otec, já poslušné jeho dítě. Jako duch v člověku oživuje ubohý, hliněný útvar jeho těla, tak mají všecky ty různé, ponejvíce malicherné starosti tohoto života býti oživovány myšlénkou na vyšší naše povolání a vznešenější určení.

Bůh stvořil svět také k dobru a prospěchu tvorů; stvořil jej nikoli proto, že by ho byl potřeboval, nýbrž poněvadž jest neskončeně dobrý a také jiným bytostem dober svých uštědřiti chce. V Bohu mám hledati své štěstí.

Bůh, jako bytosť nejdokonalejší, stará se také o svět, který stvořil; chce, aby všichni blaženosti došli. Bůh nikoho nezavrhuje; člověk bezbožný sám klade do sebe símě záhuby tím, že hřeší.

Odkud zlo na světě? Možnosť zla spočívá dílem v nedokonalosti, kterou každá bytosť stvořená nutně je postižena, dílem také v povaze našeho žití pozemského, které jest krátkou přípravou věčnosti. — Ve světě jest bez odporu mnoho utrpení a mnoho špatnosti. Utrpení máme a můžeme k věčnému svému blahu upotřebiti. Bolesti naše jen proto se nám zdají tak velikými, že sami jsme malí;

pozorovány s výšiny nebes, jsou nepatrné. Kdo dobře si představí, jak nutnými jsou často k našemu štěstí utrpení a bídy, srozumí snadno, že bychom jiným ne jejich štěstí, jako spíše časných utrpení a nehod měli záviděti. — A co se hříchu a ctnosti týká, sluší považiti, že jest ve skutečnosti mnohem více ctnostných lidí, než-li se na první pohled zdá; ctnosť zůstává ráda utajena, kdežto špatnost rozhlašuje sebe vůkol. — Přece však jest moc zlého veliká; zlé nepochází od Boha, nýbrž má kořeny své ve svobodě a neodvislosti duchů stvořených, a Bůh proto je dopouští, poněvadž i zlé k dobrému zaříditi a obrátiti umí. — Čím větší obtíže působí zůstati v zdánlivé přesile a převaze zlého ctnostným a bohabojným, tím větší slávu činí Bohu opravdová ctnosť těch několika málo jednotlivců řádných a zachovalých.

Bůh obmyslil pokolení lidské vyšším stavem a větší blažeností, než mu dle přirozené jeho povahy příslušelo; to byl stav člověčenstva v ráji a milosť synovství božího. Tyto dary své svobodné štědrosti a lásky učinil však závislými na věrnosti prvních lidí; člověk byl podroben zkoušce, jaká s tehdejším jeho stavem se shodovala. Dle nevystihlého úradku moudrosti božské platil praotec lidského

pokolení ve chvíli oné zkoušky za hlavu a zástupce celého člověčenstva; člověk ve zkoušce neobstál a tak hříchem Adamovým zaviněná ztráta posvěcující milosti přešla na všecky lidi. Všichni lidé jsou před obličejem božím obtíženi poskvrnou, pokud totiž následkem spoluviny schází přirozenosti lidské ona milost, kterou dle úradků a úmyslů božích míti měla. A toto jest ten tak zvaný hřích dědičný.

K hříchu dědičnému přistupuje hřích osobní, kterým jednotlivý člověk přikázání boží ve věci závažné vědomě a dobrovolně přestupuje, Bohu, bytosti nekonečné, zpupně a drze říká: »Nebudu ti sloužiti!« a tak velebnosti božské urážku způsobuje nekonečnou. Nekonečná vina vyžaduje v očích Boha spravedlivého zadostučinění ceny rovněž nekonečné. Žádné stvoření nebylo schopno, aby pohanění a potupu, která učiněna byla těžkým hříchem, usmířilo a shladilo. Chtěl-li tedy Bůh hříšnému člověčenstvu odpuštění hříchu a navrácení nadpřirozených darů milosti jen pod tou podmínkou uděliti, dostane-li se mu úplného zadostučinění za vinu hříchu a zároveň také zcela úměrné ceny výkupné za opětné uštědření milostí nadpřirozených, bylo spojení božské osoby s tvorem rozumným naprosto nezbytné. V takovém

spojení záleželo nekonečné pokoření nekonečné hodnoty a ceny.

Tomuto pokoření podrobila se z lásky druhá božská Osoba. Nekonečná boží láska jest důvodem vtělení Kristova.

Kdo ví, nebyl-li by Bůh hříchu zabránil, kdyby nebyla chtěla svatá jeho vůle také na hříšnících neskončenost své lásky a svého milosrdenství projeviti?

Bůh slíbil lidem Vykupitele, který jak za hříchy osobní, tak také za dědičný hřích veškerého lidstva uražené Spravedlnosti jako zástupce měl učiniti zadost. Božské spravedlnosti bylo by mohlo dostačiti spojení Osoby božské s přirozeností andělskou, nestačilo to však nesmírné božské lásce, která se zcela úplně chtěla snížiti k člověku. Ze svobodné a nevystihlé lásky učinil Bůh Boha-člověka Krista (narozeného z Marie Panny) novou hlavou člověčenstva hříšného, aby dal Bohu náhradu za učiněnou urážku a lidstvo pozvedl až k výsosti božské. »V tomť se ukázala láska boží k nám, že Syna svého jednorozeného poslal Bůh na svět, abychom živi byli skrze něho.« (1. Jan. 4, 9.) A tento život uděluje se nám na křtu svatém.

Nejen Kristus, také Maria byla vždycky prosta hříchu dědičného, bylať

bez poskvrny počata, t. j. duše její již od prvního okamžiku svého trvání byla ozdobena milostí posvětnou, kdežto my zvláštního tohoto daru smilování božího teprve na křtu sv. nabýváme.

Dítky, které nepokřtěny umírají, nedosáhnou jistě patření na Boha nadpřirozeného, netřeba však proto ještě nikterak se domnívati (jako to Luther a Kalvín činili), že jsou tvorové tito zavrženi; i pro ně jest život štěstím a také ony radují se věčně ze svého Stvořitele.

Bůh stvořil také svět neviditelný, bezpočetné duchy, kteří anděly se zovou. Určité zprávy podává o tom zvláštní zjevení boží; než i rozum shledává přiměřeným, aby ona přesná stupnice, kterou vidíme ve světě viditelném, také v říši duchové pokračovala a se rozvíjela. Jest ovšem pravda, že si nemůžeme anděla »představiti«: ale kdo by s takovéhoto stanoviska tvrdošíjně popíral všecko, čeho nemůže si představiti, ten důsledně se musí také odhodlati k popření vlastního rozumu svého.

Také andělé byli podrobeni zkoušce jejich přirozenosti přiměřené. Přemnozí ve zkoušce této neobstáli; v milostivém svém povýšení a povznešení spatřovali ponížení a pokoření; to, zač děkovati měli milosti

a nevystihlé dobrotě boží, chtěli míti sami od sebe a ze sebe. Bůh zůstavil je kletbě vlastního jejich skutku. Byl to pád bez svůdné a omlouvající příležitosti, poklesek z nejsvobodnější vůle a při nejjasnějším poznání, provinění z čiré a pouhé zloby spojené s nevděčností neobmezenou.

Andělé, kteří zůstali Bohu věrni, milují nás a pomáhají nám; andělé zlí naopak pronásledují nás ustavičnou závistí a záštím, usilují nás ke hříchu svésti a tak do věčné záhuby uvrhnouti. Kdo žádá míti potvrzenu tuto působnosť zlých duchů ve světě, ten ať pohlédne jen na ty nesčíslné případy nadlidské až nebo spíše nelidské špatnosti a zvrhlosti, s nimiž potkati se jest na každé stránce obrovských dějin všeho lidstva.

Všecko zlo, které tento zlý nepřítel způsobil a dosud působí, má důvod v převráceném smyslu a citu neodvislosti, ve vzpouře proti Stvořiteli. Toto vědomí neodvislosti povzbudil a rozohnil ďábel také v prvním člověku. Adam toužil býti sám ze sebe tím, čím toliko skrze závislosť na Bohu býti měl a mohl. A tak se věc má s celým padlým pokolením lidským. »Vy z otce ďábla jste, a žádosti otce svého chcete činiti.« (Jan 8, 44.) Naproti tomu

jen úplná odevzdanosť Bohu může vysvoboditi svět z okovů zhouby a bídy.

§ 3.

I v Jesu Krista, Syna jeho jediného. Jako v obrovském celku velkolepé přírody mínil Bůh naznačiti a ukázati neskonalou všemohoucnosť a moudrosť, podobně chtěl v Ježíši Kristu projeviti nevystihlou svoji lásku. — Ježíš Nazaretský jest onen Bohem přislíbený Vykupitel a Messiáš; život a utrpení Kristovo jsou zřejmým důkazem, že se na něm vyplnilo všecko, co předpovídali proroci o vykupiteli zaslíbeném.

Musí tedy každý člověk rozumný uznati, že Kristus byl od Boha poslán? Náboženství Ježíše Krista nezáří svou pravdou tak jasně, aby u každého – i u lidí zatvrzelých a zlovolných — uznání si vynutilo, ale září přece dosti jasně, aby každý člověk rozumný, který dobré vůle jest, musil uznati jeho původ božský.

Chceš-li se o tom přesvědčiti, tedy viz a uvaž následující: Samo trvání a jsoucnosť křesťanství jest zázrakem. Jediný Bůh mohl pyšným duchům pravdy tak pokořující přinésti, srdcím pozemským smýšlení

tak nebeské vštěpovati, lidem zkaženým mravouku tak přísnou předpisovati. — Dílo Ježíše Krista jest nejvelkolepějším ze všeho, co kdy ve světě bylo, trvá již osmnáct století přes všechny útoky a bouře, které na ně se zuřivostí až zběsilou často dorážely!

Vidíš-li mohutnou stavbu z vody vystupovati, soudíš jistě na pevné a mocné její základy, byť i oko tvé spoustami vod k nim nepronikalo; a kdyby někdo tvrdil, že celé to stavení spočívá toliko na nepatrném stéblu obilném, nedoznal bys upřímně, že za takových okolností trvání jeho jest zázrakem? A nyní otaž se dějepisu, na čem spočívá budova křesťanství, které, překonavši vlnobití věku, neotřeseno dosud stojí; místo odpovědi poukáží ti prostě dějiny na dřevo kříže, které vztýčeno bylo na Golgotě! (A aby nikdo nemohl o věci této pochybovati, ustanovil Bůh aby národ, který tenkrát kříž na Kalvarii postavil, zvláštním způsobem, jak to bylo předpověděno, mezi všemi národy rozptýlený žil a nesmísen s nimi dílu božímu ustavičné svědectví vydával.) Ejhle, toť makavý důkaz mocnosti a síly kříže, o který se opírá křesťanství. Není mnohem snadnější na stojícím stéblu dům postaviti než umříti na šibenici a založiti při

tom náboženství světové?*) Není daleko snadnější s dvanácti dřevěnými vojáky mocnou říši povaliti, nežli pomocí dvanácti mužů, kteří se potupným do té doby křížem chlubili, okrsek světa vládě náboženství podrobiti? Co jest podivuhodnější: stvořiti svět z ničeho, nebo z lidí pyšných, zpupných a smyslných učiniti přívržence a následovníky ukřižovaného? A tento zázrak vidíš denně vlastníma očima: svět klaní se Ukřižovanému!

Velmi často se přihází, že právě ti bývají po smrti nejdříve zapomínáni, kteří se těšili za živobytí lásce největší. U Krista vidí se však pravý opak. Za živa ho apoštolové opustili a zapřeli, když však skonal na potupném kříži, položili životy své za něho.

A podivno, jak těžko bývá lidi trvale k sobě upoutati, v takové míře tlačí se již po tolik věků k Ukřižovanému vše, co vyznačuje se ve světě ctností, nevinou a moudrostí; jen duše zvrhlé a špatné prchají v zuřivém vzteku od něho. Dítky, starci, mužové, panny obětují všecko z lásky k Ukřižovanému! Po klidné úvaze s nejjasnějším přesvědčením a poznáním pokla-

*) První křesťané hrozili se zobrazovati Krista rozpjatého na kříži, podobně jako by se nyní nám příčilo mysliti si Spasitele na šibenici.

dají se za šťastné, mohou-li v bolestech a mukách krev svou za něho vycediti. Dřevo určené pro zločince stalo se jediným sloupem pravdy, spravedlnosti, svatosti, jedinou útěchou milionů umírajících, kteří ve chvíli, kdy předstoupiti se chystají před soudce věčného, na blednoucí své rty obraz dřeva toho tisknou!

Jak souditi tedy o těch, kdož pochybují, že je Kristus pravým Bohem? Že trestuhodně opomenuli o pravdě náležitě uvažovati a že se takto dle okolností dopustili těžkého hříchu. Božství Kristovo prokázáno a dosvědčeno jest způsoby přemnohými, takže každému, kdo úmyslně se nevzpírá, ve světle jasném jeviti se musí. Dosvědčují je četné předpovědi proroků. Kristus sám výpověďmi jak četnými tak rozmanitými jasně i výslovně poukazoval, že jest Synem božím a pravým Bohem, jako Otec jeho. (Jan 10, 38; 14, 9; 16, 15; 8, 58 a j. . . . .) Kristus věděl, že všickni, kdož ho slyšeli, slovům jeho právě v tomto určitém smyslu rozuměli. A toto své svědectví potvrdil jak svatostí svého života, tak také proroctvími a zázraky. »Jako Otec mrtvé křísí a obživuje: tak i Syn, kteréž chce, obživuje, aby všickni ctili Syna, jako ctí Otce.« (Jan 5, 21, 23.)

Kristus potvrdil dále učení o svém božství vlastní svou smrtí, neboť veřejně před soudem se zapřisáhl živým Bohem, tedy vydal svědectví slavné, že jest »Kristus, Syn boží« (Mat. 26, 63. Marek 14, 62. Luk. 22, 70.) a pro toto své osvědčení a vyznání po dlouhých, strašných mukách smrt podstoupil. Čím by bylo nesmírné utrpení Kristovo bez Kristova božství než právě jen pouhým popravením člověka, který se vydával za Boha, ačkoli jím nebyl? Myšlénka, které ani nejzuřivější nevěra nemůže vymysliti!

Učení apoštolů o Kristově božství vysvítá z mnohých míst Písma svatého. Prvním křesťanům nejraději se pohané posmívali, že ukřižovanému jako Bohu se klanějí. Tutéž víru vyznávali mučenníci ve svém trápení a Bůh toto vyznání svých svědků nezřídka potvrdil zázraky nepopíratelnými. Konečně jest Kristem provedené dílo nevývratným důkazem jeho božství; celý svět byl obrácen a následuje potupnou pošetilosť kříže! Ježíš stojí před světem: pravda jasná jako paprsek sluneční, svatosť čistá jako záře světla, spravedlnosť, která zasahuje a proniká až do nejzazších hlubin srdce, láska, která nechce a nežádá jiného, než aby milosrdenství, milosť, bla-

ženosť a pokoj všude zavládly — opravdu, svatý, skutečný a opravdový Bůh!

§ 4.

Pána našeho. Vtělený Syn boží není toliko jako Bůh, ale také jako člověk naším pánem; »není jiného jména pod nebem dáno lidem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti.« (Sk. ap. 4, 12.) Čím by byl svět bez Krista? bez jeho zjevení, jeho milosti, jeho příkladu, jeho smrti na kříži? Celé naše spasení připoutáno jest k Ježíši Kristu. Spravedlnosť bez křesťanství právě tak málo jest myslitelna jako křesťanství bez spravedlnosti. Rozhlédni se kolem, čím hlouběji vnikneš v podstatu života světského, tím jasněji poznáš, že veškerá ctnosť bez Krista není než utajenou pýchou a pokrytectvím, že vzdělanosť bez Krista pozůstává toliko v dovednosti a umění, jak by hniloba zvrhlého srdce co nejlépe se dala zastříti jemnými na pohled ale prázdnými při tom zdvořilůstkami. V žádném oboru lidského života nelze položiti jiného základu, než který sám Bůh položil: Ježíše Krista.

Jest zjevení křesťanské opravdu tak velice významné pro člověčenstvo? Křesťanské zjevení nutno

zařaditi mezi největší dobrodiní. Poučení, které od lidí pochází, jest jen nepatrným světélkem nočním, jehož paprsky sotva na krok cestu osvětlují; poučení však, kterého s hůry se nám dostává, rovno jest mocnému svitu slunce, jehož září rozjasňují se i obzory nejvzdálenější.

Zjevení křesťanské posilnilo a upevnilo předně základní pravdy našeho rozumu, na př. že jsme od Boha stvořeni, a to proto, abychom řádným, bohulibým životem ho zvelebovali a tak vlastní své blaženosti došli — že Bůh po smrti dobré odměňuje a zlé tresce — že Bůh všecko vidí a laskavou Prozřetelností o nás pečuje . . . Z tohoto důvodu jest zjevení neocenitelným pramenem pravé vzdělanosti, pokroku, civilisace pro veškeré lidstvo. — Kdo by ve chvíli, kdy opouští ho skrovné to světlo, které matně v něm plápolá, s vděčností nenásledoval světla vyššího, jehož dostává se mu v tomto pozemském kraji nedostatků a pochmurné přitmělosti?

Jak neskonale špatně by to s námi vypadalo, kdyby každý oddati se musil hlubokým studiím, aby vlastní silou dopátrati se mohl oněch pravd, od jichž uskutečnění závisí štěstí celého života našeho? A kdyby krásně měli všichni i čas i vlohy

k nesmírné takové práci duševní, předce by ještě zbylo hojně jednotlivců, o nichž by plnou měrou dala užíti se málo lichotivá slova: »Máš rozumu nazbyt, užívati ho však neumíš!« — Nejsme na světě, abychom v ustavičných pokusech kolem sebe tápali, nýbrž abychom jednali. Má-li nám pravda skutečně posloužiti k blahu a spasení, musí nám býti dána jako něco pevného a hotového, abychom bez pochybností v sebe ji pojali a pokorně jí se řídili.

Za druhé seznámilo nás zjevení s úradky božské lásky, o kterých bychom sami ze sebe ani nejmenšího tušení míti nemohli. Že jest Bůh nesmírným a mocným, učí nás pozorování přírody; že jest však neskončenou láskou, dává na jevo tím, že každého jednotlivého člověka, svého to tvora, z kalu a bahna hříchu zdvihnouti a za dítě své přijati chce; a tohoto dovídáme se pouze ze zjevení křesťanského. Křesťan jakoby se podobal penízu; na spodní straně jest vyryto: »Ještě méně než nic!«, s vrchu pak čte se: »Všecko v Bohu!«

Dle toho nespočívá určení, k němuž nevystihlá dobrota a láska boží člověka povznesla, snad jen v oblasti nadsmyslného, do které duch lidský přirozeným rozumem a bez názoru smyslového může

proniknouti; nikoliv, nýbrž hledati je přijde v oboru nadpřirozeného, ku kterému rozum přirozený sám ze sebe ani schopnostmi ani jakéhokoli druhu nároky v poměr se dostati nemůže. Jedná se tu o dar, který toliko nekonečná láska může nabídnouti. — Bůh sebe sama chce tu tobě darovati. Tato láska zjevila se nám v celé své plnosti a síle. Náboženství křesťanské jest tedy nadpřirozené, a to nejen způsobem, jakým ve známost naši vešlo, nýbrž také celým svým všecek řád přirozený převyšujícím obsahem.

Nauky, s kterými nás zjevení následkem vznešeného našeho určení seznamuje, jsou nad každé lidské pochopení a nad celou přirozenosť naši nesmírně povýšeny, na př. tajemství nejsv. Trojice, dle kterého jest jeden Bůh ve třech Osobách; — vtělení Ježíše Krista, dle kterého v jedné osobě Kristově dvě přirozenosti, božská a lidská, jsou spojeny; — učení, že ve sv. přijímání sám Kristus s námi se spojuje a j. Nauky tyto jsou rozumu lidskému nepochopitelné (podobně jako hra barev nepochopitelná jest slepému od narození); tím pak, že je zde na světě pokorně a s vírou v božskou pravdomluvnosť přijímáme, máme se uschopniti, abychom v životě budoucím oblažujícího pa-

tření na tyto božské pravdy, skrze zvláštní osvícení milosti boží účastnými býti mohli.

Či měli bychom o naukách těchto proto pochybovati, že jich pochopiti nemůžeme? O čem bychom potom vůbec neměli míti pochybností? »Ze všech námitek,« praví známý spisovatel, »které činívají se křesťanství, není špatnější nad tu, která na nedostatek pochopení se odvolává.«

Bůh uštědřil nám toto své zjevení způsobem viditelným, lidským, skrze Boha-člověka Ježíše Krista, který po své smrti viditelně — v nástupcích sv. Petra — jest zastoupen.

Církev není založena na bibli, neboť dříve již, než napsána byla evangelia, stávala církev. Božské zjevení v církvi nejprve ústně, tak zvaným ústním podáním (tradicí) a teprve později také písemně skrze Písma svatá dochovalo se na nás. Ústní podání a Písmo svaté museji dle toho považovány býti za dva prameny víry, ze kterých se čerpá náuka spásná. Málo by nám však prospěly tyto prameny, kdyby jejich obsah živoucím, od Boha pověřeným úřadem učitelským nám nebyl zajištěn a sprostředkován. Jednak potřebuje porozumění Písmu sv. a tradici ustavičného řízení, jednak zase jest člověk

vůbec již od přirozenosti své poukázán na poučování a návod jiných. Těmto potřebám vyhověl Kristus založením církve a ustanovením zákonitých představených. Takovým způsobem jest pro nás učení církve bezprostředným pravidlem víry. Církev jest tím ústavem, který bezpečně zaručuje, že jest bible netoliko knihou víry hodnou, nýbrž také opravdu slovem božím.*) Váž-nosť bible založena jest na vážnosti církve. Církev však nechce, aby každý jednotlivec bibli četl, a to z té příčiny, poněvadž jsou v ní »některé věci nesnadné k srozumění, kteréžto neumělí a neustaviční (lidé) převracují k svému vlastnímu zahynutí.« (2.

*) Písmo sv. neobsahuje pouze slovo boží, nýbrž ono jest slovem božím následkem skutečného obzvláštního řízení (inspirace), kterým Bůh spisovatele jednotlivých kněh vedl. Ony knihy, které jsou inspirovány a za takové od církve jsouce uznány, vřaděny jsou do seznamu (kanonu) kněh inspirovaných, nazývají se kanonickými. Církev obdržela knihy Bohem inspirované od sv. apoštolů. Za nepřetržitého svědectví církve udržela se vážnosť Písma sv. skrze ústní podání. Když se přistoupilo k sestavení úplného kanonu sv. kněh (ku př. na třeti synodě karthaginské r. 393.), objevuje se tentýž seznam, který později na sněmu ve Florenci a Tridentě byl určen a stanoven. — Co se stane z Bible bez autority církevní, jasně ukazují nynější zbědované poměry protestantismu. Odtud vysvětluje se úkaz, že tak mnozí ustavičně se dovolávají návratu k snešení apoštolskému, t. j. „tradici“, principu to rozhodně katolickému.

Petr. 3, 16.). »Odkud jinak pochází tolik bludů, nežli že Písmu, které samo v sobě jest dobré, špatně bývá rozuměno?« Tak sv. Augustin. Kristus neslíbil každému jednotlivci při čtení bible zvláštního svého přispění, ale pouze k apoštolům a jich nástupcům pronesl slova: »Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.« (Mat. 18, 20.). Kdo církve neslyší, pohrdá Kristem a takový »budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník.« (Mat. 18, 17.).

§ 5.

Jenž se počal z Ducha svatého. »Slovo tělem učiněno jest.« »Diviš se,« praví sv. Augustin, »že takto vypovídá se o Slovu božím. I se slovem lidským díti se může podobně, ačkoli od Slova božího se liší nekonečně. Také lidské slovo má své stělesnění. Slovo, jsouc původně něčím čiře duchovým, myšlénkou mého ducha, liší se od slova, které jest již smyslným zvukem mého hlasu. Chce-li se slovo mého ducha, myšlénka, na venek projeviti, vtěluje se v hlas, stává se znějícím slovem, a takto se jevíc dostává se k tobě. Slovo mé jest u mne a vtěluje se v hlas; Slovo boží bylo u Otce a vtělilo se v podobu lidskou, aby zjevným mohlo býti všechněm. Jak můžeš

si dovoliti pohrdati tajemstvím božského Slova, když ani slova lidského pochopiti a si vysvětliti nemůžeš!« — Ačkoliv mnoho přípaďného obsahují slova právě uvedená, nicméně jsou ještě porovnáním slabým. Vtělení druhé božské osoby patří k tajemstvím nejvyšším, není proti rozumu, nýbrž přesahuje síly jeho, jest nad ním. Vždyť i mezi lidskými záležitostmi a věcmi jest mnoho, čeho nechápe každý. A nejvyšší skutek lásky neskončeného Boha neměl by pro lidský rozum chovati tajemství žádného?

Kristus jest pravý Bůh a spolu pravý člověk, dvě přirozenosti nerozlučně spojeny v jediné osobě božské.*) Tak bylo to Bohem zjeveno. Církev odsoudila Aria, který tvrdil, že v Kristu vtělená Osoba, Slovo, není stejné podstaty božské s Otcem; zavrhla blud Apollinariův, dle něhož prý nebylo v Kristu opravdové duše lidské; zavrhla Nestoria učícího, že osoba Ježíše Krista jest rozdílnou od Osoby božské; zavrhla Eutycheta, když popíral,

*) Bytostí rozumem obdařených rozeznává se osoba a přirozenost. Osobou zoveme bytost v sobě docelenou, oproti ostatním určenou a samostatnou, pokud jeví se nám vlastním nositelem činností a jednání. Přirozeností nazýváme tutéž bytost, pokud nadána jest schopnostmi k provedení oněch činností a jednání.

že v Kristu dvě různé přirozenosti, božská a lidská, skutečně se nalézají; zavrhla blud Monotheletův, kteří tvrdili, že v Kristu vedle vůle božské nebyla také zároveň skutečná vůle lidská!

Tak ukázala se v Ježíši Kristu »dobrota a vlídnosť Spasitele našeho, Boha.« (Tit. 3, 4.). S radostnou důvěrou můžeme pohlížeti k němu. Jest Bohem a má spolu lidsky cítící srdce.

§ 6.

Narodil se z Marie Panny. Kristus, který ve všem nám chtěl býti podoben — kromě hříchu — objevil se mezi námi jako slaboučké dítě. Bůh učinil největší zázraky, aby umožnil toto láskyplné snížení při úplné neporušenosti bezposkvrnné nevěsty boží. Maria nazývá se matkou boží, poněvadž Ježíš, Syn její, jedinou osobou a sice osobou božskou jest. Nelze proto uctívati Ježíše a nevzdávati zároveň poctu Matce jeho. A každé zvelebování Marie jest zároveň hlasitým vyznáváním naší víry v Boha-člověka.

Matka boží jest zároveň naší matkou. — Podstatou křesťanství jest snížení nebes k potřebnému člověku. Proto pozoruje zároveň pečlivě neskončená láska

všecky zvláštnosti přirozenosti lidské, všecka přání srdce, aby všecko pronikla a všecko posvětila. Proto vede nás Kristus skrze viditelné představené k spasení věčnému; proto sám jako ubohé dítko, jako poslušný, pracovitý jinoch, jako bohabojný muž osobní nám pozůstavil příklad; proto vydal se v bolesť a útrapy duševní. Proto také ještě umíraje dal nám a ustanovil Matku.

Člověk jest od přirozenosti bázlivý, snadno pozbývá mysli a neví si rady jako slabé, nerozumné dítě. Jako proto stvořil Bůh v rodině srdce mateřské s hlubokým jeho bohatstvím lásky a oddaného soucitu, podobně potvrdil Kristus vzhledem k nám křesťanům mateřství Marie Panny. Kristus jest naším bratrem, naším životem, naší hlavou, jejíž údové my jsme, a tento Kristus narodil se podivuhodným způsobem z Marie Panny; máme proto v Marii Matku převeliké, ano nesmírné rodiny boží. Marie patří k nejdrahocennějším darům, které uštědřilo nám Srdce Ježíšovo. V Betlémě, v Káně galilejské při prvním zázraku, na hoře Kalvarii, v církvi Kristem založené, všude zjevuje se v nerozlučné jednotě dvojice — Ježíš a Maria.

Co Bůh spojil, nemá člověk rozlučovati. Uctívání Marie Panny neodvádí nás

tedy od našeho Vykupitele, nýbrž tím blíže přivádí nás k němu.

§ 7.

Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest. Mezi všemi událostmi, které se kdy ve světě přihodily a ještě přihodí, jest hořké umučení Ježíše Krista jedinou, jíž Bůh nejvíce byl oslaven a člověku nejvíce pomoženo. Lidem v pozemskosť zcela ponořeným, kterým tato země se svými poklady a požitky platí za dobro nejvyšší, jest utrpení Boha-člověka naprosto nesrozumitelným Nesmíš se diviti, když tací tvorové krátkozrací a jmenovitě ti, kdož pod prachem zemským nejhlouběji vězí, pohrdají Bohem, že jednorozeného svého Syna vydal na smrť. Majíce smysl pouze pro věci pozemské, přikládají toto nízké měřítko také k tomu, co jest božské. Nemůže ostatně již povrchní pohled na celý vesmír toho, kdo poměry této země pozoruje, poučiti, že nicotná tato hrouda s veškerou svou moudrostí, se všemi radostmi a bolestmi, s velkolepostí svých děl a hřměním vražedných bitev nikterak není v té míře a v tom stupni zákonodárnou, jak se to obyčejně lidem zdá?

A člověk, tento bídný červ prachu, požaduje, aby neskončený Bůh jeho myšlénkami myslil, jeho nápady se řídil! A nedosti na tom, on pohrdavou nevoli dokonce pociťuje, že neskončená láska zmůže více, než jemu lze srozuměti! Kdo uváží dobře tuto pýchu bezmeznou, nahlédne snadno, že musí býti peklo, aby taková vina dle zásluhy byla potrestána.

Kříž jest středem, hromadným souborem naší víry. Křesťanství jest náboženství o přehořkém umučení a smrti Ježíše Krista. Kristus svou dobrovolnou poslušností až k smrti kříže dal božské velebnosti za naši neposlušnosť, za toto zneuctění Boha, náhradu úplnou ano převyšující a vykoupil nás od trestu zaslouženého. Nekonečné zlobě hříchu odpovídá sebeponížení Nekonečného, a mukám Nekonečného odpovídá zase nekonečná velebnost v nebi, kterou sobě i nám všem na kříži zasloužil. »Ten, který hříchu neučinil, hříchy naše sám na svém těle vnesl na dřevo. abychom hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli, jehožto zsinalostí uzdraveni jste.« (1. Petr. 2, 22 až 24.) — Čím jest všechno zjevení božské velikosti v přírodě u porovnání se zjevením božské lásky na kříži Krista Ježíše? — Křížem vniká nekonečnosť do

života pozemského — nekonečná láska, nekonečná odměna, — nekonečná spravedlnost, nekonečný trest. — Měřítkem konečným kříže měřiti nelze.

Trpěl pak Kristus mnohem více, než by k našemu vykoupení bylo asi bývalo potřeba. Učinil tak, — aby i nejopuštěnější a utištěné lidi povzbudil k důvěře a k pokání, — aby dodal síly k utrpení a chuti k dobrovolnému odříkání, — aby konečně nesmírnou boží lásku jasněji před oči nám postavil a svého nebeského Otce uctil i zvelebil. Oběť jest nejsrozumitelnější mluvou lásky. Když chtěl Bůh oznámiti, že jest veliký, stvořil světy; když chtěl na jevo dáti, jak nás miluje, promluvil tím, že na potupném dřevě kříže za nás vykrvácel. — V čem pochopili bychom lásku boží bez Ukřižovaného?

§ 8.

Sstoupil do pekel — třetího dne vstal z mrtvých — vstoupil na nebesa. Duše Ježíše Krista sstoupila po jeho smrti na místo, kde se duše zemřelých nábožných lidí zdržovaly a čas svého vykoupení očekávaly. (Kde bylo onc místo, zjevení boží neudává, podobně jako i o mnohém jiném ničeho nepraví, ačkoliv zvědavosť pozemská ráda by nabyla zpráv určitých.)

Tento článek víry připomíná, že Kristus o spasení všech lidí se staral. Bůh chce, »aby všickni lidé byli spaseni« (1. Tim 2, 4.) Rozumí se, že tato vůle boží obyčejně přirozený průběh věcí a vývin zákonů přírodních předpokládá, zasahování boží do zákonů přírodních, t. j. zázrak, zůstane povždy něčím zvláštním a kromobyčejným; Bůh nezavázal se na př. každému hříšníku tak dlouhého věku popřáti, až by mu napadlo se obrátiti a polepšiti.

Avšak Bůh, aby nám pomohl: 1. zařídil vhodně ony zevnější ústavy a prostředky, které vzhledem k silám lidským jsou potřebny, aby jednomukaždému neomylná pravda a prostředky milosti se staly přístupny; učinil to, založiv církev s příkazem obrátiti se na všechny a ke všem.

2. Bůh obzvláštní svou prozřetelností se stará, aby všichni, kdož dobré vůle jsou, toho dosáhli, co k věčnému spasení jest potřebno Bůh učinil by spíše zázrak, než aby jediného člověka, který vnuknutí k dobrému dle sil svých následuje, vydal věčnému zahynutí a zavržení.

3. Kristus, dobrý pastýř, samaritán milosrdný, dává každému, i nejspustlejšímu hříšníku, mnohem více milosti, nežli ku spasení jest potřebno.

4. Kristus opatřil konečně své učení

takovou věrohodností, že jen nejvyšší stupeň zatvrzelosti a zloby může se od něho odvrátiti. — Mravní zvrhlost jest to, která přivodí obyčejně pohrdání vírou křesťanskou, jen v čistém, cudném srdci obstojí svatá tato víra bez porušení, a zajisté že i tato okolnosť neposledním jest svědectvím původu jejího božského!

Nejvíce věrohodnosti dodávají křesťanskému zjevení svědectví Boha samého, boží to jaksi pečeti a podpisy, t. j. zázraky a proroctví. Děje se to ovšem způsobem, aby pyšným vždycky ještě zůstala možnost od zjevení se odvrátiti. Samy v sobě jsou zázraky a proroctví, poněvadž se jimi boží vševědoucnosť a všemoc jasně dokazuje, veskrze jistými a chápavosti všech přiměřenými známkami zjevení božského.

Ne každá událosť, jejíž příčina jest nám neznáma, jest již zázrakem. Zázraky jsou takové neobyčejné, smysly poznatelné skutky, které nejsou provedeny silami přírody, nýbrž nadpřirozenou mocí všemohoucího Boha. Jako moudrý panovník z dobrých důvodů může někdy zasáhnouti v průběh zákonné spravedlnosti, podobně může i Bůh ve své moudrosti míti zvláštní určité důvody, pro které v některých pří-

padech výminečně zasahuje do ustanovené jednou zákonitosti přírodní.

Než můžeme podobné skutky boží v každém případě jakožto takové také poznati? Zajisté; vždyť známe dostatečně síly přírodní, abychom v tom kterém případě mohli uznamenati, že musila se udáti od nich úchylka. »Jděte a povězte, co jste slyšeli a viděli: Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní jsou očistěni, hluší slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým se zvěstuje evangelium.« (Luk. 7, 22.)

My nejsme ovšem očitými svědky zázraků, které Kristus učinil. Než před zraky našimi stojí křesťanství, skutek, který každému myslícímu člověku tím více musí platiti za zázrak, čím mocněji by se ozývala pochybnost, zda-li se v křesťanství opravdové zázraky skutečně udály. To stačí. Bůh nikdy nečiní věcí nepotřebných, proto nepůsobí zázraků bez patřičného účele a cíle. Bůh k víře nikoho nenutí. Jakmile vyhověno jest požadavkům rozumu za příčinou víry rozumné, ponechává boží moudrosť člověka vlastnímu jeho rozhodnutí, svobodnému sebeurčení, člověk jedná potom na svou vlastní osobní zodpovědnosť.

Mezi zázraky, které učinil Bůh na potvrzení víry křesťanské, zaujímá z mrtvých

vstání Ježíše Krista místo nejprvnější. Od počátku a sice ještě za živobytí četných svědků, kterým se z mrtvých vstalý Kristus zjevil a ukázal, pojil se obsah apoštolských kázaní ke dvěma událostem: Kristově smrti a Kristovu z mrtvých vstání jako ke dvěma stěžejným a hlavním oporám, ke dvěma dějinným základům veškerého křesťanství. Tak postaveno bylo křesťanství s veškerou svou světovou působností a požehnáním hned od počátku na pevný, neotřesený historický základ smrti a vzkříšení Kristova. Jestliže vůbec nějaká událost dějinná pevně jest zaručena, jest to z mrtvých vstání Kristovo. Prvním křesťanům bylo pevně trvati na přesvědčení, že ten, který jako zločinec před očima všech byl popraven a do hrobu položen, po třech dnech slavně opět povstal k životu. Nesčetné množství přijalo právě na základě tohoto přesvědčení víru křesťanskou se všemi jejími tajemstvími a přísnými závazky, tisíce a tisíce vyznavačů podstoupilo za toto přesvědčení hroznou smrť mučennickou beze zření k mínění světa, bez sobeckého spoléhání na jakékoliv důvody pozemské.

§ 9.

Sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího, odtud přijde soudit živých i mrtvých.

Také jako člověk jest Ježíš povolán k účastenství na velebnosti boží. Dle svého božství jest všude, jako Bůh a člověk pospolu jest na nebi. Nemínil nás zanechati jako sirotky v těžkém boji tohoto světa a proto přítomen jest i na dále jako člověk mezi námi tajemným způsobem v nejsv. Svátosti Oltářní, abychom tak před očima jeho bojovali svatý svůj boj. Nicméně trvá však dosud ještě na zemi ponížení a pokoření Ježíšovo ve svaté jeho církvi; on dává sebou pohrdati a sebe pronásledovati ve všech těch, kdož věrně jdou za ním — svět zůstane pro Krista horou kalvarskou — až k poslednímu velikému konci světa!

Potom obdrží Kristus a ctnosť zasloužená odměnu a cenu vítěznou, kdežto na pohled vítězná nepravosť sražena bude na vždy do propasti hanby a bídy potupné. Takovým ospravedlněním jest povinnován Bůh svému Synu jednorozenému. Kristus bude zveleben na soudu světovém veřejným oslavením těch, kteří mu sloužili, a veřejným zahanbením oněch, kdož službě jeho se vzpírali. Tenkrát objeví se všemu světu boží láska, ale zjevena bude také božská spravedlnosť. — Kromě toho musí také nastati zřejmá odplata pro ty, kdož pro Boha ponížení a pronásledování trpívali,

jakož také zasloužené odměny musejí dojíti zpupní pohrdači božích přikázaní, bezcitní vrahové nevinnosti a prostopášní zhýralové, jimž dařívaly se dříve všecky jejich úklady a léčky. »Tenkrát kormoutiti se budou bezbožní říkajíce sami u sebe, želíce a pro úzkosť ducha lkajíce: »Toť jsou ti, jižto nám byli někdy k posměchu a za přísloví potupy. My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný: aj, jak jsou počteni mezi syny boží, a mezi svatými úděl jejich jest.« (Kn. Moudr. 5, 3.)

§ 10.

Věřím v Ducha svatého. Duch svatý jest třetí Osoba v božství, pravý Bůh, téže podstaty s Otcem a Synem. Tři osoby jsou toliko jeden Bůh, poněvadž všecky tři ne podobnou ani stejnou, nýbrž jednu a tutéž mají božskou přirozenosť. Jako Osoby jsou rozdílni. Otec jest od věčnosti sám ze sebe; Syn jest od věčnosti zplozen od Otce; Duch sv. vychází od věků z Otce a Syna. Jest zhola nemožno, aby náš slabý rozum, který i stvořené věci velmi nedokonale poznává, pochopil a vystihl tajemství nejsv. Trojice boží. V přírodě nenacházíme nic podobného, jen

některá a to velmi nedokonalá přirovnání mohou se vyskytnouti, na př. oheň, světlo, teplo — slovo, které slyší tři lidé — pamět, rozum, vůle; jest zde sice tré věcí rozdílných, jednota však ve smyslu docela jiném.

Bludaři pokoušeli se vysvětliti toto tajemství a říkali, že Bůh má tři způsoby projevování (jako na př. člověk buď vojínem, buď hudebníkem, buď učencem jeviti se může). Církev sv. však tu upozorňuje, že jest skutečná trojice Osob, které vůči sobě ve vzájemné protivnosti trvají, když praví se na př. v Písmě svatém: »Když pak přijde Utěšitel, kteréhož já pošlu vám od Otce, ducha pravdy, kterýž od Otce pochází, tenť bude svědectví vydávati o mně.« (Jan 15, 26.)

Jiní bludaři věřili sice v trojici Osob, popírali však, že by tyto tři Osoby byly jeden Bůh. Naproti takovému učení poukazuje církev na četná místa Písma svatého, jimiž se jednota Syna a Ducha sv. s Otcem v božské přirozenosti zřejmě a určitě potvrzuje. Co se přirozenosti týká, jsou v Bohu jedno, co do osob tři, tedy jedno a trojí ale v rozdílném smyslu.

Proč zjevuje Bůh tajemství, která přesahují rozum lidský? On to může učiniti, protože my lidé nejsme k tomu stvořeni, abychom všemu roz-

uměli, nýbrž abychom ve všem — tedy také v užívání rozumu svého — Bohu se podrobovali. On to skutečně učinil, protože jest jeho láskyplná vůle, abychom jednou ze své nízkosti povzneseni byli k účastenství na blaženosti božské. Služebníku pracujícímu na cestě veřejné nebývají sdělována tajemství rodinná. Kristus však praví: »Již vás nebudu nazývati služebníky; nebo služebník neví, co činí Pán jeho: ale nazval jsem vás přátely; nebo všecko, což jsem koli slyšel od Otce svého, oznámil jsem vám.« (Jan 15, 15.) Také zde platí slovo: »Blahoslavený jest, kdož se nebude horšiti nade maou.» (Mat. 11, 6.) Ke své věčné radosti máš jednou Boha viděti, jak jest, tváří v tvář, slušno proto zde na zemi věřiti, co jest.

Jak pošetilým jest ostatně zarážeti se v křesťanství tím, že chová v sobě tajemství! Celá příroda naplněna jest tajemstvími. Vysvětlete nejprve tyto, než se odvážíte zavrhovati to, co povzneseno jest nad přírodu! — Jak často musí člověk spoléhati na míněnní a názory cizí! Kdo by chtěl jen to za pravdu považovati, co sám nahlíží, tomu nebylo by možno na konec ani pozemského života uhájiti. — Kdo zasluhuje ostatně více víry než Bůh?

Duchu sv. připisuje se po přednosti

naše posvěcování. Kristus zasloužil a připravil nám ovšem milosť našeho posvěcení. Duch sv. však toto dílo ve skutek uvádí tím, že nás očisťuje od hříchů a spravedlivými i bohulibými činí.

Zvláštním způsobem poslal Kristus své církvi Ducha sv., aby ji totiž neviditelným způsobem poučoval, posvěcoval, řídil a vůbec jí udílel ony poklady milosti, které jí na kříži zasloužil.

§ 11.

Svatou církev obecnou, svatých obcováni, hříchů odpuštění. Již předem dalo se s bezpečností souditi, že Vykupitel světa založí viditelnou církev. Vždyť jasně všude se vidí, že užívá Bůh přirozených prostředků, aby cílů svých dosáhl; proč by tedy právě u věřících měl činiti výjimku a je sám a bezprostředně vésti k životu věčnému? Co jest pro lidi přirozenějšího, než aby prostřednictvím viditelné auktority vyučováni a v jednotě víry udržováni byli? Kdyby nebyl Kristus sám a pro všecky časy založil viditelné moci církevní, bylo by dílo jeho podstatně neúplným, s přirozeností neshodným, a předem také bylo by bývalo vydáno roztříštěnosti a nesjednocení. Při-

rozeným prostředkem k zachování jednoty bylo ustanovení jedné nejvyšší hlavy, na niž by byla přenesena moc klíčů, jednoho pastýře, jehož vrchní péči by bylo svěřeno celé stádo: tento jeden musel platiti za základ a skálu, která církvi žádoucí pevnosti dodává. S hůry sestoupilo křesťanství na svět, nevzešlo z moci obce a státu.

Dále objevil se Kristus viditelně jako člověk na zemi: tím se potvrzuje, že se nechtěl Bůh obmeziti na bezprostřední, čistě duchové obcování s lidmi; lidem mělo se na zevnějšek určitým, závažným způsobem pravdy dostati. Kdyby byl tedy s Kristem viditelný a neomylný úřad učitelský zmizel, byl by býval zmařen tento účel vtělení Vykupitelova; Bůh by byl jiným způsobem v díle svém pokračoval než jakým je započal, všecko by se bylo opět stalo nejistým a temným, zjevení jakoby nebylo, protože takto by se bylo minulo se svým cílem.

Musí tedy církev viditelná státi jako střed mezi světem věčným a časným, ne jako předmět rozlučující, nýbrž jako prostřednictví pojivé. Bez toho sprostředkování brzy by unikl svět věčný zrakům našim, tento pak časný docela by pozbyl svého významu.

Jádro otázky záleží v tom, zda-li Kristus sám skutečně založil viditelnou církev, t. j. zda-li vyvolal v život lidskou duchovní vrchnosť k spravování věřících. Zajisté že vyvolal, vždyť tato církev trvá dosud a zřetelně ji možno viděti; jest to církev, která sluje katolickou, poněvadž se po celém okrsku země rozprostirá, a zároveň jest nazývána římskou, poněvadž má svou viditelnou nejvyšší hlavu v městě, kde Petr naposledy učil a působil, ten Petr, na němž vzdělal Kristus církev svou, kde strmí pevně ona skála, která má nésti církev po všechny časy. Tato církev jest oním stromem úctyhodným, který, jak dějiny nasvědčují, kořeny svými tví v Kristu; mužové v dějinách zběhlí ukáží ti v každém století docela určitě ona strouchnivělá místa, kde nyní povadlé a suché větve různých bludů odpadly. V této církvi pochází veškerá jednota a pevnosť z toho jediného základu, který položil Kristus, a kromě této není než rozkol a úžasná rozháranosť. Toto pak jest důkazem, že Kristus své věřící nejen vniterným působením Ducha sv., nýbrž zároveň také viditelným, neomylným úřadem učitelským v jednotu pravé víry chtěl míti spojeny.

Všecko toto potvrzeno spatřuje se

v Písmě svatém. Čtemeť tam, že Kristus vlastní svou moc přenesl na apoštoly a je vyslal, aby všude kázali, křtili a pokřtěné pod vrchním vedením sv. Petra řídili a spravovali.*) Slíbil, že zůstane s církví po všechny dny až do skonání světa, t. j. že pevně zachovávati ji bude v pravdě, především že tedy pečovati bude o to, aby v pravdě povždy ostal ten, jenž býti měl skalopevným základem církve po časy všechny.

Čteme dále, že apoštolé po smrti Kristově starší na biskupy světili a je všude za představené nových obcí křesťanských ustanovovali s rozkazem, aby i oni jiné světili a svými nástupci činili (Skt. ap. 14, 22; 1. Tim. 1, 3; Tit. 1, 5). Všude kázali apoštolé poslušnosť k vrchnostem státním, nikde však nečteme, že by se představení církve ve své působnosti byli kdy starali o dovolení úřadů světských; příkaz a povinnosť církev spravovati měli

*) Moc církvi propůjčená obsahuje jak úřad kněžský, tak také učitelský a pastýřský. Skrze svůj úřad kněžský jest sprostředkovatelem milosti k posvěcení a dosažení blaženosti věčné nevyhnutelně potřebné. Mocí úřadu učitelského a pastýřského zavazuje věřící, aby také se své strany o dosažení spásy se přičinili; zvěstováním zjevené pravdy působí na náš rozum, ukládáním pak různých předpisů na naši vůli.

bezprostředně od Boha; nezřídka bylo náboženství křesťanské zavedeno dokonce na odpor zákonům státním. Kristus nevložil správu církve do rukou státu, nýbrž chtěl, aby představení církevní byli od státu neodvislými. Proč asi? Poněvadž chtěl zameziti, aby náboženství nebylo od vladařů pozemských zneužíváno k účelům světským.

Již za časů apoštolských trvaly obce křesťanské ve vzájemném úzkém spojení pod společnou nejvyšší hlavou, sv. Petrem. Se sv. Petrem a pod vrchním jeho řízením byli také apoštolé pravými představenými církve; v důležitých záležitostech shromažďovali se na sněmu, aby se vespolek radili a na potřebném usnášeli. V tomto způsobu potrvá církev až do skonání světa. Církevní otcové shromáždění na všeobecném sněmu církevním v Efesu (r. 431.) považovali »za věc nikým nepopíranou a všem stoletím známou, že sv. Petr, kníže a hlava apoštolů, jest základním kamenem církve katolické«. Všeobecný sněm církevní ve Florencii (1438) odvolával se na ujednání sněmů a na ustanovení církevní, když prohlásil, že: »Římský biskup (papež) má přednosť nad celým okrskem země, že jest nástupce knížete apoštolů Petra, pravý náměstek

Kristův, hlava celé církve, otec a učitel všech křesťanů, a jemu že udělena byla v osobě sv. Petra od Pána našeho Ježíše Krista plná moc celou církev pásti, říditi a spravovati.«

Když povstala později otázka, zdali by tento Bohem ustanovený »otec a učitel všech věřících« mohl také blud církvi vnutiti, prohlásil dvacátý všeobecný sněm církevní ve Vatikánu (1870), že papež, kdykoliv ve věcech víry a mravů jako učitel celé církve vystupuje, zvláštním připověděným božím přispěním bývá od bludu uchován.

V tomto záleží papežova neomylnosť*) Není však tato neomylnosť

---

*) Učení sněmu vatikánského ve příčině této zní takto: »Duch sv. nebyl nástupcům Petrovým proto přislíben, aby následkem zjevení od něho daného nové učení vynášeli, nýbrž aby s jeho přispěním od apoštolů přijaté zjevení neboli poklad víry svaté ostříhali a věrně vykládali .... Tento milostný dar pravdy a nikdy neochabující víry jest tedy Petrovi a jeho nástupcům na této učitelské stolici od Boha udělen, aby vznešený svůj úřad ku spasení všech zastávali, aby celé stádce Kristovo od otravných lákadel bludu bylo jimi odváděno a na pastvinách nauky nebeské živeno, aby konečně veškerá příležitosť k rozkolu vzdálena a tak celá církev ve své jednotě zachována byla, na svém základě spočívala a pevně čelila branám pekla ... Pevně tedy trvajíce na podání dochovaném z počátků víry křesťanské, učíme za souhlasu sněmu, ke cti Boha, našeho Spasitele, k povznešení katolického náboženství a ke spáse národů křesťanských, a prohlašujeme

naukou novou? I kdyby toto slovo nově bylo zavedeno (jak již častěji průběhem časů nová slova k vyvrácení nových bludů byla tvořena), věc jím označená jest tak stará jako církev sama, neboť vždycky bylo přísnou povinností věřících, aby se výpovědím papežovým, které se víry týkaly a pro celou církev byly učiněny, opravdově a vniterně podrobili. »Kde jest Petr (t. j. papež), tam jest církev«. Tak učitel církevní sv. Ambrož.

Jest povinen každý k pravé církvi se přihlásiti? Učinil-li Bůh církev nositelkou spasení Kristem dobytého, přikázal tím zároveň všem lidem, aby k této církvi vniterně i zevně přináleželi. Kristus učí závazku tomuto slovy: »Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník.« (Mat. 18, 17.), a:

---

za článek víry Bohem zjevený: Že římský papež, když se své stolice učitelské (ex cathedra) mluví, to jest, když ve vykonávání svého úřadu jako pastýř a učitel všech křesťanů, ze své nejvyšší apoštolské moci o nauce pro celou církev závazné rozhoduje: následkem božského, ve sv. Petru jemu přislíbeného přispění, onou neomylností jest obdařen, kterou božský Vykupitel svou církev v rozhodování o naukách víry a mravů opatřenu míti chtěl; a že následkem toho taková rozhodnutí římského papeže sama ze sebe a nikoli teprve po souhlasu církve neproměnnými jsou.«

Kdo neuvěří (t. j. apoštolům a jejich zákonitým zástupcům), bude zatracen.« (Mar. 16, 16.) Kdo pohrdá církví, pohrdá Kristem. Proto učinil na sněmu v Cirtě (roku 412) sv. Augustin s ostatními africkými biskupy výrok: »Kdo odloučen jest od církve katolické, byť i sebe bezúhonněji domníval se žíti, právě proto, že zbaven jest jednoty s Kristem, nemůže míti života, ale hněv boží utvrzen jest nad ním.« A slovy, která pronesl tentýž učitel církevní k jednomu přívrženci bludu Pelegiova, volá církev dosud k jinověrcům: »Navraťte se k nám, neboť předkové, z nichž pocházíte, neměli víry, kterou vy nyní hlásáte; odloučili jste se od církve, která káže pravý opak toho, čemu vy učíte.« Sv. Cyprian ani obeznámiti se nechtěl s naukou Novatiana, když zvěděl, že se rozchází s učením církve; neboť »ať jest čímkoli, křesťanem není, není-li v církvi Kristově.«

Může-li pravou církev Kristovu každý snadno poznati? Zajisté, jest to ona církev, která, ač svatá ve svém učení, za nynějších časů ve světě podobně jest tupena a pronásledována, jako Kristus byl tupen a pronásledován. Jest to ona církev, jejíž viditelní představení nepřerušeným pořadím od apoštolů pocházejí. Jest to ona církev, která se dle nařízení a pří-

povědi Kristovy rozšiřuje po celém světě. Jest to ona veliká viditelná církev, která sjednocena jest učením, sjednocena vzájemnou láskou, sjednocena křížem Ježíše Krista, sjednocena poslušností skrze jeden Kristem položený skalopevný základ. Jestliže se mýlíme, ó Pane, pak jsi to Ty sám, který v blud jsi nás uvedl: pravda katolické církve podepřena jest důvody tak pevnými a svatými, jaké jen od Tebe pocházeti a na Tebe opět uvedeny býti mohou. Pane, kdybychom v této věcí postiženi byli bludem, od Tebe samého bychom byli oklamáni!

Než nejsou také v katolické církvi zlořády a pohoršení? Takové věci vyskytly se již za časů apoštolských a vyskytují se podnes; Kristus to předem již oznámil; předpověděl a přislíbil však také, že nicméně až do konce světa bude církev plniti svaté své poslání. »Ustaňte,« praví svatý Augustin k nevěřícím, »církev ostouzeti; neboť ona zavrhuje veškeré zlo, které jí vyčítáte a pracuje bez ustání, aby nezdárné své dítky napravila. Proč patřite napořád jen na stránky stinné? Hledejte hrozny na vinohradě a pšenici dobrou na polích!«

S církví bojující na zemi jsou v duchovním spojení trpící duše v očistci a církev vítězná v nebi, čímž utvořena

jest jedna společnost veliká, neviditelná, jejíž hlavou jest Kristus.

Římsko-katolická církev jest jediná, která v nepřetržité dějinné posloupnosti od Krista a sv. apoštolů pochází, pravou Kristem hlásanou víru chová a Kristem jest ustanovena, aby lidstvo ku spasení vedla. Která z křesťanských společností (sekt) náboženských počtem přívržencův jen z daleka se může měřiti s církví římsko-katolickou? Která odvažuje se jen nepatrný aspoň vysloviti nárok, býti onou Kristem zamýšlenou církví světovou? Kde by vůbec mohla býti ona církev Kristem založená, kdyby jí nebyla církev římsko-katolická?

Říká se, že před vzniknutím protestantismu církev Kristova delší dobu a v podstatných věcech odchylovala se od pravdy. Než jak by to byl Kristus vyplnil slavnou svou přípověď že zůstane se svou církví »po všechny dny až do skonání světa«?! (Mat. 28, 20.)

Ostatně nemůže ani jedna z toho značného počtu křesťanských společností náboženských upříti, že nepovstala násilným, revolučním odštěpením od stávající již církve Kristovy. A když takto se věci mají, musejí všecky doznati, že v době onoho odštěpení stávající církev katolická posti-

žena byla bludem, který takové odštěpení činil nutným, že tedy přípověď Páně o ustavičném přispění Ducha sv. ukázala se lží a klamem. Nedopouštěl by se však ten, kdo by něco takového s rozvahou tvrdil, úžasného rouhání?

Neodsuzuj však nikoho. Nekatolík, který povinnosti, státi se katolíkem, beze skutečné své viny nenahlíží, věří však v Krista, jest pokřtěn*) a svědomitě koná všecko, co před Bohem za své povinnosti uznává, může také býti spasen a sice následkem toho a skrze to, co podrželi odpadlíci z církve katolické. Postrádá však velmi mnoho prostředků milosti.

Církev jest matkou, která nás vychovává pro nebe. Jako svědomití rodiče svým dětem mnoho ukládají, co se těmto zdá obětí a čeho prosty jsou děti opuštěné, osiřelé: tak vede církev katolická své dítky k mnohému, o čem ti, kdo mimo ni se nacházejí, nevědí.

---

*) Kromě vlastního křtu (vodou) jest ještě křest touhy a křest krve. Křest touhy záleží v dokonalé lásce k Bohu a v dokonalé lítosti nad spáchanými hříchy spojené s pevným rozhodnutím činiti všecko, co Bůh ke spasení naporučil. Křestem touhy dosahuje se odpuštění hříchů a prominutí trestů věčných. — Křest krve jest smrť mučennická podstoupená pro Krista; působí odpuštění hříchů a všech trestů.

Býti katolickým křesťanem jest milostí neocenitelnou, za kterou nelze Bohu ani s dostatek poděkovati, a které s největší horlivostí máme používati. Nejvíce se to potvrzuje v hodince smrti Umříti jako katolík jest dobře umříti. Neopomeň každého dne vroucně se pomodliti za ty nešťastníky ubohé, kteří od církve jsou odloučeni.

Chraň se lidí, kteří od milé naší matky, římsko-katolické církve, osobně odpadli. Zdaž může zdárné dítě míti radost s těmi, kteří matkou jeho pohrdají?

§ 12.

Těla z mrtvých vzkříšení a život věčný. Že jest vzkříšení možné, praví ti tvůj rozum; či nemohla by naše v prach rozpadlá těla všemohoucností boží tak znova býti oživena, jako kdysi ponejprv byla uvedena v život? Že se vzkříšení skutečně stane, praví nám s jistotou zjevení. Jisto jest, že těla vzkříšených bytovati budou v poměrech docela jiných, než jaké nyní na světě se spatřují: »Rozsívá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní« (1. Kor. 15, 44); jak utvořeny budou poměry na onom světě, jest nám méně známo. — »V těle svém uzřím Boha svého; složcna

jest tato naděje má v lůnu mém.« (Job 19, 27.) Měj proto tím větší úctu k tělu svému, čím více tě svádí zlý nepřítel k jeho zneuctění. Když chtěli donutiti sv. Gordia (za časů Dioklecianových), aby odpadl od víry, pravil tento světec: »I kdybyste tělo mé rozsekali nyní třeba v tisíc kusů, jsem ujištěn, že v onen veliký den vzkříšení vstanu s tělem celým a oslaveným.

Než neříkají dnešního dne mnozí mužové vědy, že smrtí končí se všecko a že člověk nemá vlastně žádné duše? Ovšem že říkají, ale co neučiní člověk, aby utlumil výčitky zlého svědomí! Jmenuj mi však jediného člověka cudného a ctnostného, který by byl tvrdil někdy věci takové!

Není větší jistoty, než že tento život přítomný jen přípravou a stupněm býti může k životu budoucímu, vždyť by jinak poměry toho světa nebyly než výsměchem pro ctnosť a spravedlnosť.

Není pravdy jistější, než že se člověk nesmrtelnou duší liší od zvířete. Či pochybuješ snad o svém rozumu, své vůli svobodné a svém svědomí? Duchové síly a schopnosti člověka jsou ovšem slabé dosti, aby mu vnukly přesvědčení, že nemůže býti projevem ani výronem božství (jak pantheisté chlubně namlouvají); jsou

však zároveň výtečné dosti, aby nepochybně dokázaly, že není člověk pouhým zvířetem (na které ho materialisté, hmotaři, snížiti usilují).

Tím, že člověk žije, cítí, poznává, myslí dokazuje se nad veškeru pochybnosť jsoucnosť duše. Neboť co jest duše jiného, než důvod a základ rozmanitých projevů životních?

Tím, že duše lidská myslí nehmotné, baží po nadsmyslném a sice svobodně a dle předpisů a požadavků svědomí po něm baží, prokazuje se býti nehmotnou, t. j. na hmotě nezávislou. Dle toho svorně se shodují všickni lidé, že vlastní cena člověka nezáleží ve výhodách hmotných, nýbrž že hledati ji dlužno v oboru duchovém. V nejvniternějším svém vědomí chová si duše lidská svou duchovosť a proto i nesmrtelnosť. Mohl by ostatně Bůh, který zřetelnými rysy svou vůli projevil, touhu beznadějnou, která nikdy ukojena býti nemůže, do srdce našeho vložiti?

Proslulý jeden přírodozpytec praví: »Vidí-li člověk neštěstí, v jakém nezřídka strádá zde ctnosť, a na druhé straně zase blahobyt, v jakém žije často hnusná nepravosť, stává se potřeba budoucího uspořádání poměrů a věcí přímo palčivou, neboť nenajde se v celé ohromnosti ves-

míru části, na které by byl ponechal původce světa nesrovnalosti tak křiklavé.«

Přemýšlej často, že po tomto životě plném klamu, bolesti a nespravedlnosti nastane život jiný, nový, na věky trvající, ve kterém »jedenkaždý vezme vlastní odplatu podle své práce« (1. Kor. 3, 8).

Jakožto rozumní lidé cítíme se vyšší a vznešenější stránkou své bytosti puzeny k pravdě křesťanské. Jsouce křesťany přijímáme tyto pravdy jako učení Bohem zjevené. Věříme. Věřiti znamená: přijímati pravdu a souhlasiti s ní pro auktoritu Boha, který ji zjevil. Vlastní naše přesvědčení a osobní názor jest tu pouze členem spojovacím, pokud totiž napřed poznáváme, že Bůh, pravdomluvný, zjevení skutečně učinil. Vlastním však důvodem našeho souhlasu jest Bůh.*)

Víra jest úkonem rozumu, poněvadž se vztahuje na pravdu; tento souhlas rozumu stává se vlivem svobodné vůle a pů-

---

*) Zjevené pravdy, které církev k věření předkládá, jsme povinni věřiti nejen vůči Bohu, ale také vůči církvi. Bůh chce, abychom se učitelskému úřadu církve podrobili a do počtu pravověrných jejích dítek náleželi. Následkem toho není také dovoleno setrvati při náhledech a hájiti mínění, o nichž se církev vyslovila, že buď nějakým způsobem přímo proti zjevené pravdě směřují, nebo že ve svých důsledcích k popírání pravd zjevených vedou.

sobením milosti boží Této nutné pomoci milosti neodpírá Bůh žádnému člověku

Bůh ve své moudrosti tak všecko zařídil, že ve víře ducha zvláštním způsobem dobrá vůle člověka k platnosti přichází. Máme na vůli s pravdou zjevenou buď souhlasiti nebo souhlas svůj odepříti: předně, poněvadž jsme svobodni a proto buď poslušností k Bohu, nebo sobectvím a jinými ohledy pozemskými dáti se vésti můžeme; za druhé, poněvadž Bůh také u pravd zjevených směs světla a stínu připustil, aby totiž člověk ve víře svou ctnosť osvědčil a zásluh pro sebe získal; za třetí, poněvadž víry právě tak jako vědy bez určité námahy duševní, které dobrovolně třeba se podrobiti, nabýti nelze. Nevědomosť, nejobyčejnější to pramen nevěry, bývá, jak obecná zkušenosť učí, nejčastěji výplodem špatně zřízené vůle

Pýcha, lehkovážná všetečnosť a mudrování, čtení nevěreckých spisů způsobují v rozumu kolísání ve víře, nemravnosť pak zase bývá příčinou, že se vůle vzpírá otěžím, které víra náruživostem ukládá. Zanedbávání náboženských povinností vyhosťuje ze srdce radostné vědomí víry a zmenšuje milosť, bez které víry sobě uchovati nelze.

Mnoho pravd, kterým učí víra křesťan-

ská, přesahuje rozum. Ani v jediném bodu nemůže však býti mezi vírou a rozumem opravdové nesrovnalosti a sporu. »Nejen (praví církevní sněm vatikánský), že si víra a rozum nikdy nemohou odporovati, oni naopak vzájemně se podporují, poněvadž správný rozum základy víry doličuje, a světlem jejím osvícen, vědu o věcech božských vytváří; víra pak zbavuje rozum bludů, chrání jej před nimi a obohacuje jej vědomostí mnohonásobnou. Nejen že se tedy církev pěstování lidských věd a uměn neprotiví, nýbrž naopak přispívá jim a je podporuje způsobem rozmanitým. Zajisté ani neupírá ani nezavrhuje užitek, jaký pro lidský život z nich vyplývá, spíše uznává, že, jako od Boha, Pána všeho vědění, vyšly, tak také, řádným způsobem jsouce pěstovány, k Bohu. s milostivým jeho přispěním, vedou «

*

To jest tedy pravda. Kdo jest opravdu rozumným a pravdu upřímně hledá, dospěje svým přemýšlením k Bohu. Kdo k Bohu dospěje a nemiluje více temnoty než světlo, bude přemýšleti o Kristu. Kdo přemýšlí o Kristu, ten se také podrobí Kristovi. Kdo se podrobí Kristu, uzná ho také za Boha. Kdo Krista za Boha uzná, rád se podřídí církvi jím

založené. A v Písmě svatém nazývá se církev »sloupem a utvrzením pravdy« (1 Tim. 3, 15.).

Jako slepice se stará o svá kuřátka a jako matka o své dítky pečuje, tak těší, posiluje a vychovává katolická církev své dítky pro svět a život lepší; zdvihá ubohé a slabé ze země, aby je přitiskla na srdce boží. Jako se matka »vkládá« mezi dítě a otce, tak »vkládá se« na rozkaz Kristův církev mezi mne a Boha, aby mně dopomohla k Bohu.

Slib věrnosti.

Vyznávám svatou římsko-katolickou víru, víru to svých otců, jediné pravou víru, k níž se přiznávali všichni svatí všech zemí a všech věků, — poněvadž bez ní a kromě ní nelze dojíti spásy. Proto chci žíti a umříti v lůně svaté římsko-katolické církve, která samojediná tuto víru chová, v uctivé a dětinné poslušnosti k viditelné nejvyšší její hlavě, našemu sv. Otci, papeži, k biskupům, kteří s ním jako hlavou ve spojení trvají, a všem duchovním pastýřům a správcům, kteří od náležitých biskupů nad lidem věřícím jsou ustanoveni. Co svatá církev zavrhuje, sám předem také již zavrhuji, a co schvaluje, k tomu při-

znávám se z celého svého srdce. Nikdy a v žádných okolnostech nepropůjčím ani svého hlasu ani svolení, ať by se to dělo tiše ať hlasitě, ať slovem ať písmem, k ničemu, co by směřovalo proti této sv. víře římsko-katolické církve. K tomu se přiznávám, k tomu jsem odhodlán s touteż opravdovostí, s jakou počínal bych sobě v hodince své smrti. Všemohoucí a milosrdný Bůh dopřej mi své pomoci a svého požehnání skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Hlava druhá.

Varuj se zlého.

Jako každému tvoru, dal Bůh také člověku přiměřené určení. Dle své povahy musí Bůh člověka k tomu určiti, aby dobrovolným plněním svaté jeho vůle ho oslavoval a takovým způsobem také sám blaženosti došel. Co nás prostřednictvím naší svobodné vůle k tomuto cíli přivádí, jest mravně dobrým; co nás odvádí od tohoto cíle, jest mravně zlým, jest hříchem. Podstata hříchu záleží v neposlušnosti proti Bohu. Hřích zbavuje Boha cti, která mu přísluší; jest urážkou boží.

Člověk žije nějakou dobu na světě obklopen rozmanitými způsoby dobra, aby buď řádným jeho užíváním nebo zneužíváním prokázal svou věrnosť vůči Bohu. Člověk může pořádek Bohem ustanovený porušiti; může z lásky k dobru zdánlivému skutečným svým štěstím povrhnouti; může hřešiti.

Hřích není toliko nějakou obmezeností a nedokonalostí naší přirozenosti; jest spíše něčím, co bytosti naší odporuje a škodí; není pouhou slabostí nebo jen přechodem k dobrému, nýbrž dobrovolným odvrácením od dobra, jest protivou dobra; není pouhým rozpoložením a přípravou k zlému, nýbrž svobodně zvoleným zlem samým. Jen tam může býti hřích, kde počíná vůle svobodná. Hřích neodporuje toliko rozumu: jest pravou vzpourou proti Bohu!

Kdo hřeší, nachází protivu toho, co hledá. Nebylo ještě na světě šťastného zločince. Právem proto mohl říci kancléř Tomáš Morus: »Mnozí pracují v životě na věčné své záhubě s tak velikou námahou, že by polovicí té práce zcela dobře nebe si zasloužili.«

Bůh dle nevystihlých svých úradků dopouští hřích; chce, abychom ve hříších spáchaných nalezli nejmocnější pobídku k životu ctnosti pokornému a vznešenému.

Veliký hříšník s pokorou a lítostí v srdci líbí se Bohu více, nežli domýšlivá spravedlnosť, spočívající beztoho ponejvíce na klamném zdání a vysokomyslné nadutosti.

Hřích jest dobrovolné, s vědomím a svolením vykonané přestoupení přikázání božího, ať se to stane již spácháním zlého nebo pouze opuštěním a opomenutím povinného. Rozeznávají se hříchy smrtelné a všední. Hřích smrtelný jest ten, který jest spáchán 1. s jasným poznáním a úplným vědomím, 2. s dobrovolným rozhodnutím a 3 v příčině věci závažné a důležité. Schází-li některá z těchto tří podmínek, jest hřích toliko všední. Jako jest hřích smrtelný smrtí duše, podobně dá se hřích všední případně srovnati s nemocí nebezpečnou nebo poraněním více méně těžkým.*)

Hřích vyžaduje rozhodné pozornosti. Povšechně vzato, musí člověk životu svému

---

*) Obecně bývá označováno sedm hříchů jako prameny, ze kterých ostatní hříchy vyvěrají. Jest to sedm známých hříchů hlavních: 1. Pýcha. 2. Lakomství. 3. Smilstvo. 4. Závisť. 5. Obžerství (t. j. nestřídmosť v jídle a pití). 6. Hněv. 7. Lenosť. Hříchy tyto zakládají se na trojím převráceném snažení: po cti a slávě (pýcha), po zevnějších statcích (lakomství), po smyslných požitcích (nečistota a nestřídmosť); a podobně na trojím převráceném odporu: proti konání dobrého (lenosť), proti štěstí bližního (závisť), proti slabostem bližního (hněv)

tyto dvě myšlénky položiti za základ: v pokoře činiti pokání za hříchy spáchané; varovati se dle sil a možnosti hříchů budoucích. Proto stud a lítost vzhledem k minulosti! Pevný úmysl pro časy bndoucí!

§ 1.

Jest opravdu hřích zlem tak úžasně velikým? Posuzuje-li se toliko dle zevnějšku, nezdá se jím býti. Vychází ovšem hřích z trojnásobné oné zlé žádostivosti, za kterou i nejzvrhlejší člověk obyčejně se stydí. Než jak snadno bývá hřích spáchán! Skutek jest vykonán, pominul, a nikdo toho nevidí na vinníkovi. Činí sice hřích někdy také na venek nešťastným, přivodí nemoc nebo vězení. Než kolik jest zlodějů, kterým všecko znamenitě vždy se vydaří, kolik nemravů zvrhlých, jimž září z obličeje klid a červená svěžesť! A známo jest ostatně úsloví, že svět pije hříchy jako vodu! — Nicméně jeví se však hřích myslícímu člověku jako největší převrácenosť a zloba, vzpoura proti řádu Bohem ustanovenému, neposlušnosť proti vůli boží, vzdor proti Božství, jako neštěstí největší. — Bůh potvrzuje tento úsudek: Duch sv. nazývá hřích smrtí duše.

Představ si v duchu živě mrtvolu: takovou jest před Bohem duše hříšná!

Kristus ti praví, abys se vyhýbal příležitosti k hříchu, i kdyby ti to takovou bolesť působilo, jako vyrvání oka a odejmutí nohy; a to praví ten, který tě více miluje, než matka tvá tě milovati může. Jak hrozným neštěstím musí býti tedy hřích!

Ze zjevení křesťanského víme, že anděly Bůh na věky zavrhl pro jediný hřích, spáchaný myšlénkou; a přece netrestá Bůh více, než vinník zasluhuje: jak hrozným tedy musí býti hřích! A taková hanba lpí na mně! — Víme, že pro jediný hřích Adamův odňal Bůh celému pokolení lidskému milosti nadpřirozené; pozbyv všechněch darů božích nadpřirozených, upadl člověk ve stav přirozené své nedokonalosti a stal se otrokem nepřítele zlého; jaká to proměna země; dříve ráj, nyní údolí slzavé a místo nepravostí! Jak ošklivým dle toho musí býti jediný hřích před tváří boží! A takovými hříchy jest poskvrněn můj život! — Víme také, že Bůh trestá hřích věčným zavržením: jak mohl by to činiti, kdyby nebyl hřích v jisté příčině opravdu zlem nekonečným! A já jsem se vrhl nerozvážně v náruč nepravosti tak trestuhodné! Kde

bych byl nyní, kdyby mne byl Bůh tenkráte po spáchaném hříchu smrtelném bez pokání nechal umříti?!

Zardíval bys se studem, kdybys se měl v ušpiněném oděvu objeviti před lidmi; — kdyby tě představený tvůj polapil ve lži, ani do očí bys mu vícekrát se neodvážil popatřiti; — kdybys byl usvědčen před soudem z podvodu a zrády bezectné, snad bys jako bleskem poražen pln studu klesl k zemi. — Jestliže zevnější tvářnosť zločince připomíná každému živě, čím nešťastník ten skutečně jest, skrývá se takový člověk ze studu úzkostlivě před lidmi A ty jsi nejednal pouze proti pořádku lidskému, nýbrž proti řádu božímu jsi se čločinně provinil. Kolikerým hříchem poskvrněn stojíš před Bohem, Pánem svým nejvyšším, a vůči těmto tvým hříchům bylo by ti těžkým podrobiti se pokorně nejsvětější vůli Stvořitele tvého?

Každý hřích jest modloslužbou. Neboť cení-li člověk něco výše než Boha, činí to svým bohem.

Chceš snad hlouběji ještě nahlédnouti, jakou zlobu chová v sobě hřích? Nuže, pak popatř na obraz Ukřižovaného. Bolestí zdrcen, posměchem a hořkostí napojen, s bolestnou korunou trnovou na utýrané hlavě, zmořen trýzní duševní a úzkostí

smrtelnou, volá také k tobě: »Neplačte nade mnou, ale nad sebou!«

Zajisté že svatí a světice nejlépe rozuměli Spasiteli svému: a jak pokořovali se pro své hříchy a pohrdali sebou! Jaké oběti přinášeli, aby činili pokání za hříchy své! —

Nemáme pražádné příčiny k počínání jejich útrpně se pousmívati nebo považovati dotyčné skutky jejich za bezdůvodné a přepjaté. Mnohý světec raduje se již celá století v nebi: zdali pak nyní asi lituje obětí a strádání, jimž pokorně se podvolil, aby jen Boha ničím neurazil a za hříchy spáchané dostatečné pokání učinil?

§ 2.

Přemýšlej, jakým způsobem bývá Bůh urážen. Kdo se domýšlí, že jest bez hříchu, neučiní tím, aby hříchu opravdu byl zbaven, způsobí pouze, že nedojde odpuštění.

I pohané, kteří řádně svého rozumu užívali a hlasu svědomí vždy dbali, poznali rozdíl mezi dobrým a zlým. Nám křesťanům září však v zjevení křesťanském světlo jasnější, abychom i úzké stezky spravedlnosti zřetelněji mohli uznamenati. Především jiným jsi poučen: Člověk jest stvořen,

aby Boha oslavoval, jemu sloužil a takovým způsobem vlastního svého štěstí došel. Má se právě tak považovati za odvislého od Boha v jednání, jako jest závislým na Bohu ve svém bytí. Proti této odvislosti, t. j. proti přikázaním božím se vzpírati, jest hřešiti

*

První přikázaní upomíná na poddanosť, kterou jsme Bohu povinni. Člověk prohřešuje se proti němu nevěrou a bludařstvím, popíráním pravd věroučných, dobrovolnými pochybnostmi u víře, ohrožováním víry špatnou četbou nebo zábavami; tím, že opomíjí náboženství řádně se vyučiti, nebo že se za víru svou před lidmi ze studu a bázně stydí. — Také pověrou a užíváním prostředků pověrečných. — Dále nedůvěrou a zoufalstvím; opovážlivým spoléháním na milosrdenství boží. — Konečně zapomenutím na Boha, nenávistí a pohrdáním Bohem, nevděkem proti Bohu. — Lenivostí nebo dobrovolnou roztržitostí v modlitbě, zanedbáváním každodenní modlitby, zanedbáváním služeb božích, nehodným přijímáním sv. svátostí, podceňováním prostředků milosti; pýchou a nadutým chováním, dětinskou ješitností, chlubivostí a nesprávným citem pro česť,

malomyslností, truchlivostí a reptáním proti řízení božímu.*)

Druhé přikázaní zapovídá každou zevnější neuctivosť proti Bohu a věcem božským. Člověk hřeší proti němu neuctíváním Bohu zasvěcených věcí, míst a osob; rouháním, neslušnými řečmi o Bohu, náboženství, církevních obyčejích a osobách duchovních; zneužíváním slov svatých ku klení; křivou nebo lehkovážnou přísahou (člověk přísahá, jestliže bere Boha za svědka, že chce pravdu mluviti nebo učiněnému slibu dostáti), přísahou rouhavou, přísežným dotvrzením, že něco zlého učiní, nebo něco povinného opomene; pokrytectvím a nesplněním slibů učiněných. (Ne každý pevný úmysl zavazuje již pod hříchem. Ke slibu se vyžaduje, aby člověk Bohu dobrovolně a s rozvahou sliboval něco, co jest dokonalejší než opak; jak vidno, spatřuje se tak v nesplnění slibu zřejmě a otevřeně hřích.)

Třetí přikázání poroučí, abychom se zevnějšího uctívání Boha účastnili způ-

*) Hříchů proti Duchu sv. jest následujících šest: 1.) Zúmyslně na milosrdenství boží hřešiti. 2.) Nad milostí boží zoufati. 3.) Poznané křesťanské pravdě odpírati. 4.) Bližnímu svému milosti boží nepřáti a záviděti. 5.) Ku spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé míti. 6.) V životě nekajícím úmyslně až do konce setrvati.

sobem slušným a patřičným. Hřeší se proti němu zameškáním mše sv. v neděli a ve svátek, zaviněným opozděním ke mši svaté, neslušným chováním v kostele, jako šeptáním, smíchem, marnivostí a pod.; zanedbáváním náboženského poučení a vzdělání, nepotřebnou prací služebnou ve dny sváteční (trvá-li taková práce asi dvě hodiny nebo déle, stává se hřích hříchem smrtelným); dále hlučnými, nepatřičnými zábavami a veselostmi; nemírnou náruživostí ve hře, kterou lidé tak rádi právě ony dny znesvěcují, které Bohu a Pánu věnovány býti mají.

Čtvrté přikázaní posvěcuje spravedlivý poměr mezi vyššími a podřízenými, zvláště mezi rodiči a dětmi. I dorostlé a vyspělé děti mají k rodičům povinnosti svaté. Zvláště tehdy, jsou-li rodiče slabí a pomoci potřební, platí svaté boží slovo: »Cti otce svého i matku svou!« »Pamatuj na otce i matku svou, když u prostřed velkomocných stojíš.« (Sirach. 23, 18.) — Hřeší se proti tomuto přikázaní nelaskavostí, neuctivostí a neposlušností vůči rodičům, nebo také duchovní i světské vrchnosti; opomenutím modliti se za ně. Tím, že člověk mlčí, když špatní lidé církev, naši matku, nebo její sluhy tupí. Přestupováním přikázaní církevních, zvláště po-

kud se postu a zdržování se masitých pokrmů týkají.*)

Sem spadají také povinnosti rodičů k dětem. Hrozné jsou účty, jaké jednou bude rodičům klásti ze spasení jich dětí. Dítky musejí býti k dobrému naváděny a varovány od zlého; není dovoleno posílati dítky do školy, ve které jejich víra nebo mravnosť poškozeny býti mohou. — Rovněž povinnosti ke všem, kdož zvláštními páskami příbuzenství, přátelství nebo dobrodiní s námi spojeni jsou. — Manželce povinen jest muž úctou a láskou, a sice láskou, která založena jest na neproměnném základu nejsvětější vůle boží. Manželka není mužovou služebnicí, nýbrž družkou. — Přátelství porušuje se neupřímností, štvaním a donášečstvím, nevěrností, neoprávněným vyzrazením tajemství atd. — Prácedárci a panstvo jsou dle okolností a poměrů nejen za tělesné ale také za duševní blaho svých poddaných zodpovědni. — Člověk může také přílišnou a nezřízenou příchylností k svým představeným nebo přátelům těžkého hří-

*) Každý člověk povinen jest se postiti od dokonaného 21. roku svého života (v době 40denního postu, o čtveru suchých dnů nebo-li quatembru, o vigiliích atd.); od 7. roku pak jest každý zavázán zdržovati se masitých pokrmů v patřičných dobách (pátky celého roku . . .).

chu se dopustiti. Ve všech případech nutno více Boha poslouchati než lidí; i nejmocnější člověk jest přece jen tvorem božím. — Možno konečně také zhřešiti zanedbáním obzvláštních povinností stavu, které nám vůči vyšším nebo podřízeným jsou uloženy.

Páté přikázaní zapovídá sobě samému neb jiným na těle neb duši uškoditi.*) Vlastní duši škodí člověk opuštěním zbožnosti, nepotřebným vydáváním se v nebezpečí, pěstováním hříšného přátelství, následováním špatných příkladů, změkčilostí a rozmařilostí, nedostatkem sebemrtvení . . .

Duši jiných možno uškoditi nenávistí, špatným příkladem, nevázaným hovorem, svedením, vůbec pak pohoršením, t. j. vším, co samo o sobě k hříchu navádí. Devatero cizích hříchů jest: ku hříchu raditi — hřešiti veleti — ve hříších povolovati — ku hříchu ponoukati — hříchy vychvalovati — hříchy tajiti neb zamlčovati — hříchů netrestati — ve hříších podíl bráti — cizí hříchy zastávati.

Proti vlastnímu tělu hřeší se ne-

*) Čtvero hříchů do nebe volajících: 1. Úmyslná vražda. 2. Němý neb sodomský hřích. 3. Utiskování chudých lidí, vdov a sirotků. 4. Zadržování anebo ujímání mzdy dělníkům.

střídmostí v jídle a pití, výstředností; tím, že se člověk bez potřeby v nebezpečí života vydává, že se starostem a truchlivosti příliš poddává; že si smrti přeje z pohnutek nenáležitých.

Proti tělesnému blahu jiných hřešíme nejen bezprávným zabitím, zraněním, ztýráním, nýbrž také nelaskavým, nepřívětivým, necitelným jednáním, trpkým sužováním, surovými, urážlivými slovy; tím, že myšlénky pomstychtivé, nebo zlosť, nebo odpor v srdci chováme, nebo bližnímu zlého přejeme, dále škodolibostí a tím, že nepřátelům odpustiti nechceme.

Není toliko hříchem proti čistotě, nýbrž vraždě skoro se rovná zločinné počínání těch, kdož v manželství ze strachu před starostmi otcovskými neb mateřskými práva svého stavu zneužívají. Téhož zločinu se dopouštějí také osoby svobodné, když v hříšných poměrech žijí a přirozeným následkům svých hříchů zabrániti hledí. — Přímo vraždou jest hrozný hřích oněch, kdož následky tělesného obcování ničí. Na zločin tento ustanovila církev zvláštní tresty.

Souboj (v obvyklém toho slova smyslu) jest pošetilostí a to nejvýš nemravnou. Jak krásným jest nastaviti život, kde nebezpečí života s vyplněním

povinnosti přirozeně jest spojeno, tak jest zločinným rozhodovati o vlastním nebo cizím životě bez takového oprávnění.*) Souboj jest sprostou dvojnásobnou vraždou. Snaha, obhájiti jej jako dovolený, jest již hříchem. Jest zbabělcem, kdo se pod jho nerozumného předsudku bezmyšlénkovitě sklání! Jsi-li opravdu mužem, neboj se odsouditi to, co tvůj Bůh, tvé svědomí, tvá církev odsuzují.

Hřeší se konečně proti tomuto přikázaní závistí a nevolí vůči šťastným, tvrdostí srdce k chudým a nouzi trpícím, opomíjením skutků tělesného i duchovního milosrdenství, kde může člověk pomoci. — Jest tvou povinností, přiměřenou část svého přebytku věnovati k účelům zbožným a dobročinným.

Šesté přikázání zapovídá zneuctění těla Bůh a Pán tvůj žádá pod trestem věčného zavržení, abys se zvířeckou stránkou své bytosti nedal strhnouti s výše lidského svého důstojenství, které bylo

---

*) Každý souboj jest netoliko těžkým hříchem, nýbrž má nad to ještě v zápětí trest exkommunikace (vyobcování z církve). Stihá pak tento trest i toho, kdo k souboji vyzývá, i toho, kdo jej přijímá, ať již dojde k němu skutečně neb ne; rovněž ty, kdož jako svědkové k souboji přihlížejí nebo jakkoliv jinak při něm súčastněni jsou; také oni, kdož souboji, pokud na nich to záleží, nezabrání.

posvěceno křesťanstvím. Člověk, který přikázaní toto přestupuje, klesá pod nejšpinavější zvíře. Žádné zvíře nehnije s tělem ještě živoucím.

Zvířetem se nemůž státi
člověk, klesna ku zvířeti,
ale bude při jich stole
i té zvěři záviděti.

(Vl. Št.)

Nečistota není toliko hříchem, ale zároveň nejhorší hanbou. I nejzkaženější národové nazývají ji »nepravostí« a její opak »ctností«. Když moderní »vzdělanosť« tvrdí, že jest pošetilostí odporovati žádostem těla, staví se jedinou touto větou hlouběji do hnusného kalu, než nejzvrhlejší pohanství. — Kdo jest oddán nečistotě, jest obyčejně také pokrytcem. — Člověk hřeší proti šestému přikázání, jestliže bez nutné příčiny něco činí, mluví, na něco se dívá, něco poslouchá, čte, připouští, myslí nebo žádá, co samo o sobě jest způsobilým nízké chtíče způsobem nenáležitým roznítiti a vzbouřiti. Tedy účastenstvím na dvojsmyslných řečech, návštěvou nemravných divadel, nebezpečným přátelstvím, patřením na necudné obrazy atd. Pro nesmírné nebezpečí, které člověku v této příčině hrozí, jest již každá dobro-

volná nečistá myšlénka hříchem smrtelným, čím více tedy špatná četba, žádostivé pohledy a každý necudný dotek! — Často spáchán jest již hřích opomenutím modlitby, poněvadž bez pomoci milosti nemožno jest vésti život mravně čistý. Jest hříchem neprchati před příležitostí, neboť jen varování se příležitosti chrání před nebezpečím. Rovněž hříšnou jest v této příčině zahálka a způsob života rozmařilý a příliš změkčilý. Trojnásobná pak kletba svůdci nevinnosti!

Sedmé přikázaní poroučí přiměřené šetření statků a dober zevnějších. Hřeší se proti němu podvodem, poškozováním, odcizením, nerozumným zadlužováním a neplacením dluhů, váháním nahraditi škodu učiněnou, zneužíváním nouze bližního k vlastnímu prospěchu, lichvou, podvodnými obchody, účastenstvím na podnicích nezaručených, touhou rychle a bez práce příliš zbohatnouti, užíváním nepoctivých prostředků konkurenčních; dále marnotratností, zanedbáváním povinností svého povolání, zahálkou a mařením času, nerozumnou hrou, sobectvím a lakotou, přílišným lpěním na statcích pozemcích, zadržováním věcí vypůjčených nebo předmětů nalezených, jestliže majitel vypátrán býti může.

Ve všech případech nutno škodu úplně nahraditi tomu, komu způsobem zaviněným byla učiněna, a sice ihned, bez odkladu.

Osmé přikázaní zapovídá ubližovati jiným na cti. Zhřešiti tu možno pohaněním, mrzkou pomluvou a na cti utrháním, roztrušováním zlého, lží; tím, že člověk opomene porušenou čest bližního očistiti; ochotným poslouchánim řečí nelaskavých (hřích jest větší, jedná-li se tu o představené); zlomyslným očerňováním nebo posuzováním, působením nesvárů ... velmi přísným posuzováním nebo podezříváním jiných, ať se to děje slovy, ať toliko v myšlénkách. Zkaženým ústům i nejlepší pokrm zdá se býti nechutným; zkaženému srdci i nejlepší skutky spolubližních jsou špatnými.

Deváté a desáté přikázaní poroučí, abychom nad svými žádostmi, touhami, myšlénkami ostražitě bděli, poněvadž i srdce naše, kořen to našeho jednání, Bohu náleží. Jak často jsi to asi činiti opomenul!?

*

Z pokynů těchto poznáváš, jak velice jsi Boha a Pána svého urazil. — Čím jsi ty? A kdo jest Bůh? Čím jest prchavá tvá nicota u porovnání s velikostí boží?

Tvá slabosť vůči všemocnosti boží? Tvá nevědomosť u porovnání s nekonečnou boží moudrostí? Tvá trestuhodnosť, tvůj nevděk vůči božské spravedlnosti a neskonalému jeho milosrdenství? — Co učinil Bůh pro tebe a co ty jsi pro Boha vykonal? »Miloval jsem vás, praví Hospodin, a řekli jste: V čem jsi miloval nás?« (Malach. 1, 2.) Odpovědí na to jest Ježíš Ukřižovaný. Mělo by tedy všecko, co on pro tebe učinil, ztraceno býti na tobě?

Cítíš bolesť v srdci, jestliže jsi snad neopatrností přišel o značnou část svého majetku: a poznání, že láskou k nicotným věcem pozemským zbavuješ se dobra neskonalého, nechalo by srdce tvoje chladným?

Bolí tě, dojdeš-li poznání, že jsi nějaké milované osobě, některému příteli nebo snad rodičům vlastní vinou žal a hoře způsobil: a kdyby snad zármutek nad tebou tvého otce neb tvou matku do hrobu až přivedl, nebylo by ti útěchou, na smrtném loži aspoň je za odpuštění prositi? — Poklekni v duchu před křížem a modli se: »Když jsem Tě nenáviděl, ó Ježíši, Ty jsi mne miloval; když jsem Tě pronásledoval, Ty jsi mne opatroval; když jsem prchal před Tebou, Ty jsi mne vyhledával!«

Kde bys byl nyní, kdyby neskonalé

boží milosrdenství nebylo tě zachránilo před smrtí ve hříchu těžkém? — Ejhle, jak »Bůh nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl!«

§ 3.

Jest ovšem trapno, ze všech hříchů před Bohem určitě se vyznati; jest s obtížemi spojeno, ustavičně před hříchem a zlým pokušením na pozoru se míti; ale nouze železo láme; musí to býti; hřích jest počátkem záhuby.

Již u národů a mudrců starověkých bylo přesvědčení obecné, že jest místo trestů věčných. Proč by také Všemohoucí měl býti bezmocným ku ztrestání odvážlivců, kteří přikázaní jeho drze přestupují a jeho dobrodiní lehkovážně zneužívají? A může-li tak učiniti, proč by neměl chtíti? Či měl by ten, který svatý svůj zákon napsal na dno srdce našeho, lhostejně přihlížeti, jak se zákon tento přestupuje? Kdo hřeší, hoden jest zla veškerého, poněvadž pohrdá Bohem, jenž jest scuhrn všeho dobra.

Kam by se poděla spravedlnosť, kdyby jednou do smrti utýrané nevinné dítě a spustlý ničema, který s kletbou proti Bohu duši vypustil, sešli se zároveň na místě odplaty? Kdyby na onom světě nadešel

okamžik, ve kterém člověk v nekajícím vzdoru zemřelý předstoupiti by mohl před Boha a říci: Vždycky jsem Tebou sice pohrdal, Ty mne však nyní musíš učiniti blaženým!

Náklonnosť k zlému jest v člověku tak mocná, že za všech okolností pouze pomněním na věčné tresty překonána býti může. Každý časný trest neodstraší, když náruživosť se svými svůdnými úskoky ke hříchu nabádá; myšlénka na budoucí zničení ještě méně, vždyť zničení takového si právě přejí bezbožníci, aby svým chtíčům zde nerušeně hověti mohli; před propastí však uskočí strachem i nerozumná tvář zvířecí.

Než dejme tomu, že by tyto a mnohé jiné důvody rozumové, jimiž se skutečnosť věčných trestů vědecky dovoditi může, neposkytovaly jistoty, ale pouze nějakou míru pravděpodobnosti: co bys i takto jako člověk rozumný musil učiniti? Právě jako bys ani nevstoupil na loď, která ne sice jistě ale přece pravděpodobně vydána jest záhubě, právě tak nemůžeš se oddati způsobu života, jehož koncem — byť i jen pravděpodobně — býti má věčné zahynutí.

Než ony důvody neposkytují na štěstí toliko pravděpodobnosti, nýbrž plnou ji-

stotu. A co důležitějšího ještě, jsou potvrzeny božským zjevením. Nemusíš Bohu, který ti skrze Krista skutečnosť pekla potvrzuje, více věřiti, než tisícům zavržených, kdyby opravdu přišli a o skutečnosti věčného ohně tě přesvědčiti hleděli?

Prostornou polohu a zařízení tohoto místa trápení neznáme. Může však tato nevědomost ospravedlniti pochybnosti o pekle? Na více jak na sedmdesáti místech Písma sv. jest skutečnosť jeho dotvrzena a pravda tato jest co nejúžeji s křesťanstvím srostlá. Náboženství Kristovo jest jednolitým velebným celkem, chrámem, v jehož částech vládne nejskvostnější soulad. Stržení nebo porušení jediného dílu znetvořuje a poškozuje celek. Nebo raději, poněvadž lidem toho učiniti nemožno, kdo jednu jen částku zakrývá, pro toho ani celek nemá souladu žádného. Tedy buď peklo nebo zcela ničeho z křesťanství! Bůh potvrdil skutečnosť pekla Kristovým slovem a jeho smrtí, a Bůh nelže!

Nejhroznějšími obrazy jest vylíčeno peklo v pramenech naší víry, aby jen na výši jasného srozumění postavena byla pravda, že jest peklo místem muk věčných. A jsou-li již pouhé obrazy tak

hroznými, jakou musí býti teprve sama skutečnosť!

Jestliže nelze Boha pochopiti v dílech přírody, jestliže boží štědrota, s jakou své věrné v nebi odměřuje, převyšuje pojmy naše, jestliže nemůžeme pochopiti jeho lásky, s jakou za ubohé hříšníky na kříži umřel: jak můžeme vystihnouti jeho spravedlnosť, s kterou zpupného hříšníka trestá?

Co pak muka ještě hroznějšími činí, jest ono věčně hlodající vědomí, že zavržený sám svůj hrozný osud sobě připravil, že tak snadno mohl se zachrániti, kdyby jen byl chtěl. Neštěstí, které svou vinou člověk na se uvalil, tíží nejhůře! — Jest tedy hřích opravdu zlem tak velikým, že nutno člověku, má-li se ho uvarovati, třeba celý svět a vůbec všecko, co není Bůh, opustiti a zahynutí ponechati.

Než ať klesne člověk jakkoliv hluboko, pro ruku boží nepadl nikdy hluboko příliš. I do nejhlubší propasti zloby a hříchu dosahuje ještě mocné rámě věčného slitování. Co člověka do záhuby a zavržení vrhá, není tak zlo samo, jako spíše setrvání ve zlém, které, spojeno jsouc s pohrdáním záchrannou rukou boží, výrok odsouzení pro člověka podepíše a stvrdí.

Vzbuzení důvěry.

1. K Tobě, Pane, Otče nebeský, přicházím jako marnotratný syn a při pohledu na duchovní svou bídu pravím: Vstanu a půjdu k Otci svému a řeknu: Otče! zhřešil jsem proti nebi a před Tebou; nejsem hoden slouti synem Tvým. Jako onen nešťastník i já jsem chodil za statky a rozkošemi zemskými a Tebe, pramen vody živé, jsem opustil. Otče slitování! přijmi mne opět v Ježíši Kristu: dej mi opět roucho své milosti a prsten své lásky a připusť mne pokorného a zkroušeného k hostině své.

2. Přicházím k Tobě, Ježíši, Pastýři dobrý; zbloudil jsem, jako ona ovečka, která se byla ztratila; zde jsem opět, uveď mne zase na cestu přikázaní Svých. Ujmi se mne nehodného a připoj k zástupu Svých vyvolených, abych milosrdenství Tvé zveleboval na věky.

3. Volám k Tobě, Ježíši, Samaritáne milosrdný; jsem onen nešťastník, který na cestě z Jerusaléma do Jericha, z vlasti pravého pokoje do světa a jeho rozkoší, upadl do rukou nepřátel duše své. Shlédni milostivě na mne; duše má oloupena jest o roucho Tvé milosti a pokryta množstvím ran smrtelných! Přijď a uzdrav ji Svou

láskou, olejem Svého milosrdenství a uveď na místo bezpečné, do rány nejsvětějšího Svého boku, do Srdce Svého božského.

4. Navracím se k Tobě, božský Mistře, jehož jsem tak častým upadnutím do hříchu znova a znova byl zapřel, a prosím Tě, abys upřel na mne onen pohled lásky Své, kterým jsi učenníka Svého Petra pohnul k lítosti a pláči nad vinou. Ó Ježíši, nezapuzuj mne ode tváře Své!

Hlava třetí.

Čiň dobré.

Nejen odpor ke zlému, nikterak, také konání dobrého jest úkolem našeho života. Všechny poklady věčnosti vložil Bůh do rukou vůle, zachovávající věrnosť pravdě a dobru. Tím, že ve svém povolání životním své síly obětujeme, máme se státi obrazem svého Boha a sice státi se jím máme přilnutím k Ježíši Kristu.

Po přednosti a nejvíce platí to o muži. »Muž jest obraz a sláva boží.« (I. Kor. 11, 7.) Co prospěje všechno vzdělání, jestliže nenapomáhá k dosažení tohoto cíle?

Chceš-li býti a zůstati dobrým člověkem, měj ustavičně tyto tři věci na mysli:

miluj pořádek — modli se — chovej účinnou snahu po lepším.

§ 1. Láska k pořádku.

Miluj pořádek, t. j. nedávej sebou vládnouti rozmarům a choutkám, nýbrž spořádej svůj život dle zásad, které jsi ve světle víry a rozumu přesně uvážil. Dle toho zařiď si také zevnější způsob života a uvykni pravidelnému pořádku dennímu. Jen pokud zavedeš pořádek do svého života, žiješ jako rozumný člověk.

Bůh žádá a chce pořádek. Kde vládne duch boží, tam panuje také pořádek. Kdo pořádně žije, žije pro Boha.

Zachovej pořádek a pořádek zachová tebe. — Pořádku nelze zachovati bez ustavičného a krušného boje proti všem těm zlým náklonnostem, které jsou příčinou neštěstí našeho. Kde panuje pořádek, tam nenajdou přístupu živly nepřátelské. — Kde není pořádku, tam vloudí se zahálka a mnoho drahého času přichází na zmar. — Považuj se s pořádkem, na kterém jsi se po klidné rozvaze ustanovil, v té míře srostlým, abys nikdy bez naléhavých důvodů od něho neupouštěl; při tom zachovej si však stále onu svobodu ducha, která jen na vůli boží zřetel obrací.

Zaveď pořádek ve všech svých pracích. Ať konáš cokoliv, konej to pořádně. Známé úsloví, »vždyť jest to dosti dobré«, působí pravidelně jen zlého dosti. Nebuď spokojen, jeví-li se práce tvá jen očím lidským dobrou, nýbrž snaž se, aby také před Bohem za takovou platila. I záležitostem a věcem malým věnuj péči přiměřenou. Po malém následuje veliké. — Jest znamením duševní velikosti také nepatrné povinnosti přesně a vždycky plniti. — Varuj se však při tom pedantství (puntičkářství) t. j. politování hodné pošetilosti oněch, kdož věrni a přesni jsouce v určitých nepatrnostech, věcí závažnějších pomíjejí. — Také zdánlivého dobra musíš zanechati, směřuje-li proti řádu Bohem ustanovenému. Každá zbožnosť, která se nedá srovnati s oprávněnými povinnostmi tvého stavu a povolání, jest zbožností nepravou. »Snažte se pokojni býti a svou práci konati,« napomíná veliký apoštol. (1. Thess. 4, 11.) — Nezřízená a přílišná horlivosť vyhledává ponejvíce svou vlastní česť a nikoli slávu boží.

§ 2. Modlitba.

Modli se! neboť potřebuješ milosti. Náboženství Krista Ježíše učí nás, že jen ustavičný zápas a boj jest naším údělem;

dává nám tak zároveň prohlédnouti velikou naši bezmocnosť a slabosť. »Chtění se mne drží, ale činění dobrého nenalézám.« (Řím. 7, 18.) Sám ze sebe nemůže člověk ani obyčejné smyslnosti na uzdě udržeti a vůbec hříchu se uvarovati; jak by mohl tedy bez milosti bažiti po ctnosti? Ať cokoli vykoná člověk pro své spasení, všecko musí býti milostí Kristovou započato a podporováno, proniknuto a dokonáno, provanuto a prozářeno.*)

První milosť v pořadí milostí skutkových dává nám Bůh bez našeho přičinění, následující však činí obyčejně závislými na našem spolupůsobení a na naší modlitbě. Modlitbou přitahujeme potřebné milosti jakoby články svislého

*) Skrze »milosť« se nadpřirozený život v naší duši započíná a rozvíjí. Milosť jest dvojí. 1. Milosť posvěcující čili posvětná jest do duše vložená nadpřirozená cena neboli stav, následkem něhož jsme v očích božích následovníky Ježíše Krista a spoludědici blaženosti božské. 2. Milosť skutečná aneb skutková záleží v osvícení rozumu a v posilnění vůle, abychom zlého se varovali a činili dobré. — Jest v moci boží naznačeným způsobem bezprostředně na duši působiti; poněvadž však moudrosť jeho všeho přirozeného k nadpřirozeným svým účelům chce použíti, spojil v obyčejném průběhu věcí své milosti s událostmi vnějšími a poměry přirozenými (jako jsou: dobrá naučení a příklady, kázaní, řádné vychování, přiměřené nálady duševní, dobrá četba atd. . . .).

řetězu k sobě. Kristus nám tuto záchrannou pomoc zasloužil; na každé milosti, ktercu dostáváme, lpí krůpěj jeho drahocenné krve. Bez modlitby nedosáhneme obyčejně ničeho, modlitbou za to všeho. Bůh zaručil se slovem svého Krista, že modlitbu naši vyslyší. Modlitba proměňuje lidskou mdlobu ve všemohoucnosť božskou.

Chceš-li tedy opravdu na světě býti tím, čím býti máš, buď nejen mužem činu, ale zároveň také modlitby. Modlitba jest vzletem duše, nejvznešenější touhou dítěte po Otci nebeském a domově pravém. V modlitbě cítí se člověk na Bohu závislým; modlitba jest odvoláváním na božské milosrdenství. Kdo se nemodlí, pozbyl vědomí, že pochází od Boha, že jest dítětem božím. Kdo se modlí, povznáší se nad tento svět, vznáší se nad nestálými proměnami života a jako dítě odpočívá svou duší v pokoji svého nebeského Otce.

Modlitba, která odstraňuje přehradu mezi časem a věčností, není jen pouhým voláním v čas svírající nouze; nikoliv, ona jest každodenní potravou duše; a ještě více: jest zotavením ducha. (Luk. 18, 1).

Nejkrásnější a nejlepší, praví filosof Plato, co muž ctnostný učiniti může, a co k blažnosti jeho života nejvíce přispívá,

jest, aby modlitbou a chválami byl v ustavičném společenství s nebem, a všickni, kdož s rozvahou chtějí jednati, ať na počátku svých podniknutí Boha dříve vzývají.

Muž, který se nemodlí, jest obíleným hrobem!

Jak se máme modliti, učí nás modlitba Páně, modlitba to, které Ježíš, náš Vykupitel, od něhož veškery naše modlitby své působivé síly nabývají, a náš Bůh, k němuž modlitby naše jsou vysílány, sám nás vyučil.

Otče náš! S plnou důvěrou dětinné lásky nazývám Boha, Věčného, Nekonečného, Stvořitele a Pána všech věcí, svým Otcem — já, ubohý červ prachu, těžkou vinou obtížený hříšník! Tak učí mne ten Jednorozený, který mi ztracená práva dětství opět vydobyl. Ó Bože, jak jsi dobrý, jak miluješ nás lidi nesmírně!

Otče náš! Nejen na sebe mám mysliti, prosím-li Boha o milosť a slitování; nikoliv, také svého bližního mám zahrnouti do modliteb svých. Bůh jest všech nás společným Otcem. Skrze Ježíše Krista jsou všichni lidé, urození i nízcí, sjednoceni v jednu velikou rodinu boží.

Jenž jsi na nebesích! Bůh jest mi tak blízkým a předce zase tak dalekým!

Bůh můj Otec, a předce tak neskonale vznešený nad celý tento viditelný svět! Jenž jsi na nebesích! Bůh jest všude. Než kde zjevuje se více jeho přítomnosť jako tam, kde se duchům blaženým a světcům dokonale spravedlivým ukazuje, jak jest? Tam, kde posvátné člověčenství Krista Ježíše, podstatně spojené s jeho božstvím, trůní na pravici Otcově, přednáší Otci naše modlitby a nás očekává; tam, kde ti, kdož čistého srdce jsou, Boha viděti budou. Tam povznáší se srdce; a tato ubohá, trudůplná země, na které žijeme, mizí zrakům našim se všemi svými radostmi a boly, starostmi a trudy. Myšlénka na nebe, kde boží svatosť panuje a nic nečistého místa nemá, naplňuje ducha našeho svatou úctou a bázní k tomu, jehož jsme nazvali svým Otcem, — naplňuje srdce naše touhou po věčné naší domovině — naplňuje vůli naši rozhodnou snahou po životě svatém, bezposkvrnném.

Posvěť se jméno Tvé! Jméno boží označuje božskou bytost se všemi dokonalostmi, jak se nám v dílech božských jeví. Jméno boží není Bůh ve vniterné své podstatě. Jako naše jméno není námi samými, není naší bytností, nýbrž toliko prostředkem, abychom od jiných rozeznáni býti mohli, slovem, při jehož pronešení

ostatní na nás jsou upamatováni, podobně znamená také jméno boží Božství, pokud se tvorům dává poznati. Vroucně tedy žádáme, aby se dostalo Bohu na světě onoho zevnějšího zvelebení, jaké mu přísluší. Božské toto jméno vztahuje se nejprvé na Boha Otce; Otec jest počátek a původ, jemu se připisuje dílo stvoření. Všecko, co jest, stvořil Bůh ke své cti a slávě, která musí proto býti hlavním cílem člověka. Člověk jest božím vlastnictvím, musí Bohu sloužiti a tím jméno boží posvěcovati. Neskončený Bůh nepotřebuje naší oslavy, my však máme potřebí, aby na nás a od nás byl zvelebován. — Když pořádal Syn boží řadu proseb, které jeho nebeskému Otci přednášeti máme, postavil na přední místo prosbu vznešenou a neskonale krásnou: Posvěť se jméno Tvé! Přední starostí zdárných dítek v rodinách bývá, aby otec jejich ode všech byl náležitě ctěn, milován a vážen. Dobrotivý Otče, potřebuji mnoho od Tebe; jsem chudý a potřebuji chleba denního; jsem ubohý a potřebuji odpuštění viny; jsem nešťastný a potřebuji ochrany před nebezpečím vždycky novým; jsem nad pomyšlení ubohý a potřebuji vysvobození ze záhuby. Než všecky tyto výhody vlastní, všecky tyto záležitosti osobní nejsou první

pohnutkou, že se modlím. Nikoliv, Otče nebeský, nejprvnější předmět žhoucí mé touhy jest, aby posvěceno bylo jméno Tvoje svaté. Kéž bych mohl ku zvelebení jména Tvého obětovati a věnovati celý život svůj!

Přijď království Tvé! Jsme Tvým vlastnictvím, ó Pane; posilni v našich srdcích vědomí tohoto příslušenství. Království boží jest království Ježíše Krista. »Jdouce, učte všecky národy... učíce je zachovávati všecko, co jsem koli přikázal vám.« (Mat. 28, 19.) V Ježíši Kristu máme býti sjednoceni s Bohem v nejužší společenství života. Modlíme se, aby Bůh ve svých soudech nedopouštěl duchu světa dále se rozmáhati k záhubě lidstva; aby položil meze nevěře, tomuto dítěti smyslnosti a pýchy; aby překážky učinil nespravedlnosti; aby se viditelná říše Kristova, církev, vždy více šířila a mocně v srdcích lidských zakotvila, abychom jednou vládli na konec s Ježíšem v království, které připraveno jest od počátku světa. (Mat. 25, 34.)

Buď vůle Tvá, jako v nebi tak i na zemi! Proti absolutné vůli boží nemůže se státi ničeho; neboť bez jeho dopuštění nemůže se hnouti ani slunce ani prach, ani anděl ani červ. Vůči tvoru, jehož

obdařil Bůh rozumem a svobodou, nechová se vůle boží způsobem donucujícím, nýbrž ve mnohém vzhledu toliko zavazujícím a pozývajícím. Celé štěstí a veškerá cena takového stvoření závisí na tom, zdali se s láskou vůli boží podrobí čili nic. — Říkajíce v modlitbě: »Buď vůle Tvá«, zříkáme se vlastní své vůle. ducha smyslnosti, pošetilosti a sobectví Co záleží na všem, jen když vůle boží se stane! Jen to jest oprávněno, co z vůle boží pochází. Uděl nám, Otče, milosti, která by nás vedla účinně ke všemu, co Ty chceš, a mocně nás povzbuzovala ve všech zřízeních a dopuštěních božské Tvé prozřetelnosti. — V nebi chtějí všichni, co Bůh chce; chtějí to s láskou a z lásky; a plnění vůle boží jest blažeností všech vyvolených. Abychom jednou tam mohli Boha milovati, musíme již nyní s láskou k němu započíti. Čím více ho milujeme, tím více se blížíme svým smýšlením smýšlení Ježíše Krista, který praví: »Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal«. (Jan 4, 34.) — »Láska boží rozlita jest v srdcích našich, skrze Ducha svatého, kterýž dán jest nám«. (Řím. 5, 5.)

Jako tedy jméno boží přisluší nejvíce Bohu Otci, a království boží hlavně přináleží Bohu Synu, tak vychází vůle a

zákon boží po přednosti z Ducha svatého.

Dosavadní tři prosby týkaly se bezprostředně Boha a Pána. — Když stvořil Bůh svět, když v křesťanství svou lásku tak nepochopitelným způsobem dal na jevo, nemohl míti cíle jiného než zvelebení svého jména; nás pak určil, abychom náleželi k říši jeho v Ježíši Kristu; plnění vůle boží jest jediný prostředek, kterým dosáhnouti mohou všichni tvorové svého určení. — Čyři následující prosby vztahují se na vlastní naše blaho a spásu. Před Bohem cítíme se všestranně závislými, vinnými, ubohými a slabými, pociťujeme se celým řetězem zla obklíčenými.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Kdežto prosby dřívější nebe, zemi a věčnosť obejímaly, obmezuje se prosba čtvrtá na jediný den a potravu tělesnou. Jako lidé jsme jednak povoláni k důstojenství dítek božích, jednak však máme zase potřeby své pozemské; jedním koncem své přirozenosti zasahujeme v hlubiny božství, druhým stýkáme se s oblastí živočišnou. V jedné příčině musíme se touhami svými povznésti až k nevýslovné rozkoši věčné, ku spojení s Bohem. Ve druhé učí nás Syn boží, který uvolil se státi Synem Mariiným, pokorně a s dětinnou důvěrou

přednášeti prosbu: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes«. Z prosby o každodenní chléb, kterou nás Ježíš říkati učil, vidíme, jak boží nekonečná láska i v nejmenších potřebách života pozemského ráda nám na pomoc přichází. Bůh mluví tu s námi způsobem lidským, právě jako matka s dítětem svým žvatlává, poněvadž toto jinak neumí. Vidíme, že se smyslem dětinným smíme prositi o dary a radosti života pomíjejícího: za zdraví toho, který nemocné uzdravoval; za ochránění smyslů toho, jenž slepým oči, hluchým uši otvíral; o zachování života toho, který plačící matce mrtvého syna, truchlícímu otci mrtvou dceru vzkřísil. Prosby takové díti se musejí však podmínečně; lpí na nich slabosť lidská; nesmíme jich děliti od svaté prosby nepodmíněné: »Buď vůle Tvá«.

Nelze pochybovati, že při prosbě této na mysli míti můžeme i vyšší, duchovní potravu své duše, milosť boží, jíž denně potřebujeme. A v tomto smyslu není tato prosba podmíněnou; neboť dar, za který prosí, jest dobrý ve všech případech a tomu, kdo vážně i opravdově o ni žádá, byla přislíbena.

Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.

Odpuštění hříchů jest nejpalčivější potřebou člověčenstva padlého. Prosíme o velikou milosť, abychom svátosť pokání vždy hodně přijímali a ochráněni byli od klamné domýšlivosti, že lítosť a předsevzetí naše jsou patřičny a vesměs dostatečny. Opakujeme tuto prosbu na oživení a zachování ducha kajícnosti ve svých srdcích. Prosíme za prominutí tak mnohé nevěrnosti a nedbalosti života všedního. Také za hříchy a chyby svých spolubližních se tu u Boha přimlouváme.

Božský učitel Otčenáše jest bezpečnou zárukou, že odpuštění, které nám Bůh uděluje, přísně se řídí dle toho, jak my se k slabostem svých spolubližních chováme. Jak můžeme my, děti okamžiku, které zmizí jako stín prchavý, jak můžeme se proti sobě navzájem proviniti, aby dalo se to srovnati s proviněním, kterým stíženi jsme před Bohem? S jak blaženou důvěrou může odpuštění hříchů, život věčný a blaženosť nebeskou očekávati od Boha ten, kdo z lásky k němu všechny lidi láskou obejímá, poněvadž také Kristus za všechny umřel. Běda však křesťanu, který vyslovuje tuto prosbu Otčenáše, při tom však zlosť a nenávisť proti některému ze svých spolubližních dobrovolně ve svém srdci chová!

Neuvoď nás v pokušení. Jestliže jsme se modlili za odpuštění hříchů, prosíme také za ochranu před nimi. Ježíš dává nám úzkostlivou, pýchu naši pokořující prosbu činiti: Otče, uchovej nás každé příležitosti, která by na nás projevení obzvláštní síly vymáhala. Nemůžeme se na sebe samy spolehnouti nikdy; dějiny života našeho jsou ponejvíce dějinami utrpených v době pokušení porážek. Jen ten, kdo v ustavičném strachu před sebou samým žije, jest jistý před hříchem. Jen kdo sám se považuje za slabého, zůstává silným. Prosíme, abychom byli ochráněni před lákavým pokušením ke zlému, ať přichází již od ďábla, ať od žádostivosti zlé, ať od lidí ke zlému svedených

Moudrá prozřetelnosť božská dopustí však nicméně i přes to mnohá pokušení na nás. Proto právě prosíme o sílu. Ze sebe nezmohu ničeho; všecko však mohu v tom, jenž mne posiluje. Bůh má účinnou pomoc milosti jen pro ty připravenou, kteří ho v pokoře a s důvěrou o pomoc takou prosí.

Prosbou touto se zavazujeme, že, co na nás jest, všech příležitostí k hříchu dle sil svých se varovati a prostředků k dobrému užívati budeme.

Zbav nás od zlého, ode všeho, co

jest špatné, od všech následků hříchu, od zatemnění ducha a vlažnosti vůle, od působení zlého, od všeho pronásledování a všech svízelů, od bídy a nouze časné, ode všech nesnází života, pokud nás to všecko vzdaluje od Boha a dosažení našeho určení nemožnějším činí. Zvláště však žádáme v této poslední prosbě, abychom jak my, tak všichni, kdož srdci našemu jsou milí a drazí, ochráněni byli posledního a největšího zlého: hroznych trestů pekelných a zavržení věčného.

Tak se máš modliti. — Chovej při tom a pěstuj ušlechtilou touhu po dokonalosti; ona sídlí a žije ve tvé hrudi, hleď ji jen posilovati a ve spasitelné skutky rozvíjeti. Bůh nežádá toliko tvé modlitby, ale také tvého spolupůsobení.

§ 3.

Zásady křesťanské dokonalosti.

Učiň výrok sv. Pavla svým prvním pravidlem životním: »Nedej se přemoci zlému, ale přemáhej zlé dobrým«. (Řím. 12, 21.) *)

*) Jako nejhlavnější dobré skutky obyčejně tyto tři se udávají: Modliti se, postiti se, almužnu dávati. Tato trojice skutků připomíná nám, že naše snaha po lepším říditi se musí trojím vztahem, k Bohu, bližnímu a sobě samému.

Za tou příčinou uvažuj, jak se má člověk chovati k Bohu — jak k bližnímu — jak k sobě samému.

I.

Jak se má člověk chovati k Bohu.

1. Měj na paměti stále, že náležíš Bohu, tvorům že tedy sebe sama pouze zapůjčiti můžeš. — Jsi od Boha stvořen, vykoupen, posvěcen. Trojím způsobem náležíš Trojjedinému. — Jest to mnoho, jestliže žiješ pro Krista, když Kristus umřel za tebe? — Buď spokojen, že vůle boží skrze tebe a na tobě se děje, třebas by to, co se děje, odporným bylo tvé vůli vlastní. — Ctnosť člověka počíná tam, kde přestává jeho vůle, nebo raději kde přechází ve vůli boží. — Nežádej ničeho, ať se ti to zdá sebe lepším, jinak, než dle předpisů a požadavků vůle boží. — Chtíti to, co Bůh chce, znamená nebe na zemi. — Kdo chce vůli boží plniti, musí to činiti způsobem, jaký Bůh ustanovil, ne jaký by se jemu snad zamlouval. — Modli se bez ustání, t. j. čiň všecko dle předpisů svých povinností a na zalíbení Bohu.

2. Touha líbiti se Bohu budiž základným rysem veškeré tvé snahy a tvého

konání. — Pozoruje-li člověk, jak skoro všecko, po čem lidé celý život s neúnavným úsilím a strastiplnou prací baží, na konec jenom k tomu směřuje, aby co nejlépe smýšlelo o nich jejich okolí, a že nejen bohatství a hodnosti, ale také umění a věda, ano i ta zdánlivá ctnosť a pokora v podstatě k týmž účelům míří, a větší vážnosť jiných že opravdu jest cílem nejvyšším a posledním: má bohužel pouze důkaz před sebou, jaké míry dostoupiti může lidská pošetilosť.

3. Vidíš-li, že jiní konají dobré, raduj se! — Jest však potřebí, abys také sám dle poměrů a míry stavu svého na zvelebení říše boží pracoval. — Nezakopávej, jako onen líný sluha v evangeliu, své hřivny, kterou ti Bůh udělil, nýbrž obracej ji hojně k jeho službě.

Řekneš snad: Vždyť nečiním nic zlého. Než právě již ta okolnosť, že nekoná člověk dobrého, jest zlem největším.

Samoláska a líná pohodlnosť nemá na snadě lepšího úkrytu, jako domnělé větší dobro, které by člověk mohl vykonati, kdežto ve skutečnosti toho, co činiti může a jest povinen, nekoná. — Nejedná se o lichá přání a prázdné mluvení, nýbrž o skutky!

Všecko, co se děje pro Boha, jest

spojeno s jistými těžkostmi; neboť jak může státi se něco dobrého, aby mocnosti zla proti tomu se nebouřily? — Nikdy nemá člověk upustiti od dobrého, protože se při tom s překážkami potkává. — Kdo miluje Boha, neopustí nikdy věci jeho pro chyby a ohledy lidské!

4. Kdo Boha opravdu ctí, nespokojí se, aby se mu pouze obdivoval v dílech přírody, nýbrž více ještě ho bude velebiti ve skutcích jeho milosti: k těmto pak na prvním místě jest počítati milující Srdce Ježíšovo, nejbl. Pannu a Matku Marii, svaté a světice v nebi a církev Páně na zemi.

5. Při svém snažení a konání musíme se postaviti na půdu víry křesťanské, aby veškerý náš život ctnosti nabyl rázu nadpřirozeného.

Jsou skutky dobré přirozeně a také nadpřirozeně, t. j. takové, které pouze se stanoviska přirozeného rozumu dobrými se jeví a pouhými silami lidské přirozenosti provedeny býti mohou — a zároveň takové, jejichž pohnutka vzata jest nad to z víry křesťanské a jejichž kořenem jest milosť boží! Jsme povinni konati dobré skutky nadpřirozené; neboť úděl náš v nebesích přesahuje neskonale naši přirozenosť, záleží v bezprostředném požívání Boha a proto pouze nadpřirozenou odda-

ností k Bohu dosažen býti může. Tyto naše dobré skutky, které z pohnutek božské víry a s pomocí Kristem dobyté milosti konáme, jsou základem života věčného, který nám byl přislíben. — Z dobrých skutků jsou jedny přikázany, druhé toliko se radí, dle toho, zda-li nás Bůh k jedněm přísně zavazuje, ke druhým toliko vybízí a pozývá.

6. Kdo chce Bohu opravdově sloužiti, bude také jeho zástupcům poslušnosť a úctu prokazovati; jako jsou takovými zástupci v rodinách rodiče a ve státech vrchnosti světské, tak jsou jimi v církvi římský papež, sjednocení s ním biskupové a od biskupů právoplatně vysílaní kněží.

7. Kdo má důvěru v Boha, důvěřuje také všemu, co Bůh k našemu spasení ustanovil. Bůh dal nám Marii Pannu za Matku, anděla za strážce, svaté za přímluvce a ochránce; naporučil své církvi, aby nás ve věcech našeho spasení poučovala a vedla, nám sv. svátostmi přisluhovala; splnomocnil ji, aby udílela odpustky, konala svatá svěcení a obřady . . . — Važ si všeho, čeho si církev váží, neboť ona zastupuje Boha. — Ve věcech víry nedůvěřuj náhledům vlastním.

8. Jako nemá na pobožnosť tvou vlivu okolnosť, klečíš-li v modlitbě před křížem

dřevěným neb zlatým: právě tak nemá býti umenšena tvoje vážnosť k církvi poznáním, že se v řadě údů jejich rušivě a příliš rozmohla stránka pouze lidská. — Bůh zjevuje svou velikosť tím, že dopouštěje slabosti a hříchy lidské, přece dosahuje cílů vytknutých. — Hleď, abys sám byl hodným údem církve svaté.

9. Jednu jedinou věc máš na Bohu bez podmínek žádati, aby totiž jeho nejsvětější vůle skrze tebe a na tobě se stala. — Důvěřuj v jeho prozřetelnosť, jako dítě s důvěrou se vrhá v náručí své matky. — Jsem jako dítě, častokrát i slepý a nechápavý věcí pouze lidských; odkud vezmu tedy ostrovtipu, abych posouditi mohl moudrosť božskou? — Úmysly a pohnutky lidí jsou mi velmi často tajemstvím; jak vyzpytuji tedy tajemství svého Boha? — Nic neztrpčuje život pozemský tak velice, jako právě ona ubohá moudrosť a nápaditosť lidská, která nikomu a přece jen všem věří, jediného Boha vyjímaje. — Kdo posuzovati chce úradky Prozřetelnosti, podobá se člověku, který soudí o knize, aniž by ji četl. — Žádáš-li od Boha milosti nějaké, modli se pokorně, ale přece s důvěrou. Často prodlévá Bůh, chtěje důvěru tvou zkusiti a možná, že uslyšíš jako kdysi ona žena: »Veliká

jest víra tvá: staniž se tobě, jakž chceš.« (Mat. 15, 28). Neobdržíš možná někdy věci žádané, něco ti však udělí Bůh zcela jistě, a to poslouží snad více k tvému spasení. Bůh vidí dále nežli ty!

10. Styď se říkati, že ti něco ve službě boží obtíže působí; milujícímu je všechno snadné. — Co jest obtížno, čiň, jakoby to bylo snadným, a co snadno, jako by to bylo obtížným. — Nepodávej se truchlivosti; »veselého dárce miluje Bůh« (2 Kor. 9, 7.) Čisté srdce a veselá mysl dovedou se přizpůsobit všemu.

11. Ve všech pochybnostech navykni si říkati se sv. Pavlem: »Pane, co chceš, abych učinil?« (Skut. ap. 9, 6), a jakmile seznáš vůli boží, vyplň ji dokonale s povrhnutím všech ostatních ohledů. — Co jest křesťanská důvěra? Jest to vznešená povýšenosť ducha, který jednou nohou stoje na věčnosti, druhou tento svět pozemský potírá, kdykoliv se svými hrůzami nebo lákadly proti věčnosti a nebi bouří.

12. Nepodnikej ničeho, k čemu si tvé srdce pomoc s hůry vyprositi netroufá. — Při všem, co trpíš nebo konáš, taž se sama sebe: jakou má to cenu pro věčnosť? — Nepřikládej nejvíc ceny tomu, co tvé osobnosti samojediné se týká, nýbrž važ si více toho, co na Boha a k slávě

jeho směřuje. — Pracuj v přítomnosti boží úsilně a s opatrností, nežádej však příliš upokojení, které ve výsledku zevním spočívá. Nepotkává-li se práce tvoje s výsledkem, potěšuj své srdce pohledem na Ukřižovaného, jemuž se v příčině této podobáš. — Čiň dobré, kde a jak jen můžeš; potom očekávej kříž Kristův v tomto životě, slávu Kristovu pak v budoucím.

13. Jest nemožno sloužiti Bohu a světu zároveň. Spasitel praví: »Kdo není se mnou, proti mně jest.« — Výška věže měří se dle stínu, který vrhá, a cena lidí podle počtu jejich utrhačů. — Kdo všem chce se dobře zavděčiti, pochodí pravidelně nejhůře.

14. Potká-li tě něco milého a příjemného, vzdávej ihned vroucí díky Bohu, který tobě příjemnosť tu udělil; rozpomeň se, že ta blahosť v míře nekonečně dokonalé v něm a u něho se nalézá. — Boha máme vzpomínati ve všech věcech: v různých zjevech velkolepé přírody, v každém předmětu své záliby, v sladkých zvucích tlukoucího slavíka, v lásce milované bytosti, v bezelstném pohledu nevinného dítěte. On zdobí tak mile všechna krásná stvoření; on zjevuje svou mocnosť v bezpočetných světlech hvězdnaté oblohy; jen na jeho lásce zanítí se čistý paprsk

opravdové lásky; jeho citelná přítomnosť vrhá milou záři jiného světa na blednoucí rysy umírajících. Všecko, co jest tuto dobrého a krásného, jest takovým jen skrze Boha, prazdroj všeho dobra a vší krásy; skrze Boha, jehož zoveme svým Otcem, poněvadž Syn jeho stal se naším bratrem.

15. Buď spokojen, posílá-li na tebe Bůh utrpení. — Kdo jest spokojen s Bohem, s tím také Bůh bývá spokojen. — Boží řízení a dopuštění máš viděti ve všem, co tě potkává, i tehdy, má-li to svůj původ v převrácenosti lidské; i zloba lidská musí sloužiti za nástroj velemoudrým plánům Prozřetelnosti; Bůh užívá lidí jako lékař svého nožíku. Kristus měl na mysli pronásledování a utrhání lidí, když pravil: »Což nemám píti kalich, kterýž mi dal Otec? (Jan 18, 11.) — Také ona utrpení, nepříjemnosti a nehody, která jsi sám svými hříchy, nedbalostí nebo netrpělivostí přivodil, snášeti máš s odevzdaností do vůle boží. Bůh tvých chyb a nedokonalostí nechtěl; chtěl však na tvůj prospěch, aby jim zlé následky vždy byly v zápětí. — Kdo jest pokorným, nemyslí, že se mu děje křivda. — Jsou lidé, kteří musejí jen trpěti, nemají-li jistě propadnouti věčné zkáze. — Naše utrpení jest podstavcem,

na němž spočívá trůn božího milosrdenství. — Často musí trápení tvrdou půdu našeho srdce zkypřiti, než Pán zapustí do ní símě svých milostí. — Často chce také Spasitel podobnými sobě učiniti ty, jež obzvláštně miluje; proto posílá jim kříže, že jejich srdce ubohé sotva vléci může hroznou tíži jejich; taková utrpení dlužno však srovnati s křížem čestným, který jako vyznamenání člověku se připíná. — Hledej útěchu ve smýšlení a citech bolestné Panny Marie.

16. Úmysl jest duší skutku. Bůh nepatří tak na to, co konáme, jako na způsob, kterým to činíme. Buď ti proto nejprvnější starostí při všem snažení a konání dobrý úmysl netoliko vzbuzovati, ale také skutečně míti. To jest prostředek, který dodává životu ceny trvalé. — Všechny práce, pokud nejsou oživeny žádostí, aby jimi vůle boží byla plněna, podobny jsou řekám, které dříve nebo později beze stopy v horkém písku pouště zaniknou. Co se však děje pro Boha, to potrvá a stane se mocným proudem, který v okamžiku smrti veplyne do moře věčnosti. — Všechny tvé pozemské útrapy a starosti rostou k nebi, máš-li v srdci svém poctivý křesťanský úmysl. — Jako žádná věc, podniknutá bez dobrého úmyslu, nemá ceny

před Bohem, byť i sebe větší nebo závažnější na pohled se jevila, tak jest i nejmenší nepatrnosť u Boha drahocennou a záslužnou, děje-li se z čisté lásky k němu. Sv. Vincenc z Pauly říkal o jistém zedníkovi: Každý úder kladiva jest u tohoto muže dobrým skutkem, protože se děje k slávě boží.

II.

Jak se má člověk chovati k bližnímu.

1. Není lásky k Bohu bez lásky k bližnímu. Tvůj spolubližní jest obrazem božím a božím zástupcem. — Jak nutno poslušnost, kterou povinni jsme Bohu, zachovati také k náležitým vrchnostem, podobně se musí také láska, kterou k Bohu v srdcích chováme, osvědčovati případně vůči bližnímu. »Kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, jak bude milovati Boha, kterého nevidí?« (1. Jan 4. 20.) -- Nejen k Bohu musíš míti zření ve svých životních názorech, ale také k lidem a sice pro Boha.*)

*) Skutky milosrdenství. Duchovních skutků milosrdných jest následujících sedm: 1. hřešící trestati, 2. neumělé učiti, 3. pochybujícím dobře raditi, 4. zarmoucené těšiti, 5. křivdy trpělivě snášeti, 6. ubližujícím mile odpouštěti, 7. za živé a za mrtvé k Bohu se modliti.

Tělesné skutky milosrdenství: 1. lačné

Jest politování hodným úkazem, že lidé tak dobře vědí, co jim samým přísluší, a tak málo dbají, čím povinni jsou ostatním.

2. V obcování buď ke každému pozorným a šetrným. Mysli si, že jsi na místě bližního a bližní že jest na místě tvém a nebudeš nevlídným nikdy. — Nevšímej si, pokud jen můžeš, nesnází, které ti okolí tvé působí, spíše si častěji připomeň, že sám jsi jiným velmi na obtíž. - Dávej bedlivý pozor a střež se úzkostlivě, aby nikomu skrz tebe nevzešly nesnáze, svár neb utrpení. — Nedávej nikdy ani svým podřízeným urážlivě cititi, že tvou duši neb tvé srdce zachvátily nesnáze a nevole. Kristus byl vždy tichý a mírný, nejvíce ve svém utrpení. – Kristus praví, že jemu samému jest učiněno, cokoliv by bližnímu se dálo.

3. Nejprve spravedlnost, potom dobročinnost. — Neusiluj tak svému bližnímu se líbiti, jako spíše jemu prospěti. – Bývá oslavován muž, jehož obětavostí jsou lidé zachráněni z nebezpečí smrti; neskonale výše stojí však člověk, který v tomto zkaženém světě má chuť i odvahu ku snaze, aby převrácená srdce byla uvedena na

krmiti, 2. žíznivé napájeti, 3. pocestné do domu přijímati, 4. nahé odívati, 5. nemocné navštěvovati, 6. vězně vysvobozovati, 7. mrtvé pochovávati.

cesty myšlének lepších. — Chceš-li učiniti člověka lepším, všímej sobě jeho stránek zdravých a dobrých a s pomocí těchto hleď přemoci to, co jest na něm chorobného a zlého

4. Buď vždy poctivým, bezelstným a upřímným. Jsou ovšem případy a různé nahodilé styky, ve kterých jest téměř povinností pravdu dovedně voleným slovem utajiti. To jsou však velmi řídké výjimky, které toliko zvláštním sběhem okolností ospravedlněny býti mohou. — Milá, přívětivá povaha bez upřímnosti jest pokrytectvím a ješitnou touhou líbiti se druhým.

5 Raduj se, daří-li se jiným dobře. Nepřejičností nezbohatl ještě nikdo; závistník jest spíše vlastním svojím katem. Ano, závisť činí člověka v jisté příčině ďáblu podobným. — Nepravost tato vyžaduje zvláštní opatrnosti; objevuje se v těch nejrůznějších formách, velmi zřídka v nahotě a podobě své pravé; skoro vždycky zastírá svou ošklivou a hnusnou tvářnosť rouškou nějaké ctnosti nebo napohledné aspoň povinnosti. — Ať následuje každý popudů k dobrému dle svých poměrů. Oko, které vidí a neslyší, nepociťujž hoře nad uchem, které slyší a nevidí. — Jako Kristus praví: Po tom poznají všickni, že jste moji učenníci, budete-li míti lásku

jedni k druhým, — podobně říci může satan: Potom se pozná, že jste moji učenníci, chováte-li druh ke druhu závisť.

6. Dáváš-li, buď slepým, přijímáš-li, jasně vidoucím. — Za všecko buď vděčným z hloubi srdce; člověk vděčný váženost má u Boha i lidí. — Čiň vždy, co jest hodno odměny a díků, nikdy však nepracuj k vůli odměnám a díkům. — Buď vždy připraven na nevděk, aby, když se dostaví, neranil tě příliš hluboko. — Činiti dobře a kliditi jen nevděk za svou práci, při tom však neustávati v lásce a konání dobra — aj, toť triumf pravého následovníka Ježíšova na tomto světě.

7. Duch boží nezná prudkosti a drsnosti, nýbrž učí vždy a všude jen zdvořilosti milé. »Mírnost vaše známa buď všechněm lidem . . . kterékoli věci jsou pravé, kterékoli poctivé, kterékoli spravedlivé, kterékoli svaté, kterékoli milé, kterékoli dobré pověsti, jest-li která ctnost, jest-li která chvála kázně, na ty věci myslete.« (Filipp. 4, 5 a 8.) Skromnost a způsobnost nejsou sice ctnostmi samými ale jsou jejich květem. Způsobnost a ctnost souvisejí spolu; vyvěrají ze společného pramene, kterým jest sebezapírání a vláda nad sebou;

mají také společného nepřítele a tím jest sobectví.

8. Víra neklopí malomyslně hlavy, nýbrž pozvédá ji s důvěrou a svobodně i jasně rozhlíží se tímto božím světem. Nemá pyšné šíje, která v zarytém vzdoru lidmi pohrdá, ale má volnou hlavu, která nikoho se nebojí a před každým se beze vší bázně vztýčí; má dobromyslné srdce, které s jasným okem, přívětivým slovem blaho svoje všechněm nabízí. — Víra nepřikazuje, abys vyhýbal se všem radostem a vyražením. Žádá jen, aby zotavení tvé bylo náležitým a slušným samo v sobě, spořádaným ve svem účelu, umírněným ve svém objemu, přiměřeným osobním tvým poměrům. Dopřávej si takového zotavení se zřetelem na Boha a své spolubližní. Nebuď výlučným samotářem, nýbrž přispívej svou částkou k zpříjemnění zábavy a tím i života.

9. Veškerá tvá láska a důvěra ať má vždycky poslední svůj důvod v Bohu; v dobrých lidech hledej oporu jak réva; nebuď podoben břečťanu, který kdekoliv kořeny zapouští; Bůh budiž jediným důvodem a základem tvého života; vždycky však buď příteli svému věrný a važ si ho a to i více nežli života. — Najdeš-li někdy oporu v člověku dobrém, nelni k němu

nikdy tak, abys druhou rukou bezprostředně nedržel se Boha.

10. V blahovůli vůči jiným buď prostým jak holubice, nezapomínej však při tom na opatrnost. »Střezte se lidí« (Mat. 10, 17.), napomíná božský Spasitel. — Častěji bývame Bohu nevěrnými přátelskými svými styky nežli nepřátelstvím, ďábel snaží se nezřídka přátelstvím (z počátku dobrým) a důvěrností uvrhnouti čistá srdce do velikých hříchů. — Nebuď přítelem každému: ne každý, kdo se ti do očí usmívá, smýšlí s tebou dobře. — »Měj mnoho pokojných (t. j. přátel, s nimiž bys v pokoji živ byl), ale rádce měj z tisíce jednoho.« (Sirach 6, 6.)

11. Jsou lidé, kteří mají právo poroučeti tobě něco ve jménu božím. Nikdo na světě nemá však práva ukládati tobě něco, co by směřovalo proti přikázaním božím. V takovém případě žádá čest a povinnost, abys přikázání božímu dal přednost. Vojáci, kteří na rozkaz krále Herodesa vraždi i nevinná nemluvňátka v Betlémě, zneuctili svůj stav, sníživše se k sprostým a zbabělým vrahům. Katané Kristovi na Golgotě, znajíce nevinnu Spasitelovu, nemohli své činy omlouvati okolností, že jednají na rozkaz svých představených Křesťan, který poslouchá, má poslouchati. jako člověk, jemuž dán jest k užívání

rozum, nikdy jako pes, který v prachu u nohou se plazí.

12. Poslouchej svých náležitých představených ne z příčin a pohnutek lidských nebo proto jen. že též trestu proti tobě použíti mohou, nýbrž uznávej v nich zástupce samého Boha. Poslouchej jako muž a ne jako otrok. Pokládej si za čest dbáti jmenovitě rozkazů těch, od nichž nemusíš se obávati přinucení. — »Skutečně a v pravdě,« pravil jednou rekovný anglický král Alfred Veliký, »jest důstojností pro krále, nepovažuje-li se v říši Kristově, kterou jest církev, za krále, nýbrž za občana; jestliže se neprotiví zpupně předpisům biskupů, ale zákonům Kristovým, které ústy biskupů se prohlašují, se srdcem poslušným a pokorným se podrobuje.«

13. Žij se svými představenými v pokoji, nepomlouvej jich a řečem utrhačným o nich nedopřávej sluchu. Neboť Bůh trestá taková provinění proti představeným způsobem obzvláštním.

14. Jednej se svými podřízenými vždycky tak, aby žili klidně, beze stesku a Bohu sloužili s myslí veselou. — Nezapomínej, že zastupuješ vůči nim samého Boha. — Již mezi lidmi trestává se zneužití zákonnitě svěřené moci velmi přísně. »Nejtvrdší soud na těch, kteříž předsta-

veni jsou, vykonán bude.« (Kn. Moudr. 6, 6.)

15. Postav lásku ke své rodině a vůbec příbuzným na správný náboženský základ a pak pokládej za svou svatou povinnosť lásku tuto podporovati a živiti. Nestačí chovati lásku toliko v srdci, nýbrž třeba ji také projevovati na venek. Rodina tvá má nároky na tebe, jimžto pro hlas svědomí své sobectví podříditi musíš. Vyplnění povinnosti nelze si mysliti bez sebezapření. O svých pokrevencích hleď vždy mluviti s největší vážností a úctou.

16. Varuj se bezpotřebných styků a zbytečných řečí. — Kdo nebývá rád doma, tomu jsou vycházky na škodu. — Duchaplný člověk jakýs řekl: »Lidé jsou jako střelci; kdo se nemíchá mezi ně, jest bezpečen před ranami.« — »Jako město otevřené a bez ohrady zděné, tak jest muž, kterýž nemůže v mluvení zdržeti ducha svého.« (Přísl. 25, 28.) Otevírej ústa k řeči s takovou opatrností, s jakou otevíráš peněženku při placení. — V pravdě osvícená horlivosť mluví jen tehdy, když poznává, že mluvení více prespěje než mlčení. — Nikdy nedosáhneš dokonalosti pravé, budeš-li si snah a činů spolubližních více všímati, nežli ti přísluší. — Poslouchej, pozoruj a mlč, chceš-li tráviti život v pokoji.

17. Ve svých řečech buď skromným, i tehdy, chceš-li jiným prospěti; buď dobrotivým i tehdy, chceš-li někoho trestati; buď opatrným i tehdy, chceš-li jiné rozveseliti. — Dvou věcí máš se vždycky v zábavách svých střící: zjevování chyb druhých a všeho, co jakkoli dráždí smyslnosť. — I ve svých nejobyčejnějších zábavách snaž se prospívati a rozsévati pokoj. Malomyslné povzbuzuj, popudlivé upokojuj, utrhačům dávej na jevo svou nelibosť, zarmoucené potěšuj, před zpustlými prchej. — Dobrým a křesťanským rozhovorem prospíváš tomu, s kým mluvíš a více ještě sobě samému.

18. Nepromíjej sobě ničeho, jiným naopak mnoho. — Navykni si snahy a činy druhých vykládati na stránku dobrou. Spozoruješ-li chybu, hleď ji takovým způsobem omlouvati, jak to sám u sebe činíváš. — Lepší jest vlastní rukou bíti se v prsa než ukazovati prstem na jiné. — My vidíme a posuzujeme toliko zevnější skutek, Vševědoucí samojediný viděl však úmysl, viděl omlouvající a snad i oprávňující okolnosti. A my bychom mohli souditi, my nevědomí, často zaslepení a vždycky krátkozrací? my bychom směli souditi, když i nás soud očekává? my bychom chtěli souditi bratra svého, za něhož

umřel Kristus? — Co se ti nelíbí na mně, to smýšlej sám o sobě. — Slyšíš-li o smutných poblouzeních jiných, neopomeň uvědomiti si spasitelnou výstrahu: »Kdo se domnívá, že stojí, hledíž, aby nepadl.«

19. Varuj se pochlebenství. Pochlebenství jest sice velmi neblaze rozkřičeno po světě, přece však se těší oblibě největší. Celý svět zná tento falešný peníz vyjma jediného, kdo jej přijímá. Neusiluj nikdy větší oblibu u jiných sobě způsobiti, než zasluhuješ.

20. Jestliže tě někdo urazí nebo jakoukoli bolesť tobě způsobí, obrať se na něho přívětivým slovem: tak utišíš sebe i jeho. — Odpouštěti panuje mezi lidmi ve všech směrech a jest tak nevyhnutelným jako dýchání. — Dobře míněné slovo přítelovo přijímej ochotně a rád; »lepší jsou rány od toho, kterýž miluje, nežli lstivé líbání toho, kterýž nenávidí.« (Přísl. 27, 6.) — Potkáš-li se s vášnivým a prudkým odporem, prospěješ sobě i věci ve většině případů nejvíce, jestliže se na okamžik odmlčíš. — Chceš-li zvítěziti, uč se trpěti. Přátelé říkají o sobě, že jsou upřimni, nepřátelé jsou takovými; dlužno proto hany jejich užívati k sebepoznání jako hořkého léku. — Celkem však nechej závistníky záviděti a zlostné nenáviděti; čeho

ti Bůh přeje, nemůže ti odciziti nikdo. — Stala-li se ti urážka na cti, varuj se bedlivě roztrpčenosti. Patř na Ježíše! Má tvá čest větší cenu, byla poškozena hůře než čest Kristova? Každé svárlivé slovo, jehožto se z lásky k Bohu zdržíš, platí mnohem více, nežli sebe důkladnější tvoje obrana. — Jak nekřesťanským by bylo, kdyby se člověk dobrovolně dal strhnouti k netrpělivosti, zármutku, nebo vypočítavé chladnosti k přátelům z důvodů malicherných, snad pouze následkem podezření, že málo si ho váží!

21. Hleď vždy udržeti vládu nad sebou. Zlosť jest jako divoký kůň, jehož bujným skokům jen s největší opatrností smí se povolovati. - Jestliže jest právo provázeno mírností, nabývá i síly i vážnosti; provází-li je však hněv, ztrácí oboje. — Varuj se každého zvolání, které upomíná nějak na neblahý návyk klení. Žádá-li tvé spravedlivé rozhorlení zevnějšího výrazu, navykej si užívati slov, jimiž bys ani Boha ani lidí neurážel.

22. Jsi-li v náladě nedobré, hleď zdvojnásobniti svou obezřelosť. »Nešťastný a zlobivý,« poznamenává případně jistý znalec lidí, — »jest úžasně vynalézavý, jak by Stvořitele a své spolubližní zneuctíval; zlosť jest mnohem nemravnější a chová

v sobě daleko více zloby, než se oby čejně myslí.«

23. Vůči trpícím a strádajícím buď milosrdným, a máš-li prostředky, také štědrým; měj vždycky soucitné srdce a na snadě potěšivé slovo; v chuďasovi máš obzvláště spatřovati zástupce Kristova. — V dobách neobvyklých útrap měj na paměti, že důvěra v Boha a láska k bližnímu jest první a přední tvou povinností.

24. Nikdy nemáš pociťovat větší radosti, jako udá-li se ti příležitosť prospěti někomu na duši. Nebyl bys učenníkem Kristovým, kdybys dle poměrů životního povolání svého laskavě se neujímal duší, za které On svatou krev svou vycedil. — Na spasení jediného člověka musí ti více záležeti, nežli na pokladech veškerého světa.

III

Jak se má člověk chovati k sobě samému.

1. Važ si sebe samého a nezapomínej, čím jsi. Nenáležíš sobě; Kristus jako draze vykoupený statek svěřil tě tobě.

Duch lidský jest veliký a ušlechtilý, pokud však v nízké této pozemskosti meškâ, vydán pokušení každému. Blaze muži, jemuž myšlénka na Boha uchová po-

výšenosť mysli vůči všem svůdnostem těla, a dodá síly zachrániti se před sprostým sebezneuctíváním.

Rozumnou vážností jest jedenkaždý sám sobě povinen; kdo sám se zahazuje nesmí se diviti, jestliže jiní v nevážnosti, po něm šlapou.

Nevěnuj se příliš snahám pomíjejícího života; cílem tvým jest věčnosť. — Bůh sám dostačí tobě, jedině Bůh a to úplně. — Teskná prázdnota, kterou zanechávají po sobě i největší z radostí pozemských, dokazuje nejlépe, zač stojí tyto radosti. — Peníze, přátelé a česť opustí tě snad již zejtřejšího dne, pýcha života pak nejpozději na hřbitově. — Mnohá, srdce lidské okouzlující krása není v podstatě své ničím jiným než zevnější pěknou rouškou k utajení ošklivosti. — Věci se zdají, lidé jen míní.

Malé děti honívají se za bublinami mýdlovými, děti veliké pak za hodnostmi, ctí a slávou. — U porovnání s nebem jsou kment a koruny královské oděvem hereckým, který dříve nebo později každý odložiti musí.

Všemu, co jest a se děje, podložiti význam, jest podstatou umění života a šlechetnou výsadou rozumného tvora; naučíš se tomu, řekneš-li si pokaždé: co asi

zamýšlel Bůh touto událostí nebo tímto dopuštěním?

Kdo bohatstvím pohrdá, jest daleko bohatším toho, kdo jím vládne. — Někdo činí se nešťastným způsobem, jakým peněz nabývá, jiný starostí, jak by je uchoval, a opět jiný pátráním, jak by je vydati mohl. — Bával jsem se, napsal sv. Augustin, abych rozkoší marných radostí nepozbyl; nyní se raduji, že jsem jich pozbyl. — Velikým jest, praví pohanský filosof, kdo uprostřed svých pokladů chudým ostává, méně však ohroženým, kdo jich vůbec nemá. — Snaha po zveličení učinila již mnohého malým.

Bohatstvím tvým buď: býti bohabojným a skromným Slávou tvou: Pán, který tebe spravedlivým činí. Mocí tvou: modlitba plná oddanosti a důvěry. Dědictvím tvým: nebe. Tvé jedno a všecko: Ten, který na nebesích přebývá, a bude všecko ve všem.

Při všem vzdorovitém vzpírání nižší části své přirozenosti neztrácejme mysli; jděme dále svou cestou jako poutník, který nepozbývá zmužilosti, ozve-li se mu vstříc štěkot psí.

2. Pečuj o své vzdělání, o vzdělání ducha skrze pravdu. Nepokračuje-li vzdělání náboženské stejně se vzděláním

světským, stává se člověk znenáhla nemravou a nevěrcem. — Hleď si osvojiti zvláště pravé vzdělání srdce prostřednictvím ctnosti. »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.« (Mat. 11, 29.) Nejlepší vzdělání najdeš ve škole Ježíšova Srdce. Bez této nepomůže všechno vzdělávání ducha ničeho. — Devět desetin útrap, jimiž zachváceno bylo lidstvo, má svůj původ ve spojení vysoké intelligence se žádostmi nízkými.

3. Zjednej si náležité poučení. Uč se až do posledního dechu! v dobrém není člověk nikdy dosti vyučen. — Že jest tolik mužů slabých ve víře, není příčinou tak převrácená vůle nebo zlomyslnosť jako spíše nevědomosť. Naskytuje-li se příležitosť nabýti peněz, vyvinuje člověk velikou dovednosť a pilně nad to se snaží vědomosti své v této příčině rozhojniti. Jakmile se však jedná o náboženství, nechce býti lépe poučen, z bázně, aby ho poznaná pravda nedonutila žíti ctnostně. Lidé nerozumějí této pravdě. Aby jí rozuměli, musejí to chtíti; aby chtěli rozuměti, nesmějí míti před srozuměním strachu, aby pak tohoto strachu neměli, musejí míti dosti velikosti duševní ve svých srdcích, aby se pravdě poznané a pochopené uvolili také podrobiti.

4. Hleď řádně poznati sebe sama. Jako necítíme váhy svého vlastního těla v té míře, v jaké působí na nás tíže jiných těles, jimiž snad náhodou chceme pohnouti; podobně nepozrává člověk vlastních svých chyb a křehkostí, za to více ovšem nedostatky cizí. — Není horšího sebeklamu jako v pocitu vlastní výtečnosti. — Pýcha jest nejhanebnějším lhářem. — Co ti prospěje považovati se za lepšího než ve skutečnosti jsi? — Varuj se posuzovati svou ctnosť dle zevnějšího zdání. Klamavé vážky světa liší se nesmírně od těch, na nichž Bůh skutky naše odvažuje. Ve skutečnosti jsi toliko tím, zač platíš před Bohem.

Od přirozenosti jest člověk samá pýcha. Horší se nad pýchou svých spolubližních, protože jest nepřítelkyní pýchy jeho vlastní. Má-li chyby nějaké, domýšlí se u jiných vad daleko větších; pozoruje-li na jiných vlastnosti dobré, snižuje jejich cenu, aby je zatlačil pod úroveň předností vlastních.

Jsou lidé, kteří mají tak nesmírné zalíbení na tom, co činí, že se dopouštějí jakéhos druhu modloslužby, tvoříce si a uctívajíce tolik model, kolik skutků konají. — Čím více dobrých skutků domníváš se konati, tím více se varuj ješitné samolibosti. Jiné nepravosti živí se toliko hříchy, ješit-

nosť však vyživuje se nad to i ctnostmi. — Ani nejlepší rozřešení životní úlohy nevylučuje prosebného Kyrie eleison, nýbrž uzavírá je v sobě nutně a mlčky předpokládá. — Odejmi svým dobrým skutkům a ctnostem to, zač své šťastné letoře, zevnějším okolnostem, ohledům lidským, utajené pýše máš děkovati — co ti zbude ze všeho? Úžasně věru málo! Děkuj vroucně nekonečné dobrotě svého Boha, která to nepatrné dobro, které konáš, přijímá a odměňuje nad zásluhu. — Jedna svatá duše, kdykoliv spozorovala, že se dopustila chyby nějaké, říkávala pokorně: Toto zase v mé zahradě vyrostlo.

Pyšní, praví jistý učitel církevní, vystupují, aby později spadli, kdežto spravedliví se ponižují, aby v době budoucí se vyšinuli. — Kéž jest ti proto správné sebepoznání vůdcem z klamavého zdání ku pravdě, z pochybnosti k víře, z hříchu ke ctnosti, z boje k vítězství. — Poznati svou bídu a malomyslně nad ní chtíti zoufati, není pokorou ale pouhou obměnou ďábelské pýchy. — Máš-li méně, nežli sobě přeješ, rozpomeň se, že máš více, nežli sám stojíš. — Dostalo se ti ve tvém životě tolik cti nezasloužené, že rád můžeš strpěti nezasloužené ponížení. — Pokoj svůj hledej ve svém poměru k Bohu;

jestliže ho tuto nenajdeš, jinde marně jej hledáš.

5. Nechej si pomoci. Kdo se samojediného za moudrého pokládá, ať zahyne samojediný. — Jsouce jednou lidmi, jsme poukázáni na vzájemnou pomoc a přispění. Kristus myslil na to a proto povolal a ustanovil muže, kteří by nám v potřebách duše jako nejlepší naši přátelé pomáhali. Jsou to kněží (římsko-katolické) církve. Zlý nepřítel ví, kolik požehnání a útěchy vyplývá ze živoucího spojení lidu věřícího s kněžstvem. Proto hledí duše věřící kněžím odciziti.

Hledej příležitosti, abys s kněžími a jmenovitě se svým správcem duchovním co nejvíce obcoval; kněz se na kříži naučil milovati tebe a i tenkrát o tebe se zajímati, když se svět od tebe odvrátil; neboj se, že mu budeš někdy na obtíž. Jsi snad těžce navštíven neštěstím — nebo se nacházíš ve velikém nebezpečenství — nebo se trudíš volbou svého stavu — nebo se jedná o odklizení dlouholetého nepřátelství — nebo chceš snad pro sebe nebo pro někoho jiného opatřiti knihu k zábavě a poučení atd.: jdi ku knězi, poraď se se svým správcem duchovním. — Usadíš-li se ve městě nebo obci k delšímu pobytu, žádá křesťanská slušnosť, abys se hned

v prvních dnech tamějšímu kněžstvu osobně představil.

6. Užívej svého rozumu. Kdyby měli lidé více rozumu, měli by také více náboženství a méně nezřízené záliby na pozemských věcech. — Snaž se ustavičně tak žíti, abys vždycky hotov býti mohl umříti; neboť kam padne strom, tam ležeti zůstane po celou věčnosť.

Buď pánem své obraznosti. Svízele domnělé a obtíže vymyšlené jsou v jisté příčině nejhorší, poněvadž nelze proti nim užíti prostředků ani najíti mezí.

Nepočínej ničeho ukvapeně a bez rozmyslu; napřed rozvažuj, potom konej. — Lépe jest tázati se napřed: co mi prospěje to neb ono? nežli naříkati po skutku: co mi to prospělo? — Jedná-li se o věc důležitou, uprav své myšlénky a na několik dní odlož; potom pozoruj, neměl-li bys na rozhodnutí svém něčeho změniti. — Při svých úvahách nemáš horšího nepřítele nad nezřízené sobectví. Abys se uvaroval pošetilostí, mysli si při všem, že jedná se o věc někoho jiného, jehož bys rád viděl opravdově šťastným. — Rozvážnosť těší se v řadě ctností téže důstojnosti jako zrak mezi smysly. — Jsi-li nad míru zádumčiv nebo nad obvyklosť vesel, varu se učiniti rozhodnutí důležitá.

Jen kdo jest trpělivý a sama sebe ovládá, může jednati vždy moudře; kdo jest netrpělivý, projeví záhy svou pošetilosť.

7. Buď svobodný. Tajemství svobody záleží v oddanosti k Bohu a v sebevládě. — Listí se zelená, pokud jest na stromě; peří povznáší se k slunci, pokud tkví v peruti orlově; člověk a anděl jsou v té míře svobodni, šťastni a vznešeni, v jaké lnou a oddáni jsou Bohu. — Jako ryby pozbývají svobody, opustí-li vodu, podobně i člověk počíná nositi pouta otrocká, jakmile se spustí Boha.

Buď pánem nad sebou; neříkej všeho, co víš; nevěř všemu, co slyšíš; nečiň všeho, co můžeš! — Jednej s klidem. Klid je vnější stránkou síly; přenáhlení prýští se z vědomí slabosti.

8. Buď neodvislý. Člověk, který má neochotný sluch k poučování, velmi snadno bývá sveden k nápodobení a papouškování. — Neučiní cestu správnou okolnosť, že mnoho lidí zabloudí! — Prvním krokem k moudrosti jest odříci se pošetilosti davů. Moudří jsou moudrými proto, že mají odvahu býti na počet nepatrnými, t. j. jíti proti proudu; a právě proto jsou na počet nepatrnými, že většina lidí dává přednosť vyšlapaným stezkám před pracným ražením cest jiných.

Jak pošetile jedná křesťan, dává-li se pohrdáním rozpustilých požitkářů zdržeti od plnění úkonů a povinností náboženských! Potřebí opravdu značného stupně hlouposti, aby nechtěl býti člověk moudrým proto, že se blázni moudrosti posmívají.

Postav všecky svoje skutky, touhy a žádosti před neúprosnou soudnou stolici svého svědomí.

9. Nepropůjčuj sebe nikdy k nízkostem.-Všecko jest nízké, co neděje se k vůli Bohu a pro Boha; ve službě boží naopak jest velikým všechno. Zapírej sama sebe a nikdy se nevydávej ve službu svých náruživostí.

Všecko, co jest velikým a vznešeným před tváří boží, vyvěrá z pramene sebezapírání, které jediné činí člověka vhodným a povolným nástrojem milosti boží

10. Hleď vzdělati svůj charakter. Toto jen tehdy se ti podaří, budeš-li si činiti násilí! Bez sebepřemáhání nedosáhneš zručnosti ani ve zdvořilém obcování s lidmi; mnohem nutnější a užitečnější jest však námaha, kterou zavádíš pořádek a soulad do hnutí své mysli. – Není výborného uspořádání mysle, které by nepěknými navyklostmi nemohlo býti časem porušeno, není však zároveň duševního

souladu tak obtížného, aby vytrvalou snahou a prací nebylo ho možno přivésti k ušlechtilosti.

Jako v každém městě, praví starý myslitel pohanský, kromě lidí urozených a vynikajících také luza druhu přerůzného přebývá, podobně jest v každém i nejšlechetnějším a nejvznešenějším člověku také sprostota a nízkosť aspoň v zárodku a jako vloha obsažena. A tato luza podrobena musí býti kázni nejtužší.

Boj proti sobě samému jest nejtěžší, vítězství nad sebou nejkrásnější. — S prací touto není člověk hotov po celý život. Srdce tvé jest polem, na němž mezi pšenicí i plevel zhoubný ustavičně vzrůstá. — Kdo jest sám sobě falešným přítelem, stane se sám sobě nejhorším nepřítelem.

Chyby, které na sobě pozoruješ, nesmíš skrývati, nýbrž vykořeniti. Své náklonnosti a vášně nemáš vymýtiti, ale je spořádati a upotřebiti ve službě boží. I Spasitel se rozhněval na pokrytce, měl soustrasť se zástupy, plakal s truchlícími.

Nikdy nepřipouštěj, aby ti tvá obraznosť utrpené křivdy a škody, minulé urážky a ponížení oživovala a znovu předváděla; neboť takovým způsobem dávno dřímající nevole a utlumený hněv znova se v tobě probouzí a mysl tvou znečisťuje.

Patř na svůj božský příklad a modli se: Ježíši tichý a pokorný Srdcem, učiň srdce mé podobným Svému!

Charakter, chce-li býti opravdově velikým, musí se podobati kříži Kristovu, t. j. musí se projevovati do výšky, do šířky a do hloubky. Výška osvědčuje se nejvíce velkodušností, šířka dobročinností, hloubka pak rekovnou odevzdaností i ve zkouškách a utrpeních největších.

11 Nikdy se nevyhýbej namáhání. Co nic nestojí, jest bezcenné. – Staří Spartané měli přísloví: »S ozbrojenou rukou musí se vzývati štěstí.« S ozbrojenou rukou musíme také my dobývati nebe. — Není ctnosti bez sebepřemáhání. — Beze schopnosti mnoho trpěti a mnohého si odříci nelze dosáhnouti království, které nám otevřel Mistr trním korunovaný. Nemusel by ostatně bez této schopnosti vzdáti se člověk také nároků na statky a dobra pozemská? Lze dosíci peněz a majetku, cti a slávy bez přičinění? Nevyžadují věci tyto žádné oběti, žádné práce, žádného namáhání? Jest málo lidí, kteří, aby dosáhli těchto věcí, obětují sílu, zdraví, ano i sám život v sázku dávají?

Očekávej všechno od Boha a všechno od sebe. Nemůžeš dojíti štěstí bez Boha a Bůh tě nechce šťastným učiniti bez tebe.

— Bez namáhání, bez varování se nebezpečí a zlých příležitostí nepomůže ti ani modlitba ani zpovědi. — Stezka, která vede k životu, jest úzká a obtížná. Běda pošetilcům, kteří jako oni »mnozí« kráčejí po cestě široké a pohodlné! Kam je zavede?

12. Snaž se pokračovati, nechceš-li klesnouti; cíl nebeský, který leží před tebou, jest vznešený; proud, který tě dolů táhne, jest mocný; propasť, která tě pozříti hrozí, jest strašná. — Mnozí, kteří byli slabšími tebe a klesli hlouběji než ty, přece se i v nynější zkažené době obrátili a dali na cestu k cílům vnešeným: proč ne také ty? — Nejsi povinen dokonalým býti, jsi však zavázán po dokonalosti bažiti.

Žádný svatý nestojí na takovém stupni, abys po něm bažiti nesměl, ano neměl. Pokora ukazuje nám, jak daleko jsme od cíle vzdáleni, ne aby zmužilosť naši ochromila, nýbrž aby v nás horlivosť roznítila.

Kdo nebaží a se nepovznáší vzhůru, stane se za krátko světem plným žádosti očí, žádosti těla a pýchy života.

Neprodlévej nikdy dobrovolně při myšlénkách ješitných a neužitečných; jakmile si toto duch tvůj jednou navykne, bude se na konec rád zabývati i nebezpečnými a špatnými.

V okamžiku přítomném konej to, co můžeš a máš, v následujícím pak rovněž: tak dojdeš cíle jistotně. Nestav se, jakobys vše najednou a rázem ukončiti chtěl.

13. Snaž se stále býti bohatším, ovšem statky, které ani rez nerozežírá ani mol nekazí. — Kdo nezískává, ztrácí. — Kdo za dobré, které koná, s dostatek se odměněným cítí pochvalou lidskou, zaměňuje drahocenné věci za malichernosť bezcennou.

Ve věcech pozemských snaž se dostoupiti takového stupně bohatství, abys byl opravdu majitelem svých statků, ne však aby ony tebou vládly. — Peníze mohou býti velmi dobrým služebníkem, pánem jsou však vždycky velmi špatným. — Veliká láska k penězům mění horlivého a svědomitého apoštola v hanebného zrádce. — Ten jest ustavičně bohatý, kdo dovede strádati, ten pak ustavičně chudý, kdo si nemůže ničeho odříci; neboť kdo žádá mnoho, tomu se nedostává mnoho.

14. Buď mužem. Chceš-li něco, máš býti také ochoten oběť k vůli tomu přinésti. Sv. Pavel poukazuje na příklad lidí, kteří při hrách řeckých o cenu zápasívali. Podrobovali se dříve nejtěžšímu výcviku, ano i potrava jejich a vůbec celý způsob života zařízen byl k tomu, aby se řádně živ

připravili k boji. »Každý, kdo o závod bojuje, ode všech věcí se zdržuje; a oni zajisté (to činí), aby porušitelnou korunu obdrželi, my pak neporušitelnou. Protož já tak běžím, ne jako v nejisto; tak bojuji, ne jako povětří rozrážeje: ale tresci tělo své, a v službu (je) podrobuji, abych snad, an jiným káži, sám nebyl zavržen.« (1. Kor. 9, 25–27.)

15. Buď mužem činu. Máš-li země a moře všech dílů světa toliko na mapě, nemáš z veškeré té nesmírnosti ničeho. Máš-li všechno náboženství, ctnosť, moudrosť a blaženosť pouze na mapě svého myšlení, nevládneš ze všech těch věcí ničím. — Zdá-li se ti nějaký dobrý skutek nemožným, přihlédni, zda se ti jen proto nemožným býti nejeví, že sám bys rád za nemožný jej považoval.

16. Buď poctivý. Čím se zdáš, tím také buď, a čím jsi, tím buď úplně a veskrz! — Snadněji jest přivésti velkého hříšníka k poznání sebe sama, než člověka, který jest ctnostným pouze na pohled; proto jest spasení takových lidí ve velkém nebezpečí; Bůh promluvil o nich hrozná slova: »Poněvadž nejsi ani studený ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých« (Zjev. 3, 16.) — Trpké jedno přísloví praví, že ďábel strpí, aby byl Kristus člověku

položen na jazyk, jestliže sám dříve pod ním sedí. — Ctnosť jest tak vábná a ctihodná, že ji sobecký svět nápodobí a své hříchy rouškou ctnosti zahaluje. Svět vypůjčuje si lesk ctnosti, ne ctnosť samu; jednu nepravosť vyhání nepravostí druhou; v nejpříznivějším pak případě staví na zříceninách jiných nepravostí modlu pýchy. — Jak ubohou objevuje se pokrytecká, zevnější morálka slušnosti moderního světa ve světle pravdy! — Ke všem hříšníkům choval se Kristus láskyplně, pro pokrytce měl však pouze výčitky a kletby.

17. Jednej správně a neboj se nikoho. Buď spravedlivým ve všech směrech, jak vůči dělníku, který žádá mzdu zaslouženou, tak vůči Bohu, jehož jsi vlastnictvím; či platí u tebe Bůh méně nežli služebník tvůj? — Jednej správně ve svých záležitostech, ostatní poddá se samo sebou. — Neboj se nikoho; čiň, co je tvou povinností, ať se pak stane cokoliv. - Kdo dotyčný výrok v ústech chová, při tom však lhostejně si vede ve věcech náboženských, jest lhář a pokrytec; za každým krokem činí opak toho, co mluví.

18. Nebuď nikdy zbabělý. Rekovný duch znamená velikou výhodu pro ctnosť. — K čemu má člověk odvahu, k tomu najde také prostředky. — Čeho se

nevzdávám, toho jsem neztratil. — Lépe, aby se něco nezdařilo, než aby upuštěno bylo ode všeho. — K velikým a obtížným věcem potřebí jest zralé rozvahy, rozhodné vůle, statného jednání: ledové hlavy, ohnivého srdce, železné ruky. — Jmenovitě nebuď liknavým, jedná-li se o česť boží: Bůh nikdy neopustí svých služebníků. — Zrnko srdnatosti má takovou cenu jako vyškolená dovednosť.

19. Vytrvej a nekolísej. Dobře začíti jest pěkné, dobře skončiti je lepší. — Dvě věci bývá těžko zachovati: nedůvěru v sebe, jestliže všecko se daří, a důvěru v Boha, když podniknutí zdánlivý nezdar stíhá.

Modli se, jakoby neprospěla práce; pracuj, jakoby bez výsledku byla modlitba. — Pokud neodejme nám Bůh modlitby, dává na jevo, že nechce nám ani milosrdenství svého odepříti.

Ani tehdy, když jsi zhřešil, nesmíš pozbývati důvěry. Vzmuž se a použij vědomí své viny ke svému pokoření a většímu rozmícení.

20. Hleď pokračovati s dobou. Na cestě ctnosti není klidu; kdo neplave proti proudu, bývá jím unášen. Tisíce nepatrných úkonů ctnosti, jako na př. urážlivé slovo strpěti, nevoli přemoci, bližnímu od-

pustiti, na neskromnosť se nehoršiti, s rozvahou mluviti, méně dobrou náklonnosť utlumiti, všecko to jsou věci, které každému konati možno a k nimž každým okamžikem naskýtá se příležitosť. — Kolik sebezapření, tolik pokroku v ctnosti. -- Daleko dospěje člověk, který vždy jen přímou cestou kráčí za povinností svou.

Neočekávej ničeho od času; čas utvrdí jen, co najde; čas se nemění a jest listem prázdným, který kolem tebe ubíhá; na tobě jest, abys něco na něj vepsal. — Kdo své polepšení až na stáří odkládá, opatřuje své záležitosti velmi špatně. — Máš-li příležitosť k dobrému, chop se jí dychtivě a nečekej na druhou.

Hleď kořistiti z přítomnosti, ne z budoucnosti. Uspokojení nedá však srdci tvému přítomnosť, nýbrž budoucnosť.

Neočekávej však, že ti pokroky tvé vždy a ve všem budou vědomy. V mnohé příčině podobá se pokrok v dokonalosti jízdě po vlaku v noci: člověk blíží se k cíli své cesty aniž by vlastně o tom věděl.

21. Buď skromný. Pokora jest ona ctnosť, která nám ukazuje meze naší síly, zjevuje chyby, varuje před zveličováním osobních zásluh, zakazuje nad jiné se vyvyšovati a je snižovati. — Jen tehdy jest

člověk skromným opravdu, zůstane-li takovým ne při chvále ale při haně. — Pohrdati zevnější nádherou, býti přívětivým a úslužným, skromně si choditi, v řečech sebe podceňovati, míti velikou zálibu na ctnosti pokory: všecko to může býti pokorou, ale zároveň také něčím jiným. Jistá a bezpečná známka pokory jest ta, že člověk v případech, kdy jest od lidí tupen, snižován nebo jinak urážen, nedopustí, aby vůle jeho vzplanula nevolí, nýbrž v myšlénkách na Boha, který jediný jest svatý a nedotknutelný, v myšlenkách na Ježíše Krista, který při všech potupách a urážkách trpělivě mlčel, v myšlénkách na vlastní velikou hříšnosť sílu nachází, která mu vniterný klid a jasnou radosť srdce zachová.

K čemuž máš příliš daleko, za tím neběhej; co visí příliš vysoko, potom nesahej; co ti Bůh tvůj poroučí, to vždycky a všude na paměti měj. — Kdo nevystupuje příliš nad sebe, nemusí se báti, že padne hluboko pod sebe.

Člověk, který sebe sama ustavičně hledá, naráží všude.— Jednání jest zrcadlem, které každému vlastní jeho obraz předvádí. — Pýcha a hlouposť rostou na jednom stromě. — Nestyď se doznati, že jsi chybil;

takovým přiznáním jen ukazuješ, že jsi dnes moudřejším než včera.

22. Buď vždycky tentýž. Ať se cokoliv přihodí, nikdy nemáš vypuknouti v nezřízený jásot nebo oddati se smutku: dílem pro nestálosť a proměnlivost všech věcí, které každou chvíli jinak se utvářiti mohou; dílem pro nespolehlivosť našeho úsudku o škodlivosti nebo prospěšnosti věcí pozemských; zvláště však pro ustavičnou bdělosť božské Prozřetelnosti, které všecko, co jest a žije, zcela jest podrobeno.

23. Buď připraven na všechno. Život jest služba válečná Nediv se, když nepřítel všechno vynakládá, aby ti uškodil. — Způsob boje má se říditi počínáním nepřítele. Násilnosť surových vášní přemůže se nejsnáze svatým úsilím křesťanského sebemrtvení; zlé navyklosti dají se odstraniti zvyky dobrými; návalu hříšných myšlének a představ unikne člověk, jestliže ducha, mysl a obraznosť znova a znova k vznešeným vnuknutím, k svatým obrazům a vzorům ctnosti pozvedá; hříšné choutky prchají před závažností spasitelné bázně, a prudká pokušení nelze překonati dlouhým a obšírným uvažováním, nýbrž krátkou, energickou vzpomínkou na Boha a svatou vůli jeho. — Na co útočí nepřítel nejúsi-

lovněji, to nutno obhajovati nejpečlivěji. — Proti bdělému nepříteli pomáhá ostražitosť a časté sebezpytování.

Měj ustavičně na zřeteli a jakoby v záloze silný, všecko překonávající motiv bázně před věčným zahynutím, aby, kdyby láska boží nezdržela tě od hříchu, aspoň ona bázeň svatou svou mocí tebe zastrašila.

Zlem, které najdeš někdy na dobru, nedej se znepokojiti, ale ani dobrem, které ve spojení s živly zlými se ti objeví, nepohrdej. — Očekávej, že najdeš svět špatnějším, ďábla úskočnějším, sebe samého slabším, Boha pak milostivějším, než jsi dříve tušil.

24. Nedej se přelstíti. Domnělá bezpečnosť jest první příčinou neštěstí. — Bránu oka svého stále ostříhej, neboť tisíce nepřátel číhají před ní. — Moc zla nezavádí rázem a ihned k nejhoršímu; napřed ovine oběť svou nitkami, potom upoutá ji šňůrami a provazy, aby ji na konec v poutech řetězových zavlekla k propasti; chápe se na člověku každého háčku, který se jí náhodou namane. — Veliká nebezpečí hrozí nám od ďábla, větší od lidí, největší od nás samých. Vášeň jest jako oheň; ten nikdy neřekne: dosti již! — V každém srdci lidském ukryta jest mocnosť temná a hrozná; kolik neprozřetelných uvrhla již

v nečesť a neštěstí pro čas i pro věčnosť! — Smyslnosť podobá se nebezpečné třaskavině, jíž nutno jen tolik užívati, kolik jest užitečno nebo potřebí a to ještě s opatrností největší. — Nikoho neklameme a nehubíme úskoky tak promyšlenými, jako samy sebe. — Každodenně se modlívej se sv. Filipem Nerejským: Pane, ochraňuj mne, sice ještě dnes se stanu zrádcem na Tobě.

25. Buď neustále připraven k boji. Pravda v paměti jest tolik jako meč v pochvě. Se všech stran jsme obklíčeni nepřítelem, nutno tedy nositi pravdu v srdci, aby jí použíti mohl člověk v životě.

Úplné odevzdání se Bohu.

Přijmi, ó Pane, mou celou svobodu, přijmi mou paměť, můj rozum a mou vůli veškerou. Všechno, co mám nebo čím vládnu, Ty jsi mi dal: Tobě to opět navracím, Tobě to zcela odevzdávám, abys naložil s tím dle nejsv. vůle Své. Svou lásku dej mi, ó Bože, a Svou milosť, pak jsem dosti bohat a nežádám ničeho více. Amen.

* * * * * * ** * ** * * * * * *

ČÁSŤ DRUHÁ.

Náboženské úkony a cvičení.

I. Obvyklé modlitby a nejpotřebnější naučení.

1. **Anděl Páně.** *(Říká se třikrát za den, -- když ráno, v poledne a večer k modlení se zvoní — na památku vtělení Ježíše Krista.)*

Anděl páně přinesl Panně Marii poselství a ona počala z Ducha svatého. Zdrávas Maria atd.

I řekla Maria: Aj já dívka Páně, staniž mi se podle slova Tvého. Zdrávas atd.

A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Zdrávas atd.

Oroduj za nás, svatá boží Rodičko:

Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Vylej, ó Pane, Tě žádáme, milosť svou do srdcí našich, abychom, jenž jsme andělským zvěstováním vtělení Krista Syna Tvého poznali, skrze umučení Jeho a kříž k slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

2. **Sv. Růženec.** Svým původem sahá sv. růženec až do dob nejstarších. Nyní obvyklá jeho forma pochází od sv. Dominika (1206).

Tento způsob modlitby není toliko modlitbou prosebnou, nýbrž zamlouvá se zároveň jako výborná methoda rozjímání o pravdách naší víry a utvrzení v nich. Co se ve vyznání víry praví způsobem souvislým, máš si průběhem růžence v jednotlivostech vložiti na srdce. Růženec ukazuje ti Boha v jeho snížení k nám lidem, abys nabyl odvahy a zmužilosti; ukazuje ti Boha-člověka v mukách a utrpení, abys poznal jeho lásku a porozuměl utrpení vlastnímu; v trpícím předvádí ti vítěze nad smrtí a peklem u věčné slávě, abys neohroženě a pevně důvěřoval v Boha. Tím, že opakuješ stále pozdravení, které přinesl anděl nejbl. Panně, máš pozorovati svého Spasitele s Marií a u Marie, jeho nejsvětější Matky; máš vzbuzovati ve svém srdci myšlénky a city, jaké budila tato tajemství v srdci Marie Panny. Kdo byl

kdy svým srdcem s Ježíšem tak spojený jako Maria? Vzývaje s dětinnou myslí Matku Ježíšovu, máš učiniti své tvrdé, v pozemskosti zamřelé srdce citlivým pro Ježíše. Nejznamenitější mužové církve modlívali se s upřímnou zálibou růženec. Buď i ty ve své důvěře dítětem a staneš se ve svatém boji hrdinou.

Na počátku říká se: Věřím v Boha . . . Otčenáš, 3 Zdrávas . . . Ježíš: který v nás víru rozmnožovati račiž . . . který v nás naději posilňovati račiž . . . který v nás lásku rozněcovati račiž. Na to: »Sláva Bohu Otci, i Synu i Duchu svatému, jakož bylo na počátku, nyní i vždycky i na věky věkův Amen. — 1 Otčenáš a 10 Zdrávas Maria . . . tvoří jeden desátek. Po slově »Ježíš« připojí se vždy příslušné tajemství. Každý desátek končí se chvalořečí: Sláva Bohu Otci . . .

I. Tajemství radostného růžence, který se zvláště od adventu až po dobu postní modlívá:

1. Kterého jsi, Panno! z Ducha svatého počala.

2. Kterého jsi Panno! v životě nosíc Alžbětu navštívila.

3. Kterého jsi, Panno! porodila.

4. Kterého jsi, Panno! v chrámě obětovala.

5. Kterého jsi, Panno! v chrámě nalezla.

II. Tajemství bolestného růžence, — zvláště pro dobu postní:

1. Který se pro nás krvavým potem potil.
2. Který pro nás mrskán byl.
3. Který pro nás trním korunován byl
4. Který pro nás těžký kříž nesl.
5. Který pro nás ukřižován byl.

III Tajemství slavného růžence — jmenovitě pro čas po velikonocích.

1. Který z mrtvých vstal.
2. Který na nebe vstoupil.
3. Který Ducha svatého seslal.
4. Který Pannu Marii na nebe vzal
4. Který Pannu Marii na nebi korunoval.

3. **Před jídlem**. Požehnej, Pane, nás a těchto Tvých darů, kterých z Tvé štědrosti požívati budeme; skrze Ježíše Krista, Pána našeho.

Po jídle. Díky vzdáváme Tobě, všemohoucí Bože, za všechna Tvá dobrodiní, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův.

4. **Ctnosti.** Ctnosť záleží v navyklosti a vytrvalé snaze jednati tak, jak se líbí Bohu. Jsou pak ctnosti božské a mravní. Božské ctnosti: víra, naděje a láska vztahují se bezprostředně na Boha. Věříme v Boha, doufáme v Boha, milujeme Boha, poněvadž jest pravdomluvný, ve svých zaslíbeních věrný, sám v sobě milování hodný a neskončeně dobrý. Bez

těchto ctností není možno započíti život křesťanský. V důležitějších případnostech nastává člověku zvláštní důvod a povinnosť, Boha, svůj cíl, vírou pojati, nadějí k němu se pozvednouti, láskou s ním se spojiti.

Ctnosti mravní odnášejí se bezprostředně k mravní hodnotě příslušných činností a toliko prostředečně k Bohu.

Mezi ctnostmi mravními zaujímají první místo čtyři ctnosti základné (neboli kardinální): rozumnosť, spravedlnosť, mírnosť, udatnost. Na tyto čtyry dají se ostatní ctnosti jako na svůj základ uvésti. — Rozumnosť zahrnuje v sobě rozvahu, správný úsudek, prohloubenější poznání; dále opatrnosť, obezřetnosť, učelivosť, znalosť lidí. Rozumnosť jako ctnosť záleží v osvobození ducha od neoprávněných vlivů žádostí. — Ve spravedlnosti mají svůj kořen úcta k Bohu, dětinná láska, uctivosť k vyšším, pravdomluvnosť a poctivosť, vděčnosť, trestání bezpráví, štědrosť, věrnosť a přátelství. — K mírnosti přináleží zdrželivosť v užívání pokrmů, střídmosť v požívání opojných nápojů, čistota neboli ovládání náklonností smyslných, mravnosť čili stydlivosť ve všem, co dotýká se nějak ctnosti čistoty nebo jí na újmu jest. - S udat-

ností souvisí odhodlanosť v návalu nepříznivých poměrů, houževnatosť v boji s nesnázemi a protivenstvím, trpělivosť v utrpení a stálosť v jeho trvání.

5. **Ctnosť božské lásky**. Láskou zove se ona náklonnosť, kterou jinému dobře chceme nebo jemu dobré přejeme. Neděje-li se to v náš vlastní prospěch, nýbrž výhradně a pouze pro něho, milujeme láskou blahovolnou. Přejeme-li však jiným dobré pouze pro své vlastní výhody, zove se taková láska žádostivou. Láska blahovůle stává se láskou přátelskou, jestliže se k ní obě strany přiznávají a ji navzájem sobě osvědčují.

Láska k Bohu jest láska blahovolná, poněvadž Bohu dobré, t. j. jeho neskončenou dokonalosť chceme a se radujeme, že mu skutečně a opravdově přísluší. Jest dále také láskou přátelskou, poněvadž obsahuje vzájemnou blahovůli a sdílnosť. Člověk odevzdává Bohu sebe a své všecko, Bůh pak uděluje člověku své milosti a jednou věčnou blaženost čili sebe sama.

Láska k Bohu rozlévá se také na bližního, poněvadž se v něm božská dokonalosť obzvláštním způsobem projevila.

Jest láska dokonalá a nedokonalá. Dokonalou jest láska, jestliže Boha pro něho samého nebo pro některou z jeho

dokonalostí milujeme. Také tehdy jest láska dokonalou, miluji-li Boha pro tu blahovůli, kterou ke mně chová. Boží blahovůle jest dokonalosť božská, která lidskému pochopení nejvíce jest přístupna, zvláště na hoře Kalvarii. — Láska nestává se proto nedokonalou, že bázeň před peklem jest nejprvnější pohnutkou k vzbuzení lásky dokonalé.

Nedokonalou jest láska, když ne tak Boha samého, jako spíše své vlastní dobro a blaho na zřeteli máme a Boha pouze pro jeho dobrodiní milujeme.

K dokonalosti lásky také náleží, že Bohu přede vším rozhodně přednosť dáváme, t. j. raději všeho, co by nás od Boha odloučiti mohlo, nežli jeho samého se zříkáme.

Láska dokonalá, nebo také lítosť na lásce této se zakládající, získává již sama sebou odpuštění hříchů. Musí ovšem nutně spojena býti s pevnou vůlí a úmyslem vykonati všecko, co Bůh ve příčině pokání nařizuje

6. **Sedm darů Ducha sv.** Dary těmito se rozumí jisté vlastnosti, které spravedlivému k tomu cíli bývají udělovány, aby vnuknutí Ducha sv. a milosti ochotně následoval. »A odpočine na něm Duch Hospodinův; duch moudrosti a rozumu,

duch rady a síly, duch umění a nábožnosti, a naplní jej Duch bázně Hospodinovy.« (Isai, 11, 2—3.)

7. **Dvanáctero ovoce Ducha sv.** »Ovocem« zovou se tu úkony ctnosti, pokud s nimi zvláštní druh duchovního upokojení a radosti pro srdce šlechetná jest spojen. Ovoce pak Ducha sv. jest: láska, radosť, pokoj, trpělivosť — dobrotivosť, dobročinnosť, dlouhočekání, tichosť, věrnosť — mírnosť, zdrželivosť, čistota. (Galat. 5, 22 a 23.)

(Následující naučení a modlitby jsou tak zařízeny, že se pořadem při oběti mše sv. uvažovati a říkati mohou.)

8. **Vzývání Ducha sv.** Přijď, Duchu svatý! naplň srdce svých věrných, a zapal v nich oheň lásky Své, jenž jsi národy rozličných jazyků v jednotu víry shromáždil.

Sešli Ducha svého a stvořeno bude všecko.

A obnovíš tvářnosť země.

Bože! který jsi srdce věřících osvícením Ducha svatého vyučil, dejž nám v témž Duchu právě smýšleti a z jeho potěšení vždycky se radovati; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

9. Žalm „Miserere.“

Miserere mei, Deus, * secundum magnam misericordiam Tuam.

Smiluj se nade mnou, Bože! * podle velikého milosrdenství Svého.

Et secundum multitudinem miserationum Tuarum * dele iniquitatem meam.

A podle množství slitování Svých * zahlaď nepravosť mou.

Amplius lava me ab iniquitate mea, * et a peccato meo munda me.

Více obmyj mne od nepravosti mé, * a od hříchu mého očisť mne.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, * et peccatum meum contra me est semper.

Nebo nepravosť svou já poznávám, * a hřích můj proti mně jest vždycky.

Tibi soli peccavi et malum coram Te feci, * ut justificeris in sermonibus Tuis, et vincas, cum judicaris.

Tobě samému zhřešil jsem a zlé před Tebou učinil :* abys spravedliv shledán byl v řečech Svých, když souzen býváš.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, * et in peccatis concepit me mater mea.

Nebo aj v nepravostech počat jsem, *a v hříších počala mne matka má.

Ecce enim veritatem dilexisti: * incerta et occulta sapientiae Tuae manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo et mundabor: * lavabis me et super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium et laetitiam, * et exultabunt ossa humiliata.

Averte faciem Tuam a peccatis meis, * et omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me, Deus! et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne projicias me a facie Tua,* et spiritum sanctum Tuum ne auferas me.

Redde mihi laetitiam salutaris Tui, * et spiritu principali confirma me.

Nebo hle pravdu zamiloval jsi, * tajné a skryté věci moudrosti Své oznámil jsi mi.

Pokropíš mne yzopem a očištěn budu, * obmyješ mne, a nad sníh zbílen budu.

Sluchu mému dáš radosť a veselí * a zplesají kosti ponížené.

Odvrať tvář Svou od hříchů mých * a vymaž všecky nepravosti mé.

Srdce čisté stvoř ve mně, Bože! a ducha přímého obnov v útrobách mých.

Nezamítej mne od tváře Své, * a Ducha svatého Svého neodjímej ode mne.

Navrať mi radosť spasení Svého, * a duchem knížecím utvrď mne.

Docebo iniquos vias Tuas, *et impii ad Te convertentur.

Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meae: * et exultabit lingua mea justitiam Tuam.

Domine, labia mea aperies, * et os meum annuntiabit laudem Tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique: * holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus: * cor contritum et humiliatum Deus non despicies.

Benigne fac, Domine, in bona voluntate Tua Sion, * ut aedificentur muri Jerusalem.

Budu vyučovati nepravé cestám Tvým, * a bezbožní k Tobě se obrátí.

Vysvoboď mne z krvi, Bože, Bože spasení mého: * a bude s veselím prozpěvovati jazyk můj o spravedlnosti Tvé.

Pane, rty mé otevřeš, * a budou ústa má zvěstovati chválu Tvou.

Neboť kdybys byl chtěl oběť, dalť bych ji byl ovšem, * zápalů nebudeš libovati.

Oběť Bohu duch skormoucený, * srdcem skroušeným a pokorným, Bože, nezhrzíš.

Dobrotivě učiň, Pane, v dobré vůli Své Sionu, * aby byly vzdělány zdi Jerusalémské.

Tunc acceptabis sacrificium justitiae, oblationes et holocausta: * tunc imponent super altare Tuum vitulos.

A tehdáž přijmeš oběť spravedlnosti, oběti a zápaly: * tehdáž klásti budou na oltář Tvůj telata.

Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto: sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému; jakož bylo na počátku, nyní i vždycky až na věky věkův. Amen.

10. **Desatero božích přikázaní.** 1. Já jsem Hospodin Bůh tvůj, nebudeš míti bohů cizích přede mnou; neučiníš sobě rytiny ani žádného podobenství a nebudeš se jim klaněti ani jich ctíti. 2. Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého, nadarmo. 3. Pomni, abys den sobotní světil. 4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi 5. Nezabiješ. 6. Nesesmilníš. 7. Nepokradeš. 8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému 9. Nepožádáš manželky bližního svého. 10. Nepožádáš domu bližního svého, ani služebníka, ani děvky, ani vola, ani osla, ani ničehož, což jeho jest.

11. **Patero přikázaní církevních.** 1. Svátky zasvěcené světiti. 2. V zasvěcený svátek celou mši svatou nábožně slyšeti. 3. Čtyři-

cetidenní půst, čtvero suchých dnů a jiné ustanovené posty*) zachovávati, taktéž v pátek (a v sobotu) od masitých pokrmů se zdržovati.**) 4. Nejméně jednou v roce svému nařízenému knězi se zpovídati, a v čas velikonoční velebnou Svátosť oltářní přijímati. 5. V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti ***)

---

*) Půst jest milý Bohu; Písmo sv. na mnohých místech jej odporoučí (Joel 2, 12. Tob. 12, 8. Mat. 17, 20); Kristus Pán i apoštolé se postívali (Mat 4, 2. Sk. ap. 13, 2. 3. a 14, 22). Jest prostředkem dostiučinění a smíru, posilou v boji proti žádostem nízkým, přemáháním smyslnosti, cvičbou v poslušnosti k církvi.

Posty jsou: 4. Půst čtyřicetidenní (t. j. všechny dny od popelečné středy do velikonoc, vyjma neděle); 2. Suché dny (quatember), t. j. středa, pátek a sobota, a) po třetí neděli adventní (období zimní); b) po první neděli postní (období jarní); c) po hodu božím svatodušním (období letní); d) po svátku Povýšení sv. Kříže (období podzimní); 3. svatvečery před velkými svátky (vigilie).

**) Zdržování se masitých pokrmů (abstinence) nezakládá se nikterak na předpokladě, jakoby některé pokrmy samy sebou byly nečisté; není ničím jiným než částečným postem ku cvičení v umrtvování a pokorné poslušnosti. (Poslušnost a sebezapření bylo také základem oné zdrželivosti, kterou první lidé v ráji svou poddannost k Bohu měli osvědčiti.)

Církevní předpisy o postu a zdrželivosti jsou v každé diecézi upraveny zvláštním nařízením biskupským.

***) Tento zapovězený čas trvá od první neděle adventní až do svátku sv. Tří Králů aneb Zjevení Páně, a od popelečné středy až do neděle provodní (1. po velikonoci).

12. **Sedm věcí, které jsou ve sv. evangeliu obsaženy** a jež každý, aby spasen byl, nevyhnutelně věděti a věřiti musí: 1. Že jest jeden Bůh ve třech osobách, Otec, Syn a Duch svatý; 2. že Bůh všecko stvořil; 3. že Bůh všecko zachovává, řídí a spravuje; 4. že jest duše lidská nesmrtelna; 5. že se druhá božská osoba, Kristus Ježíš, pro nás člověkem stala a za nás na kříži umřela; 6. že bez milosti boží nikdo spasení dojíti nemůže; 7. že Bůh jednou všechno bude souditi.

13. **Osmero blahoslavenství.***) 1. Blahoslaveni chudí duchem: nebo jejich jest království nebeské. 2. Blahoslaveni tiší: nebo oni zemí vládnouti budou. 3. Blahoslaveni lkající: nebo oni potěšeni budou. 4. Blahoslaveni, kteří lačnějí a žíznějí po spravedlnosti: nebo oni nasyceni budou. 5. Blahoslaveni milosrdní: nebo oni milosrdenství dojdou. 6. Blahoslaveni čistého srdce: nebo oni Boha viděti budou. 7. Blaho-

*) Jakožto blahoslavenství označují se jednotlivé výborné úkony ctnosti se zřetelem na přislibenou za ně odplatu. V osmeru blahoslavenství jeví se pokračování od nedokonalého k dokonalému a vedení duše po trojí cestě očisty, osvícení a rozjímání. Blahoslavenými se zovou: 1. ti, kdož srdcem svým nelpí na penězích, slávě a požitcích; 2. kdož konají spravedlnost a lásku k bližnímu; 3. kdož v čistém srdci pokoj chovají a od světa při tom pronásledování trpí.

slaveni pokojní: nebo oni synové boží slouti budou. 8. Blahoslaveni, kteří protivenství trpí pro spravedlnosť: nebo jejich jest království nebeské.

14. **Apoštolské vyznání víry.** Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země; i v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny; trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest; sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího; odtud přijde soudit živých i mrtvých. Věřím v Ducha svatého; svatou církev obecnou; svatých obcování; hříchů odpuštění; těla z mrtvých vzkříšení; a život věčný. Amen.

15. **Vzbuzení víry, naděje, lásky, dobrého úmyslu.** Bože můj! věřím pevně všecko, co jsi zjevil a co mně skrze svou katolickou církev k věření předkládáš, poněvadž jsi to řekl Ty, pravda věčná a neomylná.

Bože můj, doufám v Tebe; doufám od Tebe blaženosť věčnou a všecko, co mně k tomu potřebno a prospěšno jest, poněvadž jsi to Ty, všemohoucí, milosrdný a věrný Bůh, přislíbil.

Můj Bože! miluji Tebe z celého srdce svého nade všecko, poněvadž jsi můj nej-

laskavější dobrodinec, a nejvyšší i milování nejhodnější dobré. Z lásky k Tobě miluji také bližního svého jako sebe samého. Bolí mne, že jsem Tebe, dobroto nekonečná, hříchy svými tak často urážel; umiňuji si pevně život svůj polepšiti.

Bože můj! obětuji Ti všecky své myšlénky, všechna svá slova a všechny skutky ke Tvé cti a Tvému zvelebení.

16. Chvalozpěv sv. Ambrože.

Te Deum laudamus. * Te Dominum confitemur.

Te aeternum Patrem * omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli, * Tibi coeli et universae potestates;

Tibi Cherubim et Seraphim * incessabili voce proclamant:

Sanctus, sanctus, sanctus * Dominus Deus Sabaoth.

Pleni sunt coeli et terra *majestatis gloriae Tuae.

Tě Boha chválíme. * Tě Pána našeho vyznáváme.

Tebe Otce věčného * velebí veškerá země.

Tobě všickni andělé, * Tobě nebesa i všecky mocnosti;

Tobě Cherubíni a Serafíni * nepřestávajícím hlasem prozpěvují:

Svatý, svatý, svatý * jest Pán Bůh Sabaot.

Plna jsou nebesa i země * slávy Tvé velebnosti.

Te gloriosus *Apostolorum chorus;
Te Prophetarum * laudabilis numerus;
Te Martyrum candidatus * laudat exercitus;
Te per orbem terrarum * sancta confitetur Ecclesia,
Patrem * immensae majestatis;
Venerandum Tuum verum * et unicum Filium,
Sanctum quoque * Paracletum Spiritum.

Tu Rex gloriae, * Christe!

Tu Patris * sempiternus es Filius.

Tu ad liberandum suscepturus hominem, * non horruisti virginis uterum.

Tu devicto mortis aculeo, * aperuisti credentibus regna coelorum.

Tebe slavný * kůr apoštolský;
Tebe chvalitebný * počet proroků;
Tebe jasné mučeníků * vojsko vychvaluje:
Tebe po celém světě * svatá církev vyznává,
Jakožto Otce * nesmírné velebnosti;
Tvého cti nejhodnějšího * pravého a jediného Syna,
I svatého * Ducha Utěšitele.

Ty králi slávy * Kriste!

Ty jsi věčný * Syn Otce.

Ty k vysvobození chtěje na se vzíti člověka * nehrozil jsi se života panenského.

Tys přemohl osten smrti * a věřícím nebesa otevřel.

Tu ad dexteram Dei sedes * in gloria Patris.

Judex crederis * esse venturus.

Te ergo quaesumus, Tuis famulis subveni; * quos pretioso sanguine redemisti.

Aeterna fac * cum Sanctis Tuis in gloria numerari.

Salvum fac populum Tuum Domine * et benedic haereditati Tuae.

Et rege eos, * et extolle illos usque in aeternum.

Per singulos dies * benedicimus Te.

Et laudamus nomen Tuum in saeculum * et in saeculum saeculi.

Dignare, Domine, die isto * sine peccato nos custodire.

Ty sedíš na pravici Boží * v slávě svého Otce.

My věříme, * že nás soudit přijdeš.

Žádáme Tě tedy, pomoz svým služebníkům, * kteréž jsi drahou krví vykoupil.

Popřej, abychom v slávě věčné * k Tvým svatým přičteni byli.

Spasiž, ó Pane! lid Svůj * a požehnej dědictví Svému

A panuj nad ním * a vyvyš ho až na věky.

Po všecky dny * dobrořečíme Tobě.

A chválíme vždycky jméno Tvé * i až na věky věkův.

Račiž nás, Pane přes den tento * od hříchů ostříhati.

Miserere nostri, Domine, * miserere nostri.

Fiat misericordia Tua, Domine, super nos *quemadmodum speravimus in Te.

In Te, Domine, speravi: * non confundar in aeternum.

Smiluj se nad námi, Bože! * smiluj se nad námi.

Staň se nad námi milosrdenství Tvé, ó Pane! * jakož jsme doufali v Tebe.

V Tebe, Pane, jsem doufal: * nebudu zahanben na věky.

17. **Zasvěcení se nejsv. Srdci Ježíšovu.** Nejmilostivější Ježíši, prameni lásky, Otče milosrdenství a veškeré útěchy, který jsi nám ubohým a nehodným nevýslovné poklady Svého nejsv. Srdce otevřel: na poděkování za nesčíslná, mně a všem lidem prokázaná dobrodiní, jmenovitě za ustanovení nejsvětější Svátosti oltářní a na dostiučinění za všechny urážky, které Tvému nejv. Srdci ode mne i od jiných v tomto tajemství nevystihlé lásky byly učiněny — obětuji témuž nejsv. Srdci sebe celého a všecko své příslušenství se všemi dobrými skutky a zásluhami, kterých jsem s Tvou milostí nabyl nebo ještě nabýti doufám, a slibuji, že úctu k Tvému božskému Srdci, pokud slabé síly mé vystačí, vždy budu rozšiřovati.

Za tou příčinou zvoluji sobě také nejbl. Pannu Marii zvláštním způsobem za

svou Matku, a zasvěcuji i obětuji se podobně se vším jejímu přečistému Srdci s upřímným ujištěním, úctu k této nejlaskavější Matce, a zvláště k jejímu neposkvrněnému Početí, dle možnosti rozšiřovati.

Pokorně nyní neskončenou Tvou dobrotu a milosrdenství prosím, abys nepatrnou tuto oběť milostivě přijal a mně síly udělil, všecko náležitě vyplniti, právě jako jsi milosť propůjčil o to žádati a to obětovati. Amen.

18. **Otčenáš a Pozdravení andělské.** — Otče náš, jenž jsi na nebesích. Posvěť se jméno Tvé. Přijď království Tvé. Buď vůle Tvá, jako v nebi tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. A neuvoď nás v pokušení. Ale zbav nás od zlého. Amen. — — Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou. Požehnanás ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

19. **Modlitba za všeobecné potřeby.** Všemohoucí věčný Bože, Pane Otče nebeský! shlédni okem Svého neskončeného milosrdenství na naši bídu a soužení. Smiluj se nade všemi pravověřícími, za

které Tvůj jednorozený Syn, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus, v ruce hříšníků se milerád vydal a Svou předrahou krev na dřevě svatého kříže vylíti ráčil. Skrze téhož Pána Ježíše, odvrať od nás, nejmilostivější Otče zaslouženou pokutu, vezdejší i budoucí nebezpečenství, škodlivou bouřlivosť, války, drahotu, pád dobytka, nemoci a truchlivé bídné časy. Osviť též a posilň ve všem dobrém duchovní i světské vrchnosti a ředitele, by ke všemu nápomocni byli, co k Tvé božské slávě, k našemu spasení a k všeobecnému pokoji a štěstí celého křesťanstva prospěšno jest. Propůjč zvláště, ó Bože, Své milosti nejvyššímu pastýři Své církve, našemu sv. Otci N., jakož i služebníku svému, našemu biskupovi. Uděl nám, ó Bože! pokoje, náležitou sjednocenosť u víře beze všeho odtrženství a odpadlictví. Obrať srdce naše k pravému pokání a polepšení života našeho. Zapal v nás oheň lásky Své. Dejž nám lačněti a horliti po všeliké spravedlnosti, abychom Tobě jakožto poslušné dítky v životě i při smrti příjemni a líbezni byli. Prosíme Tě také, ó Bože! jakož Ty chceš, abychom Tě prosili, za naše přátele a nepřátele, za zdravé a nemocné, za všecky zarmoucené a nuzné křesťany, za živé i za mrtvé. Tobě, Pane, ať jsou na

vždycky poručeny naše práce a utrpení, náš obchod a jednání, naše živobytí a smrť. Nech, ať jen zde Tvé milosti zažijeme, a potom se všemi vyvolenými v radosti a blahoslavenství věčném Tebe ctíme a chválíme. Popřejž nám to, Pane Otče nebeský! skrze Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna, Pána a Spasitele našeho, který s Tebou živ jest a kraluje Bůh požehnaný na věky věkův. Amen.

20. Krátké modlitby odpustkové.

(Nutno je říkati se srdcem opravdu nábožným, skroušeným a kajícím.)

Poznamenej se znamením sv. kříže, řka: »Ve jménu Otce, i Syna i Ducha svatého Amen.«

Vzbuzuj častěji tři božské ctnosti: víru, naději a lásku.

(Způsob modlitby může býti zvolen dle libosti, jen když jsou v něm obsaženy pohnutky jedné z těchto tří ctností.)

»Otče věčný, obětuji Ti nejdražší krev Ježíše Krista na usmíření za hříchy své a za potřeby svaté církve.«

»Ježíši, Bože můj, Já Tebe miluji nade všecko «

»Ježíši, Maria, Josefe! Vám obětuji svou duši a své srdce. — Ježíši, Maria, Josefe! stůjte při mně v mém posledním okamžení. — Ježíši, Maria, Josefe! kéž odejde s vámi v pokoji duše má.«

»Nejsladší Srdce mého Ježíše, dejž ať Tě miluji vždy více.«

»Pochválena budiž bez přestání, nejsvětější Svátosť oltářní!«

»Ježíši můj, milosrdenství!«

»Nejmilostivější Ježíši, nebuď mi soudcem, nýbrž Spasitelem.«

»Budiž milováno na všech místech nejsv. Srdce Ježíšovo!«

»Při svém Početí, ó Panno Maria! byla jsi bez poskvrny; pros za nás Otce, jehožto Syna Ježíše z Ducha svatého jsi počala a porodila.«

»Sladké Srdce Marie, budiž mou spásou!«

»Velebeno buď svaté a neposkvrněné Početí nejbl. Panny Marie.«

»Věčný Otče, obětujeme Ti krev, utrpení a smrť Ježíše Krista, bolesti nejbl Panny a sv. Josefa na odpuštění svých hříchů, za pomoc a k útěše ubohých duší v očistci, za potřeby naší matky, sv. církve, a za obrácení hříšníků.«

»Maria, která jsi bez poskvrny na svět přišla, vypros mně, prosím, u Boha, abych bez hříchu z něho odešel.«

»Sv. Josefe, příteli nejsv. Srdce, oroduj za nás.«

»Svatý, svatý, svatý jsi, ó Pane, Bože zástupů! Země jest plna velebnosti Tvé!

Sláva buď Otci, sláva Synu, sláva i Duchu svatému!

Obvyklý pozdrav křesťanský: »Pochválen buď Ježíš Kristus!« s odpovědí: »Až na věky. Amen.«

Vzývej častěji za den nábožně nejsv. jména Ježíš a Maria.

21. K požehnání s nejsv. Svátostí.

Tantum ergo.

Tantum ergo Sacramentum — Veneremur cernui: — Et antiquum documentum — Novo cedat ritui: — Praestet fides supplementum — Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque — Laus et jubilatio, — Salus, honor, virtus quoque — Sit et benedictio: — Procedenti ab utroque — Compar sit laudatio. Amen

Svátosti té neskonalé - Čiňme vroucně poklonu. — Ustup řádstvo zastaralé — Novému teď zákonu, — Síle smyslů nedozralé — Sejmi víra záclonu.

Otce, Syna po oboru - Ctěme vroucí útrobou — Rozléhej se k nebes dvoru — Chvála slavnou způsobou; - buď i Duch ctěn od Svých tvorů, — Jenž pochází od obou. Amen.

V. Panem de coelo praestitisti eis. (Alleluja.) — R. Omne delectamentum in se habentem.

Skrytý Bože! vroucně Tebe ctíme, — S nebešťany Tebe velebíme: — Svatý, svatý, svatý; — Svatý povždy svatý — Ježíš Kristus s výsosti — V nejsvětější Svátosti.

22. Magnificat.

Magnificat * anima mea Dominum.

Et exultavit spiritus meus * in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillae suae; * ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna, qui potens est * et sanctum nomen eius.

Et misericordia eius a progenie in progenies * timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo, * dispersit superbos mente cordis sui.

Velebí duše má * Hospodina.

A zplesal * duch můj v Bohu spasiteli mém.

Že shlédl na ponížení děvky své; * nebo aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové.

Neboť veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest, * a svaté jméno jeho.

A milosrdenství jeho od pokolení až do pokolení * bojícím se jeho.

Učinil moc ramenem svým, * rozptýlil pyšné v mysli srdce jejich.

Deposuit potentes de sede, * et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis, * et divites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum, * recordatus misericordiae suae.

Sicut locutus est ad patres nostros, * Abraham et semini eius in saecula.

Gloria Patri etc.

Ssadil mocné se stolice, * a povýšil ponížených.

Lačné nakrmil dobrými věcmi, * a bohaté rozpustil prázdné.

Ujal se Israele služebníka svého * rozpomenuv se na milosrdenství své.

Jakož byl mluvil k otcům našim, * k Abrahamovi a semeni jeho na věky.

Sláva Otci atd.

II. Pobožnost ranní.

Při probuzení věnuj první svou myšlénku tomu, co jest nejdůležitější, to jest Bohu a službě, kterou jsi mu povinen. Rci proto nábožně:

Ve jménu Boha Otce †, který mne stvořil, Boha Syna †, který mne vykoupil, Boha Ducha sv. †, který mne posvětil, vstávám. Nejsvětější Trojice račiž mne požehnati, říditi, opatrovati a k životu věčnému přivésti. Požehnej mne také svým milým Synem blahoslavená Panna Maria a sv. Josef. Nejsladší Srdce Ježíše a Marie,

rozněťte v našich srdcích oheň Své lásky. Do Srdce Marie Panny a do ran Pána Ježíše poroučím se nyní a po všechny hodiny. Svatí patronové a ochráncové moji N. N., stůjte při mně dnes ve všech nebezpečenstvích a potřebách.

Anděle boží, strážce můj, rač vždycky být ochrance můj, mne vždycky řiď a napravuj, ke všemu dobrému mne vzbuzuj, ctnostem svatým mne vyučuj, ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj, tělo, svět ďábla přemáhám, na tvá vnuknutí pozor dávám, a v tom svatém obcování, ať setrvám do skonání, po smrti pak v nebi věčně chválím Boha ustavičně. Amen.

Otčenáš. — Zdrávas. — Věřím v Boha.

Ve spojení s božským úmyslem nejsv. Srdce Pána Ježíše volám: Všecko ke cti a chvále boží v odpočinku i v práci! Česť a slávu svého Boha, za to jedině žádám a o to chci se přičiňovati. Své tělo a svou duši, svůj celý život dávám a obětuji Pánu Bohu na věky. Přispěj mi, ó milý Ježíši, svou svatou milostí! Amen.

Zdrávas Královno. Zdrávas Královno, matko milosrdenství, živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva! K Tobě voláme vyhnaní synové Evy. K tobě vzdycháme lkajíce a plačíce v tomto slzavém údolí.

Protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči. A Ježíše, kterýž jest požehnaný plod života Tvého, nám po tomto putování ukaž. Ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

Požehnej, Pane, mne a všechny mé drahé příbuzné a známé, žehnej mým duchovním i světským představeným a všem, za které jsem umínil se modliti... ochraňuj nás přede vším zlým a přiveď všecky k životu věčnému. A duše všech věrných zemřelých skrze milosrdenství boží ať odpočívají v pokoji. Amen.

Zatím jsi již poklekl a říkej:

Díkůvzdání. Všemohoucí, věčný Bože, klaním se Tobě v nejhlubší pokoře a děkuji z hloubi své duše, že jsi mne v minulém čase mého života a zvláště v této poslední noci jako své dítě otcovsky chránil a milostivě opatroval. Prosím Tě, milosrdný Bože, propůjč mi také dnes a po všechnu budoucnosť své božské ochrany a milosti, která by mne přede vším zlým chránila a k tomu, co Tobě jest milé a mně prospěšné, nabádala a vedla. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho.

Modlitba o zachování čistoty srdce. Ó Paní má, ó Matko má, já se Ti zcela zasvěcuji. Abych Ti svou oddanosť osvědčil, obětuji Ti dnes oči své, uši své, ústa

svá, srdce své, sebe zcela a úplně. Jelikož Tobě tedy náležím, ó dobrá Máti má, ochraňuj mne a opatruj co svůj statek a své vlastnictví.

Obnova křesťanského smýšlení. Věřím v Tebe, věčná Pravdo, a pro Tebe věřím všecko, co mně svatá katolická církev pod svou viditelnou hlavou, římským papežem, k věření předkládá. Doufám v Tebe, neskončené Milosrdenství, a důvěřuji v přispění Tvé milosti v tomto boji a ve blažené štěstí na věčnosti, poněvadž jsi mi to Ty, jenž jsi nejvěrnější, přislíbil. Miluji Tě, neskončená lásko, můj největší dobrodinče a mé dobro nejvyšší. (Odpst.) Z lásky k Lásce ukřižované lituji všech hříchů spáchaných; umiňuji si hříchů se vystříhati a z nepravostí spáchaných při nejbližší příležitosti se zpovídati. Dopřej mi, ó Pane, ze štědroty své všech odpustků, které bych dnes nějak mohl získati.

(Abys žil jako rozumný člověk a jako křesťan, věnuj první volné okamžiky ranní malému rozjímání, ve kterém také o povinnostech nastávajícího dne přemýšlej.)

Připomeň si živě přítomnosť boží a mysli na důležitosť a nesmírnou cenu času, na povinnosti, které ti dnes bude plniti, na nebezpečí, které tvé víře a ctnosti dnes hrozí; na prostředky, kterých dnes ku své záchraně máš upotřebiti; na chy-

by, které jsi při poslední své zpovědi na sebe žaloval, jakož i na předsevzetí, která jsi tehdy učinil. Zvláště však měj na mysli hlavní svou vadu, která ti nejvíce nesnází působívá a na kterou tohoto dne zvláště chceš býti pozorným.

»Člověk narozený z ženy, krátký živ jsa čas, naplněn bývá mnohými bídami. Kterýžto vychází jako květ, a setřín bývá, utíká jako stín, a nikdy v témž stavu nezůstává. A za hodné máš na takového otvírati oči, a přivésti jej s sebou k soudu?« (Job 14, 1. 2.)

Uvažuj důtklivě, jako s nastalým večerem denní tvá práce se končí, tak také že jednou i celý tvůj pozemský život k jistému dospěje konci, po kterém složiti musíš účty nejpřísnější. Jest lepší a čestnější, předem již trvale kráčeti po cestě dobré, než před smrtí sotva mysli nabýti k obrácení úplnému.

(Z následujících naučení vyber sobě jedno a z den častěji na paměť si je uváděj.)

Jednou ztraceno, na věky ztraceno! — Všechny svízele pozemské jsou sotva jedinou kapkou z moře muk pekelných; všechny radosti pozemské sotva krůpějí z nesmírnosti radostí nebeských! — Ztracená nevinnosť a ztracený čas nenavrátí se nikdy. — Nebuď úzkostlivým o své

tělo, které bude potravou červů; starej se o duši svou, která jest stvořena k obrazu božímu. — Umru jistě a to jen jedenkrát a brzy. — Jen jednoho soudce mám se obávati, jen v jedno nebe mohu doufati. — Co by mi prospělo, kdybych všecko dle svého přání zde na světě získal, ale při tom škodu na své duši trpěl? — Kdo si stále své srdce v čistotě chová, ten mnohým bolestem srdce samoděk se vyhne. — Rozkoš trvá okamžik, trápení trvati bude na věky. — Jenom krok mne dělí od smrti. — Co mi prospěje, pokořím-li se jako kající hříšník, jestliže svého života zároveň nenapravím? — Křesťanství mé nemá základu, jestliže nenásleduji Krista. — Jak bych mohl býti pod hlavou trním korunovanou ještě údem změkčilým? — Co mi prospěje věřiti jako katolík, jestliže žiji jako pohan? — Křesťanské jméno bez křesťanského života jest farizejstvim. — Když ten a onen mohou vésti život křesťanský, proč ne já? — Co mi vynesl dosud můj život světácký? — Všecko časné jest prchavé a věčnost tak důležitá! — Na nitce visí život, na životě smrť, od smrti závisí věčnosť. — Království nebeské trpí násilí a jen ti, kdo násilí užívají, strhují je k sobě. Kdy, kde a jak musím dnes já tohoto násilí použíti? . . .

Když jsi učinil určitá předsevzetí, říkej:

Nauč mne, ó Pane, abych svatým užíváním přítomného času, jehož mi dopřáváš, napravil minulosť a nikdy pošetile se neskládal na budoucnosť.

Ó Bože, který jsi nás k smrti odsoudil, ale hodinu a okamžik smrti před námi utajil, propůjč, abych dnešní den tak strávil, jakoby to byl den mé smrti, a abych podobně i ostatní dny svého života spravedlivě a ve svaté snaze prožil, neboť vím, že jen tak budu hoden s pokojem dobrého svědomí z tohoto světa se odebrati a v políbení svaté Tvé lásky umříti. Skrze Ježíše Krista Pána našeho.

Maria, Matko dobroty, Matko milosrdenství, ochraňuj nás, když se nepřítel přiblíží, a ujmi se nás v hodince smrti naší. Amen.

III. Modlitby večerní.

Svou večerní pobožnosť vykonávej, pokud možno, vždycky kleče. — V řádných křesťanských rodinách panuje na mnoze chvalitebný obyčej vykonávati večerní pobožnosť společně. — Jestli čas a okolnosti dovolují, modli se nejprve modlitbu za všeobecné potřeby (str. 196.), Litanii loret. (str. 380.), nebo Litanii ke všem Svatým (str. 389.).

Děkuji Ti, nejlaskavější Pane, Otče nebeský, za všechny milosti i dobrodiní, která jsi mi dosud a zvláště tohoto dne

na těle i na duši prokázal, jmenovitě, že... Abych Ti co nejvroucněji mohl poděkovati, spojuji se se všemi dobrými lidmi na celém světě, kteří Ti dnes silou milosti Tvého přemilého Syna Ježíše Krista věrně sloužili. Kéž bych mohl to dobré, které dnes ke Tvé chvále bylo vykonáno, tisíckrát zvětšiti a rozmnožiti.

Dej mi poznati, ó Bože, můj Vykupiteli, můj budoucí soudce, jak často a těžce jsem Tě urazil a jakou škodu jsem tak své ubohé duši způsobil.

Nyní vykonej pečlivé zpytování svého svědomí.

1. Všeobecné zpytování svědomí. Projdi jednotlivé úkony celého dne a taž se sebe sama: Jak jsem se choval při vstávání — při ranní modlitbě — při mši sv. — při práci — v obcování s lidmi při té neb oné příležitosti — v tom neb onom nebezpečenství — protivenství . . .?

Nezhřešil jsem myšlením? neprodléval jsem dobrovolně při myšlénkách nevěreckých, nepoctivých, lakotných, ješitných, pyšných, zlostných, závistivých pomstychtivých, zlomyslných, malomyslných? a jak často?

Slovy: Nevedl jsem řeči nečisté, bezbožné, nelaskavé? nemluvil jsem bez příčiny o chybách spolubližního? nezveličoval jsem tyto chyby? nevymýšlel snad

nové? nerozséval jsem nesváry? nepropukl jsem v proklínání? nedopustil jsem se lži? a to všecko vědomě a s rozmyslem? jak často? Nenaslouchal jsem se zálibou řečem hříšným?

Skutky: Nebyl jsem líným nebo netrpělivým při práci? Vyplnil jsem věrně všechny povinnosti svého stavu a povolání? Ostříhal jsem pečlivě svých smyslů? Neučinil nebo nepřipustil jsem snad něco nečestného? Jak jsem jednal se svými spolubližními? Nebyl jsem nevrlým, hrubým, vzdorovitým, neposlušným? Byl jsem laskavým, vlídným, shovívavým, nebo tvrdým, nemilosrdným, nespravedlivým? Nebyl jsem marnotratným, nestřídmým?

Zanedbáním: Každodenních modliteb? — dobrého úmyslu? — jiných závazků? — skutků křesťanské lásky k bližnímu? — Nemarnil jsem času bez potřeby?

Mám snad zvláštní nějaké prudké náklonnosti? a jaké? Nepociťoval jsem zvláštního nepokoje? a proč? Měl jsem zvláštní nějaká pokušení? a odkud?

2. Částečné zpytování svědomí. Zkoumej, jak často jsi se dopustil chyby, na kterou jsi dnes zvláště pozorným býti chtěl.*) Přemýšej, co bylo příčinou tvé

*) Slovutný státník a učenec Benjamin Franklin zhotovil si za příčinou důkladného tohoto

nevěrnosti, a pátrej po prostředcích, které by tě budoucně od opětného pádu ochránily.

Potom se modli opravdově se srdcem skroušeným.

Těchto a všech hříchů svého života sobě ošklivím a lituji z celého srdce, poněvadž jsem jimi plně zasloužil, abych od Tebe, svého spravedlivého soudce, byl potrestán; a více ještě, že jsem proti Tobě, svému největšímu dobrodinci a nejlaskavějšímu Otci, tak hrozného nevděku se dopustil, Tebe, nejvyšší, nejdokonalejší, milování nejhodnější dobré těžce urazil. Milosrdenství, můj Ježíši, milosrdenství! Posilni svou milostí můj úmysl, raději zemříti, než Tebe jen jediným hříchem dobrovolně uraziti.

Otevř mi Své nejsv. Srdce, ó Ježíši, ukaž mi jeho líbeznosť a spoj mne s ním na vždycky. Kéž by každé oddechnutí mých prsou, každý úder mého srdce,

---

sebezpytování zvláštní sešitek, jehož každou stranu rozdělil na sedm polí, pro každý den v témdni jedno, a poznamenával do nich určitými poznámkami dotyčnou vadu neb chybu. »Tato přiznání,« píše sám ve svém životopise, »činím ve prospěch svých potomků, aby poznali, že jejich předek kromě požehnání božího hlavně tímto nepatrným prostředkem (částečným sebe zpytováním) trvalé štěstí života až do 79. r. svého věku sobě pojistil.«

i když spím, Tobě svědectví vydával o mé lásce a neustále Tobě opakoval: Ano Pane, já Tebe miluji! Přijmi milostivě to nepatrné dobro, které přináším, a propůjč mně milosti zlo spáchané napraviti, abych Tě zveleboval v čase a blahoslavil jednou po celou věčnosť.

Pane Ježíši, pro nevýslovnou onu hořkosť, kterou jsi na kříži pocítil, jmenovitě v okamžení, kdy se Tvá požehnaná duše s Tvým tělem loučila: smiluj se nad mou duší ve chvíli jejího z těla vykročení!

Smiluj se také, ó Ježíši, nade všemi, které jsi svou předrahou krví vykoupil, nad živými i nad zemřelými: zvláště nad těmi, za které jsem povinnen se modliti... a za které prositi zvláště jsem si ustanovil...

Nyní odebírám se na odpočinek, abych ráno s novými silami dal se do díla, které jsi mi Ty, ó Pane Bože, konati uložil.

Nejsvětější Panno a Matko, sv. Josefe, sv. anděle Strážný, svatí ochránco vé moji... orodujte za mne. Musím umříti, a nevím kdy; — nevím jak; — a nevím kde; — to však vím jistotně, zemru-li ve hříchu smrtelném, že budu zavržen na věky.

Všemohoucnosť boží opatruj nás; Prozřetelnosť boží bdi nad námi; Milosrdnosť boží zachovej nás; Láska Boha našeho

posvěcuj nás. Ježíši, Ti žiji; Ježíši, Ti umírám; Ježíši, Tvůj jsem v životě i ve smrti.

Maria se svým požehnaným Synem — opatrujte a ostříhejte nás nyní a po časy všecky. Amen.

Otčenáš. Zdrávas Maria . . .

Chystaje se na odpočinek, dbej přísně křesťanské slušnosti a stydlivosti a hleď, aby i ti, kdož tobě nějak jsou podřízeni, ctností těchto náležitě píleli. Zlý nepřítel zná slabé stránky člověka a používá všeho, aby ho zahubil. — Těžce se proviňují rodiče, kteří nemyslí na to, že nevinnosť jejich dítek velikému nebezpečí jest podrobena. — Mnoho zlořádů by ubylo, kdyby každý prácedárce svědomitě ve všem dohlížel na své osoby služebné! — Umiň si v určitou hodinu přesně vstáti a přislib již nyní milému Bohu, že budoucí den v duchu křesťanského sebezapírání vážně započneš. — Než usneš, říkej modlitbu Páně. Probudíš-li se v noci, připomeň si živě přítomnosť boží a pomodli se Zdrávas Maria.

IV. Pravidla života.

Při vyřizování svých záležitostí obnov častěji dobrý úmysl. »Všecko, cožkoli činíte v slovu neb v skutku, všecko čiňte ve jménu Pána Ježíše Krista, díky činíce Bohu Otci skrze něho.« (Koloss. 3, 17.) — Nemůžeš ovšem ustavičně přímo na Boha mysliti, můžeš však dobře všecko, co konáš, konati s úmyslem, který tíhne k Bohu a vřele sobě žádá, abys ve svém stavu boží vůli vyplnil.

2. Svým modlitbám věnuj pozornosť největší: jak se člověk modlí, tak i žije. Zbohatnouti není uměním, ale vytrvati zbožným. — Modlitba jest zbraní; žádný voják neodhazuje zbraně v boji. — Čím jest pokrm tvému tělu, tím jest modlitba tvé duši: a ty bys ji chtěl zanedbávati? nebo v případu okamžité nemožnosti později nenahraditi? Modli se srdcem. Lidé posuzují srdce podle slov, Bůh cení slova dle srdce.

3. Jako člověk v nějaké příčině chorý ustavičně na tuto svou slabosť dává pozor, tak i ty máš zadne stále přihlížeti k hlavní slabosti své duše. Snad jest to pýcha, t. j. nezřízená láska k vlastní tvé výbornosti, tak že se přeceňuješ a myslíš, že sám jediný všemu rozumíš, že chceš všude býti ctěn a chválen, že na jiné s pohrdáním pohlížíš, sám každou maličkostí ihned se urážíš; nebo jest to jakási nemožnosť a slabosť charakteru, která sama sebe si neváží a působí, že jsi hotov i Boha uraziti, jen abys u toho neb onoho člověka nějak nenarazil; — nebo jest to lenosť, t. j. přirozený odpor proti každému většímu úsilí v plnění povinností stavu a povolání, — nebo některý jiný ze sedmi hříchů hlavních. (Str. 72.) Hleď nejprve svou hlavní náklonnosť vyzkoumati

a náležitě poznati; teprve potom budeš patřičně se míti na pozoru.

4. Varuj se hrozné chyby doby nynější: požívavosti, která svým lahodným jedem ohromnému množství připravila záhubu. — Při způsobech svého zotavení nepatř pouze na peníze, čas a zdraví, ale více nad to dbej o svou ctnosť a čistotu svědomí. — Projevuj svou řečí a celým svým chováním, že ti »zábava« není věcí hlavní. — Běda člověku, který již od mladosti sobě nezvykal různých požitků se odříkati a se přemáhati. — Nedej minouti ani jedinému dni, abys si aspoň jednou neodřekl vyražení, jehož jinak bez hříchu mohl's sobě dopřáti. Jen tak uchováš si onu svobodu jednání, která ve chvíli prudšího útoku k záchraně jest potřebna.

5. Dávej pozor na lidi, za něž jest ti odpovídati; vidíš-li na nich něco dobrého, nezapomínej, že nepřestali tím již býti lidmi křehkými. I v srdci dětském dřímají zárodky nejprudších vášní. Chceš-li obstáti dobře před budoucím soudcem, chceš-li sebe i jiné učiniti šťastnými, dbej co nejhorlivěji, aby všechna nebezpečí a příležitosti k hříchu vždycky byly nejdále. — Přílišnou důvěrou rodičů přichází mnoho dětí v záhubu. — Dávej pozor na své pod-

řízené. »Jestliže kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, zapřel víru, a jest horší než nevěřící.« (1. Tim. 5, 8.)

6. Dávej pozor na svá slova. Mudřec řekl o sobě s pýchou: »Neřeknu, čeho nechci!« — »Jako město otevřené a bez ohrady zděné, tak jest muž, kterýž nemůže v mluvení zdržeti ducha svého.« (Přísl. 25, 28.) — Moudrý neříká všeho, co myslí: ale rozmyslí vsecko, co mluví. — Často vypustí slovo člověk lehce a ono zapadne rovněž lehce, rána však, kterou způsobí, není lehká! — Utrhač poraňuje své vlastní svědomí, čest nevinného, jehož ostouzí, a svědomí posluchačů, které svádí k nevážnosti bližního. — »Kdo tajně utrhá, roven jest hadu, který uštkne tajně.« (Eccl. 10, 11.) — »Člověk jazyka dvojího jest zlořečený: nebo mnohé, kteříž pokoj mají, zbouří. Rána bičem působí modřinu: rána pak jazykem zdrobí kosti.« (Sir. 28, 15.) — Slovo jednou vyslovené náleží již jiným. — Pravda nevčasná bývá velmi často rovna lži.

7. Při jídle nepočínej si jako »kůň a mezek, kteříž rozumu nemají«. (Ž. 31, 9.) a požívají proto pokrmu a nápoje bez pomyšlení na Boha.

8. »Varuj se společnosti lidí zlých«, napomínával sv. král Ludvík

svého syna Filipa. Není uhlí tak žhavého, aby se neuhasilo vodou a není člověka tak ctnostného, aby se nezkazil ve společnosti druhů zlých. — Vedou-li se nestoudné řeči, kterých ti překaziti nemožno, měj se na pozoru bedlivě; takové nebezpečenství bylo již mnohému počátkem pádu nevýslovného. Obírej se v myšlénkách svým Spasitelem a pozdravuj Ho v tajemství jeho potupy, kdy také jemu slyšeti bylo hrozná slova z úst pochopů a holomků. Modli se za takové lidi zaslepené a možno-li ti odejíti, odejdi ihned.

9. Jsi-li ve společnosti, měj na paměti překrásnou povinnosť muže křesťana, která mu ukládá chraniti dobré a hájiti právo. Chovej se tak, abys nikoho neroztrpčil a nevinnost aby se tvou vinou nikdy nemusela zardíti.

10. Při opatřování životních potřeb, při půjčování a koupi a vůbec ve všech svých záležitostech i zájmech obrať se pokaždé jen na toho, o jehož křesťanské svědomitosti jsi přesvědčen. Připomínka tato má zvýšenou platnosť v případech, kdy nalézá se člověk v nesnázi nebo rozpacích. Není toliko hříchem oklamati druhého; neméně hříšnou jest lehkovážná důvěřivosť, která se

vydává v opravdové nebezpečí býti oklamánu od jiných.

11. Jsi-li postižen zármutkem, buď klidný a pátrej ve svém nitru, jaký jest asi jeho účel; Bůh neposílá bolesti proto, aby člověka týral, ale aby se jimi srdce lidské povzneslo k nebi. — Člověk rozumný v kříži a utrpení rozvažuje takto: Kříž odhodlaně přijatý jest břemenem pouze polovičním; nic není tak zlým, aby to nemohlo sloužiti k něčemu dobrému. Křesťan myslí nad to ještě: Bůh o tom ví a Bůh mne miluje!

12. Obezřetnosť a vytrvalé srovnávání jsou ve všech záležitostech nejlepší ochranou před pošetilostmi. V záležitosti pro tebe nejdůležitější pěstuješ obezřetnosť v každodenním ranním rozjímání, srovnávání konáš ve večerním zpytování svědomí.

13. Jsi-li v kostele, — nese-li se velebná Svátosť k nemocnému, a vůbec v příležitostech podobných dávej na jevo největší uctivosť, jakou jen okolnosti dovolují. Měj také na paměti, abys pro Boha i osobám duchovním vzdával náležitou úctu; povinnosť tato jest dvojnásobně závažnou zvláště za dob našich, kdy každý vyvrhel lidské společnosti přímo se těší

na příležitosť, aby mohl kněze nějak potupiti.

14. Jsi-li napadán prudkými útoky smyslnosti, říkej upřímně a vroucně: »O Paní má, ó Matko má, rozpomeň se, že náležím Tobě, ochraňuj mne a opatruj mne co svůj statek a své vlastnictví!« (Odpust.) Potom hleď, abys se na venek nebo alespoň uvnitř něčím jiným zabýval a tak od zlého pokušení s opovržením odvrátil. V tomto boji znamená útěk vítězství!

15. Pozoruješ-li, že jsi se od směru pravé cesty nějak povážlivě odchýlil, hleď, abys co nejdříve směr onen opět zaujal. Zpovídej se při první příležitosti. Čím déle bys čekal, tím nesnadnějším stalo by se ti obrácení. — Hřích rovná se jedovatému, každé chvíle dál a dále se rozlízajícímu vředu; podobá se žalářníkovi, který ubohého vězně stále novými řetězy ovíjí. — Obrácení až na posteli smrtné jest ovšem možným; obyčejně však umírá člověk tak, jak žil. — Bůh jest milosrdný, jest však zároveň spravedlivý a moudrý. Bůh nebývá posmíván a měl by se smilovati nad člověkem, který proto trvá ve hříchu, že jest Bůh jeho milosrdný?

16. Hleď si hojně přivlastniti užitek, který vyplývá z častého přijímání

svátosti pokání! Není pevnějšího a zároveň šlechetnějšího základu pro vyšší snažení ctnostné jako právě takové častější a dobrovolné žalování na sebe. — Přepodivná síla milosti, která člověka k tak vznešenému úkonu ctnosti sílí! Svaté sebepřemožení, které člověka, hříchem dobrovolně zneuctěného povznáší a jej pro nebe předmětem obzvláštní radosti činí! — Život lidský záleží v jakémsi ustavičném posouvání; blaze tomu, kdo tímto způsobem nejde nazpět ale dostává se ku předu, t. j. kdo Bohem propůjčených prostředků s vytrvalostí užívá, aby počet a velikosť svých chyb i nedostatků ustavičně zmenšoval. — Člověk podobá se lojové svíčce, jejíž knot, má-li hořeti jasně, každou chvíli musí býti čištěn. — Kdo nedbá na smetí, marně se shání po čistotě. — Jest velikou věcí vystaviti v boji svá prsa za terč střelám nepřátelským; daleko větším jest však pokleknouti ve zpovědnici a s kajicnou upřímností žalovati na sebe své poklesky. — Zpověď jest vznešenou bohoslužbou, ve které se celý člověk svému Bohu a Pánu účinným způsobem podrobuje.

17. Nezpronevěřuj se nikdy svým křesťanským zásadám. Měj se na pozoru před hrozným poblouzením novější

doby, které se tají pod jménem zvučným (liberalismus) a tvrdí, že víra křesťanská jest pouhým míněním neb přesvědčením osobním; člověk a nikoli Bůh že jest pramenem všeho dobra a práva; v životě veřejném že není třeba, aby byl člověk odvislým od Boha.

18. Stíhají-li tě pro náboženství na veřejnost nesnáze, uvažuj, že ani takto nemáš příčiny za své náboženství se styděti; vždyť ostatně tak velký počet jednotlivců sprostotu a osobní svou špatnost zcela otevřeně staví na odiv. Kristus uložil lidem veřejné vyznání víry za čestnou povinnost; nechtěl jen tak, bez příčiny, aby ti ve sv. biřmování byl kříž vtisknut na čelo, které jest sídlem studu. »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabíti: než bojte se raději toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně.« (Mat. 10, 28.)

19. Buď opatrným ve volbě své četby! Nedej se ovládati četbou, ale spíše sám panuj nad ní. Vůči velikému vlivu, jaký má četba na smýšlení a celý způsob života, musí býti člověk při volbě toho, co čte, opatrným na nejvýš. Nevěř příliš pevnosti svých zásad; mnoho kapek rozdrobí i kámen. Řekni mi, co čteš, a já ti řeknu, co jsi!

Čteš-li něco, pozoruj bedlivě, odkud celý spis ten vychází; uhodneš pak snadno, co můžeš od něho očekávati. — Knihy a časopisy, které čtou a odporučují lidé lehkomyslní a špatní, jsou jistě špatny venkoncem; jsou jedem, ne sice pro tvé tělo, ale pro tvou duši. Z tohoto stanoviska jest hříchem odebírati časopisy špatné nebo církvi nepřátelské a to podle různých okolností také hříchem smrtelným.

Církev četbu nemravných a protináboženských spisů výslovně zapověděla. Činí to s tímže právem a s touže láskou, s jakými rodiče svým dětem škodlivé pokrmy zapovídají.

Učiň si pravidlem, abys ne-li denně tedy aspoň každý týden věnoval nějakou chvíli četbě poučné a duchovní; zjednáš tím své duši mnoho síly a vzácného zotavení.*) Chvályhodným a na nejvýš blaho-

---

*) Spisy takového druhu, české nebo německé, jsou mimo jiné zvláště následující: Životy svatých. (V Dědictví sv. Cyrilla a Methoda, v Brně).— Goffine-Desolda, Postilla, neboli výklad evangelií. (Praha, Dědictví svatojanské). — Ludvík z Granady, Vůdce hříšníkův. (Praha, Dědictví svatojanské.) — Filothea od sv. Františka Salésského. — Tomáš Kempenský, Následování Krista. — Arnold-Kaněra, Následování nejsv. Srdce Ježíšova. (Brno, Ascetická bibliotéka. Spisy této bibliotéky, kterou vydává papežská tiskárna bene-

plodným jest nazvati obyčej, shromáždují-li se v určité doby všichni domácí k společnému čtení spisů obsahu náboženského.

20. Měj ustavičně na paměti, že jsi údem svaté církve. I nevěřící a pokleslé lidi přesvědčíš tak o pravosti své víry, a oni ostatně již z té příčiny pouhé očekávají od tebe ctnosť bezposkvrnnou a poctivosť dokonalou, protože jsi katolík.

21. Před veškerým soukromým poučováním náboženským máš dávati přednosť kázaní. Kázaní jest ustanoveno od samého Krista. Bývej přítomen kázaní již pro dobrý příklad, který tím dáváš jinému; obcuj mu více ještě pro užitek svůj vlastní; jest to církev, tvá matka, která ústy svého služebníka k tobě promlouvá.

22. Přemnozí lidé mají obyčej opustiti v určitou dobu roční na čas své práce i zaměstnání a věnovati se výhradně starostem o napravení svého tělesného zdraví. Z téže příčiny vyvinul se zvyk vzdáti se každý rok na nějakou dobu všeho snažení pozemského a věnovati se několik dní zcela tak zvaným duchovním cvičbám neboli exercicíím (pokud možno o samotě v zátiší některého řeholního domu), které mají duchu křesťana vrátiti nebo ale-

---

diktinů rajhradských v Brně, jsou v této příčině hodny odporučení vesměs.) — Ze spisů německých jako nejvhodnější se odporučují: Hettinger, Apologie des Christenthums (Freiburg, Herder). — Vosen, Das Christenthum und die Einsprüche seiner Gegner. — Weiss, Apologie des Christenthums vom Standpunkte der Sittenlehre (Freib., Herder).

spoň vzpružiti potřebnou sílu k dosažení vlastního určení lidského života. (Konají-li se taková cvičení veřejně pro celou obec, dostávají jméno missií.) Exercicie pozůstávají v modlitbě, důkladném zpytování svědomí a v rozjímání věčných pravd dle určitého pořádku. Ve způsobu nyní obvyklém pocházejí od sv. Ignáce z Loyoly. Užívej také ty tohoto bez odporu velikého dobrodiní, ne-li každoročně tedy alespoň několikrát ve svém životě; jmenovitě se odporučují exercicie v rozhodných a důležitých obdobích celého života. Věnuj se jim zvláště tehdy, když zřetelně pociťuješ, že nejsi takovým, jakým bys chtěl býti v hodince smrti.

V. Rozličné modlitby mešní.

Moci se súčastniti oběti mše svaté jest pro člověka velikým štěstím; spojujemeť se tu s onou nesmírnou obětí na hoře Kalvarii, připomínáme si, jak velice nás Ježíš miloval, a nabýváme nové útěchy a síly k obětem, které s bohulibým životem celého dne nutně bývají spojeny.

Není-li v cestě podstatná a nevyhnutelná překážka, jest každý křesťan pod těžkým hříchem zavázán každou neděli a svátek celou mši sv. nábožně slyšeti.

První pobožnosť ke mši svaté.

(Zároveň jako poučení o této nejsv. oběti.)

Jakmile vstoupíš do kostela, počni se okamžitě chovati tak, jak se sluší na místě svatém. »Pomni,« praví sv. Basilius, »když ten, kdo objeviti se má před knížetem pozemským, s velikou uctivostí sobě počíná a všechny smysly v ostražitost bere,

s čím větší úctou má se objeviti člověk, tento červ prachu zemského, přede tváří Toho, po jehož boku všechny mocnosti zástupů nebeských s bázní a třesením stojí!« Vyhledej si místo, kde bys se kleče mohl modliti. Neříkej, že na zevnějšku nezáleží. Jest ovšem chvályhodno, snaží-li se člověk pěstovati více nábožnosť vniternou než projevování její na venek. Než tu potřebí jest uvážiti, že uctivosť k Bohu, kde opravdu jest přítomna, nutně se projevuje zároveň na venek. A mimo to jest věcí všeobecně známou, že chování zevnější zpětně a mocně působí na smýšlení vniterné.

Uveď si na paměť význam nejdražší oběti mše svaté. — Pokud svět světem stojí, bylo u všech lidí přesvědčením obecným, že jest potřebí přinášeti božstvu oběti.

Kristus přinesl sebe samého za nás na kříži jako viditelný dar obětní, aby Jeho smírnou smrtí Bůh ve Své spravedlnosti a milosrdnosti byl oslaven. V této příčině byla však již v Zákoně Starém přislíbena oběť vždy trvající, aby oběť kříže stále byla obnovována a nám její ovoce přivlastňováno. Jako obětoval Melchisedech chléb a víno, tak obětuje se Kristus pod způsobami chleba a vína;

proto praví se v Žalmu 109: »Přisáhl Hospodin a nebude toho želeti: Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedechova«. A ústy proroka Malachiáše bylo předpověděno: »Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy: a na každém místě obětována bývá jménu mému oběť čistá.« (Mal. 1, 11.)

Oběť kříže má své pokračování v oběti mše svaté, — ne jakoby snad sama nebyla dostačovala, nýbrž, abychom my oběti této byli přítomni a sebe s obětujícím se Ježíšem spojovali. V nesmírnosti své lásky ustanovil Ježíš nejsv. oběť mše svaté, aby totiž jednomu každému poskytnuta byla možnosť ovoce oběti kříže způsobem co možná nejúčinlivějším ve svízelích každodenního života si přivlastniti. Neměli jsme se cítiti opuštěnými sirotky; nikoliv, Ježíš, který se za nás obětoval, chce nám blízko býti ustavičně.

Vidíš, že kněz u oltáře jest přioděn obzvláštními rouchy; nestojí tam jako obyčejný člověk, nýbrž jako zástupce Ježíše Krista. Kristus Pán jest to, jenž přináší oběť nejsvětější. Na to máme živě býti upamatováni. Kéž by také má duše, ozdobena zásluhami Ježíše Krista, mohla se objeviti před Bohem; kéž by zmizel celý svět se všemi svými všedními sta-

rostmi a nízkým shonem ve chvíli, kdy se stává oltář horou kalvarskou!

1. Napřed modlí se kněz kajicně a hluboce nakloněn na stupních oltáře; sestup také ty hluboko ve vědomí své hříšnosti: vyznávej upřímně svou vinu . . . Potom vystupuje k oltáři a odporoučeje se božskému milosrdenství praví s publikánem ve sv. evangeliu: Pane, buď milostiv mně hříšnému!

2. Naplněn důvěrou zapěje chvalozpěv andělský (Gloria) a obrací se pak k lidu, aby mu přál požehnání božského.

3. Na pravé straně oltáře modlí se ve jménu všech přítomných k Bohu za obecné potřeby všechněch. Vzpomeň tu vroucně svých vlastních záležitostí, které ti obzvláště na srdci leží . . . »Nedoufejtež v knížata a v syny lidské, u nichž není spasení: blahoslavený ten, jehož naděje jest v Hospodinu Bohu jeho.« (Ž. 145, 3.)

Poněvadž jest mše sv. obětí přinášenou Bohu, není potřebí, abys rozuměl všem slovům obětujícího kněze; není hlavní věcí slovné znění modliteb nýbrž význam oběti. Církev užívá jazyka latinského, poněvadž pochází řeč tato z Říma, odkud k nám přišlo světlo víry Kristovy — poněvadž se čas od času nemění jako jazyk náš mateřský — poněvadž

se tím také sjednocenosť v bohoslužbě jakož i jednota církve po všem světě zachovává a představuje. Útěchyplnou jest myšlénka, že se první křesťané za dob sv. apoštolů modlívali těmiže slovy, jakých my nyní užíváme. Náležíme všichni k jedné rodině. Ať vstoupí katolík kdekoli na světě do chrámu katolického, všude připomíná mu řeč církevní, že jest tam domovem, kdežto jinověrec nesmí překročiti úzkých hranic své domoviny, aby se bolestně nepociťoval cizincem.

Raduj se, že jsi údem jedné, svaté, apoštolské, římsko-katolické církve a mysli s křesťanským soucitem na ubohé pobloudilce.

4. Na to čte kněz z Písma sv. epištolu a evangelium; v některé dny následuje po nich vyznání víry nicejsko-konstantinopolitánské (Credo). Vzbuď úkon živé víry a plamenné touhy přijati slovo boží z úst sv. církve.

Oddíly dosud vzpomenuté nazývaly se v prvotných dobách křesťanství částí mše sv. přípravnou; oběti vlastní, která po nich následovala, směli býti přítomni pouze věřící bohabojní.

Od časů apoštolských slaví se oběť mše sv. napořád. Písmo sv. mezi jiným praví, že měli apoštolé obětní oltář a

ovšem tedy také oběť. (Žid. 13, 10.) Kromě toho nasvědčují okolnosti této nepochybná svědectví sv. Otců, ustanovení církevních sněmů, prastaré modlitby mešní a mnoho jiných církevních památek na západě i na východě. Tak upomínají na př. mnohá znamení v podzemních katakombách římských na ony doby, kdy se tam první křesťané shromážďovali ke mši sv., aby se posilnili k boji za svou víru. Děkuj Bohu, že jest ti jako dítku sv. církve dopřáno častěji obcovati oběti přesvaté.

5. Kněz obětuje nejprve chléb a víno nebeskému Otci. Chléb a víno jsou obrazem pro křesťany, kteří jsou k tomu určeni, aby se ve spojení s Kristem na věky radovali v Bohu; připoj se k tomuto obětování . . . Kněz umývá si ruce na znamení, že jen s čistým srdcem přistoupiti možno k oltáři.

6. Vyzývá všechny k vroucí modlitbě a velebě Boha volá s kůry andělskými: »Svatý, svatý, svatý« atd. Se vzýváním nejbl. Panny a svatých následují tiché modlitby za církev, její představené a všechny pravověrné křesťany. Vzpomínej tu na všechny, za které jsi povinen se modliti . . . a za které se modliti zvláště jsi byl sobě umínil . . . Potom zabývej se

v duchu nastávajícím nejsvětějším úkonem obětním.

Kristus ustanovil tuto oběť, když se při poslední večeři pod způsobami chleba a vína sám svému nebeskému Otci obětoval a svým apoštolům oběť tuto v budoucnosti slaviti přikázal. Nejsv. oběť mše svaté jest podstatně toutéž obětí, která přinesena byla na kříži. (V obou jest Kristus obětí i knězem obětujícím; ti, kdož obcují mši svaté, spojují se s obětí Ježíše Krista.)

7. Nyní vyslovuje kněz ve jménu samého Krista slova proměnění, skrze něž božská všemohoucnosť proměňuje chléb a víno v Tělo a Krev Ježíše Krista; pokleká a pozdvihuje nejsv. Tělo a nejsv. Krev Pána Krista Padni vroucně na kolena a klaň se svému Bohu a Pánu, svému Vykupiteli a budoucími Soudci, a bij se s pokornou kajicností ve svá prsa . . . Rozjímej potom o významu tajemství, jehož svědkem právě jsi.

Mše sv. jest obětí: 1. pokud se v ní Kristus pod nepatrnými způsobami objevuje a tak v onom ponížení, kterému se podrobil od chudobných jeslí až ku dřevu kříže, ustavičně pokračuje; 2. pokud se oddělenými způsobami chleba a vína odloučení krve od těla, t. j. krvavá oběť

kříže obnovuje a činí přítomnou; k tomu přistupuje 3. že se jeví Kristus pod způsobami pokrmu a nápoje, t. j. jako něco, co jest podřízeno nám lidem, co má jsoucnosť pouze pro jiné, pro ty totiž, kteří toho požívají. Tak velice Bůh miloval svět! Podávaje se mi za pokrm duševní, připomíná mi slova sv. apoštola: »Syn Boží zamiloval **mne** a vydal sebe samého **za mne**« (Gal. 2, 20.), právě tak za mne na oltáři, jako za mne na kříži. —

8. Kněz modlí se k Bohu, aby oběť tuto milostivě přijal a smiloval se nade všemi lidmi, i nad dušemi v očistci, a končí modlitbou Páně (Otčenášem), ve které jest obsažen souhrn všech proseb. Modli se Otčenáš zvolna a pozorně a měj na paměti především potřeby své duše.

9. Po modlitbě přípravné následuje sv. přijímání, nejtajuplnější spojení člověka s Bohem, jako příprava na budoucí naše spojení s ním v nebesích. Hleď se ho súčastniti alespoň způsobem duchovním, vzbuzením totiž vroucí touženosti spojiti se s Pánem v nejsv. Svátosti jeho lásky.

10. Na konec děkuj Bohu s knězem za všechna dobrodiní . . . přijmi pokorně požehnání; při posledním evangeliu obnov

předsevzetí, že se vůči zbabělým otrokům tohoto světa celým svým životem a jednáním vezdy ukážeš jako věrný bojovník Krista Ježíše. Na označení, že úmysl ten jest docela vážný, poznamenej se sv. křížem na čele, na ústech a na prsou. Nežli odejdeš z kostela, modli se:

Milování nejhodnější Ježíši! abych Ti osvědčil svou vděčnosť a zároveň poněkud napravil své mnohé nevěrnosti, obětuji Ti, nehodný hříšník, chudé srdce své; obětuji Ti je docela a umiňuji si s Tvou milostí nikdy více nehřešiti. Amen. (Odpust.)

Druhá pobožnosť ke mši svaté.

(Česká mše.)

Dobrý úmysl. Všemohoucí Bože, Otče nebeský! Padám zde před Tebou na svou tvář a ve svatém domě přebývání Tvého klaním se pokorně Tvé neskončené Velebnosti. Při této mši svaté bude zde na oltáři konána nekrvavá oběť Tvého Syna na usmíření Tvé spravedlnosti. — Ó Ježíši, Synu Boha živého, obětuj se za mne Svému nebeskému Otci, jako jsi se mu na kříži

obětoval; neboť v Tobě máme svého prostředníka u Otce. — Ó Duše svatý, rozněť v mém ledovém srdci plamen své svaté lásky, abych při tomto obnovování památky utrpení a smrti Ježíše Krista, který až do konce nás miloval, na ovoci jeho neskončených zásluh podíl míti mohl k životu věčnému.

Jsem přítomen oběti hodnoty a ceny nejvyšší, oběti svaté, která Tvé Velebnosti přísluší a Tobě jest líbeznou; jsem jí přítomen na vynahrazení toho protivenství, které můj Spasitel ve svém utrpení a své smrti z lásky ke mně vytrpěl; — na odplatu té převeliké lásky, která ho pohnula, že své nejsv. Tělo a přesvatou Krev nám hříšným lidem dal za pokrm; — na dostiučinění za všechny ty nesmírné urážky, které nekrvavé oběti mše sv. a nejsv. Svátosti Oltářní kdy byly způsobeny. Jsem jí přítomen za sebe samého, abych dosáhl odpuštění hříchů, vytrvalosti v dobrém a milosti šťastného skonání; za nejvyššího pastýře, aby ve svém duchovním úřadě ovce Kristem sobě svěřené šťastně spravoval; za všechny duchovní i světské vrchnosti; za blaho katolické církve a drahé naší vlasti pozemské; za své přátele i nepřátele; — za milé měšťanstvo a pracovité rolníky, aby Bůh jejich snahám a

práci požehnal; — za všechny stavy, — za spravedlivé i hříšníky, a za všechny duše v očistci. Milosrdný Bože a Otče, přijmi milostivě tento můj upřímný úmysl a vyslyš modlitby svých dítek, skrze Pána našeho Ježíše Krista, Tvého Syna, který s Tebou v jednotě Ducha svatého živ jest a kraluje, od věků na věky.

Ku Kyrie. Bože! před Tvou velebností — Na kolena padáme, — Zapal v srdci Svou milostí — Oheň lásky žádáme; — Ať Tobě je zapálena, — Na tom svatém oltáři, — Tobě, Pane, jest příjemná, — Jako byla na kříži.

Ku Gloria. Sláva Bohu na výsosti, — Jenž na nebi přebývá, — Pokoj svaté bezpečnosti — Ať na zemi oplývá; — Ó Ježíši! který snímáš — Hříšného světa viny, — Krví Svou vymaž i dluh náš, — Ó Beránku nevinný.

Vyslyš, Otče nebeský, modlitbu Své sv. církve, kterou tvou božskou Velebnosť ve jménu Pána našeho Ježíše Krista pokorně vzývá, Tebe za pomoc a přispění ve všech potřebách svých milých dítek prosí. Neodvracej od nás Své otcovské tváře, ale pohleď na nás očima milosti, abychom, od všeho zlého osvobozeni, Tobě líbezně živi byli, nábožně zemřeli a věčných radostí v říši Tvé velebnosti šťastně dosáhli, skrze Krista, Pána našeho!

Před Evangeliem. Boží slovo ukazuje — Přímou cestu do nebe; — Kdož je slyší a splňuje, — K jisté slávě ho vede. — Ó dejž, ať v zem dobrou padne — To nebeské semeno; — Chraň je, Pane, ať nezvadne, — Ať ctnosť vykvétá z něho.

Všemohoucí Bože! očisť naše srdce a naše rty, jako jsi je proroku Isaiáši žhavým uhlem očistil: abychom slovem božím poučeni, Tvé sv. jméno ke Tvé cti a k rozšíření církve bojující veřejně vyznávali a v římsko-katolické víře až do konce bohabojně setrvali, skrze Krista, Pána našeho.

Ku Credo. Věřím v Boha trojjednoho, — Otce všemohoucího, — Syna i Ducha svatého, — V božství oboum rovného; — Otec vše stvořil z ničeho, — Syn Boží pak se vtělil, — Spaseni jsme skrze Něho — Duch svatý nás posvětil.

K obětování. Přijmi tu oběť, ó Pane! — Za naše provinění, — Kterou Tobě posýláme — Skrze ruce duchovní; — Proměniť se v Syna Tvého — Tělo a krev nevinnou, — Buď nám milostiv skrz něho, — Vyslyš prosbu horlivou.

K Sanctus. K Tobě, ó Bože! pozdvihujeme svých srdcí a vzdáváme dík Tvé božské Velebnosti. V pravdě, jest hodno, slušno a spasitelno, abychom vždycky a všude Tobě, ó Pane, nejsvětější Otče, všemohoucí, věčný Bože, díky vzdávali skrze Krista, Pána našeho; skrze něhož andělé

Tvou velebnosť chválí, mocnosti se třesou, nebesa a všechny síly nebes pospolu s blaženými Serafíny Tebe jednosvorným chvalozpěvem velebí. Prosíme, aby i naše hlasy s nimi k Tobě přišly, kterými v nejhlubší pokoře vyznáváme řkouce: »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů! Plna jsou nebesa i země velebnosti boží, Hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž se béře ve jmćnu Páně! Hosanna na výsostech!

Zpívá se: Svatý, svatý prozpěvujme, — Svatý náš Bůh Sabaoth! — S anděly Jej zvelebujme, — Pojďmež všickni Kristu vhod! — Požehnaný k nám na oltář — Pln milosti sstupuje, — Ó padněme vroucně na tvář, — Prosme, ať se smiluje.

Při pozdvihování sv. Hostie. Ó Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, věřím a vyznávám, že jsi zde přítomen s Tělem i Krví. Klaním se ti v nejhlubší pokoře a uctivosti; — Ty jsi mé útočiště, má naděje, má láska; Ty jsi můj Bůh a mé všecko; — Tobě obětuji srdce své. Ó propůjč milostivě, aby Tvá láska působila ve mně život nábožný a svatý. Amen.

Při pozdvihování kalicha s nejsv. Krví. Ó ty pravá, živá Krvi Krista Ježíše, klaním se Tobě se všemi anděly a svatými; Ty jsi byla prolita za mé spasení a smíření s Bohem; zahlaď nesmírné množství hříchů

mých; očisť a posilni duši mou k životu věčnému. Amen.

Po pozdvihování. Serafíni lásky plní — Mdlobě naší přispějte! — V té svátosti s námi nyní — Bohu se zde klanějte; — Ježíš přítomen v tom chlebě, — Otci se představuje, — Jak na kříži se v té době — Za náš hřích obětuje.

K Agnus Dei. Beránku, jenž hříchy snímáš, — Ach smiluj se nad námi! — Krví svou i náš hřích vymaž, — Rci: Pokoj můj buď s vámi; — Nechť nám všem jest přivlastněna — Předrahé krve cena; — Ať duše není ztracena — Ta draze vykoupená.

K přijímání. Nejsem hoden, ó Ježíši! — By jsi se tak ponížil; — A sám z dobroty nejvyšší — K srdci mému se blížil; — Zahoj prve svou milostí — Duše rány smrtelné. — Ať jest hodna účastnosti — Svátosti tak velebné.

Ó nejdobrotivější, nejlaskavější Ježíši, smiluj se nad svým lidem a nad všemi stavy celého křesťanstva! Buď naším prostředníkem u Otce, tak jako jsi pravou obětí smírnou za hříchy naše. Odvrať zasloužené tresty, všechny nehody a všechna nebezpečí, která by vlasti nějak mohla hroziti. Žehnej úmyslům vrchností, aby jen všeobecnému dobru vezdy sloužily. Propůjč nám milosti, abychom jedenkaždý ve svém povolání povinnosti stavu svého náležitě vyplniti mohli; ctnostmi jiným dobrý příklad dávali; svého bližního pro Tebe stále milovali a čistým svědomím

Tobě až do konce příjemni a líbezni byli. Za to Tě prosíme zkrze Tvé přesvaté zásluhy, skrze Tvé přehořké umučení a smrť a skrze zásluhy Marie Panny, Tvé přemilé matky a všech svatých; jenž s Otcem a Duchem svatým, rovný Bůh, žiješ kraluješ na věky. Amen.

Hospodin rozjasni tvář svou nad námi; zachovej a ostříhej nás ode všeho zlého a uděl nám svého požehnání: Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.

Ku konci mše svaté. Bože, požehnej nás všecky, — Bychom v lásce trvali, — S tvou milostí chléb andělský — Vždy hodně přijímali; — Abychom jím posilněni — Ctnostně zde živi byli, — Někdy pak bez zastínění — V nebesích Tě spatřili.

Pane, Otče nebeský přijmi milostivě tuto, Tvé Výsosti a Svatosti povinnou službu, kterou jsem Ti obcováním této nejsv. oběti prokázal. Spojuji své modlitby se zásluhami Ježíše Krista, s jeho modlitbami a svatým obcováním, které pro mé spasení s Tebou vykonal, a obětuji Ti je ke Tvé svrchované cti a věčné chvále. Požehnej mne a se mnou i mé práce; všecko ať děje se jen ke Tvé cti a zvelebení Tvému. Amen.

Třetí pobožnosť ke mši svaté.

(Církevní modlitby při nejsv. občti.)*)

Modlitba stupňová.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Kněz. Introibo ad altare Dei.

Ministrant. Ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.

K. (Žalm 42.**)) Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta; ab homine iniquo et doloso erue me.

M. Quia Tu es, Deus, fortitudo mea! quare me repulisti et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

Ve jménu Otce, i Syna i Ducha Svatého. Amen.

Vejdu k oltáři božímu.

K Bohu, jenž obveseluje mladosť mou.

Suď mne, Bože, a rozeznej při mou od národa nesvatého; od člověka nepravého a lstivého vytrhni mne.

Nebo Tys, Bože, síla má! proč jsi mne zapudil a proč smuten chodím, když mne sužuje nepřítel?

---

*) Ve všech dobách žili vynikající mužové katolíci, kteří si pokládali za česť knězi při mši svaté přisluhovati.

**) Při mši sv. za zemřelé a od 5. neděle postní až do Bílé soboty vynechává se žalm *Judica*.

K. Emitte lucem Tuam et veritatem Tuam; ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum Tuum et in tabernacula Tua.

M. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.

K. Confitebor Tibi in cithara, Deus, Deus meus: quare tristis es anima mea, et quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et Deus meus.

K. Gloria Patri etc. . . .

M. Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

K. Introibo ad altare Dei.

Sešli světlo Své a pravdu Svou; ty nechať mne provodí a přivodí na Tvou horu svatou a do stanů Tvých.

I vejdu k oltáři božímu, k Bohu, jenž obveseluje mladosť mou.

Oslavovati budu Tebe na harfě, Bože, Bože můj: proč jsi smutná duše má a proč mne zarmucuješ?

Doufej v Boha, nebo ještě vyznávati mu budu: on jest spasení tváři mé a Bůh můj.

Sláva Otci atd...

Jakož bylo na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Vejdu k oltáři božímu.

M. Ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.

K. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

M. Qui fecit coelum et terram.

K. Confiteor . . . omnibus sanctis et vobis, fratres, quia .. omnes sanctos et vos, fratres, orare . . .

M. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam aeternam.

K. Amen.

M. Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper Virgini, beato Michaëli Archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi, pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo et

K Bohu, jenž obveseluje mladosť mou.

Pomoc naše ve jménu Páně.

Který učinil nebe i zemi.

Zpovídám se . . . všem svatým a vám, bratří, že . . . všecky svaté a vás, bratří, proste . . .

Smiluj se nad tebou všemohoucí Bůh a odpusť tobě hříchy a přiveď tě k životu věčnému.

Amen.

Zpovídám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii vždy Panně, blahoslavenému Michaelu archandělu, blahoslavenému Janu Křtiteli, svatým apoštolům Petru a Pavlu, všem svatým a tobě, otče, že jsem zhřešil ve-

opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa! Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaëlem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos et te, pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

K. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducat vos ad vitam aeternam.

M. Amen.

K. Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Amen.

lice myšlením, řečí i skutky: má vina, má vina, má největší vina! Protož prosím blahoslavenou Marii vždy Pannu, blahoslaveného Michaela archanděla, blahoslaveného Jana Křtitele, svaté apoštoly Petra a Pavla, všecky svaté a Tebe, otče, proste za mne, u Pána Boha našeho.

Smiluj se nad vámi všemohoucí Bůh a odpusť vám hříchy vaše a přiveď vás k životu věčnému. Amen.

Odpuštění, rozhřešení a prominutí hříchů našich uděliž nám všemohoucí a milosrdný Pán.

Amen.

K. Deus, Tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs Tua laetabitur in Te.

K. Ostende nobis, Domine, misericordiam Tuam.

M. Et salutare Tuum da nobis.

K. Domine, exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad Te veniat.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

Obrať se k nám, Bože, a oživiž nás.

A lid Tvůj veseliti se bude v Tobě.

Ukaž nám, Pane, milosrdenství Své.

A spasení své dej nám.

Pane, vyslyš modlitbu mou.

A volání mé k Tobě přijď.

Pán s vámi.

I s duchem tvým.

Kněz vystupuje nyní k oltáři a říká:

Modleme se: Sejmi s nás, prosíme Pane, nepravosti naše, abychom do svatyně svatých s čistým srdcem vejíti zasloužili. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Prosíme Tebe, Pane, pro zásluhy Tvých svatých, jichž ostatky tuto jsou, a všech svatých, abys mi odpustiti ráčil všecky hříchy mé. Amen.

Introitus.*)

Požehnaná buď svatá Trojice a nerozdílná jednota; oslavovati ji budeme, poněvadž učinila s námi milosrdenství své.

Pane, Bože náš, jak podivné jest jméno Tvé na veškeré zemi. Sláva Otci . . . Požehnána buď . . .

Kyrie.

K. Kyrie eleison. (Pane, smiluj se nad námi.) *M.* Kyrie eleison. *K.* Kyrie eleison. *M.* Christe eleison. *K.* Christe eleison. *M.* Christe eleison. *K.* Kyrie eleison. *M.* Kyrie eleison. *K.* Kyrie eleison.

Gloria.**)

Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntantis. Laudamus Te, benedicimus Te, adoramus Te, glori-

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. Chválíme Tebe, dobrořečíme Tobě, klaníme se Tobě, osla-

*) Introit, kollekta, epištola, graduale, evangelium, offertorium, sekreta, preface, kommunio a postkommunio jsou dle církevní doby a svátků rozličné; ve formuláři přítomném jsou vyňaty ze mše sv. o nejsv. Trojici.

**) V adventě a od neděle devítníku až do Velikonoc (nepřipadne-li ovšem nějaký svátek) a při mši sv. za zemřelé se tento chvalozpěv Gloria vynechává.

ficamus Te, gratias agimus Tibi propter magnam gloriam Tuam, Domine Deus, Rex coelestis, Deus, Pater omnipotens, Domine Fili unigenite, Jesu Christe: Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris, qui tollis peccata mundi, miserere nobis; qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram; qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis; quoniam Tu solus sanctus, Tu solus Dominus, Tu solus altissimus, Jesu Christe, cum sancto Spiritu in gloria Dei Patris. Amen.

vujeme Tebe, díky vzdáváme Tobě pro velikou slávu Tvou, Pane, Bože, králi nebeský, Bože Otče všemohoucí, Pane Ježíši Kriste, Synu jednorozený: Pane Bože, Beránku boží, Synu Otce, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi; jenž snímáš hříchy světa, přijmi modlitbu naši; jenž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad námi; nebo Ty sám jsi svatý, Ty sám jsi Pán, Ty sám jsi nejvyšší, Ježíši Kriste, s Duchem svatým v slávě Boha Otce. Amen.

K. Dominus vobiscum. *M.* Et cum spiritu Tuo.

Kollekta.

Modleme se. Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi dal služebníkům svým u vyznávání pravé víry slávu věčné Trojice poznati a v moci velebnosti jednotě se klaněti, prosíme, abychom stálostí této víry proti všemu protivenství vždycky ochráněni byli. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého, Bůh po všecky věky věkův. *M.* Amen.

Epištola.

Čtení epištoly sv. apoštola Pavla k Římanům (11, 33.—36.).

Ó hlubokosti, bohatství, moudrosti i vědomosti boží! Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho! Nebo kdo poznal smysl Páně? anebo kdo byl rádcem jeho? Anebo kdo prve dal jemu a bude mu zase odplaceno? Neboť z něho a skrze něho a v něm jsou všecky věci, jemu sláva na věky Amen.

M. Deo gratias. | Bohu díky.

Graduale.

Požehnaný jsi, Pane, jenž patříš na propasti a trůníš nad cheruby.

Požehnaný jsi, Pane, na obloze nebeské a chvály hodný na věky. Alleluja!

Požehnaný jsi, Pane Bože otcův a chvály hodný na věky. Alleluja.*)

Evangelium.

(Napřed se modlí kněz uprostřed oltáře.)

Očisti srdce mé a rty mé, všemohoucí Bože, jenž jsi rty proroka Isaiáše žhavým očistil uhlem, tak i mne po milém slitování rač očistiti, abych hodně zvěstovati mohl svaté evangelium Tvé. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Pane, račiž požehnati! Hospodin buď v srdci mém a ve rtech mých, abych hodně a náležitě zvěstoval evangelium jeho. Amen.

K. Dominus vobiscum. *M.* Et cum spiritu tuo.

K. Sequentia sancti Evangelii secundum Matthaeum. (28, 18 ad 20.)	Následující (slova) svatého evangelia podle Matouše.
M. Gloria Tibi, Domine.	Sláva Tobě, Pane.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce, učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce

---

*) Ministrant přenáší knihu na druhou stranu.

i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávati všecko, co jsem koli přikázal vám; a aj! já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.

M. Laus Tibi, Christe.

K. Per evangelica dicta deleantur nostra delicta.

Chvála Tobě, Kriste.

Slovy evangelickými nechť se shladí naše viny.

Credo.

(Vyznání víry církevních sněmů v Niceji [325] a v Konstantinopoli [381]; říká se na všechny neděle a čelnější svátky.)

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. — Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum; et ex Patre natum ante omnia saecula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum,

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všech věcí viditelných i neviditelných. — I v jediného Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna božího a narozeného z Otce před všemi věky. Boha z Boha, světlo ze světla, Boha pravého, z Boha pravého: zplozeného, neučiněného, téže podstaty

consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis; et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine et homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum scripturas; et ascendit in coelum, sedet ad dexteram Patris, et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis. — Et in Spiritum sanctum, Dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur,

s Otcem, skrze něhož všecky věci učiněny jsou: jenž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe; a vtělil se z Ducha svatého z Marie Panny a člověkem učiněn jest. Ukřižován také pro nás pod Pontským Pilátem, trpěl i pohřben jest. A třetího dne vstal z mrtvých podle písem a vstoupil na nebesa, sedí na pravici Otce; a opět přijde ve slávě soudit živých i mrtvých, jehožto království nebude konce. — I v Ducha svatého, Pána i obživovatele, jenž z Otce i ze Syna vychází, jenž s Otcem i Synem zároveň ctí a oslavuje se, jenž mluvil skrze proroky. — A jednu svatou obec-

qui locutus est per prophetas. — Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum; et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

nou i apoštolskou církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchův; a očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.

K. Dominus vobiscum. *M.* Et cum spiritu tuo.

Offertorium.

Modleme se. Požehnaný buď Bůh Otec, jednorozený Syn boží a Duch svatý; nebo učinil s námi milosrdenství své

Při obětování chleba.

Přijmiž, svatý Otče, všemohoucí věčný Bože, tuto neposkvrněnou oběť, kterou já nehodný služebník Tvůj obětuji Tobě, Bohu svému živému a pravému, za mé nesčíslné hříchy, urážky a nedbalosti, za všecky okolostojící, ale i za všecky věrné křesťany, živé i zemřelé, aby mně i jim prospěla k spasení a k životu věčnému. Amen.*)

*) Ministrant podává knězi víno a vodu.

Při žehnání vody.

Bože, jenž jsi důstojnosť lidské přirozenosti podivně stvořil a podivněji obnovil: dej, abychom skrze tajemství této vody a vína byli společníky božství toho, který člověčenství našeho učiniti se ráčil účastným, Ježíš Kristus, Syn Tvůj, Pán náš, jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého, Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Při obětování kalicha.

Obětujeme Tobě, Pane, kalich spasení Tvou dobrotivosť vzývajíce, aby před obličej božské velebnosti Tvé za naše i celého světa spasení s líbeznou vůní vstoupil. Amen.

V duchu pokory a se srdcem skroušeným nechať přijati jsme od Tebe, Pane, a oběť naše před obličejem Tvým nechať se tak koná, aby se líbila Tobě, Pane Bože. — Přijď, posvětiteli, všemohoucí Bože, a požehnej tu obět, připravenou svatému jménu Tvému.

Při umývání rukou.*)

Žalm 25. Umyji mezi nevinnými ruce své: a obstoupím oltář Tvůj, Hospodine.

---

*) Ministrant leje knězi vodu na ruce.

— Abych slyšel hlas chvály a vypravoval všecky divné skutky Tvé. — Hospodine, miloval jsem okrasu domu Tvého a místo přebývání slávy Tvé. — Nezahlazuj s bezbožnými, Bože, duše mé, a s muži krve života mého. — V jejichžto rukou nepravosti jsou: a pravice jejich naplněna jest dary. — Já pak v nevinnosti své vešel jsem: vykoupiž mne a smiluj se nade mnou! — Noha má stála v přímosti: ve shromážděních dobrořečiti budu Tobě, Hospodine!

Sláva Otci atd. . . .

U prostřed oltáře.

Přijmiž, svatá Trojice, tu oběť, kterou obětujeme Tobě na památku umučení, z mrtvých vstání a na nebe vstoupení Ježíše Krista, Pána našeho, a ke cti blahoslavené Marie vždy Panny, blahoslaveného Jana Křtitele, svatých apoštolů Petra a Pavla a těchto*) i všech svatých: aby jim sloužila ke cti, nám pak k spasení, aby az nás orodovati ráčili v nebesích, jejichžto památku konáme na zemi. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

---

*) Svatých, jejichžto ostatky v oltáři jsou ul oženy.

K. Orate fratres, ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.

M. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram totiusque Ecclesiae suae sanctae.

K. Amen.

Modlete se bratři, aby má i vaše oběť příjemnou se stala u Boha Otce všemohoucího.

Přijmiž Pán oběť z rukou tvých ke cti a chvále jména Svého, ku prospěchu našemu i celé Své církve svaté.

Amen.

Sekreta. (Tichá modlitba.)

Posvěť, prosíme, Pane Bože náš, skrze vzývání svatého jména Tvého oběť těchto darů a skrze ni nás samy učiň Sobě darem věčným. Skrze Pána našeho, Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh.

Praeface.

K. Per omnia saecula saeculorum. *M.* Amen.

K. Dominus vobiscum. *M.* Et cum spiritu tuo.

K. Sursum corda.	Vzhůru srdce.
M. Habemus ad Dominum.	Máme k Hospodinu.
K. Gratias agamus Domino Deo nostro.	Díky čiňme Hospodinu Bohu svému.
K. Dignum et iustum est.	Hodno a spravedlivo jest.

V pravdě hodno a spravedlivo jest, slušno a spasitelno, abychom Tobě vždycky a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, jenž s jednorozeným Synem svým a s Duchem svatým jeden jsi Bůh, jeden jsi Pán; ne v jednotlivosti jedné osoby, nýbrž ve trojici jedné podstaty. Nebo co o Tvé slávě dle zjevení Tvého věříme, to o Synu Tvém, to o Duchu svatém bez rozdílu a rozeznávání smýšlíme: aby u vyznávání pravého a věčného Božství i v osobách zvláštnosť i v bytnosti jedinosť i u velebnosti ctěna byla rovnosť, kteroužto chválí andělé i archandělé, též cherubové i serafové, kteří nepřestávají volati každodenně, jedním hlasem říkajíce:*)

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth! Pleni	Svatý, Svatý, Svatý, Pán Bůh zástupův! Plná jsou ne-

*) Ministrant dává znamení zvonkem.

sunt coeli et terra gloria Tua; hosanna in excelsis! Benedictus, qui venit in nomine Domini, hosanna in excelsis!

besa i země slávy Tvé; hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, hosanna na výsostech!

Kanon. (Tiché modlitby.)

Tebe tedy, nejdobrotivější Otče, skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho, skroušeně prosíme a žádáme, abys milostivě přijal a požehnal tato dání, tyto dary, tyto svaté oběti neposkvrněné; zvláště které Tobě obětujeme za církev Tvou svatou katolickou, kterouž upokojiti, hájiti, usjednotiti a říditi rač po celém obzoru pozemském, spolu se služebníkem Tvým, papežem naším N., biskupem našim N., císařem a králem naším N. i se všemi pravověrnými a katolické i apoštolské víry ctiteli.

Rozpomeň se, Pane, na služebníky a služebnice Své N. N. . . . a na všecky okolostojící, jejichž víra i pobožnosť Tobě známa jest, za které Tobě přinášíme, aneb kteří Tobě přinášejí tuto oběť chvály za sebe i za všecky své, za vykoupení duší svých, za naději spasení a zachování svého,

a předkládají žádosti své Tobě, Bohu věčnému, živému i pravému.

Obcování majíce a v uctivosti chovajíce památku nejprvé slavné vždy Panny Marie, Rodičky Boha a Pána našeho Ježíše Krista, ale též blahoslavených apoštolův a mučenníků Tvých: Petra a Pavla, Ondřeje, Jakuba, Jana, Tomáše, Jakuba, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Šimona a Thadeáše, Lína, Kleta, Klementa, Xysta, Kornelia, Cypriana, Vavřince, Chrysogona, Jana i Pavla, Kosmy a Damiana i všech svatých Tvých, pro jejichž zásluhy a přímluvy uděliti rač, abychom ve všem pomocí ochrany Tvé utvrzeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Tuto tedy oběť služebnosti naší, ale i veškeré čeledi Své, prosíme, Pane, abys milostivě přijal i dny naše v pokoji Svém pořádal a od věčného zatracení nás vytrhnouti a ku stádci vyvolených Svých připočísti ráčil. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Tuto tedy oběť Ty sám, Bože, ve všem, prosíme, rač učiniti požehnanou, přijatou, platnou, rozumnou a příjemnou, aby stala se nám Tělem a Krví nejmilostivějšího Syna Tvého, Pána našeho Ježíše Krista.

Konsekrace neboli proměňování.

Jenž den před tím, než trpěl, vzal chléb do svatých a velebných rukou Svých, a pozdvihl oči k nebesům, k Tobě, Bohu Otci Svému všemohoucímu, Tobě díky čině, dobrořečil, lámal a dával učenníkům svým řka: »Vezměte a jezte z toho všickni:

»Totoť jest Tělo mé.«

Kněz kleká a pozdvihuje nejsv. Tělo.*)

Podobným způsobem když povečeřeli, bera i tento převýborný kalich do svatých a velebných rukou Svých, opět Tobě díky čině dobrořečil a dal učenníkům Svým řka: »Vezměte a pijte z něho všickni:

Tentoť jest kalich mé krve, nového a věčného zákona, tajemství víry, kteráž za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.

Kolikrátkoli to činiti budete, na mou památku to čiňte.«

(Kněz kleká a pozdvihuje kalich s nejsv. Krví.)*)

Po pozdvihování.

Pročež také, Pane, my služebníci Tvoji, ale i lid Tvůj svatý, konajíce památku blahoslaveného umučení téhož Krista, Syna Tvého, Pána našeho, ale i z mrtvých vstání a slavného na nebesa

*) Ministrant dává znamení zvonkem.

vstoupení, přinášíme přejasné velebnosti Tvé z darův a dání Tvých oběť čistou, oběť svatou, oběť neposkvrněnou, chléb svatý života věčnélio a kalich spasení ustavičného.

A na to rač milostivou a jasnou tváří shlédnouti a je sobě oblíbiti, jako jsi ráčil oblíbiti Sobě dary spravedlivého sluhy svého Abela, i oběť arciotce našeho Abrahama, i kterouž vzdal Tobě nejvyšší kněz Melchisedech, žertvu svatou, oběť neposkvrněnou.

Pokorně Tebe prosíme, všemohoucí Bože: Kaž tuto oběť donést skrze ruce anděla Svého na vznešený oltář Svůj, před obličej božské velebnosti Své, abychom, kdežkoli z oltáře tohoto přesvaté Tělo a Krev Syna Tvého účastně přijímati budeme, všelikým požehnáním nebeským a milostí naplněni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Rozpomeň se také, Pane, na služebníky a služebnice své N. N., kteří nás předešli se znamením víry a spí spánkem pokoje. Jim, Pane, a všem v Kristu odpočívajícím, abys místa útěchy, světla i pokoje popřáti ráčil, prosíme. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

(*Nobis quoque peccatoribus.*) Též nám hříšným služebníkům Svým, důvěřujícím

ve množství slitování Tvých, račiž podíl nějaký a společenství dáti s Tvými svatými apoštoly a mučenníky: s Janem, Štěpánem, Matějem, Barnabášem, Ignaciem, Alexandrem, Marcellinem, Petrem, Felicitou, Perpetuou, Hátou, Lucií, Anežkou, Cecilií, Anastasií a se všemi svatými Tvými, v jejichž společnosť, neceně zásluhy, ale podle slitování Svého račiž nás uvésti skrze Krista Pána našeho. Skrze Něhož toto všecko, Pane, vždy dobře tvoříš, posvěcuješ, oživuješ, žehnáš a uděluješ nám. Skrze Něho a s ním a v něm jest Tobě, Bohu Otci všemohoucímu, v jednotě Ducha svatého všeliká česť a sláva.

Pater noster.

K. Per omnia saecula saeculorum. *M.* Amen.

Oremus. Praeceptis salutaribus moniti et divina institutione formati audemus dicere:

Modleme se. Spasitelnými rozkazy napomenuti a božským naučením vycvičeni odvažujeme se volati:

Pater noster, qui es in coelis, sanctificetur nomen Tuum; adveniat regnum Tuum, fiat voluntas Tua, sicut in coelo et in terra; panem nostrum quotidianum

da nobis hodie, et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: et ne nos inducas in tentationem.

M. Sed libera nos a malo. (Amen.)

Zbav nás, prosíme, Pane, všeho zlého minulého, přítomného i budoucího, a na přímluvu blahoslavené a slavné vždy Panny Rodičky boží Marie a blahoslavených apoštolů Petra a Pavla i Ondřeje a všech svatých uděl milostivě pokoje za dnů našich, abychom pomocí milosrdenství Tvého i hříchů byli vždy prosti i přede vším souzením bezpečni. Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh

Per omnia saecula saeculorum. *M.* Amen.

po všecky věky věkův Amen.

K. Pax Domini sit semper vobiscum.

Pokoj Páně budiž vždycky s vámi *M.*

M. Et cum spiritu tuo.

I s duchem tvým.

Haec commixtio et consecratio Corporis et Sanguinis Domini nostri Jesu Christi fiat accipientibus nobis in vitam aeternam. Amen.

Toto smíšení a posvěcení Těla a Krve Pána našeho Ježíše Krista staniž se nám přijímacím k životu věčnému. Amen.

Agnus Dei.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.	Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.
Agnus Dei . . . miserere nobis.	Beránku boží . . . smiluj se nad námi.
Agnus Dei . . . dona nobis pacem!	Beránku boží . . . uděl nám pokoje!

Před přijímáním.

Pane Ježíši Kriste, jenž jsi řekl apoštolům Svým: »Pokoj Svůj zůstavuji vám, pokoj Svůj dávám vám«: nepatř na hříchy mé, ale na víru Své církve, a rač ji podle svaté vůle své zachovati v pokoji a v jednotě, jenž jsi živ a kraluješ Bůh na věky věkův. Amen.

Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, jenž jsi z vůle Otce, přičiněním Ducha svatého smrtí svou oživil svět; vysvoboď mne skrze toto přesvaté Tělo a Krev Svou ode všech nepravostí mých i ode všeho zlého a učiň, abych vždy oddán byl přikázáním Tvým a nedej mi nikdy odloučenu býti od Tebe; jenž s týmž Bohem Otcem i Duchem svatým živ jsi a kraluješ Bůh na věky věkův. Amen.

Požívání Těla Tvého, Pane Ježíši Kriste, ježto se já nehodný osměluji při-

jímati, nech ať mi není k odsouzení a zatracení, ale podle milosti Tvé budiž mi na ochranu duše i těla a ku jich vyléčení; jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Chléb nebeský přijmu a jméno Páně vzývati budu.

Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo et sanabitur anima mea.*)

(Třikrát.) Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.

Přijímání.

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam aeternam. Amen.

Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

Čím odplatím Hospodinu za všecko, co udělil mně? Kalich spasení přijmu a jméno Páně vzývati budu. Chválu vzdávaje, vzývati budu Hospodina a vysvobozen budu od nepřátel svých!

---

*) Ministrant třikrát zazvoní a jde pak na stranu epištolní, kde napřed víno, potom víno a vodu knězi do kalicha nalévá.

Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam aeternam. Amen.

Krev Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

Co jsme ústy přijali, Hospodine, zdržme čistou myslí a z daru časného staň se nám lék ustavičný.

Tělo Tvé, Pane, které jsem přijal, a Krev, kterou jsem pil, zůstávej v útrobách mých a propůjč, aby ve mně nezůstala skvrna nepravostí, jelikož mne čisté a svaté občerstvily svátosti. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Po přijímání.

Chvalme Boha nebeského a přede všemi živými uznávejme Ho; poněvadž učinil s námi milosrdenství své.

K. Dominus vobiscum. *M.* Et cum spiritu tuo.

Modleme se. Prospěj nám ku blahu těla i duše, Pane Bože náš, přijetí této svátosti a vyznávání věčné svaté Trojice i nerozdílné jednoty její. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh po všecky věky věkův. *M.* Amen.*)

*) Jestliže kněz mešní knihy nezavře, jest to znamením, že se má přenésti na evangelijní stranu.

Požehnání.

K. Dominus vobiscum. *M.* Et cum spiritu tuo.

K. Ite, missa est.*) | Jděte, mše dokonána jest.

M. Deo gratias. | Bohu díky.

Nechať se Tobě, svatá Trojice, líbí služba poddanosti mé a propůjč, aby ta oběť, kterouž jsem já nehodný vykonal před očima velebnosti Tvé, příjemná byla Tobě, mně pak a všem, za které jsem ji obětoval, pro milosrdenství Tvé sloužila ku smíření. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus sanctus. *M.* Amen. | Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otec i Syn i Duch svatý. *M.* Dmen.

K. Dominus vobiscum. *M.* Et cum spiritu tuo.

K. Initium sancti Evangelii secundum Joannem. | Začátek sv. evangelia podle Jana (1, 1—14.)

M. Gloria Tibi, Domine! | Chvála Tobě, Pane!

---

*) Při mši sv., ve které se vynechalo »Gloria«, říká kněz místo toho: »Benedicamus Domino« — Dobrořečme Pánu. Při mši sv. za zemřelé: »Requiescant in pace.« M. Amen.

Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. To bylo na počátku u Boha. Všecky věci skrze Ně učiněny jsou a bez Něho nic není učiněno, což učiněno jest. V něm byl život a život byl světlo lidí; a světlo v temnostech svítí a tmy Ho neobsáhly. Byl člověk poslaný od Boha, jemuž jméno bylo Jan; ten přišel na svědectví, aby svědectví vydal o Světle, aby všickni věřili skrze něho. Nebyl on Světlo, ale aby svědectví vydal o Světle. Bylo Světlo pravé, které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět. Na světě byl, a svět učiněn jest skrze Něho, a svět Ho nepoznal. Do vlastního přišel a svoji Ho nepřijali. Kteřížkoli pak Ho přijali, dal moc syny božími se státi těm, kteří věří ve jménu Jeho, kteří ne z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha zrozeni jsou.

A Slovo tělem učiněno jest*) a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu Jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

M. Deo gratias.

---

*) Tu kleká se.

Čtvrtá pobožnosť ke mši svaté.

Mše svatá jako oběť smírná, prosebná, oběť klanění se a oběť děkoslovná.

1. Oběť smírná.

(Ze sakramentaria sv. Řehoře Velikého.)

Před obličej Tvůj, Pane, kladu všechny hříchy, kterých jsem se dopustil a s nimi zároveň ty útrapy a tresty, které jsi mi za mé nepravosti uložil! Patřím-li na zlé, které jsem spáchal, poznávám, že to, co nyní trpím, velmi jest nepatrné, to pak, co jsem dávno byl si zasloužil, nepoměrně větší! Ano, Otče, těžším jest co jsem zasloužil, a lehčí, co trpím!

Pociťuji muka starých hříchů, a předce náklonnosť k hříchům novým dosud žije v mém neobráceném srdci. Šlehy Tvých trestů, o Pane, skrušují mou slabosť, žel však, že nepřemáhají mé zloby. Zármutek trýzní mou chorobnou duši, nepokořuje však pyšný smysl ducha zločinného. Život můj sténá v bolestech, obcování mé však tím se nelepší! Když mi blahosklonně shovíváš, nevážím si toho; když pak spravedlnosť Tvá mne potrestá, nejsem schopen trestů vydržeti. V době soužení vyznávám své hříchy; sotva však pominulo navštívení Tvé, zapomínám, co jsem opla-

kával. Vložíš-li na mne Svou trestající pravici, slibuji, že se polepším; sotva však povolí poněkud meč Tvé přísnosti, přestávám mysliti na sliby, kterými jsem se Ti zavázal! Počneš-li trestati, naříkám: Ušetř, ušetř mne, ó Pane; sotva však mou prosbu vyslyšíš, volám a vybízím znova: Pane, proč netrestáš! V dobách soužení prosím o lhůtu k pokání; sotva mi ji však Tvé milosrdenství propůjčí, zneužívám Tvé trpělivosti, jež mne ušetřila. Sotva bolesť poranění pomine a rána se poněkud zacelí, zapomíná nevděčná má mysl na utrpení minulé. Jestliže mne ihned a bez prodlévání vyslyšíš, stávám se Tvou dobrotou a láskou nedbalým; prodléváš-li však jen málo s vyslyšením, počínám ve zlomyslné netrpělivosti reptati. Chci ustavičně, ó Pane, abys Svým přípovědím věrně dostál; sám však ani malých výčitek si nečiním, kdykoliv to, co jsi naporučil, lehkomyslně snad přestoupím! Viz, ó Pane, představuji se Ti jako hříšník který uznává, že zhřešil a se těžce provinil! Ušetř mne, Ty, jenž jsi nejvýš milosrdný! — Vím předobře, že propadnu Tvé trestající spravedlnosti, nepřijme-li mne na milosť Tvé milosrdenství. Než u Tebe jest hojnosť slitování a vykoupení i smíru množství nesmírné.

Všemohoucí Otče, uděl mi, třeba bez všech zásluh, toho, zač Tě vroucně prosím, — Ty, který jsi mne stvořil z ničeho, abych se k Tobě modliti mohl! Volám k Tobě, ó Pane, smiluj se nade mnou! Dej, ať můj pláč a lkání laskavé Tvé srdce obměkčí! Ve své dobrotě, na níž zakládám svou celou důvěru, nepatř na množství urážek, které jsem Ti způsobil, ale na upřímné vzdechy, které pokorně teď k Tobě vysílám! Bída má, jakožto hříšníka, jest ovšem velmi veliká: větší však jest láska srdce Tvého k ubohému stavu hříšné duše!

Padaje skroušeně na kolena, volám k Tobě o pomoc a skládám před obličejem Tvým své viny i svou lítosť, své nepravosti i své pokání; a čekám rozhřešení od Tebe, jehož milosrdnosť jsem tak často svými hříchy od sebe zapudil! Učiň milosrdenství se mnou, jenž žádné důvěry ve vlastní spravedlnosť míti nemůže! Naprav pokleslého, pozdvihni hříšníka v prachu své nicoty před Tebou ležícího; povznes mne silou Svého milosrdenství, abych opět nabyl účastenství na požehnání Tvého Jednorozeného! Buď mně milostiv a naplň mne opět radostí Své lásky, mne, který svou záchranu jen v Tvé otcovské dobrotě hledá! Buď od této chvíle na vždycky

mým Pánem! Propůjč mi pokoje srdcí, které u věrné stálosti Tobě slouží! Za to Tebe prosím ve jménu Tvého božského Syna; Pána našeho Ježíše Krista, který s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého na věky!

Svatá Maria, Matko boží! pros za nás hříšníky, nyní i v hodinu smrti naší!

2. Oběť prosebná.

(Z liturgie sv. Jakuba.)

Nejsvětější oběť, kterou Tobě, věčný Bože, nyní přinášíme, nechať poslouží všem k odpuštění hříchů, k životu věčnému, k posvěcení duše i těla, k vykonání dobrých skutků, k upevnění jedné, svaté, obecné a apoštolské církve, kterou jsi založil na skále víry, tak že jí brány pekelné nepřemohou, kterou chráníš ode všeho bludu a všech pohoršlivých zlořádů, kterou zbavuješ všech nespravedlivých lidí a zachováváš mocně až do konce světa! Vzpomeň, Pane, sv. Otců a bratrů, kteří v ní žijí, a biskupů, kteří po celém okrsku zemském v pravé víře slova pravdy hlásají! — Žehnej, Bože, všechněm vrchnostem! — Pamatuj ó Pane, na toto celé místo, jeho okolí a na všechny, kdož v pravé víře tuto přebývají a propůjč

aby v pokoji a bezpečí život svůj vždy mohli tráviti! — Vzpomeň, Pane, cestujících, a těch, kdož se plaví právě na moři, křesťanů cizích, strádajících ve vězení nebo v poutech; všech uvězněných a zajatých; těch, kteří jsou odsouzeni k mukám nebo krutým trestům a kteří v tísnivé porobě úpějí! Vzpomeň, ó Pane, nemocných a umírajících, také těch, kteří od nečistých duchů jsou trápeni, aby se jim od Tebe, ó Bože, dostalo brzkého uzdravení a velmi potřebné záchrany! — Pomni, Pane, všech zarmoucených a sklíčených, duší křesťanských, které k Tobě, Bože, o pomoc a slitování volají; pamatuj také na obrácení bludařů! — Rozpomeň se, Pane, na všechny v milosti, smiluj se a usmiř nás všecky, uděl pokoje národu, zabraň pohoršení, učiň konec neblahým válkám, odvrať rozštěpení, uděl nám, ó Bože, svůj přesvatý pokoj a svou lásku, Ty, který jsi naší záchranou a společnou nadějí všechněch! — Dej nám, Pane, příznivého počasí, sešli mírný déšť a občerstvující rosu a požehnej všechnu úrodu zemskou; neboť oči všech doufají v Tebe, Pane, a ty dáváš jim pokrmu v dobu přihodnou, otevíráš štědře božskou ruku a sytíš všechno, co žije, s požehnáním! Vzpomeň, Pane, na ty, kdož ve sv. církvi bohulibé skutky

konají; buď pamětliv těch, kteří se chudých, vdov, sirotků, lidí potřebných a opuštěných štědře ujímají; vzpomeň na ty, kdož nám jmenovitě přikázali, abychom jich v modlitbách svých byli pamětlivi! — Zvláště však se na ty rozpomeň, kteří Ti dnes tuto oběť přinášejí na Tvém oltáři, nebo za něž ona sama zvlášť jest určena! — Rozpomeň se, Pane, Bože náš a Bože všech duchů i všelikého těla, rozpomeň se milostivě na ty, na které jsme právě pamatovali i kterých si vzpomenouti snad jsme opomenuli, všech pravověrných od spravedlivého Abela až po tuto chvíli! Nechať jsou vřaděni do počtu živých ve Tvém království a odpočívají v pokoji Tvého ráje! — Než také našemu životu uděl, aby byl v pravdě křesťanský, Tobě příjemný a všech hříchů prostý! Posvěť, Pane, naši duši i naše tělo! Pohni naši mysl, zkoumej naše svědomí. odvrať od nás všechny zlé myšlénky, všechnu hříšnou snahu, všechny nečisté žádosti, všechnu závisť, pýchu, všechno pokrytectvi, všechnu lež, lakotu, všechny nepravosti, všechen hněv, všechny upomínky utrpěných urážek, všechno na cti utrhání, všechna hnutí těla i ducha. kdyby se snad nesrovnávala s Tvou svatou vůlí! Promiň a odpusť nám, ó Bože, všechny naše vědomé i nevědomé

hříchy, které jsme buď slovem nebo skutkem spáchali, — úmyslně nebo bez úmyslu, ve dne nebo v noci, v duchu nebo pouhých myšlénkách; odpusť, odpusť nám je milostivě všechny! Spravuj nás a voď vždy v pokoji! Pane, Pane, shromáždi nás v počet Svých vyvolených skrze milosť, slitování a nesmírnou lásku Svého jediného Syna, s kterým budiž oslaven a zveleben, spolu také v jednotě Svého svatého, dobrého a oživujícího Ducha, nyní, vždy a na věky.

3. Oběť klanění se.

(Od sv Alfonsa Marie Liguori.)

Ejhle, přiblížil se šťastný okamžik, kdy se král andělův i lidí objeví na tomto oltáři. Bože můj, naplň mne svým nejsv. Duchem; učiň, aby srdce mé, ode všech věcí pozemských odloučeno, výhradně myslilo na tebe. Kolik to příčin závažných pozývá, abych Tě vždy a všude velebil, Bože nebes i země, neskončeně veliký Pane, všemohoucí, věčný Otče!

Nic není spravedlivějšího, můj Bože! nic výhodnějšího, než spojiti se s Kristem Ježíšem a tak ustavičně klaněti se Tobě. Skrze něho přinášejí Ti blažení duchové své oslavy, skrze něho prozpěvují Tobě síly nebes v posvátném třesení píseň chvály.

K pozdvihování (Str. 209).

Po pozdvihování.

(Od sv. Alfonsa M. Liguori.)

Bože můj, jak velikým by byl můj nevděk, kdybych na novo zase přivolil k hříchu, porozjímav řádně o divu, který se tu nyní právě odehrál! Nikdy nezapomenu, co mi připomínáš tímto převznešeným tajemstvím, nevyjdou mi z mysli útrapy, jež jsi při svém umučení vytrpěl, nepustím z paměti slavné, zázračné Tvé z mrtvých vstání; nikdy nezapomenu, že Tvé ranami poseté Tělo, že Tvá za mne vycezená Krev skutečně a v pravdě přítomna jest zde na tomto oltáři.

Ejhle neskončená velebnosti mého Boha, nyní přináším Ti v pravdě oběť čistou, svatou a neposkvrněnou, kterou jsi se nám sám darovati uvolil a která všemi ostatními obětmi pouze v matném nástinu byla předobrazena. Zde nalezám neskonale více, než bylo uloženo v obětech, které Abel, Abraham a Melchisedech Tobě přinesli. Jedinou obětí, která jest hodnou Tvého oltáře, jest náš Pán a Tvůj jediný božský Syn Ježíš Kristus, jediný to předmět Tvého zalíbení od věkovité věčnosti.

Učiň, Bože, aby všichni, kdož na této přesvaté oběti podíl mají, byli naplněni Tvým požehnáním; popřej, aby také duše věřících, kteří zesnuli v pokoji církve boží, staly se účastny toho požehnání, zvláště .... Skrze tuto svatou oběť zbav je zcela jejich trápení. Prokaž také nám všem jednou tuto milosť, Bože neskonale dobrotivý, a uveď nás ve spojení sv. apoštolů, mučenníků a všech svatých, abychom Tě s nimi celou věčnost chváliti a milovati mohli. Otčenáš.

Modlitba za křesťanské ctnosti.

Bože můj! věřím v Tebe, posilni víru mou; doufám v Tebe, utvrď naději mou; miluji Tebe, rozněť lásku mou; lituji, že jsem se kdy hříchu dopustil, rozmnož skroušenost mou. Klaním se Tobě, jako svému prvotnému počátku a zdroji; toužím po Tobě, jako po svém posledním cíli a konci; vzdávám Tobě díky jako svému odvěkému dobrodinci; vzývám Tebe jako svého nejvyššího ochránce.

Bože můj! spravuj mne Svou moudrostí; řiď mne Svou spravedlností; potěšuj mne svou milosrdností; ochraňuj mne svou všemohoucností. Obětuji ti všechny své myšlénky a žádosti, všechna

svá slova, své skutky a utrpení, abych pro budoucnosť jen na Tebe myslil, po Tobě toužil, o Tobě mluvil, dle Tvé svaté vůle jednal a pro Tebe trpěl. Chci, ó Pane, všecko, co Ty chceš, protože to chceš, jak to chceš, kdy a kde tomu chceš. Prosím Tě pokorně, osviť můj rozum, rozněť mou vůli, očisť mé srdce a posvěť mou duši.

Bože můj! posilni mne, abych svých spáchaných hříchů litoval, pokušení přemáhal, převládající zlé náklonnosti potlačoval a všechny náležité ctnosti dle Ježíšova příkladu pěstoval. Naplň mé srdce povděčnou láskou ke Své dobrotě, svatou nenávistí ke všem mým vadám a chybám, pravou horlivostí o spasení duše mého bližního a opovržením k zlému a ošemetnému světu. Dej ať mám vždy věrně na paměti, že jsem povinen svým představeným poslušností, svým nepřátelům láskou, svým přátelům věrností a svým podřízeným laskavostí. Přispěj mi, ó Bože, abych přemáhal pýchu pokorou, smysl-nosť umrtvováním, lakotu štědrostí, hněvivosť vlídnou mírností, vlažnosť pak a lenosť horlivostí.

Bože můj! učiň mne prozřetelným v jednání, srdnatým v nebezpečenství, trpělivým v protivenství a pokorným ve

blahobytu a štěstí. Ať nikdy neopomenu vzbuzovati dobrý úmysl, ať jsem pozorným při modlitbě, střídmým v požívání pokrmu, svědomitě v povinnostech svého stavu a stálým v učiněném předsevzetí. Dej mi, ó Pane, abych se vždy svědomitě snažil míti dobré svědomí, mravné chování, příkladné a dobře spořádané na zevnějšek vystupování; abych se bez ustání vynasnažoval zlou přirozenosť krotiti, s Tvou milostí spolupůsobiti, Tvá svatá přikázání zachovávati a o své spasení se starati.

Bože můj! dej mi poznati ničemnosť věcí pozemských, vysokou cenu nebe, krátkosť času, délku věčnosti, zlobu hříchu a nesmírnou velikosť Tvé božské lásky. Dej, abych se na smrť připravoval, Tvého soudu se obával, před peklem prchal a konečně nebe dosáhl skrze zásluhy Pána našeho Ježíše Krista.

Ó Beránku boží, který snímáš hříchy světa! Smiluj se nad námi. Ó Beránku boží, který . . . Ó Beránku boží . . . uděl nám pokoje.

4. Oběť děkoslovná.

(Od ctihodného otce Ludvíka Granadského.)

Pane Bože můj! děkuji Ti vroucně za všechny milosti a dobrodiní, která jsi mi ode dne mého početí až do této chvíle

prokázal; děkuji Ti za tu lásku, kterou jsi mne od věčnosti miloval a ve které jsi ustanovil mne stvořiti, vykoupiti, svým dítětem učiniti a mně všecko dáti, cožkoliv jsem dosud obdržel; neboť všechno, co mám, nebo čeho dosíci hodlám, jest Tvým: Tvým jest mé tělo se všemi svými smysly i údy; Tvou jest má duše se všemi svými silami a schopnostmi; Tvými jsou všechny hodiny, všechny okamžiky, které jsem dosavad prožil; Tvou jest síla a zdraví, které jsi mi daroval; Tvými jsou nebe i země, které mne udržují a nosí; Tvým jest slunce, Tvým jest měsíc a hvězdy; Tvými jsou úrodná pole, ptáci, ryby i ostatní zvířata a vůbec všichni tvorové, kteří mně dle Tvého zařízení poskytují užitek.

Všecko to jest Tvé a za vše vzdávám Tobě věčný, nekonečný dík, můj Pane a můj Bože! A daleko ještě větší dík Ti vzdávám za to, že jsi se sám uvolil státi mým; neboť k zachránění mému vydal jsi se a v oběť přinesl sebe sama; z lásky ke mně přijal jsi na sebe tělo lidské; za mne jsi se narodil ve chlévě a prvně spočinul ve tvrdých jeslích; pro mne jsi byl zavinut v chudičké plénky a dne osmého po svém narození obřezán; pro mne jsi musel prchati do Egypta; pro mne a pro

mé spasení byl jsi konečně pokoušen, pronásledován, bičován, trním korunován, potupou a hanbou zahrnut, k smrti odsouzen a bolestně ukřižován. Dříve však jsi se ještě za mne modlil, pro mne plakal, bděl a na zemi z místa na místo putoval, při čemž jsi více potupy a bolesti vytrpěl, než kdokoliv před Tebou nebo po Tobě vytrpí.

Kromě toho ustanovil jsi k mému prospěchu svaté svátosti; v nejsv. Svátosti Oltářní krmíš mne svým nejsv. Tělem a předrahou Krví napájíš; tam jsi přítomen k mému občerstvení a záchraně, jako má síla a rozkoš, jako záruka mých nadějí a neocenitelné svědectví Své svrchované lásky.

Za toto všecko děkuji Tobě, můj Bože, jak jen jsem schopen a mohu, a z hloubi srdce svého volám vděčně s prorokem (Ž. 102):

»Dobrořeč duše má Hospodinu, a všecko, co ve mně jest, jménu svatému Jeho. Dobrořeč duše má Hospodinu a nezapomínej na všecka dobrodiní jeho. Kterýž milostiv jest všem nepravostem tvým, kterýž uzdravuje všecky nemoci tvé. Kterýž vysvobozuje od zahynutí život tvůj, kterýž tě korunuje milosrdenstvím a slitováním. Kterýž naplňuje dobrými věcmi

žádosť tvou, takže se obnoví jako orlice mladosť tvá. Činí milosrdenství Hospodin, a soud všechněm křivdu trpícím. Známé učinil cesty své Mojžíšovi, synům israelským vůli svou. Lítostivý a milosrdný jest Hospodin, dlouho shovívající a velmi milosrdný. Nebudeť se ustavičně hněvati, aniž na věky hroziti. Ne dle hříchů našich učinil nám, ani dle nepravostí našich odplatil nám. Nebo jako jsou vysoko nebesa nad zemí, tak upevnil milosrdenství Své nad těmi, kteříž se ho bojí. Jak daleko vzdálen jest východ od západu, tak vzdálil od nás nepravosti naše. Jakož se slitovává otec nad syny, tak slitoval se Hospodin nad těmi, kteříž se ho bojí: neboť on zná ustrojení naše, rozpomenul se, že prach jsme. Člověk, jako tráva jsou dnové jeho, jako květ polní tak odkvete. Nebo vítr přejde po něm, a nezůstane, a nepozná více místa svého. Milosrdenství pak Hospodinovo od věků a až na věky nad těmi, kteříž se ho bojí. A spravedlnosť jeho na syny synů, nad těmi, kteříž ostříhají smlouvy jeho, a pamatují na přikázání jeho, aby je činili. Hospodin na nebi připravil stolici Svou, a kralování jeho nade vším panovati bude. Dobrořečte Hospodinu všickni andělé jeho, mocní v síle, jenž činíte slovo jeho, k slyšení

hlasu řeči jeho. Dobrořečte Hospodinu všecky mocnosti jeho, služebníci jeho, kteříž činíte vůli jeho. Dobrořečte Hospodinu všecka díla jeho, na všech místech panování jeho, dobrořeč duše má Hospodinu!« Amen.

Otčenáš. Zdrávas.

Pátá pobožnosť ke mši svaté.

Krátký návod, jak rozjímati při mši sv. život Pána Ježíše.

Celý svět úpí a položen jest ve zlém; prahne touhou po příští Vykupitele — co tedy máme očekávati od Krista? »Pojďte ke mně všickni, kdož pracujete a obtíženi jste!«

Kristus sestupuje v propasť naší bídy, aby oslavil Otce, aby nám pomohl, za naše hříchy dostiučinil — mea culpa; jak často jsem svého Boha urazil (Str. 92.)

Chodil ve své vlasti z místa na místo, plnil vůli boží, modlil se, až do svého třicátého roku žil ve skrytě obyčejné práci, tři léta prokazoval veřejně dobrodiní, kázal evangelium — máme věřiti v Něho; máme svůj pravý význam hledati ve vniterném smýšlení, kterým pouze k Bohu směřujeme, a požadavkům pozemského života se podrobovati jen pod zřetelem na Boha — zda-li pak to činím?

Obětuje nás všechny, které se sebou chce spojiti, svému nebeskému Otci; zbavuje nás hříchů; trpí za nás; modlí se za nás, také na mne myslí; jak pak já myslívám na Boha?

Celý jeho život a veškerá jeho působnosť jest jen ustavičným velebením Boha: Svatý, svatý, svatý! Bůh Otec ho za to oslavil. K čemu pak směřuje můj život? (Str. 367.)

Aby svůj obětný život dokonal, chystá se vydati se za nás na smrť. Uvažuj, jakým způsobem se při proměnění chleba v Tělo a vína v Krev Páně smrť Ježíše Krista představuje! Kristus jest zde přítomen, aby mi hluboko do srdce a v život bylo vštípeno, že i za mne trpěl na kříži. Jsem také já ochoten přinésti oběť, již Bůh očekává ode mne?

Buď pozdraveno, Ty pravé Tělo mého Vykupitele, bolestnou ztrátou krve vysílené k smrti, klaním se Ti zde pod způsobami chleba: Ježíši, v Tebe věřím! Ježíši, v Tebe doufám! Ježíši, Tebe miluji z celého srdce!

Klaním se Ti, nejsvětější Krvi, kanoucí z ran umírajícího Spasitele! očisť a posilni mou ubohou duši! Ježíši, buď mně milostiv! Ježíši, smiluj se nade mnou! Ježíši, odpusť mi všechny hříchy mé!

Spasitel vstal slavně z mrtvých a vstoupil na nebesa; tam přimlouvá se za nás; ve spojení s ním nutno se nám vždycky modliti, tak jak sám nás tomu naučil: Otčenáš. (Str. 98.)

Kristus neopustil nás však jako sirotků; přebývá mezi námi na oltáři, aby nám udílel pokoje, jehož tak velice máme potřebí; obraťme se s důvěrností na Něho: Beránku boží atd. . . .

Ve sv. přijímání chce se s námi spojiti, aby v nás a my v něm živi býti mohli. Zda-li pak bych mohl říci s apoštolem: »Živ jsem, ale ne já, živ jest ve mně Kristus!« Proto nemá mé ubohé srdce pokoje, že ještě vždy ve mně panuje nezřízené sobectví, které jen své přeubohé zájmy opatřiti hledí.

Kromě toho žije, trpí a pracuje pro nás ve sv. římsko-katolické církvi, aby skrze ni nás poučoval, nám pomáhal, nám žehnal až přijde na konec opět v den poslední a řekne nám: »Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím, kteréž připraveno jest vám od začátku světa.« To bude nejposlednější evangelium na konci všech časů. Co mám činiti, abych se ho hodným prokázal?

Modlitba závěrečná. Ježíši, Beránku boží, který snímáš hříchy světa!

prosíme Tě skrze tu nesmírnou lásku, kterou Tě Tvůj nebeský Otec za nás obětoval, skrze Tvé trpké smrtelné úzkosti na hoře Olivetské, skrze Tvou předrahou, za nás prolitou Krev, skrze Tvou opuštěnosť na kříži, skrze bolesti a zásluhy Tvé nejbl. Matky povždy neposkvrněné Panny Marie, skrze její přímluvu a skrze orodování všech andělův a svatých: smiluj se nad námi, obrať srdce naše k Sobě, sejmi s nás hříchy naše a uděl nám milostí, za něž Tě pro sebe i pro jiné pokorně prosíme.

Ježíši, Světlo světa, osvěcuj naše temnosti, rozněcuj v nás oheň Své svaté lásky vždy víc a více; duším pak všech věrných zemřelých popřej pokoje věčného.

Šestá pobožnosť ke mši svaté.

Úvaha o vykoupení

Na počátku mše svaté si připomeň, že Bůh jako ve viditelné přírodě ukázal myslícímu duchu svou všemohoucnosť, tak chtěl zase ve vtělení Krista Ježíše projeviti svou lásku Sdílnosť toho, čím sama oplývá, jest význačným znamením lásky; Bůh nechce nám v Kristu uděliti pouze svých darů, nýbrž sebe sama chce nám darovati na věky.

Lidé zhřešili. Tím se stalo, že božská láska v podobě smíření, vykoupení, milosr-

denství zazářila ještě jasněji. Kristovo zástupné dostiučinění nebylo by v řádě pouhé spravedlnosti zhola myslitelným: ve své podstatě jest ono úkonem božské lásky, která hříchy lidstva dobrovolně vzala na sebe.

Kristus trpěl za nás bolesti a potupu, aby láska boží naší chápavosti a našemu srdci co nejvíce byla na snadě. Zda najde se něco dojemnějšího, než-li Kristova smrť na kříži?

Nikdo není z lásky boží vyjmut kromě toho, kdo se sám z ní vyloučiti chce. Kdyby byl měl zrádce Jidáš důvěru: také na něm, po kajicném vyznání, bylo by projevilo plnou moc kněžské slovo: »Rozhřešuji tě od hříchů tvých.«

Jako jest poznání viditelné přírody nedokonalým a pouze kusým úlomkem, podobně a ještě u větší míře má se to s naším poznáním božské lásky v Ježíši Kristu. Jedno však vím určitě: také mne miloval Kristus, také za mne se vydal, i ke mně se blíží ve svém chrámě, i mne chce míti vřaděna do počtu svých následovníků.

Uprostřed mše svaté rozvažuj, jak i dnešního dne potřebni jsou lidé pomoci. Všude rozkládá se temnota a bída, smrť a mdloby smrtné. Úkon lásky hory Kal-

varské trvá při nás pod tajemstvím oltáře. Zde mám příležitosť pozorovati Krista pokořeného, Krista umírajícího, Krista, který za mne se vydal na smrť. Ježíše, svého Vykupitele, dobrého Pastýře, Otce marnotratného syna, milosrdného Samaritána. Kromě Ježíše není spásy! Zkažený svět má pro nejsv. tajemství pouze chladnosť, pýchu, potupu a nenávisť. Vlažní křesťané se posvátných těchto tajemství buď zcela vzdalují, nebo jim obcují jen lhostejně a nedbale. Jak bolestně se asi dotýká tato chladnosť laskavého Srdce Vykupitelova! A já? — Přijmi, ó Pane . . . (Str. 149.)

Hleď se v duchu sjednotiti s tím velikým počtem skroušených a spravedlivých duší, které po celém okrsku země — v klášteřích a na poušti, na venkově i v městech, v rodinách křesťanských i tajně mezi nevěřícími — nabývají své síly a potřebné útěchy ze spojení s Kristem Ježíšem.

Ku konci mše svaté rozpomeň se na účinky nejsv. oběti ve všech oněch rozmanitých duších. — Co učinil Ježíš pro mne? co já budu od této chvíle činiti pro Ježíše? — Z lásky ke mně se Ježíš za mne obětoval; i já proto z lásky k Němu učiním z celého života svého ustavičnou oběť. — Představ si názorně ukončení, jaké bude

míti obětavý život pokorného Ježíše v den nejposlednější. V jakém stavu bych já byl rád přítomen při velikém onom soudu světovém?

Modlitba svatého Františka Xaverského. Ó Bože, já Tě miluji, * ne proto, abys blažil mne. * ani že, kdo Ti vzdorují, * na věky přijdou do ohně. — Ty, Tys, můj Pane Ježíši,* mne láskou objal na kříži, * bol snášel's pro mne nejvyšší, * sto ran a hana obtíží. — Jak, Jezu nemilovat Tě, * jenž milovals tak bohatě? * Ne, proto nemiluji Tě, * bys na vždy nezatratil mě. — Ne, že bych čekal odplaty, * leč jak jsi mne miloval Ty, * miluji srdcem oddaným, * jen proto, že jsi Bohem mým, * že králem jsi, já poddaným.

Sedmá pobožnosť ke mši svaté.

Zároveň jako úvaha o přehořkém umučení Páně.

Na počátku mše svaté. Ježíši, který jsi Své až do konce miloval a z lásky k nim tuto nekrvavou oběť ustanovil, abychom měli ustavičnou památku Tvého utrpení a Tvé smrti, propůjč, abych Tě nyní v duchu zbožnosti na cestě Tvého strádání následoval. Dej mi poznati svatou vážnosť evangelia, které ve Tvém hořkém

umučení a bolestné smrti tak hroznym způsobem bylo zjeveno. Popřej mi, abych byl proniknut jistotou Tvých zaslíbení, která jsi Svou nejsv. Krví zpečetil. Dej mi pochopiti Svou neskončenou lásku a milosrdnosť, s kterou jsi ve Svých útrapách a bolestech na mne ubohého hříšníka pamatoval. Uč mne trpěti, ó Ježíši, abych ten kříž, který v mém životě jest mi uložen, trpělivě snášel, v rozmanitém protivenství nikdy nereptal, ale i v nejhorší tísni, v nejtěžší zkoušce svůj zrak a své srdce jenom k Tobě obracel.

Ježíši, Spasiteli světa, který jsi v zahradě k Svému nebeskému Otci volal: »Otče, je-li možná, ať odejde tento kalich ode mne; ale ne má, nýbrž Tvá vůle staň se«; popřej mi skrze sílu Své modlitby, abych i já své pobožnosti s náležitou uctivostí vykonával a všechny své prosby nebeskému Otci s nejdokonalejším odevzdáním v Jeho božskou vůli přednášel.

Pane Ježíši Kriste! který jsi se na hoře Olivetské v nejvyšší úzkosti duševné krvavým potem potil, poněvadž Ti vzpomínka na mé hříchy a na hříchy celého světa krůpěje krve vynutila; propůjč mi skrze Svou smrtelnou úzkosť opravdovou lítosť nad mými hříchy; dej mi pravé pohrdání světem a jeho špatnostmi, aby mne

ani klamné zdání jeho radostí nikdy s pravé cesty nesvedlo, ani cizí nepravosti nikdy nebyly pohoršením.

Božský Spasiteli můj! jak hluboce bylo zraněno Tvé srdce, když Tě Tvůj věrolomný učenník Jidáš zradil políbením: a předce s jakou láskou a slitovností jsi se i potom snažil tu nešťastnou duši zachrániti; peklo se pod ní již rozevíralo, a Ty ještě jsi ji láskyplně vinul k Svému srdci! Ježíši, který ani hříšníka nezavrhuješ, přijmi také mne, a dej mi milosť, abych Tě nade vše a ustavičně miloval, abych své věrnosti k Tobě nikdy nerušil, abych svým nepřátelům pro Tebe ochotně odpustil a nikdy jim ničeho ve zlém nevzpomínal.

Svrchovaně shovívavý Vykupiteli, Ty jsi se nechal dobrovolně od nevděčných židů zajati a svázati; propůjč mi takovou sílu duše, abych se nikdy na přízeň a vděčnost lidí přespříliš nespoléhal ani jejich nepřízni másti nedával.

Ježíši, Spasiteli světa, který jsi se jako zločinec před bezbožné kněze Annáše a Kaifáše předvésti nechal, propůjč mně milosti, abych, neodvisle od všech nezřízených zřetelů na mocné tohoto světa, ve všech skutcích svých jen Tebe, svého budoucího Soudce, stále na paměti měl.

Ku Kyrie eleison. Pane Ježíši Kriste! jak bolestně Tě asi dojalo, když jsi viděl a slyšel, že Tě Tvůj apoštol Petr, který Ti sotva před nějakou chvílí věčnou věrnosť slavně přislíbil, z pouhé a liché bázně před lidmi třikrát hanebně zapřel; nedopusť, abych se někdy na vlastní sílu a pevnosť spoléhaje, za Tebe nebo Tvou sv. církev a svatou, samospasitelnou víru z lichého studu lidského zbaběle styděl; spíše mne posilni Svou svatou milostí, abych nikdy ani sv. evangelia ani Tvého nejdražšího Jména nezapřel, nýbrž svobodně a zmužile Tě přede všemi lidmi vyznával. Vždyť jsi přislíbil, ó Pane, že toho, kdo Tebe vyzná před lidmi, vyznáš také a uznáš za Svého před Otcem Svým, který jest v nebesích.

Posilni mne také, ó Pane, abych zapíral v sobě toho starého člověka, který jest napořád lehkomyslným, jedná-li se o něco zlého, a stále na mysli pokleslým, jedná-li se o vykonání dobrého, toho zrádce Boha a věcí božských, toho přítele světa a otroka těla, toho člověka sedmi hříchů hlavních, který se ve mně při každé přileżitosti ustavičně mocně ozývá. Přispívej mi, ó Kriste, v ustavičném sebepřemáhání, abych jednou, kříž svůj trpělivě nesa, v úpřímném následování Tebe došel pokoje.

Ku Gloria. Milosrdný Spasiteli, Kriste Ježíši! který jsi jediným, slitovné lásky plným pohledem nevěrného učenníka Petra tak mocně pobídl k pokání, že vyšel z nádvoří a hořce plakal nad spáchaným hříchem a celý potomní život kajícími slzami tuto vinu smazati se snažil, pohlédni také na mne zrakem své dobroty a svého slitování, a otřes mým zatvrzelým srdcem, abych každého ze svých četných hříchů, jimiž jsem Tě zapřel nebo Tobě nevěrným se stal, z hloubi svého srdce litoval a svědomitým plněním povinností svého stavu aspoň z části nahraditi hleděl.

K Epištole. Božský Spasiteli, který jsi před Pilátem prohlásil, že proto jsi přišel na svět, abys svědectví vydal pravdě: skrze neskončené zásluhy Svého hrozného utrpení, a zvláště skrze bolesť potupy, kterou Ti učinil nesťastný Pilát otázkou: »co jest pravda«, po které se s opovržením od Tebe odvrátil; osvoboď všechny lidi, osvoboď zvláště všechny křesťany od každé, i nejmenší lhostejnosti k pravdě božské! Naplň srdce všechněch vroucí láskou k pravdě, jakož i účinnou a neunavnou touhou, pravdu tuto řádně poznati a pochopiti. Kéž by všichni lidé světa pravdu poznali, pravdu v celé její zářné čistotě, jak jsi Ty jí, Králi pravdy,

učil a jak ji skrze Svou církev lidem k věření předkládáš, a kéž by všichni také poznáním a plněním pravdy dosáhli života věčného.

Ku Graduale. Pane Ježíši Kriste! Ty jsi se nechal trpělivě od Piláta k Herodesovi vésti, a tam, ačkoliv jsi jediným slovem Své moudrosti, jediným zázrakem Své všemohoucnosti Svůj život zachrániti a obdiv nepřátel si vynutiti mohl, tiše jsi mlčel a dopustil, aby Tě pokládali za nerozumného a bezmocného blázna. Jak bolestně bývám často dotknut, jestliže někdo náhodou poruší ke mně šetrnosť, na niž domnívám se míti nárok! A ty, můj Ježíši, jsi dopustil, aby Tě Pilát postavil na roveň s Barabášem a lid zaslepený aby lotru veřejně dal přednosť před Tebou! Skrze tu nevýslovnou bolesť, kterou jsi tenkráte pocítil, prosím Tě, uděl mně milosti, abych každé bezpráví a protivenství, každou hanu nebo potupu, každé ponížení, jehož se mi snad od lidí dostane, z lásky k Tobě s křesťanskou odhodlaností snášel.

K Evangeliu. Pane, ke komu půjdeme? Ty jediný máš slova života věčného. Ejhle, srdcem i ústy svými vyznávám Tvé sv. evangelium. Dej, ať mi přinese božské posilnění, které by mne potěšilo a upevnilo, abych si navykl potupy lidské ne-

dbati a žádným utrpením, žádnou pohanou anebo bezprávím abych se nedal s cesty Tvých svatých přikázání strhnouti.

Ku Credo, Slib věrnosti. (Str. 69.)

K Obětování. Ježíši, svatosti a čistoto božská! Tenkrát jsi se obětoval Svému nebeskému Otci za všechny hříchy a nestydatosti lidské, když jsi při Svém bičování s nevyslovitelnou bolestí v potupném obnažení před očima Svých nepřátel u sloupu byl přivázán. Chraň mne před každým hříšným porušením stydlivosti. Ochraňuj mne také před lichým studem ve zpovědnici, abych nikdy žádného hříchu ke své záhubě nezatajil.

Patřím stále na Tvé rány, které jsi bolestným bičováním na Svém svatém a nevinném Těle utrpěl. Uznávám a klaním se Tvé lásce, s kterou jsi se Svému nebeskému Otci za nás dobrovolně v oběť přinesl. Hrozné šlehy, jimiž metla božské spravedlnosti nás chtěla trestati, vzal jsi na Sebe. Lituji ze srdce svých hříchů, pro něž byl jsi tak bolestně zraněn, a obětuji Ti nyní s knězem sebe samého, své srdce i svou vůli. Dej, ať jest Ti ta oběť příjemnou a líbeznou! Odvrať ode mne trestající metlu Své spravedlnosti, a kárej mne ve Své otcovské slitovnosti již zde na zemi, abys mne mohl ušetřiti na věčnosti.

Nejdobrotivější Vykupiteli! Ty jsi nesl potupnou a bolestnou korunu trnovou, abys mě vydobyl korunu oslavy věčné. Jak velice bodaly ty trny Tvou nejsvětější hlavu! Než jak mnohem trapnější jest bolesť, kterou hříšné myšlénky a žádosti pýchy, pomstychtivosti, domýšlivosti, sobectví a nečistoty Tobě působí! Ochraňuj mne, o Ježíši, před takovými hříchy a propůjč, abych po příkladu Tvém na tomto světě raději trnovou korunu potupy a sebepřemáhání nosil, než abych snad vyhledával liché pocty a hříšných světáckých radostí.

Kněz umývá si ruce.

Božský Spasiteli můj! sám pohanský soudce Pilát uznal a prohlásil Tě za nevinného, kdežto nepřátelé Tvoji neustávali Tě, obraz hroznych útrap, tupiti a za smrť na dřevě kříže žádati. Ty však jsi k řádění tomu ve svaté trpělivosti a pokoře mlčel. Propůjč také mně milosti, abych uprostřed svízelů a strastí vždy bezúhonného chování pílel a spokojen s klidem dobrého svědomí, všechna příkoří a bezpráví lidská mlčky a s trpělivostí snášel. Tobě Pane, svěřuji a odevzdávám všechny své záležitosti a práce; neboť pokud Ty mne říditi a spravovati budeš, nebude se mi nedostávati ničeho.

K Prefaci. Bože můj, spojuji se s knězem a přináším Ti tuto oběť na památku umučení a smrti Krista Ježíše. Posvěť sám tyto dary obětné, aby silou Tvého božského slova proměněny byly v Tělo a Krev Pána Ježíše. Posvěť však také mé srdce, abych s Ježíšem Kristem, věčným velekněžem a Beránkem obětným, vírou a láskou spojený, v člověka nového byl proměněn a tak sám sebe v oběť živou, svatou a Bohu příjemnou mohl přinésti.

Ježíši, Synu Boha živého, v pokoře Jsi se uvolil nespravedlivé odsouzení a nález potupné smrti na mém místě strpěti; neboť já jsem smrti zasloužil a mně přisluší za mé hříchy tento výrok odsouzení. Jak bych mohl nechtíti z lásky k Tobě každý kříž trpělivě snášeti a také v neštěstí Tě zvelebovati a chváliti a ve všem, v životě i ve smrti, jen Tvou oslavu věrně na zřeteli míti! Ano, Pane, ve spojení se zástupy Tvých nebeských duchů klaním se Tvé neskončené velebnosti a volám v hluboké, uctivé pokoře: »Svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh zástupů! Plna jsou nebesa i země jeho oslavy!«

Kněz říká tiché modlitby.

Otče milosrdenství, přinášíme Ti tuto přesvatou oběť skrze Ježíše Krista, Tvého jednorozeného Syna, za Tvou církev, za

papeže, za biskupa této diecéze a své správce duchovní, za světské vrchnosti a ředitele, za všechny, kdož této oběti obcují, kteří se modlitbám našim odporučili a za které se zvláště povinni jsme modliti. Přinášíme ji za všechny příbuzné, za své dobrodince, za své přátele i nepřátele, za ty, kdož křesťanské přímluvy nejvíce jsou potřebni. Spojujeme se tu se všemi svatými v nebi, jmenovitě pak s bl. Pannou Marií. Shlédni, Pane, na Její zásluhy a prosby, propůjč nám skrze ně ochrany a pomoci, a zvláště nám uděl milosti, abychom svých hříchů litovali a jich bedlivě se varovali, v duchu pravého pokání se k Tobě obrátili a ukřižovaného Spasitele ochotně následovali.

Nejlaskavější Ježíši! Ty jsi se dal pro mé hříchy jako Beránek na tvrdé dřevo kříže položiti a ukrutným způsobem na ně přibíti. Jaké to byly strašné bolesti, když silné a mocné hřeby na svá místa byly nasazeny a Tvé něžné nohy a ruce pomocí prudkých úderů kladiv jimi prorvány a probodeny, tak že přesvatá Krev vůkol stříkala a oděv katanů rudě třísnila! A nyní, můj Ježíši, visíš s rukama a nohama probodenýma a s údy nelidsky napjatými a vymknutými tři plné hodiny na kříži až do svého skonání, hlavu ovinutou

maje bolestnou korunou trnovou! Jaký to pohled! Spasiteli ukřižovaný, klaním se Ti a dobrořečím Tobě! uděl mi milosti, abych alespoň poněkud ve svém srdci mohl cítiti, co jsi Ty z lásky ke mně hříšnému skutečně trpěl na těle. Probodni Svou svatou bázní mé tělo a všechny jeho smysly, mou duši a všechny její síly, abych se pevně a beze změny vždy přidržel Tvého sv. zákona a zvolati pak mohl v pravdě se sv. apoštolem: »Daleko budiž ode mne, abych se v něčem jiném chlubil, než v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze který mně svět ukřižován jest a já světu.«

K Proměňování. Ježíši, Synu Boha živého, proniknut pocitem své nízkosti klaním se Tobě; věřím, že jsi zde pod způsobami chleba vskutku přítomen, s Božstvím i člověčenstvím, s tělem i krví, s tělem i duší. Jako jsi se umíraje na kříži nebeskému Otci obětoval, tak zjevuješ se také dnes jako náš věčný velekněz a nabízíš se nebeskému Otci k našemu vykoupení a posvěcení. S Tvou obětí spojuji všechny oběti, které jako plnění nejsvětější vůle boží v poměrech a povinnostech mého životního povolání ode mne se vyžadují.

Dobrotivý Bože a Otče! buď mně ubohému hříšníkovi milostiv a smiluj se

nade mnou pro Ježíše Krista, Svého přemilého Syna, který se za nás vydal na smrť.

Budiž pozdravena, požehnána a nade vše zvelebena drahocenná Krvi, která jsi kanula z ran mého Pána, Krista Ježíše. Ty nezměrná ceno výkupná, zapravená za nás hříšníky! Nejsvětější Krvi velekněze věčného! Jen jediné kapce skvostné této Krve dej mi skanouti, ó Pane, do duše, abych jí obmyt a očistěn byl ode všech svých hříchů, duše má pak aby uzdravila se a posilnila k záslužnému pěstování ctností.

Pane Ježíši Kriste! buď mně milostiv a smiluj se nade mnou skrze převeliké útrapy Svého umučení a Své smrti!

Po Pozdvihování. Přelaskavý Pane a Spasiteli Ježíši Kriste, děkuji Ti z hloubi svého srdce za Tvé nejsvětější utrpení a Tvou smrť, a prosím Tě, aby nebyly zásluhy Tvé bolestné a krvavé oběti kříže na mně zmařeny. Odvrať ode mne toto neštěstí zajisté největší; spíše ať slouží Tvé nevýslovné bolesti k odpuštění mých nesčetných hříchů, k posilnění ve svědomitém plnění povinností, k věčné radosti a blaženosti. Nejlaskavější oblažiteli, vyznávám pevnou a nezdolnou vírou, že jsi

opravdu pod způsobami chleba a vína přítomen; uctívám Tebe, klaním se Tobě a prosím v pokoře, abys mi v onen den, kdy jako náš soudce slavně se objevíš, dovolil na Sebe nezkaleným okem patřiti, abych zařaděn do počtu duší vyvolených, uslyšel z Tvých božských úst útěchyplná slova: »Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím, které připraveno jest vám od počátku světa.«

Ukřižovaný Ježíši! neopouštěj mne, když tesklivá noc utrpení, když temnosti zármutku mne obklíčí, když budu zapomenut od lidí a místo útěchy jen potupa a hana doléhati bude uší mých. Tenkrát, ó Ježíši, buď při mé duši s radostným světlem Své milosti. Když Ty, můj život a mé světlo, při mně státi a ve mně přebývati budeš, nebudu se báti ničeho, třebas bych uprostřed stínů smrti kráčel!

Při vzpomínce za zemřelé. Ó Bože, uděl duším, které sice ve Tvé milosti zesnuly, ale obtíženy skvrnami následků hříchů, nyní v mukách očistcových časné tresty za své viny snášejí, uděl jim pokoje věčného a propůjč, aby záhy vešly do odpočinutí svatého, které tak velice po patření na Tebe touží. Nechať jsou účastny všechny strádající duše ovoce této nejsv. oběti; zvláště však Tě prosím

za své zemřelé příbuzné a dobrodince, jakož i za všechny duše, za něž se modliti obzvláštním způsobem jsem zavázán.

Pro sebe pak prosím za milosť, abych všem svým utrhačům a nepřátelům z upřímného srdce odpustil. Ano, z lásky k Tobě, Spasiteli ukřižovaný! odpouštím jim z hloubi srdce svého; pro Tvých nejsvětějších pět ran prosím Tebe, abys jim to zlé, jehož se proti mně dopustili, dobrým odplatil, jim hříchy jejich odpustil a je spolu se mnou v jednotě nebeské lásky před Svou božskou tváří oblažil.

Ukřižovaný Ježíši! obraze tichosti a pokory! zapuď z mého nitra zlostnou nevoli a uděl mi tichosti Srdce Svého. Vzdal ode mne příkrosť k podřízeným a tvrdou nevlídnosť ke všem spolubližním. Dej mi milosť takového chování, abych nikým nikdy nepohrdal, nýbrž se všemi v soucitné shovívavosti se snášel.

Ještě na bolestném kříži prokazoval jsi se jako přítel hříšníků; a kající hříšník byl také prvním, komu jsi nebeskou bránu otevřel. Udržuj ve mně, Ježíši, pravou a srdečnou lítosť nad všemi spáchanými hříchy, živ ve mně horlivosť pravého pokání, poněvadž jen ten, kdo činí pokání, má naději vejíti do nebeského království.

V duchu takového pokání, s Tebou ukřižován světu, dej, ať žiji a jednou také skonám, v poslední pak chvíli ať uslyším z úst Tvých spásná slova: »Ještě dnešního dne budeš se mnou v ráji.«

K Pater noster. Nejmilejší Spasiteli, který jsi na kříži rozpjat Matku Svou apoštolovi Janovi, tohoto pak svaté Panně odporučil, prosím Tě, ať také já její mateřské ochrany zakusím, jak v tomto životě pozemském, tak zvláště v oné hodince poslední, od níž celá budoucnosť má závisí. V ruce Tvé, ó Pane Ježíši, poroučím nyní i vždycky ducha svého, abys mne sprostil všech hříchů spáchaných a chránil laskavě přede vším, čeho by se snad nějak dopustiti mohla slabosť má. Za tuto milosť Tě prosím skrze přímluvu všech svatých nebeských, jmenovitě pro zásluhy Tvé Matky Marie, jejíž zarmoucené srdce jakoby meč dvojsečný proniknul, když slyšela Tvé poslední vzdechy na kříži a viděla Tě umírati v mukách nejhroznějších.

Ježíši, jehožto nejsvětější duše, jakmile se od těla oddělila, vstoupila do předpeklí, aby potěšila duše spravedlivých a vyvedla je z vazeb temnoty; přivlastni také nám, ó Spasiteli všechněch, ovoce Svých muk a Své bolestné smrti; ano, rozsvěť našim

srdcím, jsou-li snad pohřížena v noc hříchů a zlých navyklostí, rozsvěť jim světlo Své božské milosti; promluv také k nám radostné útěchy plná slova: »Odpouštějí se Tobě hříchové Tvoji.« »Chci, buď čist.« »Vstaň a choď«!

Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!

K Přijímání. Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.

Srdce čisté stvoř ve mně, ó Pane! připrav je dle svého zalíbení a popřej mně míti účasť na Své nejsv. večeři, při níž se slaví památka Tvého umučení, mysl se plní milostí a poskytuje záruka budoucí vznešené oslavy.

Duchovní sv. přijímání. Nejmilostivější Ježíši, rád bych přistoupil nyní k Tvému svatému stolu, rád bych této chvíle přijal oblažující tajemství Tvé svrchované božské lásky. Pro své nesčíslné hříchy prosím Tě však, abys ve Své nesmírné moudrosti a shovívavé lásce připravil a uzpůsobil mé ubohé srdce, abych alespoň způsobem duchovním mohl Tě do svého srdce přijati a Tvých milostí se státi účastným.

Nezamítej mne ubohého, který s publikánem stoje zdaleka, celou silou svého srdce jen po Tobě touží, ale sešli mi, tak

prosím se ženou kananejskou, alespoň drobty se vznešeného stolu Svého, které by duši mou občerstvily a posilnily, aby s větší pilností v dobrém se cvičila a pokušením účinný odpor klásti mohla. Uděl mi toho, Pane Ježíši, skrze svou nesmírnou lásku a milosrdenství.

Vzdechy sv. Augustina.

Pane Ježíši!
Kéž poznám Tebe jak sebe,
nic nežádám si nad Tebe,
miluji Tebe, ne sebe!

Kéž činím všechno pro Tebe,
pomíjím sebe pro Tebe
a nemyslím než na Tebe.

Kéž umrtvím se pro Tebe,
vše tiše přijmu od Tebe,
vždy věrně stojím u Tebe!

Kéž povždy rád jsem u Tebe,
ochranu najdu u Tebe,
bojím se sebe o Tebe!

Kéž vyvolen jsem od Tebe,
svůj dům stavím jen pro Tebe,
dám velet si jen od Tebe!

Kéž nemiluji než Tebe,
kéž chudobný jsem pro Tebe
a věčně blažen u Tebe!

Modlitba k bolestné Matce boží. Ó Maria, skrze dvojsečné meče těch bolestí, které jsi vytrpěla pod křížem, vidouc svého přemilého Syna umírati, vroucně Tebe prosím, abys mi vyžádala milosti raději zemříti, nežli jediného hříchu vědomě se dopustiti. Přijmi mne jako své dítě pod svou ochranu; buď mou dobrotivou Matkou a mou pomocnicí ve všech potřebách a zvláště v hodince smrti Poroučím Ti také strádající duše v očistci, jmenovitě duše drahých zesnulých N. N. Neposkvrněné Srdce MariePanny! rozněť v mém ledovém srdci oheň lásky k Pánu Ježíši, abychom se jednou všichni šťastně v nebi shledali. Amem.

Osmá pobožnosť ke mši svaté,

jako uctívání božského Srdce Pána Ježíše a neposkvrněného Srdce Panny Marie.

Modlitba přípravná. Všemohoucí, věčný Bože! v nejhlubší pokoře a poddanosti, jakož i s upřímným a živoucím přáním, co nejdůstojněji Tě oslaviti, přináším Ti tuto nejsv. oběť mše svaté, kterou Tvůj přemilý Syn při poslední večeři ustanovil a na dřevě kříže způsobem krvavým přinesl Obětuji Ti ji skrze ruce kněžské, ve spojení a jako památku na onu oběť hory

Kalvarské. Spojuji se v duchu s úmysly a přáním, jimiž naplněno bylo srdce Tvého přemilého Syna, když se za nás v oběť přinášel.

Nejlaskavější Ježíši! s pevnou důvěrou v Tvou neskončenou milosrdnosť daruji Ti, já ubohý hříšník, srdce své! Přijmi je, učiň si je příjemným a propůjč mu útěchy, aby smělo Tvé božské Srdce ctíti a milovati.

Maria, Matko milosrdenství! která jsi pod křížem svého Syna stála a své modlitby s jeho bolestmi ku spáse lidstva spojovala: stůj při mně po čas této mše svaté, rozněcuj ve mně nábožnosť, podporuj, ó Matko, vlastní přímluvou nehodné modlitby svého dítěte.

Nyní se modli nábožně sv. růženec a sice ona tajemství, která příslušné době církevního roku odpovídají (Str. 152.), před každý desátek pak vkládej úmysly, jak právě následují:

Věřím v Boha. Sláva Otci. 1. Otčenáš. 3. Zdrávas Maria.

1. První desátek říkejme ke cti a chvále nás tak vroucně milujícího, ale námi tak úžasně nevšímaného Srdce Pána Ježíše, za rozmnožení lásky k Bohu a rozšíření jeho království na zemi.

1 Otčenáš, 10 Zdrávas. Za slovem »Ježíš« vloží se první tajemství radostného, bolestného anebo slavného růžence. 1. Sláva Otci.

2. Druhý desátek říkejme na počesť Ježíšova Srdce každodenně na tolika oltářích se obětujícího; za missionáře, kněze a biskupy sv. církve, aby je Pán horlivostí pro spasení duší naplnil a skrze zásluhy Svých prací a obětí také jejich obětem a snahám požehnal.

1 Otčenáš, 10 Zdrávas Maria s druhým tajemstvím. 1 Sláva Otci.

3. Třetí desátek říkejme na počesť Srdce Pána Ježíše, které v nejsv. Svátosti oltářní ustavičně za nás oroduje a se modlí, za obrácení hříšníků, jakož i za útěchu všem zarmouceným, za pomoc všem v nesnázi postaveným a za pokrok ve ctnostech všech spravedlivých.

1 Otčenáš. 10 Zdrávas Maria s třetím tajemstvím. 1 Sláva Otci.

4. Čtvrtý desátek říkejme na počesť štědře pomáhajícího a milostivého Srdce Ježíšova za odvrácení všeho časného neštěstí a za boží požehnání křesťanským rodinám, obcím. ústavům a domům řeholním, aby všichni lidé v pokoji a míru Bohu sloužiti a spasení svých duší dosáhnouti mohli.

1 Otčenáš. 10 Zdrávas Maria s čtvrtým tajemstvím. 1 Sláva Otci.

5. Pátý desátek říkejme na počesť bolestiplného a vítězzícího Srdce Pána Ježíše, za vítězství svaté věci boží

na všech místech a nade všemi nepřátely, aby všechna pýcha byla pokořena a všichni pobloudilí opět do lůna církve svaté přivedeni býti mohli.

1 Otčenáš. 10 Zdrávas Maria s pátým tajemstvím. 1 Sláva Otci.

Modlitba závěrečná. Pane Ježíši Kriste! Ve spojení s božským úmyslem, za kterým ty sám na zemi nejsv. Srdcem svým Bohu chvály jsi vzdával a nyní v nejsv. Svátosti Oltářní po vší zemi bez přestání vzdáváš až do skonání světa, obětuji Tobě po celý dnešní den za příkladem nejsv. Srdce blahoslavené a neposkvrněné Panny Marie všeliké úmysly a myšlénky, všeliké city a žádosti, všeliké skutky i slova svá. Obzvláště Ti je obětuji za Tvou svatou církev a její nejvyšší hlavu, za obrácení bludařů a nevěřících a za všechny potřeby veškerého křesťanstva.

A duše všech věrných zemřelých skrze milosrdenství boží ať odpočívají v pokoji. Amen.

Jako **deváté** pobožnosti ke mši svaté možno užiti modliteb na str. 157 až 172.

Desátá pobožnost ke mši svaté.

Za zemřelé.

1. Neskončeně milosrdný Bože! Smiluj se nad dušemi křesťanů zemřelých, které

za své hříchy v mukách očistcových strádají, zvláště nad těmi, za které jsem tuto mši svatou obětovati si umínil. Dej, ať jejich vzdechy a plamenná touha, z hrozných muk býti vysvobozenu a přijatu do říše blaženosti věčné, proniknou k trůnu Tvé milosti. V náhradu za to, co Tvé spravedlnosti dluhují, obětuji Ti všechno, co Tvůj jediný a milý Syn na zemi vykonal a vytrpěl; přijmi, nejdobrotivější Otče! za jejich nedopatření a nedbalosti přebytečnou míru jeho zásluh a všech dobrých skutků; za urážky, které Ti kdy způsobili, utrpení, bolesti a rány, které za nás podstoupil; a za tresty, které ještě vytrpěti mají, hořkou smrť, na kterou se za nás dobrovolně vydal. Přijmi také mé vlastní pokání, mé dobré skutky a modlitby, které Ti ve spojení s Pánem Ježíšem za trpící duše obětuji. Dej, ať drahocenná, také za ně prolitá krev, slouží jim k vykoupení, očistě a útěše. Prokaž jim, Otče nebeský, Své neskončené milosrdenství a přijmi je k Sobě do lůna pokoje věčného, aby Tě v nebi se všemi svatými a vyvolenými Tvými chválili a velebili. Amen.

2. Modli se některou z předchozích pobožností mešních (str. 212. nebo 259.) nebo sv. růženec (str. 151.).

3. Dobrotivá Matko milosti, pomocnice křesťanů a potěšení zarmoucených, při-

vlastni bohaté zásluhy Svých sv. bolestí, které jsi při umučení Svého Syna vytrpěla, ubohým duším v očistci a vymož jim Svou mocnou přímluvou brzké vysvobození z plamenů očistných, jakož i oblažující patření na Svého oslaveného Syna po pravici Otce věčného.

Svatí andělé a všichni vyvolení nebešťané boží, předstupte před trůn trestající Spravedlnosti a proste za milosť a slitování pro své strádající bratry a sestry v mukách očistcových, aby brzy byli s vámi spojeni a v jednosvorném plesání chváliti a velebiti mohli předobrého Otce, laskavého Syna a posvětitele Ducha svatého na věky.

Světlo věčné ať jim svítí, ó Pane, se svatými Tvými na věky; neboť Ty jsi dobrý Bůh.

Uděl jim, ó Pane, pokoje věčného, a světlo věčné ať jim svítí! Ať odpočívají v pokoji. Amen.

4. Krátké modlitby odpustkové (str. 171).

VI. Modlitby ke sv. zpovědi.

K největším dobrodiním, kterých se nám od Boha dostalo, náleží bez odporu okolnosť, že se můžeme ze svých hříchů zpovídati. Naše vlastní sebevědomí nám praví, že jsme obtíženi hříchy; poznáváme s jistotou úžasnou, že jsme v nejedné pří-

čině dobrovolně přikázání boží přestoupili; a božská spravedlnosť by neměla od nás žádati n i č e h o, mají-li nám viny naše býti odpuštěny? — Provinění své poznáváme také b e z křesťanského zjevení; než zda-li pak také bez něho víme určitě, co činiti, abychom odpuštění viny dosáhli? — Jak hrozným by bylo, kdyby musel člověk v takovéto nejistotě zemříti?

Svátosť pokání jest záchranné břevno, které může církev nabídnouti tomu, jemuž se lodička jeho spasení těžkými hříchy stroskotala; jest to účinný lék, který podává nemocnému, aby smrtící jed hříchu vyvrhl.

Bůh ti p o r o u č í se zpovídati; ukazuje se v tom boží moudrost, láska a milosrdenství. Co jest přirozenějšího, než aby vinník své hříchy před uraženým otevřeně vyznal a to způsobem, z něhož by plynulo sebezahanbení a pokoření? — Zkušenosť nasvědčuje, že jedenkaždý člověk dochází důvěrným sdělením toho, co jej tísní, útěchy a úlevy. Tento tak přirozený prostředek dobrovolné sebeobžaloby volí Pán, aby k němu připjal milosť usmíření. Vnucuje nám takořka lék, který nám má způsobiti záchranu.

Poněvadž není mezi námi Kristus Pán přítomen viditelně, ustanovil viditelné zá-

stupce: »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás!« Jsou to kněží, t. j. oni kněží, kteří skrze zákonité biskupy s nejvyšší hlavou církve, s Petrem, prvním papežem, s Kristem a Bohem jsou ve spojení.

V křesťansko-katolické církvi panovala zpověď od počátku. — V této věci se s církví latinskou východní od církve záhy odpadlé sekty zcela shodují. — Církevní sněmy, jakož i sv. Otcové velmi často se o zpovědi zmiňují. Tak sv. Augustin: »Nikdo neříkej: Ve skrytě před Bohem činím pokání! Bůh, který ví, že se v srdci kaji, mně odpustí. Zdaž bylo nadarmo řečeno: Co rozvážete na zemi, bude rozvázáno také na nebi? Obdržela církev na darmo moc klíčů?« — Bylo by ostatně nemožným, takový obyčej zavésti beze vzplanutí mocného odporu, o kterém však dějiny nevědí ničeho. — Rozkaz, který poroučí se zpovídati, pochází tedy od samého Krista.

Ve stejném smyslu se vyjadřuje také Písmo sv., dle něhož řekl Pán Ježíš apoštolům a jich nástupcům: »Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a komu je zadržíte, zadržány jsou.« (Jan, 20, 21.), Kněží mají tedy moc, odpouštěti hříchy úkonem moci soudcovské. Jak by však mohl kněz hříchy odpustiti nebo zadržeti,

kdyby neměl náležitého poznání celé věci, kdyby neznal hříšníkova srdce? A od koho jiného může nabýti takového poznání, než právě jen od hříšníka, když se mu skroušeně ze svých hříchů vyzná?

Dle ustanovení božského jest tedy k odpuštění hříchů nevyhnutelno, ze všech hříchů těžkých, na něž se člověk po řádném a rozumném pátrání upomene, i z nejtajnějších, i z těch, které jsou proti dvěma posledním božím přikázáním, jakož i z okolností, které druh anebo povahu hříchu pozměňují, se zpovídati.

Věru, že by se ani jediný člověk samoděk nebyl odhodlal, vyznati se ze všech svých chyb člověku jinému, kdyby k tomu nebyl býval donucen železnou nutností. Nutnosť tato záleží v jasném poznání božské vůle. Buďto se skroušeně vyznati, anebo na věky hořeti! Ne mně, ubohému hříšníku, nýbrž Bohu a Pánu mému náleží ustanoviti podmínky odpuštění.

Jak veliká jest ta boží milosrdnosť! Pouhé přiznání se dostačí! Sám jsi viníkem, žalobcem, svědkem, všecko v jediné a téže osobě. Tvé svědectví jest rozhodující. Žaluješ na sebe v tajnosti, před zástupcem toho, který jako dobrý

pastýř tě hledá, tebe zachrániti chce, před knězem, který jsa člověkem jako ty, cítí se slabostí lidskou soustrasť. Uražené Božství mohlo ustanoviti za podmínku smíření věci nejhorší — a ejhle, jest spokojeno se skroušenou zpovědí.

Zpovědi nelze nahraditi ničím. Dokonalá lítosť jen tenkrát smazuje hříchy, je-li provázena pevnou vůlí, ze všech hříchů úplně se vyzpovídati.

Pyšnému jest ovšem zpověď velmi těžkou, ale pro pyšné není také království nebeské.

1. Příprava ke sv. zpovědi.

První část přípravy zaujímá prozkoumání srdce. Mám na ně vynaložiti takou trpělivosť, jaké při nejdůležitějších záležitostech rozumně se užívá. Pouhá pokušení, těžkosti, city, duševná hnutí a pod. samy o sobě k zpovědi nenáležejí. Hřích jest toliko ve vůli, ve svobodném svolení a rozhodnutí. — Jen žádné úzkostlivosti a malichernosti! (Povinnosť se zpovídati vztahuje se pouze na všechny hříchy těžké, pokud a jak se jimi člověk cítí vinným před Bohem; není potřebno, ale jest nanejvýš užitečno a spasitelno, zpovídati se také z hříchů všedních, zvláště takových, které s větší rozvahou a zcela

svobodným rozhodnutím byly spáchány.) — Ještě více však se musím chrániti trestuhodné nedbalosti nebo ledabylosti; takovým způsobem bych se vydával v hrozné nebezpečí, přijímati svátosť pokání nehodně. Ó toho smutného sebeklamu, ve kterém se tolik vlažných křesťanů, co se týká těžkých jejich hříchů, hledí obelhati! Jejich pýcha jest před jejich zraky pouze oprávněnou samostatností; nestoudné řeči jsou jim pouhými žerty; nestoudné své jednání omlouvají způsobem, jehož nelze označiti blíže; nevraživost jejich jest pouze nucenou obranou; hanebné pomluvy obecně obvyklým způsobem zábavy; podvod dovoleným konkurenčním prostředkem; hněvivosť pouhou přirozenou vznětlivostí; svou nevyléčitelnou nedbalosť v modlibě a ve službách božích omlouvají bolestmi hlavy nebo přílišným návalem zaměstnání, ano i samo zapření náboženství není v jejich očích než blahovolnou šetrností k okolnostem nebo stávajícím poměrům. Sama sebe může člověk takovým nebo podobným způsobem oklamati; smrť roztrhne však tuto roušku klamu a ve světle pravdy státi bude člověk tak, jak jest. Přispěj mi, ó Bože, pokud ještě čas, abych se poznal a uznal takovým, jakým ve skutečnosti jsem. Dej mi pravé poznání mých hříchů,

abych jich ani z pouhé slabosti lehkomyslně neomlouval, ani po náležitém ocenění jejich těžkosti za překážku úplné obnovy životní nepok'ádal.

Modlitba před zpytováním svědomí.

Otče světla! Bože můj, který znáš tajemství lidská a víš i nejtajnější naše myšlénky, osviť temnosti mé duše, abych, prost všeho klamu nepravé samolásky, sebe sama náležitě poznal, své hříchy, slabosti a křehkosti nahlédl, opravdu jich litoval, knězi se upřímně ze všeho vyznal, opravdovým pokáním se za to potrestal, hříšný svůj život napravil, své zlé navyklosti odložil a Tobě, svému Bohu a Pánu věčnému, od této chvíle ustavičně až do své smrti sloužil a věrným setrval, skrze Ježíše Krista Pána našeho.

Zpytování svědomí.

Hleď, aby tvé svědomí bylo správným. Svědomí může býti příliš širokým (laxním), pokládá-li věci nedovolené za dovolené a hříchy rozhodně těžké za provinění pouze lehká. Může býti také přespříliš úzkým (skrupulosním), považuje-li věc dovolenou na nedovolenou nebo hříchy všední za provinění těžká. Při svědomí pochybném hleď si opatřiti patřičného

poučení. Nežli ho nabudeš, nutno ti pokaždé zvoliti to, o čem s jistotou víš, že to není hříchem. Pokud z počínání tvého nemůže povstati větší a dalekosáhlá škoda, nemusíš se v obyčejných případech potud obávati hříchu, pokud pro dovolenosť tvého jednání mluví důvody rozumné a bezpečné. Nespoléhej se tu však přespříliš na svůj rozum a své subjektivní názory!

Projdi přikázání boží a církevní, sedm hlavních hříchů a veškery hříchy cizí, zkoumej svá slova, své skutky, myšlénky a opomenutí; mysli na povinnosti svého stavu, na svou oblíbenou náklonnosť a hříchy navyklé, na osoby, s kterými jsi obcoval, na místa a společnosť, ve které jsi byl. Zkoumej se bedlivě ve příčině čistoty srdce (vystříhání se nejbližší příležitosti; pokušení jako taková hříšnými nejsou; jest pravda, že přivedou člověka až na okraj propasti, ale nevrhají ho do ní), spravedlnosti a lásky k bližnímu. — Shledáš-li snad, že jsi do minulých těžkých hříchů znova a opět upadl, věz, že jsou tvé zpovědi velmi podezřelé a tvůj duševní stav nanejvýš nebezpečný. Proto však nesmíš vzdávati se naděje; vždyť i za tebe trpěl a umřel Kristus; vyjev svou bídu zpovědníkovi, a poslouchej ve všem jeho rady. — Nezamlčuj ve zpovědi ničeho.

Lépe se vůbec nezpovídati, než zpovídati se pokrytecky. V pochybnostech pros za vysvětlení. Oznam, jak často jsi se toho kterého hříchu dopustil, zda-li denně, za týden anebo za měsíc. Musíš se zpovídati také z oněch těžkých hříchů, na které jsi ve zpovědích minulých snad zapomněl.

Přeješ-li si pro zpytování svědomí návodu širšího, čti § 2. str. 76; návod kratší jest na str. 182.

Modlitba po zpytování svědomí.

Patř, ó Matko vždy trvající pomoci, na ubohého hříšníka, který u Tvých nohou s důvěrou o přispění Tě žádá! Ó Matko milosrdenství! Měj soustrasť se mnou ubohým: vím, že všichni jako útočiště a naději hříšníků Tebe vzývají. Stůjž při mně pro Svého Ježíše! Pod ochranu Tvou se utíkáme, svatá boží Rodičko . . .

Žalm 129. De profundis clamavi ad Te, Domine; * Domine, exaudi vocem meam.

Fiant aures Tuae intendentes * in vocem deprecationis meae.

Si iniquitates observaveris, Domine, * Domine, quis sustinebit?

Z hlubokosti volal jsem k Tobě, Hospodine; * Hospodine, vyslyš hlas můj.

Ať jsou uši Tvé nakloněny * k hlasu modlitby mé.

Budeš-li, Hospodine, nepravostí šetřiti, * Pane, kdož obstojí?

Quia apud Te propitiatio est: * et propter legem Tuam sustinui Te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius: * speravit anima mea in Domino.

A custodia matutina usque ad noctem: * speret Israel in Domino.

Quia apud Dominum misericordia: * et copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel, * ex omnibus inquitatibus eius.

Gloria Patri etc.

Ale u Tebeť jest slitování: * a pro zakon Tvůj doufal jsem v Tebe, Hospodine.

Očekávala duše má na slovo Jeho: *doufala duše má v Hospodina.

Od bdění jitřního až do noci: * doufej Israel v Hospodina.

Nebo u Hospodina jest milosrdenství: * a hojné u Něho vysvobození.

A onť vykoupí Israele * ze všech nepravostí jeho.

Sláva Otci atd.

Pronikni, ó Pane, srdce mé spasitelnou bázní před Svým soudem, zapal v něm oheň Své svaté lásky, abych svých hříchů z celého srdce litoval, nad nimi ošklivosť cítil, a skrze neskonalou milosť usmíření k Tobě dospěl a při Tobě setrval.

Potom rozjímej takto:

Lítosť jest podstatnou podmínkou, bez které odpuštění hříchů nikdy dojíti nelze

— Lítosť jest bolesť a ošklivosť duše nad spáchanými hříchy, spojená s pevným úmyslem, nikdy více nehřešiti a všeliké příležitosti ke hříchu se varovati. Nesmí záležeti toliko ve slovech, nýbrž musí býti vniterná a opravdová: v srdci musím hřích jako největší zlo oplakávati a nenáviděti. Lítosť není tak pocitem, jako spíše vůlí, která hřích z dobrých důvodů nenávidí a zavrhuje.

Jaká potupa a hanba jest v tak mnohém hříchu! Jaké smutné následky pro zdraví, zevnější životní postavení, pro česť! Jak bych posuzoval vlastní svůj hřích na člověku jiném! Jak musil by se mnohý člověk styděti, kdyby všechny jeho hříchy dostaly se na veřejnosť! Jaká ošklivosť po spáchaném činu! Jaké výčitky svědomí, jaká vniterná stísněnosť! Jaké bolestné vzepření proti lepší stránce mé přirozenosti! jaká ošklivá vzpoura proti rozumu a proti pořádku! Jak smutná protiva ctnosti, která plní srdce pokojem a oblažující radostí! Kolik lidí nachází v životě opravdu křesťanském klid a blaho; a já?

Na těchto pouze přirozených úvahách nesmí však člověk přestati. Lítosť musí býti nadpřirozená, t. j. musí býti založena na milosti a opírati se o pohnutky, jež vyvěrají z víry. Takové pohnutky

jsou ztráta zalíbení božího, ztracené nebe, zasloužené tresty na věčnosti, urážka velebnosti a dobroty boží! Bůh, nejlaskavější Otec; já, Jeho nevděčné dítě.

Lítosť nadpřirozená může býti dokonalá nebo nedokonalá. Dokonalou jest, jestliže vychází z dokonalé lásky (str. 155), t. j. jestliže hříchu více než všeho jiného zlého proto lituji, že se příčí Bohu, jehož pro něho samého miluji. Nedokonalou jest lítosť tehdy, lituji-li sice hříchu více než všeho jiného zlého, ale z pohnutek toliko méně dokonalých, jako na př. že jsem nebe ztratil, nebo velikých trestů zasloužil.

K hodnému přijetí svátosti pokání nevyžaduje se lítosti dokonalé. Nicméně však jest lítosť taková velmi užitečna. Nezapuzuje nikterak ani nepřekáží lítosti nedokonalé, nýbrž ji podporuje a k ní se druží.

Kéž by mi bylo dopřáno, Bože můj, litovati hříchů svých vždy také lítostí dokonalou! Kéž by pojalo srdce mé vedle pohnutek bázně a naděje také pohnutky nejčistší lásky! Lítosť nadpřirozená nedokonalá, při níž myslím pouze na odměny a tresty budoucího věku, jest ovšem pro svátost pokání dostatečnou. Ale ó nejvyšší, milování nejhojnější Dobré! Bože

spravedlnosti a krásy, Bože neskončené lásky a nevystihlé dobroty ke mně bídnému hříšníku! Soubore veškeré dobroty a dokonalosti! ukřižovaný Ježíši, — myšlénka, že jsem proti Tobě jednal, Tebou pohrdal, Tebe urazil, Tobě zármutek způsobil, naplňuje mé srdce bolestí. Čím jest mé nebe proti Tvé převznešené cti! Čím jest mé věčné neštěstí u porovnání s potupou, jakou jest pohrdání Tvou láskou! Uděl mně, ó milý Bože, tuto dokonalou lítosť z lásky! Dej, ať se mi její vzbuzování stane příjemným návykem, abych ji se svatou vroucností mohl vzbuditi vždycky, když bude můj život tonouti v nebezpečí.

Lítosť musí býti všeobecná, t. j. musí se vztahovati alespoň na všechny hříchy smrtelné, ze kterých se mi jest zpovídati. Nesmím se tedy snažiti, aby snad nějaký zvláště oblíbený hřích lítosti této nebyl podroben. Lítosť nad spáchanými hříchy jest k hodnému přijetí svátosti pokání nevyhnutelnou naprosto. Jestliže se člověk od poslední zpovědi dopustil hříchů toliko všedních a jest oprávněná obava, že nad žádným z nich nepociťuje lítosti, jest velmi radno z některého hříchu těžkého, který mu ve zpovědi byl již odpuštěn, zpovídati se poznovu.

Máš litovati svých hříchů, nesmíš se však jimi dáti uváděti ve zmatek. Zmatení nepochází od Boha, nýbrž jest následkem uražené samolásky, anebo semenem zlého nepřítele, který ti pokoje duše závidí.

Lítost nad hříchy a pevné předsevzetí.

Nejdobrotivější Bože! věřím z celého srdce v Tvou neskončenou pravdu a moudrosť, věřím všecko, co nám skrze Svou svatou katolickou církev k věření předkládáš. Věřím, že smíme od Tebe doufati odpuštění hříchů a že Jsi z té příčiny ustanovil svátosť pokání. Doufám, věčný Bože, v Tvé neskončené milosrdenství, doufám také, že mi skrze zásluhy mého Vykupitele, Svého přemilého Syna, odpuštění hříchů udělíš. Také Tebe miluji z celého srdce, milování nejhodnější Dobré, plné neskončené laskavosti ke mně ubohému hříšníku! Z této víry, z této naděje, z této své lásky k Tobě lituji všech svých hříchů a poblouzení; ošklivím si jich nejen proto, že jsem si jimi nesmírných trestů zasloužil a sebe Tvé odměny nebeské zbavil, nýbrž že Tebe miluji, můj Bože, můj Otče, můj Slitovníku! Dej mi, ať milosti dojdu před Tebou! Přijmi opět s otcovskou dobrotou marnotratného syna, který s pokorným, skroušeným srdcem

k Tobě se navrací; skrze zásluhy Pána Ježíše, mého Vykupitele, skrze Jeho rány, Jeho krev, Jeho smrť měj slitování se mnou. Že jest má lítosť upřímná, má láska poctivá a srdečná chci Ti projeviti tím, že se všech hříchů pro celou budoucnosť rozhodně zříkám, že se chci polepšiti, každé zlé příležitosti se varovati a nad svým srdcem i nad svými smysly ostražitě bdíti, že chci zmužile po cestách dobra kráčeti a všechna lákadla k zlému nebo nebezpečnému ihned a důrazně zapuditi. Dej mi k tomu Svou účinnou milosť, abych trvale provedl, co jsem Ti nyní upřímně a z celého srdce přislíbil! Amen!

Kající žalm Miserere. Str. 158.

Vzbuzení důvěry. Str. 92.

Modlitba sv. Františka Xaverského jako úkon dokonalé lásky. Str. 259.

Času, který ti snad zbude, použij k důkladnému rozjímání o zavržení hodné ošklivosti hříchu. Viz rozjímání § 1. Str. 73.

Klekaje ku zpovědnici, mysli si, že klekás jako zběhlý, kající vojín před nejvyšším velitelem; žaluj na sebe tak přísně a bezohledně, jako na tebe bude žalovat zlý nepřítel po tvé smrti před soudnou stolicí boží, nebo jak bys žaloval na svého úhlavního nepřítele, kdyby ti bylo známo tajemství jeho nitra.

Kdo z bázně nebo lichého studu nějaký těžký hřích zamlčí, — nebo kdo se bez opravdové lítosti a pevného úmyslu život polepšiti zpovídá, — nebo kdo nechce všem těžkým hříchům rozhodně dáti výhost a proto shovívavého zpovědníka vyhledává — nebo kdo se nechce varovati nejbližší příležitosti k hříchu, — kdo nechce nepřátelům ze srdce odpustiti, — odcizený statek nebo uloupenou čest bližnímu navrátiti: **zpovídá se neplatně**; na místo aby rozhřešením kněžským dosáhl hříchů odpuštění, dopouští se nového těžkého hříchu, svatokrádeže.

Kleče u zpovědnice říkej:

Ctihodný otče, prosím Vás za svaté požehnání; naposledy jsem byl u sv. zpovědi před . . . týdny (měsíci) a od té doby dopustil jsem se těchto hříchů:

Nyní vyznávej své hříchy. Zpověď svou uzavři pak slovy:

Těchto a všech svých ostatních hříchů upřímně a z celého srdce lituji. Prosím Vás, ctihodný otče, o svaté rozhřešení a spasitelné pokání.

Poslouchej potom v pokoře a pozorně, jaká napomenutí tobě zpovědník dává a jakéžti uloží pokání. Když ukončil a chystá se dávati rozhřešení, obnovuj svou lítost a své předsevzetí takto:

Přiznávám se a vyznávám znovu, že jest mi z celého srdce líto, že jsem se těchto hříchů dopustil, poněvadž jsem Boha, svého přísného Soudce, svého nejlaskavějšího Otce a své nejvyšší dobro, které nade všecko miluji, jimi rozhněval a urazil. Činím opravdové předsevzetí, nikdy více nehřešiti a všeliké příležitosti

ke hříchu se varovati. Ó Ježíši, uděl mi k tomu milosti. Amen.

Když odcház š od zpovědnice a líbáš zpovědníkovi konec štoly, která jest odznakem jeho moci kněžské, mysli si, že Spasitel tvůj, jehož tam zpovědník zastupuje, promlouvá k tobě výstražná slova: »Jdi a nehřeš více, aby se ti snad něco horšího nepřihodilo.« (Jan 5, 14.).

2. Po sv. zpovědi.

Modlitba kající.

Nejdobrotivější Ježíši, prosím Tě skrze zásluhy Tvé panenské Matky Marie a všech svatých, shlédni na tuto mou zpověď jako na oběť Sobě příjemnou, očima milosti. Věřím pevně, že jsi odpuštění mých hříchů, které mi kněz ve jménu Tvém a vzhledem k zásluhám Tvého výkupného díla udělil, u Svého nebeského Otce způsobil a potvrdil. Jakožto první podmínka bylo mi od kněze ve jménu Tvém uloženo pokání. Poněvadž jest pokání to samo o sobě velmi nepatrné, spojuji je s tím, co svatí a světice ve své kajícné horlivosti vykonali, a zvláště se všemi bolestmi a kajícnými skutky, jimžto jsi se Ty, můj dobrotivý Pane a Spasiteli, Ježíši Kriste, za mé hříchy dobrovolně podvolil. Obětuji Ti zároveň jako pokání všechny obtíže, které s vyznáváním Tvého svatého Jména před světem

jsou spojeny, jakož i všechny nesnáze, které povinnosti mého stavu mně působívají, zvláště . . . Ať mně připadají jakkoliv obtížnými, ó Pane, posilni mne, abych je na světě trpělivě snášel a jen na věčnosti mne milostivě ušetř!

Nyní se modli — jestliže zpovědník jinak nenařídil — uložené pokání. — Ustanov si určitě dobu, kdy opět přistoupíš k sv. zpovědi.

Vina hříchu a věčný trest za hřích jest ve svátosti pokání odpuštěn; ne tak časné tresty za hříchy; k úplnému odpuštění těchto trestů není svátosť pokání ustanovena; shodovalo se s božskou moudrostí a láskou, aby dopřáno bylo hříšnému člověku ku napravení porušeného mravního řádu ještě dále a více spolupůsobiti. V prvních stoletích křesťanských byly kajícníkům ukládány rozmanité skutky, jimiž všechny časné tresty měly býti smazány. Nyní panuje v církvi obyčej, ukládati pokání toliko menší, při čemž se ponechává každému jednotlivci, aby je dobrovolně rozmnožil a doplnil.

Duch kajícnosti musí tě provázeti na všech cestách tvého života. Ten, který tě opět přijal na milosť, žádá od tebe, abys přinesl hodné ovoce pokání. Ten, který na potupném kříži za tebe krvácel, vyzývá tě, abys proti převrácenostem své povahy bojoval, kříž, s kterým se v životě svém po-

tkáváš, vzal na sebe a Jeho, nejvyšší vzor kajícnosti, následoval. Jako On, máš také ty činiti trvalé pokaní prací a trpělivostí, mírností a pokorou. Pokání vede k čistotě srdce; přjnáší nejsladší pokoj; poskytuje jistoty stran odpuštění hříchů; poněvadž právě znamená míru tvé upřímné vůle.

Díkůčinění.

Všemohoucí, milosrdný Bože! Tvé slitování nemá konce a Tvé dobroty nelze vyčerpati. Děkuji Ti z hloubi srdce svého za nekonečnou lásku, s kterou jsi se mne hříšného ujal, k svátosti smíření připustil a skrze moc Svého zástupce odpuštění viny udělil. V pravdě jsi Otcem milosrdenství a útěchy, který dítě kajícně se vracející opět přijímá, všechna práva bývalá mu navrací, ano ještě více jemu dává, nežli dříve bylo mělo. Chválena a velebena budiž láska Tvého Syna, který tento snadný, bezpečný a mocný prostředek odpuštění ustanovil. Spojuji nyní své díky s vděčností všech duší, které kdy v této svátosti odpuštění hříchů došly a Tobě pak se srdcem pohnutým děkovaly. Velebiž, duše má, Hospodina a všecko, co ve mně jest, dobrořeč svatému jménu Jeho. Bývá zajisté milostiv hříchům našim a vysvobozuje ze

záhuby naše duše. Slitovný a dobrotivý jestiť Hospodin; jako se otec nad dítětem smilovává, tak smiloval se nad námi a shladil hříchy naše. (Žalm 102, na str. 251.)

Modlitba za milosť vytrvalosti.

Pane! uděliž mně milosť, aby mne budoucně nic netěšilo, kromě toho, co mne může více s Tebou spojiti; aby mne nic nezarmucovalo kromě toho, co mne od Tebe může vzdáliti; abych vše podnikal jen ze svaté lásky a abych nikdy nejednal z líné navyklosti, nýbrž pokaždé z popudu čisté horlivosti pro Tvou česť a pro své vlastní anebo svých bližních opravdové blaho. Bude-li mně zlý nepřítel klásti osidla, veď mne po cestách Svých přikázání, abych neklesl. Jestliže lákadla smyslnosti, svůdnosti světa anebo zlé příklady mne budou vábiti, tenkrát, Ježíši můj, neodstupuj ode mne; k Tobě, Ježíši ukřižovaný, chci vezdy pohlížeti; ve Tvých svatých ranách, Pane Ježíši, ať najdu vždy ochranu a bezpečný útulek! Vztáhni ruku Svou a tak mocně mne k Sobě připoutej, aby nižádná moc světa nemohla mne odloučiti od Tebe. Amen.

Zasvěcení sebe nejsv. Srdci Pána Ježíše. Str. 168.

Vzdechy sv. Augustina. Str. 275.

Litanie k nejsv. Jménu Ježíš.

Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, smiluj se nad námi! — Pane, smiluj se nad námi! — Ježíši, uslyš nás! — Ježíši, vyslyš nás! — Otče, s nebes Bože,*) — Synu, Vykupiteli světa, Bože, — Duchu svatý, Bože, — Svatá Trojice, jeden Bože, — Ježíši, Synu Boha živého, — Ježíši, oblesku Otce, — Ježíši, kráso světla věčného, — Ježíši, králi slávy, — Ježíši, slunce spravedlnosti, — Ježíši, Synu Marie Panny, — Ježíši přemilý, — Ježíši podivuhodný, — Ježíši, Bože silný, — Ježíši, Otče budoucího věku, — Ježíši, Anděle veliké rady, — Ježíši nejmocnější, — Ježíši nejtrpělivější, Ježíši nejposlušnější, — Ježíši tichý a pokorný srdcem, — Ježíši, milovníku čistoty, — Ježíši, milovníku náš, — Ježíši, Bože pokoje, — Ježíši, původce života, — Ježíši, příklade ctností, — Ježíši, horliteli duší, — Ježíši, Bože náš, — Ježíši, útočiště naše, — Ježíši, Otče chudých, — Ježíši, příklade věřících, — Ježíši, pastýři dobrý, — Ježíši, světlo pravé, — Ježíši, moudrosti věčná, — Ježíši, dobroto neskonalá, — Ježíši,

---

*) Smiluj se nad námi!

cesto a živote náš, — Ježíši, radosti andělů, — Ježíši, králi patriarchů, — Ježíši, mistře apoštolů, — Ježíši, učiteli evangelistů, — Ježíši, sílo mučenníků, — Ježíši, světlo vyznavačů, — Ježíši, čistoto panen, — Ježíši, koruno všech svatých. — Milostiv nám buď, odpusť nám, Ježíši! — Milostiv nám buď, vyslyš nás, Ježíši! — Ode všeho zlého,*) — Od všelikého hříchu, — Od hněvu Tvého, — Od úkladů ďábelských, — Od ducha smilného, — Od věčné smrti, — Od zanedbání vnuknutí Tvých, — Skrze tajemství svatého vtělení Tvého, — Skrze narození Tvé, — Skrze dětství Tvé, — Skrze božský život Tvůj, — Skrze práce Tvé, — Skrze smrtelnou úzkosť a umučení Tvé, — Skrze kříž a opuštěnosť Tvou, — Skrze smrtelné mdloby Tvé, — Skrze smrť a pohřeb Tvůj, — Skrze vzkříšení Tvé, — Skrze na nebe vstoupení Tvé, — Skrze radosti Tvé, — Skrze slávu Tvou. — Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa! Odpusť nám, Ježíši! — Beránku boží, jenž . . . Vyslyš nás, Ježíši! — Beránku boží . . . Smiluj se nad námi, Ježíši! — Ježíši, uslyš nás! — Ježíši, vyslyš nás!

Modleme se. Pane Ježíši Kriste, jenž jsi pravil: Proste a obdržíte; hledejte a

---

*) Vysvoboď nás, Ježíši!

naleznete; tlucte a bude vám otevříno: prosíme, dej nám prosícím cit přebožské lásky Své, abychom Tebe celým srdcem, ústy i skutkem milovali a Tebe chváliti nikdy nepřestávali. — Učiň, Pane! abychom ustavičnou bázeň jakož i lásku k svatému jménu Tvému měli, jelikož těch nikdy ve Svém řízení neopouštíš, které v trvanlivém milování Svém vyučuješ. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Budiž Jméno Páně pochváleno, od toho času až na věky! Pane, vyslyš modlitbu naši, a volání naše k Tobě přijď. — Bože, který jsi přeslavné Jméno Pána našeho Ježíše Krista, svého jednorozeného Syna, Svým věřícím sladkým a líbezným, zlým duchům však strašným a hrozným učinil; propůjč milostivě, aby všickni, kdož toto přesladké jméno na světě nábožně uctívají, rozkoše sv. útěchy v životě tomto zakusili, a na věčnosti nebeských radostí a nevýslovné blaženosti dosáhli, skrze téhož Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

VII. Modlitby k sv. přijímání.

1. Nábožná cvičení před sv. přijímáním.

Dva okamžiky tvého života jsou nejdůležitější a nejsvětější: a) Hodinka smrti

kdy se máš objeviti před svým soudcem; b) chvíle, kdy přistupuješ k sv. přijímání, protože tu téhož soudce přijímáš pod střechu svého srdce; na soudu poznáváš jeho spravedlnosť; ve sv přijímání pociťuješ jeho lásku. Nechceš-li se jednou třásti na soudu, třes se věřící bázní před sv. přijímáním a přijmi je pokaždé s takovou uctivostí, jakoby ti mělo býti posilou na cestu poslední.

Nespokoj se pouze tím, že se dříve vyzpovídáš ze všech hříchů těžkých, nýbrž varuj se alespoň posledních několik dnů před sv. přijímáním také pečlivě všech dobrovolných hříchů všedních; cvič se v přemáhání svých každodenních nedokonalostí; ulož si také (jak to zbožní křesťané rádi činívají) den před tím nějakou menší újmu, pokud ovšem stav tvůj a tvé práce tomu nepřekážejí; zdrž se, ať jest jakékoliv tvoje povolání, také dovolených radostí nebo požitků smyslných. — Nečekej se vzbuzením vniterné zbožnosti srdce právě až na poslední okamžik před sv. přijímáním, ale započni je alespoň ten večer před ním; věnuj několik tichých okamžiků rozjímání. Od dvanácté hodiny půlnoční nesmí se před sv. přijímáním ničeho požívati.

Dobrý úmysl a obětování.

Představ si Pána Ježíše, jak nás všechny, kdož povoláni jsme k důvěrnému společenství s Bohem, pozývá k vroucnému spojení se Sebou ve veliké, posvátné večeři, řka: »Pojďte ke mně všichni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« (Mat. 11. 28.) Rozjímej o slovech sv. apoštola Pavla: »Já zajisté přijal jsem od Pána, což i vydal jsem vám, že Pán Ježíš v tu noc, v kterouž zrazen byl, vzal chléb, a díky učiniv lámal, a řekl: »Vezměte a jezte: Toto jest tělo mé, kteréž za vás vydáno bude; to čiňte na mou památku. Tak (vzal) i kalich, když povečeřel, řka: Tento kalich jest nová smlouva v mé krvi, to čiňte, kolikrátkoli píti budete, na mou památku. Nebo kolikrátkoli budete chléb tento jísti, a kalich píti, smrť Páně budete zvěstovati, dokavadž nepřijde. Protož, kdokoli jísti bude chléb tento, aneb píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně. Zkusiž pak sám sebe člověk, a tak z toho chleba jez, a z kalicha pij. Nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně.« (1. Kor. 11, 23—29.)

Modlitba. Nejmilejší Spasiteli, Kriste Ježíši, který Jsi se ve Svém životě i smrti z ne-

skončené lásky za nás vydal, a který nyní v oné nevystihlé oddanosti pod zevnějším znamením a způsobami pokračuješ, abys nás jednou v nebi s Božstvím co nejúžeji a na věky spojil; prosím Tě pokorně za milosť, abych dnes k tomuto tajemství ubohé své srdce řádně připravil, a od všelikého hříchu očistěn a ctnostmi ozdoben nalezen byl hodným, zaslíbené ovoce Tvého tak milého navštívení do své duše přijati. Důvěřuje ve Tvou milosrdnosť, která kající hříšníky pozývá a mocí svaté lásky takřka nutí zasednouti k připravené Tebou Večeři, přistupuji k Tobě a obětuji Tvému nebeskému Otci tuto svou pobožnosť i s přijetím přesvatého Těla Tvého: 1. na vděčnou památku Tvého přehořkého umučení a bolestné smrti; — 2. na poděkování za všechna přijatá dobrodiní; — 3. na dostiučinění za tresty, kterých jsem si svými nesčetnými hříchy zasloužil; — 4. za útěchu a posilnění své duše proti všem útokům a nesnázím; — 5. za dosažení a upevnění ctností stavu mému příslušných, zvláště N. N.; — 6. abych u vroucí lásce s Tebou docela spojen setrval a vyplnilo se na mně blažené zaslíbení: »Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, ve mně zůstává a já v něm, a kdo ve mně zůstává a já v něm, ponese ovoce hojné.« Dej, ať

jsem skrze toto spojení bohatým na dobré skutky, a zvláště ať nikdy do onoho hříchu . . . N . . . neupadnu.

Víra a klanění.

Rozjímej zázrak všemohoucnosti, který v tom záleží, že pod způsobami chleba ne již podstata chleba, nýbrž Tělo Ježíše Krista spolu s Krví, duší a Božstvím jest přítomno. Kristus Pán přislíbil již dříve svým učenníkům, že jim dá své Tělo k jedění a svou Krev k pití (Jan 6, 52); když pak někteří takovým způsobem řeči byli pohoršeni, opakoval svou přípověď znova a s důrazem. Při poslední večeři pravil výslovně, že to, co jim jako pokrm a nápoj podává, jest opravdu jeho Tělem a Krví. Apoštolé hlásali hned od počátku tuto nauku, jak zřejmě vysvítá ze Skutků Apoštolských (1. Kor. 10, 16. a 11, 23. až 29.); podobně i církev katolická po všechny časy, ačkoliv musela v prvních dobách svého trvání tajemství toto pro jeho nepřístupnosť chápavosti pyšného člověka před pohany skrývati. »Jako přijal Ježíš Kristus tělo a krev, podobně jest také slovem modlitby posvěcený pokrm Tělem a Krví vtěleného Ježíše.« Tak sv. Justin mučenník (sťat v Římě r. 167). »Když sám Kristus prohlásil a řekl: totoť jest Tělo

mé — kdo by se odvážil pochybovati? Když zpříma a pevně ujistil: »Totoť jest krev má — komu by mohly napadnouti pochybnosti, že to není Krev? Proměnil jednou vodu ve víno, a my bychom se rozpakovali věřiti, že proměňuje víno v krev?« Tak sv. Cyril Jerusalémský († 386). Podobně vyjadřují se i jiní sv. Otcové. Důležité svědectví pro starobylosť této víry v katolické církvi spočívá také v tom, že církev řecká, ačkoliv odloučena, totéž pevně věří i učí.

Modlitba. Pane Ježíši! věřím, že jsi v nejsv. Svátosti skutečně, podstatně a opravdově přítomen se Svým Božstvím, člověčenstvím, s Tělem i s duší, s Tělem i s Krví; věřím to pevně a nepochybně, poněvadž jsi to řekl Ty, neomylná pravda a moudrosť, které svůj rozum ve všem pokorně podrobiti jsem povinen. Ano, Pane, věřím to z celého srdce. Posilni a rozmnožuj tuto mou víru, kterou za přispění Tvé milosti svou krví a životem potvrditi jsem ochoten. — V této víře padám pokorně na tvář svou před Tebou, a třeba jsi Svou boholidskou přítomnosť pod způsobami chleba před zraky mými ukryl, třeba Tě nemohu, jako kdysi apoštol Tvůj Tomáš, okem těla svého viděti a do přesvatých ran Tvých božských rukou, do

nejsv. rány Tvého boku nehodnou svou ruku vložiti, klaním se Ti předce jako svému Pánu a jako svému Bohu.

Pokora a lítost.

Představuj si Pána Ježíše v nejsv. Svátosti jako vznešeného krále nebe i země, jako svého budoucího Soudce, jehož jsi tak často urazil, jako laskavého Otce, jehožto dům jako druhý marnotratný syn jsi opustil, a který ti nyní sám přichází v ústrety.

Modlitba. Čím jsem, ó Pane, že rozpomínáš se na mne, že nachyluješ ke mně Srdce Své, ano že i sám Tě mohu do svého srdce pozvati? Kdo jsem já a kdo jsi Ty, ó Pane? Já, hrsť nečistého prachu, nevděčník, který Tě tak často urážel! Ty, můj všemohoucí Stvořitel, silný, nesmrtelný, věčný Bůh! Třesu se při pomyšlení na Tvou všemohoucnosť a svou vlastní slabosť, na Tvou svatosť a na vlastní hříšnosť, na Tvou spravedlnosť a na vlastní srdce obtížené hříchy, na Tvou nevýslovnou dobrotu a svou nenapravitelnou zlobu a veliký nevděk. — Když se svatí a vyvolení obávali blížiti se k Tobě, když se Tvůj sv. Předchůdce pokládal za nehodného rozvázati řeménky u Tvého obuví, když se Tvůj apoštol Petr nepociťoval

hodným býti s Tebou na jedné lodičce, když pln úžasu nad Tvým požehnáním zvolal: odstup ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný! Jak se mohu já opovážiti přistoupiti k Tobě a Tebe přijati dokonce v srdce své?

Proniknut skroušenou lítostí biji se znova kajícně v prsa a volám k Tobě o prominutí a slitování. Odvolávám všechny hříchy celého svého života, lituji a ošklivím si jich více než všeho jiného zlého. Obnovuji svůj upřímný úmysl, rozhodně svůj hříšný život polepšiti. Buď mně, můj Ježíši, milosrdným Spasitelem, zhoj mé rány, obmyj zcela šat mé duše ve Své nejsv. Krvi a v mých slzách opravdové lítosti. Dej, ať znova uslyším ta útěchyplná slova: »Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« — Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Jsem ochoten, ó Pane, všem svým spolubližním, ať se sebe více proti mně nebo mým drahým provinili, z upřímného srdce odpustiti a provinění jejich nikdy jim nevzpomínati, a to z lásky k Tobě a dle Tvého, Pane, příkladu.

Důvěra.

Pozoruj Ježíše jako dobrého Pastýře, který přišel hledat a zachránit, co se bylo

ztratilo; — pozoruj Ho jako milosrdného Boha, který se k tobě snižuje, aby bolestné rány tvé duše obvázal. Pozoruj Ho zároveň jako vojevůdce, který všechny lidi pod vítěznou korouhví kříže proti tělu, světu a ďáblu do boje vésti se snaží. Sebe samého však pozoruj jako slabého člověka, který tone v nejvyšším nebezpečenství, jenž však všechno může ve spojení s Bohem.

Modlitba. Co jiného mohu učinit, ó Pane, nežli uposlechnout Tvého pozvání? I přicházím tedy k Tobě v prostotě svého srdce, v dobré, pevné víře, s důvěrou ve Tvá slova milosrdenství a lásky, netoliko že jsi mne pozval a vybídl, ale poněvadž i sám, jako onen král, chuďasy a bídné na rozcestích svoláváš a nutíš vejíti Čeho bych nemohl doufati od Tebe! Když se mně Sám celý daruješ, čeho bys mně mohl odepříti? — Skrze Tebe, nejmilejší Spasiteli, doufám dnes dojíti milosti a slitování. Poněvadž pak nenalézám v sobě ničeho, na čem bych mohl svou důvěru založiti, skládám veškeru svou naději na poklad Tvých zásluh, které jsou nevyčerpatelné, na cenu Tvé Krve, která tak bohatě byla za mne vylita, na Tvé slovo, které jest neomylné a mne tak laskavě pozývá. Doufám proto skrze požívání Tvého nejsv. Těla a Krve, že co nej-

úžeji s Tebou budu spojen, že na vždy zůstanu s Tebou a Ty se mnou, že prost viny hříchu dosáhnu všech milostí, které jsou k mému spasení potřebny a prospěšny, zvláště pak, že milosti . . . . . ve Tvém božském srdci najdu.

Láska a toužebnosť.

Hodné sv. přijímání působí v nás věci veliké a vznešené: 1. shlazuje hříchy všední a chrání před hříchy těžkými; — 2. potlačuje v nás zlou žádostivosť a udílí zmužilosti, světla a síly, abychom se mohli varovati zlého a činiti dobré (Jan 15, 5.); — 3. zachovává a rozmnožuje v nás milosť posvěcující (Jan 6, 57.); — 4 spojuje nás s Kristem, naší hlavou, a se všemi údy jeho mystického Těla (1. Kor. 10, 16.); — uděluje nám již zde na zemi nejvyšší pokoj duše, jakož i záruku našeho budoucího vzkříšení a života věčného (Jan 6, 55. a 11, 25).

Modlitba. Rozkoš Tvá, ó Ježíši, jest býti se syny lidskými. Láska k nám ubohým hříšníkům poutá Tvé božské Srdce, tak že toužíš ustavičně přebývati s námi. Pane, jak by tato láska Tvá ke mně a Tvá touha spojiti se s křehkým tvorem, jak by nepohnula mého srdce k opětovné

lásce a neroznítila v něm mocný plamen touhy po Tobě! Jako hladový po jídle a žíznivý po občerstvujícím nápoji, jako nemocný po lékaři, jako zarmoucený po utěšiteli jest roztoužen, tak touží duše má po Tobě, jenž jsi pokrmem a pramenem vody života věčného; lékařem, který zahání z duše každou nemoc svým všemohoucím slovem; přítelem a utěšitelem, který v každé tísni rosou útěchy nebeské oblažuje duši sklíčenou.

Jak laskavým a přívětivým jevíš se mi v této veliké svátosti lásky! Ty jsi přišel, abys oheň přinesl na tuto zemi; ó, rozněť plamen Své lásky v mém tak chladném a pozemsky smýšlejícím srdci! Kéž by Tě srdce mé tak mohlo milovati, jako Ty mne miluješ a od věčnosti jsi miloval, nejen, že chceš být mou nesmírnou odměnou v nebi, ale hlavně proto, že jsi Ty mne miloval a sebe samého vydal za mne, a poněvadž jsi ve své věčné kráse a dokonalosti nejvyšším Dobrem, mým Bohem nade vše, zvelebeným na věky! V této lásce chci se, nejmilejší Ježíši, ze všech sil svých stále snažiti, abych rád a často myslil na Tebe. V této lásce ať mluví ústa má často o Tobě a všechny řeči mé ať zvěstují jen chválu Tvou; v tomto duchu lásky ať jsou vykonány všechny

práce mého povolání, touto pečetí lásky ať jest označeno každé moje jednání. Miluji Tě, ó Ježíši, všemi svými silami a schopnostmi, které vždy jen ke Tvé službě ať jsou vynakládány; miluji Tě pro Tebe samého více nežli sebe, více než všechno na nebi i na zemi. Ježíši, příteli jedině dobrý, který miluješ duši mou, zachove a rozmnožuj ve mně tuto Svou lásku.

Modlitba k Panně Marii a sv. andělu Strážnému.

Nejsvětější Panno a Matko boží Maria! Ty jsi téhož Boha a Spasitele, kterého se právě nyní přijati chystám, ve svém životě panenském nosila; vypros mi, ó Matko milosti, milostivý přístup k Svému Synu božskému, aby mne skrze Tebe přijal, který se mně skrze Tebe k spasení a vykoupení daroval. Nábožným pastýřům betlémským, kteří vyhledali nově zrozeného Spasitele, ukázala jsi na rukou svých Spasení světa. Svaté mudrce, kteří přišli z krajin dalekých, uvedla jsi k Ježíšovi; Pána Ježíše, světlo světa a slávu lidu israelského, vložila jsi v lokty nábožného starce Simeona; ukaž také mně, jako kdysi pastýřům, na svých panenských loktech Ježíše, který jest spasením duše mé; uveď mne k Němu;

Tvá panenská ruka ať mi Jej položí na lokty a do srdce, abych i já pln vroucnosti Jej obejmul, Jemu s upřímnou vděčností děkoval a ve svém srdci Jemu se klaněl.

Milý anděli Strážný, který při mně věrně stojíš na všech cestách mého života, veden tvou rukou chci nyní spěchati k svému Ježíši A vy, zvláštní ochránci a patronové moji N. N., přispějte mi svou mocnou přímluvou, abych přijal nyní Pána Ježíše s takovou zbožností a láskou, s jakou vy jste Jej na tomto světě přijímali, abych jednou učiněn byl hodným na téhož Spasitele, jemužto se nyní pod způsobou chleba klaním, spojen s vámi ve věčné slávě patřiti a Jej milovati.

Nyní přiklekni s náležitou uctivostí na místo, kde se Tělo Páně podává, a říkej pokorně se setníkem v Kafarnaum: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.« Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovejž duši mou k životu věčnému.

2. Modlitby po sv. přijímání.

Zůstaň aspoň čtvrť hodiny na modlitbách v kostele. Sv. Terezie nazývá chvíle po sv. přijímání dobou drahocennou nade vše, a lituje zaslepenosti lidí, kteří jí nedovedou náležitě využitkovati. Ježíš jest nyní osobně přítomen v tvé duši; řekni mu nejprvé svými vlastními slovy, k čemu tě srdce nutí, a potom se modli a uvažuj s bedlivostí:

Ježíši! můj Pane a můj Bože! — Odkud mi ta milosť, že Ty, můj Vykupitel, Ty, Bůh srdce mého, přicházíš ke mně? — Kdo jsem Já, ó Pane, a kdo jsi Ty! — Bez Tebe nezmohu ničeho, s Tebou naopak všechno. — Co chceš, abych učinil? — Ó svaté hodování, při němž Kristus bývá požíván, památka jeho umučení se slaví, duše naplněna bývá milostí a záruka budoucí oslavy nám se udílí.

Duše Kristova, posvěť mne, — Tělo Kristovo, spasiž mne, — Krvi Kristova, napoj mne, — Vodo z boku Kristova, obmyj mne, — Umučení Kristovo, posilni mne, — Ó dobrý Ježíši, vyslyš mne, — V Tvých svatých ranách ukryj mne, — Nedopusť, abych odloučen byl od Tebe, — Od nepřítele zlého zachraň mne, — V hodinu smrti mé zavolej mne, — K Tobě přijíti rozkaž mně, — Abych s vyvolenými svatými chválil a slavil Tě na věky. Amen. (Odpust.)

Raduj se z přítomnosti svého Vykupitele; vzdávej Jemu díky a říkej s nejbl. Pannou Marií, jednotlivé věty rozjímaje, vznešený její chvalozpěv:

Velebí duše má Hospodina, a zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém. — Neboť shlédl na ponížení děvky Své, aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všichni národové. — Neboť veliké

věci učinil mi Ten, jenž mocný jest, a svaté Jméno Jeho. — A milosrdenství Jeho od pokolení do pokolení bojícím se Jeho. — Učinil moc ramenem Svým, a rozptýlil pyšné v mysli srdce jejich. — Ssadil mocné se stolice, a povýšil ponížené. — Lačné nakrmil dobrými věcmi, a bohaté rozpustil prázdné. — Ujal se Israele, služebníka Svého, rozpomenuv se na milosrdenství Své. — Jakož mluvil k otcům našim, k Abrahamovi a semeni jeho na věky. — Sláva Otci . . .

Tebe, Boha, chválíme. Str. 165.

Modlitba sv. Tomáše Aquinského.

Díky Tobě, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, že jsi mne hříšného, nehodného služebníka Svého pro žádné zásluhy moje, ale z pouhého milosrdenství Svého nasytiti ráčil předrahým Tělem a Krví Syna Svého, Pána našeho Ježíše Krista. Nebudiž mi, prosím, toto svaté přijímání vinou k trestu, ale spasitelnou zásluhou k získání milosti; budiž mi zbraní víry, štítem dobré vůle; budiž mi posilou k vyproštění ze všech nepravostí, k potlačení vší žádostivosti a vášně, k posilnění a rozmnožení lásky a trpělivosti, pokory a poslušnosti i všech ctno-

stí, budiž mi pevnou ochranou proti úkladům všech mých nepřátel, viditelných i neviditelných; budiž na dokonalé ukojení všelikého nezřízeného hnutí i těla i duše. V Tobě, jediném a pravém Bohu mém, buď jediný odpočinek můj a blažená naděje, že někdy šťastného skonání dojdu. Račiž mne, prosím, ó Bože, k těm nevýslovným hodům přivésti, kdež jsi Ty s jednorozeným Synem Svým a Duchem svatým světlo pravé, sytosť úplná, útěcha věčná, radosť neskonalá, blaženosť dokonalá; skrze Krista Pána našeho. Amen.

Rozpomeň se na nejdůležitější záležitosti i potřeby duše, a za tou příčinou říkej:

Vzývání božského srdce Pána Ježíše.

Nejsvětější Srdce Pána Ježíše, Syna božího,*) — Srdce Ježíšovo, hořící plamenì božské lásky, — Srdce Ježíšovo, utvořené z panenské Matky, — Srdce Ježíšovo, zalíbení Otce věčného, — Srdce Ježíšovo, zjevení božské dobroty a lásky, — Srdce Ježíšovo, propasti milosrdenství, — Srdce Ježíšovo, koruno všech skutků božích, — Srdce Ježíšovo, nádobo předrahé Krve

*) Smiluj se nad námi.

našeho vykoupení, — Srdce Ježíšovo, chráme Ducha svatého, — Ó Srdce našeho nebeského krále, — Ó Srdce našeho milosrdného pastýře, — Ó Srdce našeho nejlaskavějšího bratra, — Ó Srdce našeho nejmilejšího mistra, — Ó Srdce spojené stále se svatou vůlí boží, — Ó Srdce obraze tichosti a pokory, — Ó Srdce pro nás hořkostí naplněné, — Ó Srdce zmužilé a v Boha důvěřující, — Ó Srdce až k smrti poslušné, — Ó Srdce horlivostí o spasení duší naplněné, — Ó Srdce základný prameni všech svatých myšlení a žádostí, — Srdce Ježíšovo, nejdokonalejší obraze života našeho, — Srdce Ježíšovo, útočiště trpících a zarmoucených, — Srdce Ježíšovo, posilo v pokušení a úzkosti, — Srdce Ježíšovo, světlo na pouti pozemské, Srdce Ježíšovo, útočiště kajících hříšníků, — Srdce Ježíšovo, v zahradě Getsemanské až k smrti zarmoucené, — Srdce Ježíšovo. nevěrou a zlobou lidskou na nejvýš trýzněné, — Srdce Ježíšovo, hluboce zraněné pohledem na bolestnou svou Matku, — Srdce Ježíšovo, zbodené trnovou korunou nejhorších muk duše, — Srdce Ježíšovo, zlomené bolestí nad našimi hříchy, — Srdce Ježíšovo, kopím probodené, — Srdce Ježíšovo, jehožto láska ustanovila pro nás velebnou Svátosť Oltářní, — Srdce Ježíšovo,

pomoci ve všech našich záležitostech a potřebách!

Nejsvětější Srdce Ježíšovo, smiluj se nad námi, abychom se stali hodnými milovati Tě z celého srdce!

Prosíme Tebe, Všemohoucí Bože, abychom my, jenžto se nejsvětějším Srdcem Tvého nejmilejšího Syna honosíme, a největší dobrodiní jeho lásky nábožně sobě připomínáme, skrze užitek a účinek její spolu požehnáni a občerstveni byli. Skrze téhož Ježíše Krista, Tvého Syna ... Amen.

Povzdechy. Srdce Ježíšovo, planoucí láskou ke mně, — rozněť v mém srdci oheň lásky k Tobě. — Ó Srdce hříchem zraněné, rač mně vštípiti hluboce Svou přehořkou bolesť. — Ježíši, tichostí a pokorou tak bohatý, — učiň mé srdce podobným Svému.

Modlitba za křesťanské ctnosti. (Str. 247.)

Věnování.

Pane a Vykupiteli můj, jak laskavě a milostivě pozýváš nás, lidi ubohé, abychom Tebe milovali a Tobě zasvětili život svůj; pravíš ke mně: »Synu můj, daruj mi srdce své!« Nuže zůstaň pro všechen čas při mně a vládni mnou jako Svým vlastnictvím. Neboť jako Ty jsi úplně a

zcela, s tělem Svým i duší, s Božstvím i člověčenstvím v nejsv. Svátosti mně se daroval, podobně i já se Tobě věnuji jako úplné a nepodmíněné vlastnictví. Své tělo a svou duši, své smysly a síly, svůj rozum, svou paměť, svou vůli a celou svou svobodu, — všechno, co jsem a co mám, — obdržel jsem od Tvé dobroty a Ty jen všecko jsi mi daroval; Tobě tedy zase všecko opět vracím, abys naložil s tím podle Svého zalíbení; jen Svou milosť a Svou lásku mi daruj, a jsem spokojený úplně. — Jak vyjádřiti lépe, ó Pane, toto odevzdání sebe, než právě pokornou prosbou: Přijmi ode mne celé mé srdce a daruj mi za ně Své Srdce. Odejmi ode mne všecko, co mne od Tebe dělí. Uděl mi hojně všeho, co mne k Tobě přivádí. Pane, vezmi mne celého a učiň mne docela Svým vlastnictvím. — Nic neodloučí mne, ó Pane, od sladkosti Tvé lásky. »Ani soužení, ani ouzkosť, ani hlad, ani nahota, ani nebezpečenství, ani protivenství, ani meč, ani smrť, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokosť, ani hlubokosť, ani jiné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky boží, kteráž jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.« (Řím 8, 39.) **Amen.**

Pobožnost v den sv. přijímání.

Rozpomeň se častěji za den na milosť, které jsi se stal účastným. Po milosti následuje soud. Hleď si odpoledne práce své tak zaříditi, abys alespoň nějakou chvíli — pokud možná v kostele — s Bohem a svou duší zvláště se mohl zabývati, na př. nějakou pobožností k božskému Srdci Páně.

Modlitba na získání obyčejných plnomocných odpustků.

Má-li kdo získati plnomocných odpustků, musí se kromě hodného přijetí svátosti pokání a nejsv. Svátosti Oltářní a vyplnění určitých podmínek zvláště a výslovně ještě pomodliti za potřeby sv. církve a na úmysl sv. Otce; může se to státi tímto způsobem:

1. Abys svou církev chrániti a vyvýšiti ráčil! Tě prosíme uslyš nás! — Otčenáš. Zdrávas Maria.

2. Abys se nad bloudícími smilovati a nepřátele Své svaté církve ponížiti a obrátiti ráčil! Tě prosíme, uslyš nás! — Otče náš. Zdrávas.

3. Abys křesťanským vrchnostem a ředitelům pokoj a pravou svornosť uděliti

ráčil! Tě prosíme, uslyš nás! — Otče náš. Zdrávas.

4. Abys apoštolského nejvyššího pastýře, našeho Sv. Otce, římského papeže (N. N.) a všechny stavy sv. církve osvítiti, posilniti a zachovati ráčil! Tě prosíme, uslyš nás! — 2. Otčenáš a 2. Zdrávas.

Modlitba před obrazem Ukřižovaného.

Před božskou velebností Tvou, dobrý a nejsladší Ježíši, na kolena padám a se srdcem nejvroucnějším Tě co nejsnažněji prosím a žádám, račiž srdci mému vštípiti živou víru, naději a lásku a pravou lítost nad hříchy mými a pevnou vůli je napraviti, když hlubokou soustrastí a bolestí jsa dojat, Tvých svatých pět ran sám u sebe rozjímám a na mysli uvažuji, na paměti maje, co dávno zvěstoval o Tobě, dobrý Ježíši, svatý prorok David, řka: »Zbodli ruce mé i nohy mé; sčetli všecky kosti mé.« (Žalm 21, 17.)

(Papež Pius VII. udělil plnomocné odpustky všem věřícím, kteří s pravou lítostí se vyzpovídavše a velebnou Svátosť přijavše, tuto modlitbu se před jakýmkoliv obrazem ukřižovaného Spasitele pomodlí. (Dekret 10. dubna 1821.)

VIII. Pobožnosti rozličné.

I. Okamžik vážného přemýšlení.

»Rozjímání« o náboženských pravdách věnovati častěji okamžik (pokud možno každý den ráno) jest nám bez odporu velmi na prospěch. Jestiť pravd oněch účelem býti nám vodítkem na cestách života. Není moudrým, pro starosti o věci tohoto světa zapomínati na pravdy náboženské. Pošetilým se musí nazvati poutník, který pro obtíže a nepříjemnosti své cesty zapomíná, kam vlastně jíti zamířil.

Největším pramenem lidského sklamání jest lehkovážná roztržitost, která nedopřává místa vážné úvaze. Co má na starosti převážná většina lidí? Nic jiného než jak by utekli sami před sebou. Člověk hledí se úsilně rozptýliti, aby nemusel přemýšleti sám o sobě. Bláhový! Co prospěje všechna vědomosť, nezná-li člověk sebe samého? Co ti prospěje všechen zisk, jestliže sebe samého ztratíš?

Křesťan, který nikdy s rozvahou o pravdě nepřemýšlí, stane se znenáhla duchaprázdným hercem, jehožto život jest bez jádra a bez opravdového cíle. — Dva pohledy rozeznávají člověka podstatně od

zvířete: pohled do vlastního nitra a pohled směřující k Bohu.

Přestane-li člověk rozmlouvati s nebem, počne s ním brzy mluviti peklo. — Sv. Terezie pravila: Slib mně, že věnuješ denně čtvrt hodiny rozjímání, a já ti slibuji nebe. Nemáš-li opravdu více času, věnuj mu alespoň několik minut při své modlitbě ranní.

Nic není rozumnému člověku přirozenějším, než uvažovati důkladně o tom, co se mu zdá býti důležitějším. Zdaž nepřemýšlí kupec o svém obchodě? Člověk, vedoucí při, o prostředcích, jak by jistě svou při vyhrál? Vojevůdce v zemi nepřátelské o možnosti každého nebezpečí? Poutník o cestě, která by jej nejspíše dovedla k cíli? Kdo nemyslí rád na milé dobrodince, přátele a příbuzné? Proč bychom tedy nechtěli jako lidé rozumní záležitosť nejdůležitější, při, od níž závisí všechno, cestu ke svému věčnému domovu učiniti předmětem každodenního rozjímání? Proč bychom nechtěli rádi mysliti na to nejlepší, co máme, na svou vlastní duši? Proč by nám připadala těžkou zábava s Bohem, naším nejmilejším Otcem a největším dobrodincem?

Ten koná tedy rozjímání, kdo o nějaké pravdě náboženské vytrvale, s vni-

ternou námahou ducha přemýšlí, při tom pevné činí úmysly, dle poznané pravdy žíti, a konečně před Bohem své srdce otvírá, aby nabyl potřebných sil s hůry. Tak čtu na př. větu: »Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu trpěl?« Čtu a přestávám a čtu opětně. Srdce mé počíná se hýbati: čtu ještě jednou, jest to pravda, myslím si — zemře-li na př. dnešní noci bohatec, který miliony tuhou prací vyzískal, objeví-li se před tváří svého Boha a bude-li od něho zavržen; zahyne-li na věky? co prospěje mu jeho bohatství? Kdyby velemocný panovník třeba celý svět své vládě podrobil, co prospějí mu všechny výboje, všechny pocty, všechny požitky, bude-li na věky, na věky zavržen? Co prospěje člověku... Ó hrozná to věru pravda! Než platí ona pouze pro jiné nebo také pro mně? Co mně prospěje, kdybych všechno získal, ale na své duši škodu trpěl? A v jakém pak stavu se asi nyní nalézám? Nedávám přednosť věcem časným před věčností? Nepracuji neunavně jen pro tělo a nezapomínám při tom na duši? Nabývám peněz a mám mnoho plánů do budoucna; jsem všude ctěn, jsem milován; — jak pak, kdybych trpěl škodu na duši? co by mi to všechno prospělo? Co prospělo lidem

míti se dobře na zemi, jestliže jest jim údělem po smrti věčnosť nešťastná? Co mají ze všech věcí, kterých za života tak pracně nabyli, s takovou úzkostlivostí ostříhali? Co má ze všeho člověk? A chtěl bych nyní čekati, až bude pozdě? Neměl bych raději započíti dávati přednost věčnému před časným, dokud čas jest? Nuže, staň se! Než, ó Bože, věčný, co jsem já? Ty znáš mé slabosti, Bože můj! Přispěj mi tedy, prosím Tě, a uděl milosti, abych nikdy této nauky již z mysli nevypustil.

Urči si napřed (nejlépe před modlitbou večerní) látku, o které chceš ráno následujícího dne rozjímati (událost ze života Pána Ježíše nebo některého svatého, tajemství svátku, který právě se slaví, nebo evangelium nedělní, nebo některou částku z prvního dílu této knížečky; nebo také svou smrť a následující po ní soud; povinnosti svého stavu, stav své duše, a to všechno se zřetelem k nastávajícím ti právě pracím denním).

Na prvním místě se živě upomeň na všudypřítomnosť boží a modli se: »Dej mi, ó Pane, poznati sebe, dej, aby srdce mé poznalo Tebe.« V předůležité této záležitosti znamená ochotné srdce mnohem více než-li osvícený rozum.

Úvod první. Představ si živě nějaký obraz, který s předmětem tvé úvahy souvisí (na př. jak ležíš na smrtné posteli, — nebo Spasitele, an praví: Hledejte nejprvé království božího a spravedlnosti jeho a všechno ostatní bude vám přidáno). Úvod druhý. Pros Boha, aby svou milostí učinil blahodárným úmysl, který nastávající úvahou zamýšlíš učinit. A nyní přemýšlej klidně a s myslí sebranou o zvoleném předmětu. Paměť zpřítomňuje duši předmět otázkami: Kdo? co? kdy? jak? proč? Rozum přemýšlí o předmětu, jenž se mu předkládá! — 1. Co zvláště sluší u pravdy této uvážiti? na čem se zakládá? — 2. Jaké důsledky plynou odtud pro život? — 3. Jak jsem v této věci jednal dosavad? — 4. Jak se zachovám v budoucnosti? — 5. Proč? Jest to slušno (pro mne jako člověka, křesťana) — užitečno pro život tento i budoucí — snadno a příjemno (milosť boží — mír a poklid srdce) — na nejvýš potřebno. — 6. Jaké překážky jest mi odstraniti? jakých použiti prostředků?

Vůle jest tu súčastněna: 1. náboženými pobídkami: obdiv, díkůčinění, sebezahanbování, bázeň, láska, lítosť, důvěra, touha; — 2. dobrými úmysly: musejí být určité, pro ten který den pevně

odůvodněné, ne příliš četné. Kdo si ukládá příliš mnoho, nevykoná obyčejně řádně ničeho. Na konec obětuj své úmysly Bohu zvláštní modlitbou a pros o milosť k jejich vyplnění.

K rozjímání není právě třeba mnoho myšlének; řádné rozjímání vykoná již ten, kdo se vmyslí ve přítomnosť boží a vzbudí přání, líbiti se Bohu.

Podobně hleď také po skončení každodenní práce vrátiti se v nitro svého srdce. Vynaložž všechno, abys to vždy učiniti mohl. Smutný věru zjev, zamezí-li shon povrchních myšlének člověku přístup v končiny srdce!

2. Myšlénky k úvahám doma nebo v kostele.

A. O určení člověka.

Kdyby tak chtěl mnohý člověk každodenně denní práci svou patřičně zkoušeti, shledal by, že má častokráte mnohem menší cenu než-li nerozumná hříčka dítěte. Nejeden muž a stařec umírá, dříve jestě nežli přišel k rozumu.

Mnohem méně nežli dětem skutečným, které nám své hříčky velebí jako díla váhy opravdové, věřiti jest oněm dětem velikým, jež nám předměty tohoto mar-

ného světa spodobují jako statky ceny nejvyšší.

V životě přítomném nemáme přebývání stálého. Jestiť život ten jakoby jen pouhým nábřežím, na němž se lidé, vyšedše z ničeho, shromažďují, aby se přeplavili do své domoviny pravé.

Svět jest divadlem, na němž stále noví herci vystupují a vždy tytéž staré veselohry nebo truchlohry provádějí, v jiném pouze oděvu a jinými posuňky.

Než jak nicotnou jest země s veškerým svým leskem, svými statky a svou nádherou před Bohem! Co znamená ta hrouda, kterou obýváme, jen u porovnání s celým vesmírem? Nepatrným bodem jest a ničím více! A kdyby některý z duchů nebeských rozvinul před námi mapu všehomíra, kdo ví, zda bychom zem tuto našli, ač neřekl-li by nám snad onen nebešťan: Vidíš zdc tu maličkou hvězdu? to jest slunce, a nedaleko — ani ne 21 milionů mil od něho — docela nepatrnou tečku, to jest země.

Co jest člověk? — odkud přišel a kam spěje? — Kdo asi bydlí tam nahoře na zlatých, zářivých hvězdách?

Rozloha v této viditelnosti nedodává vniterné ceny; vždyť by pak balvan obyčejného pískovce byl daleko cennějším

broušeného démantu. — Každá myšlénka ducha lidského jest drahocenější nežli celý viditelný svět s myriadami hvězd, ze kterých mluví k nám tisíciletí. — A co jsou všechny duchaplné myšlénky pospolu u porovnání s jediným úkonem ctnosti křesťanské duše?

Pokročilosť vědy ukázala jasně, že jest jednotlivý člověk ve světě zjevem úžasně prchavým; při tom však postavila zase duchovou převahu člověka do světla nejjasnějšího.

Sen života brzy se rozprchne a před probuzené oko předstoupí nesmírné jeviště světa věčného. »Toto pak pravím vám, bratří: Čas krátký jest, nepozůstává, než aby ti, kteří pláčí, byli jakoby neplakali, a kteří se radují, jakoby se neradovali, a kteří kupují, jakoby neovládli, a kteří tohoto světa užívají, jakoby neužívali; neboť pomíjí způsoba tohoto světa.« (1. Kor. 7, 29.)

Mnoho lidí jest na věčnosti nesmírně blažených, ačkoliv se za svého života pozemského nevyznamenali žádným skutkem nějak nápadným. A mnoho jich naopak pohřbeno leží na dně propasti, ačkoliv zde na světě budili svou působností úžas.

To jest zásadným bludem našeho života, že posuzujeme čas, jakoby neměl

konce, a věčnosť, jakoby neměla pro nás začátku.

Ukaž mi, ó Pane, mé určení, abych mohl poznati, čeho se mi nedostává.

Odevzdanosť do vůle boží, to jest celý člověk. Toť obsah nauky, kterou nám hlásal Kristus: hledal jen ve všem vůli Otcovu; odtud se prýštila všechna jeho životní síla. (Jan 4, 34.) V tom záleží také velikosť nejbl. Rodičky boží a všech lidí ctnostných.

Spočívá pak toto tvé určení na trojím původě: předně na tvé nicotě a naprosté tvé závislosti na Bohu; za druhé na tvém hříchu, pokud jsi se ho dopustil a následkem toho věčné záhuby se musíš obávati; za třetí na neskončené lásce boží, která se zjevila v Ježíši Kristu.

Člověk jest stvořen od Boha; není hříčkou pouhé náhody; není však také zjevem samého Božství. Nekonečně povýšen nad hmotu, stojí neskonale hluboko pod Bohem. Sám ze sebe jsa ničím, jest vším, čím jest, pouze skrze Boha.

Co ti náleží méně, nežli právě ty sám? Všecko na tobě jest od Boha; jest proto také všecko, cožkoliv jsi, božím vlastnictvím.

Ne pro sebe, ale ku oslavě boží stvořen jest člověk. Oslavuje pak Boha

člověk, jestliže ho uznává v Jeho pravé výsosti a vznešenosti. Bůh jest nekonečný; ve svaté bázni a uctivosti mám pohlížeti k Bohu a hroziti se každé jeho urážky.

Podle pravdy musí se tato uctivosť utvářiti v ustavičnou službu boží. Bůh jest můj Pán a Otec, on mi poroučí v mém svědomí, ve svých přikázáních, ve své církvi; musím tedy poslouchati.

Třicet let vynaložil Kristus, aby nám svým příkladem ukázal, že jen pro Boha žíti a vůli Otcovu plniti máme; tři léta, aby nás nad to ještě poučil slovy.

Bůh stvořil všecko z dobroty; člověk má se plněním vůle boží také sám o sobě učiniti šťastným a blaženým. Ten, který tě stvořil bez tebe, nechce tě učiniti šťastným bez tebe.

Člověk jest pro Boha. Zahlaď tuto pravdu, a z člověka se stane bytosť plná odporů, stvoření nešťastné, plné nejrůznějších přání a všelikých potřeb, které nemohou dojíti ukojení nikdy.

Nežiješ proto, abys dobyl peněz nebo slávy lidské, abys působil a pracoval pro jiné; žiješ pouze, abys plnil vůli boží. Jest ovšem pravda, že služba boží ukládá ti za povinnost namáhání podobná; nikdy však neříkej: napřed žiji své práci anebo úřadu, a potom teprve Pánu Bohu.

Hleď si uchovati široký rozhled a světa si všímej jen potud, pokud ti může posloužiti k dosažení světa jiného, lepšího. Kdo se snaží pohlížeti na dobra tohoto světa okem rozumu, nemůže pochopiti, proč se lidé k vůli nim tak nesmírně lopotí. — Kdyby v našem životě pozemském mělo na konec platnou váhu pouze to, co má význam zase jen pozemský, pak by věru lépe bylo, aby se člověk nenarodil!

Přijímej život, jak jest a jak se ti ve skutečnosti podává; v poměrech pak životních, kterých nemůžeš změniti, hleď vždy věrně dbáti vůle boží.

Tomu, kdo má Boha, neschází ničeho, i kdyby se všecko třeba zdálo jemu scházeti. — Nezáleží na tom, nelíbíš-li se lidem, jen když Bohu nejsi nemilým. — Žij tak, jakoby na světě nebylo pranikoho kromě Boha a tebe.

Dej všechněm svým snahám směr k pravému cíli. Co prospěje člověku běžeti, není-li na pravé cestě?

Starý jeden poustevník míval v obyčeji, před každým důležitějším zaměstnáním věnovati malou chvíli úplnému klidu. Tázán po příčině svého počínání, odpověděl: »Jako střelec, aby se nechybil cíle, před výstřelem tiše se chová, tak i já považuji

za nutné, před každou prací tiše a klidně své duševní oko pozvednouti k Bohu, našemu poslednímu cíli, abych svým dílem právě jen k němu zamířil.«

Kdo má dosti síly, v každém skutku směřovati k patřičnému cíli, má také dosti požehnání, aby toho cíle také v pravdě dosáhl. Dojíti ku konci a neminouti se s cílem jest tu jedno a totéž.

Při všech starostech měj nejvíce na zřeteli věc nejdůležitější. A co jest pro tebe důležitějším, než právě ty sám a tvá věčnosť? Proto jsme na světě, abychom se zvěčnili.

Vidíš-li nemocného, který pro malicherné starosti a práce nedbá svého uzdravení, říkáš mu: Pusť všecko mimo sebe a hleď jen, ať jsi opět zdráv! Nuže s podobným právem volám také já k tvé v pozemskosť ponořené duši: Netruď se tak příliš vedlejšími starostmi a mysli na to nejdůležitější!

Jsi určen pro věčnosť, stojíš na prahu věčnosti, jsi pánem nad svou věčností. — Upravuj si každodenně podušku na svém loži smrtném.

Neřiď se tím, co lidé ve skutečnosti konají, ale tím, co by konati měli.

Nedbej mnoho na mínění lidské. Stínem nebo chválou nestane se člověk ani

větším ani menším. Ani jeden člověk by se nestaral o posuzování lidské, kdyby mu byly najednou předloženy úsudky, které o něm za jeho zády činí známí nebo příbuzní.

Podrž svůj poslední cíl pevně na zřeteli. Jako strom, který stále z místa na místo se přesazuje, nepřináší ovoce, podobně nemůže nésti ovoce ani člověk, každou chvíli jinam ve svém jednání se klonící.

Prostá mysl jest přímou cestou k Bohu. Přímých stromů upotřebuje se ku stavbám, na všechny strany se rozbíhající křoviny bývají určeny k spálení. Prvnější jsou obrazem duše prosté, směřující vzhůru, tyto obrazem chytrosti, províjející se vírem světa.

Buď ubezpečen, že jen potud jsi ve shodě se svým určením, pokud udržuješ svou samolásku v náležitých mezích a svůj prospěch pozemský podřizuješ ve příčině každé vůli boží.

Kdykoliv udílel sv. František Xaverský svátosť pokání, vždycky končil svá napomenutí slovy: »Opatruj tedy svou drahocennou duši!«

Kdyby byla starosť o spasení duše tak snadnou a lehkou, proč vedli svatí život tak velice přísný? — Co neučiní a nevytrpí člověk pro své křehké tělo, které

jest přece jen souborem slabosti a bídy? Zda-li pak nemá duše cenu daleko větší?

Duše má nemá toliko ceny své vlastní; následkem nadpřirozeného, Bohem jí daného určení má v očích božích nad to ještě cenu božskou; předrahou svou Krví vykoupil jí Pán a učinil svým vlastnictvím. Před Bohem platí tvá duše tolik, jako předrahá Krev Kristova.

Hleď, abys se ustavičně něčím přiměřeným zaměstnával. Není protivnějšího zjevu nad člověka bez zaměstnání; nejkrásnější z darů stane se mu ošklivým. — Část života má ztracenu, kdykoliv promarní člověk jednu hodinu. — Čas nezná lhostejnosti; neučiníme-li si ho přítelem, stane se nám z něho hrozný nepřítel.

Úmysl a věnování vtiskuje každému skutku pečeť. Jenom ten dodává svému pozemskému životu obsahu a významu, kdo se v každém činu snaží zalíbiti Bohu.

Ve službě boží není nic nepatrným. Vše, co s milujícím srdcem Bohu přinášíš, jest Mu příjemným. — Nejedna věc, na pohled nepatrná, objeví se velikou, pozorujeme-li ji v jejím důvodu. Jak často se považují v životě služ bičky nepatrné za úkony dosahu nesmírného! Vždycky totiž, jsme-li přesvědčeni, že jsou výsledkem mocných hnutí vůle. — Mocná

touha, Bohu ve všem, i v nepatrných úkonech se zavděčiti, jest základem pravé velikosti. — Bůh váže nejraději své milosti k příhodám nepatrným. — Kdo správně jednati může, ten to má i chtíti; kdo správně jednati chce, ten by měl i moci, a může to každý, kdo si umíní býti strůjcem svého štěstí i ve věcech malých. — Z malých zrnek písku skládají se hory, minuty splývají v léta, a z tak zvaných maličkostí pozůstává celý náš pozemský život.

Zlem jest pro nás všechno, co nám překáží v dosažení nejvyššího Dobra.

Srdce lidské má se věcí tohoto světa dotýkati jako koule, jedním pouze bodem, ne jako krychle, celou plochou: sice uvázne na mnohých místech a jest potřebí hojných nárazů a ustavičného postrkování, má-li dospěti k cíli.

Nejsmo opravdovými pány dober časných, nýbrž toliko správci věcí cizích, které nám byly od Boha svěřeny.

Věci tohoto světa mají ti býti prostředkem k dosažení tvého určení. Jako vlny mají tě ponášeti, nikoliv pohlcovati. Něco ti má sloužit k zachování, něco k poučení, něco k vyražení nebo také k pokárání; mnoho, abys náležitým a šlechetným toho upotřebením, jakož i dobro-

volným zřeknutím osvědčil svou věrnosť vůči Bohu.

Nebuď jako člověk, který celé dny nádherný palác v udivení prohlíží, jemuž však nenapadne tázati se po jeho majiteli. -- Čiň jako včela, která ze všeho dobývá medu: používej všeho k dobrým myšlénkám. Sv. Ambrož pozoroval a obdivoval dokonce i na žábě moc a moudrosť boží. Sv. Augustin povznášel svého ducha pohledem na krásné sady a kvetoucí nivy k výšinám rozkoší rajských. Sv. Anselma přivedl zajíc, který pronásledován od psů v úzkosti u něho hledal ochrany, k rozjímání o strašném boji, jakým soužena jest duše v okamžiku smrti od zlých duchů. Sv. František potřeboval jen uslyšet cvrčka, aby byl mocně pobídnut k zvelebování Stvořitele.

Každý člověk má nároky na svobodu. Člověku rozumnému záleží svoboda v možnosti, uchopiti se prostředků, které jej k dosažení jeho pravého cíle mohou přivésti; obsahuje tedy tři prvky: poznání posledního cíle nadpřirozeného; poznání prostředků; schopnosť prostředků užívati.

Máme věcí časných více užívati, než jich požívati, abychom si zasloužili požívati věčných. Nikdy se nemáme dáti strhnouti příkladem lidí, kteří peněz požívati, Boha

však toliko užívati chtějí; nevydávají peněz pro Boha, nýbrž pro peníze uctívají Boha.

V bohatství tají se mnoho nebezpečí: prvním jest zahálka; druhým rozmařilost; třetím možnosť, zjednati si všechno, čeho žádá rozmar.

Starý jeden sluha boží říkával: Věci tohoto světa jsou jako propasť hluboká; kdo se příliš nad ni nachýlí, lehce tam spadne; kdo se přiblíží mnoho, má dosti nepřátel, kteří jsou připraveni tam ho svrhnouti.

Navrať se do svého nitra. Ze žádného místa nevystoupíš k Bohu tak rázně, jako z hloubi svého svědomí.

B. O odchýlení od našeho cíle.

Pohanský mudřec prohlásil: Počátkem spásy jest poznání hříchu. Ty jsi zhřešil, často a mnoho zhřešil, musíš se tedy zcela osvoboditi ode vší skryté pýchy; musíš činiti pokání. V srdci litovati, ústy vyznati, u věrném nasledování života Kristova dosti činiti, toť podstata pravého pokání.

Hřích chová v sobě všechnu ošklivosť, s jakou jen možno na světě se shledati, a to v míře neskonale větší. Hřích jest zlořádem, a sice zlořádem na poli ducha, jest zvrácením nejzákladnějšího pořádku, jaký

vůbec stává: poměru tvora k Stvořiteli. Oč duch vyniká nad hmotu a oč Bůh vznešenějším jest tvora, o tolik převyšuje ošklivosť hříchu všechny zlořády a choroby, které plní naše smysly odporem a hnusem. A takovou hanbu nosí ten, kdož zhřešil, ve svém životě.

Hřích jest vzpourou proti Bohu nekonečnému, spáchaný pro požitek nízký, nepatrný: kdo hřeší, dává žádosti očí, žádosti těla, pýše a marnivosti přednosť před Bohem a jeho nejsvětější vůlí.

A přece jest Bůh tak všemocný, tak nekonečný! tak svatý a spravedlivý! můj otec, jemuž děkovati mám za všecko, který mne vroucně miluje, který mne neskončeně oblažiti chce, který svou lásku ke mně tak dojemným způsobem projevil na kříži! A já jsem zhřešil! Veliký Bože, kdo jsem já? Já ubohý, křehký bezmocný! já pošetilec a nevděčník! Výše jak vůli Nekonečného jsem cenil poskvrnění ducha, hanebnou bezuzdnosť, nepořádné rozkošnictví, línou pohodlnosť, pohrdání svatostí, nevěrnosť, podvod, politováníhodnou pýchu, zášť a nesvornosť! Několik kusů lesklého kovu, stín vážnosti, sprostý požitek platily u mne více než Bůh!

Svatá jedna duše pronesla výrok: Umírám, aniž bych mohla pochopiti, jak

jest možným, aby tvor svého Tvůrce a nejlepšího Otce těžkým hříchem někdy urazil.

Kdo se dopouští těžkého hříchu, páchá vzpouru proti Tomu, na němž celé jeho bytí závisí; — vrhá se sám do nejhlubší propasti, klesá s nejvyšší krásy na stupeň nejhorší ošklivosti, upadá se svrchovaného bohatství v chudobu v pravdě největší; — roztrhává úpis, obsahující cenu veškerého jeho majetku; — sám se přikovává k řetězu a vrhá klíče od svých pout daleko do moře; — dopouští se nejčernějšího nevděku proti svému největšímu dobrodinci. Než i kdyby byly hříchové tvoji bez počtu, přece nesmíš zoufati. Bůh tě neodpuzuje od Sebe. Chce nekonečnosť Své lásky právě tím ukázati, že jest hotov člověka kleslého pozdvihnouti a nevděčníka nejhoršího opět na milosť přijati. Ano, Písmo sv. dokonce tvrdí, že se nebesa r a d u j í nad jedním hříšníkem činícím pokání.

Také pro b u d o u c n o s ť vyvěrá mi z hříchu hrozné neštěstí; cesta mého života vine se ustavičně na pokraji propastí.

Vášeň smyslná podobá se ohni, jest rovna světlu hořícímu v podvečerním soumraku; tisíce hravých mušek, oslepeny vábivým leskem, vrhají se do něho, aby

užily radosti, nalézají však záhubu. Co svět světem stojí, doznaly miliony pošetilých srdcí bolestného sklamání; a přece se vrhají dosud opět miliony a miliony nezmoudřelých potomků do osudného žáru, právě jako by byli prvními, kteří se odvažují toho pokusu. Ošklivosť, výčitky svědomí, horečný nepokoj zde na zemi. A co přinese ten život budoucí?

Jako na pohled nevinné jedovaté sémě posuzuje se dle ovoce a svých následků, podobně musí i každý hřích býti posuzován dle věčné záhuby, která vzroste z něho po smrti.

Když chtěli sv. Polykarpa mukami zviklati ve věrnosti k Bohu, řekl světec tento svému pronásledovateli: »Hrozíš mi ohněm krátkým a neznáš ohně věčného, který roznítila božská spravedlnosť.«

Věčný trest, který ustanovil Bůh na každý hřích těžký, jest sám v sobě bezpečný a jistý. Také pro nás jest jistým dosti, abychom se ho dostatečně báli; a nejistým dosti, abychom se ho z ctnosti, t. j. věřícím přijetím božského Zjevení obávali.

Nosič, dříve než si vloží břímě na svá ramena, pozvedá je trochu do výše, aby zkusil, zdali síly jeho budou moci opravdu je zdolati. Uvaž také ty někdy, zdali máš

tolik síly, abys takové břímě, břímě to nekonečných muk a nesmírného utrpení, jakými hrozí Bůh přestupníkům svého zákona, mohl snášeti.

Často se ti přihází, že déle trvající těžkou nemoc nemůžeš s trpělivostí snésti, jak se tedy odvažuješ, krátkým ukojením své náruživosti vrhnouti se do stavu, z něhož tě smrť každou chvíli může sprovoditi na místo utrpení nejhorších?

Žádný z těch, kdož častěji na neštěstí věčné myslí, neupadne do něho. — Buď ostražitým na sebe. Nebdí-li strážce, bdí zajisté zloděj.

Sebezapírání a přemáhání v snadných, nepatrných věcech jest nejlepším cvičením, které nás může uschopniti k srdnatému a účinlivému odporu proti pokušením.

Varuj se každého dobrovolného hříchu, i kdyby se sebe menším býti jevil. Kdo vysloví A, dojde snadno až ku poslednímu Z.

Při poklesku není vždycky to, co svět proviněním nazývá, věcí nejhorší, nýbrž často hledati sluší bod rozhodující v minulosti, v některém skutku z řady souvislého jednání, který při dobré vůli mohl zcela vypadnouti jinak.

Jednou stěžoval si jakýs křesťan muži světci na rozmanité obtíže, proti kterým

jest mu bojovati. »Nebojuj oproti všem najednou,« řekl mu stařec, »ale postav se pouze proti jedinému nepříteli. Přemůžeš-li tohoto, budou poraženi a pokořeni také všichni ostatní; neboť mají všichni spolu pouze jednu hlavu.«

Nespouštěj nikdy s bedlivého zřetele své hlavní vady. Popřeješ-li klidu hadově hlavě, vklouzne ti záhy a nepozorovaně celý do srdce.

Pokušení a návaly hříšných útoků jsou jakoby žebříkem, na němž není klidu. Po žebříku tomto všichni stoupáme; hořejší jeho konec vede do nebe, spodní do pekla.

»Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš.« (Eccli. 7, 40).

Sestup v duchu často ve svůj hrob, abys odvrátil svých zraků od všech marností, a bál se uraziti Boha; tímto tak prostým a snadným prostředkem zasloužíš si každého dne nesmrtelnou korunu v nebesích. — Nic nepopírají lidé v theorii řídčeji a v praxi častěji, jako smrť. — Chceš-li dobře žíti, mysli často na to, abys dobře umřel.

Na smrť tě upomíná vše, co vidíš a slyšíš; neboť všecko jest v počátcích nebo v zániku; všude panuje pomíjejícnost Není

náš celý život ustavičným bojem se smrtí? Každou minutu dere se třicetkráte smrtelný chrapot z hynoucích prsou. Kde budou po 50 letech tváře nyní zdravím a půvabem kvetoucí? — Na smrť tě upomíná vzduch, který dýcháš, zotavení, jehož potřebuješ, nemoci a nebezpečí, kterýmžto jsi podroben. Čím jest to tělo, které máš, než mrtvolou, která po krátké době — kdo ví, jak brzy? — spočívati bude v těsné rakvi, jako pokrm červů?

Po smrti pak bude soud. Jak bude potom souditi člověk o světě, který miloval, o vlastní osobě, které neznal, o Bohu, jehož urážel?

C. O následování Ježíše Krista.

Bůh zjevil v Ježíši Kristu svou neskončenou lásku k tobě; musíš tedy býti křesťanem.

Křesťanství není mrtvou knihou, jest životem. Býti křesťanem neznamená, říkat Kristovi: Pane, Pane, ale znamená: následováním Krista ctnostně žíti.

Jak šťastným bys byl, kdybys se oddal Kristovi, Spasiteli svému; kdybys hledal, co hledal Ježíš; kdybys pracoval, jak pracoval Ježíš; kdybys snášel příkoří, jako

to činil Ježíš; kdybys žil, jak živ byl Ježíš!

Bez Ježíše neznamenáš ničeho; s Ježíšem naopak jsi všechno. Ježíš jest úhelným kamenem stavby, kterou provádí Bůh; jako částka této stavby máš cenu; jsi-li odtržen od ní, neznamenáš ani tolik jako kámen, po němž šlape noha tvá. Ježíš jest vinným kmenem; jakou cenu má réva oddělená od kmene? Ježíš jest tvou hlavou, tvým životem; čím bys tedy byl bez Ježíše?

Ježíš jest tvým Bohem, tvým budoucím soudcem, tvým ochráncem. U porovnání s ním není celý svět ničím. Bez něho jest všude tma, zmatek, lež a smrť. Kde jeho duch neovládne, tam stává se lidské snažení spoustou nejsprostších vášní, tak že by se člověk téměř hanbil za to, že jest člověkem.

Nemysli jen na to, co jest ti vzhledem ku Kristu a věčnosti nutným a prospěšným; rozjímej také o tom, co jest vůči tvému Vykupiteli a Pánu čestným a slušným. Ejhle, jak On tě miluje a za tebe se vydává! Následuj velkodušných a vznešených hnutí svého srdce!

Každé srdce šlechetné má potřebí velkých myšlének a vznešených vzorů. Patř tedy na svého Spasitele, Krista Ježíše;

rozjímej o jeho lásce, jeho ponížení, jeho utrpení; patř na ty, kdo ho milovali, jeho následovali.

Řecký jeden mudrc pravil o ctnosti, že by se nikdo neubránil ji milovati, kdyby se zjevila zosobněná. Proč miluješ tak málo Kista Ježíše? Poněvadž ho málo znáš a málo na něho myslíš!

Netaž se pouze: Co musím činiti, abych se svému Vykupiteli podobal, nýbrž povznášeje se nad nezbytnou nutnosť, taž se sama sebe: Co mohu činiti? K dokonalejšímu ať směřuje snaha tvá!

Než ani v dobrém nesmíš se nikdy unáhliti. Mezi létáním a ležením jest cesta střední, která pro člověka obyčejného jest cestou pravou. — Pozoruj svůj vzor: Ježíše! O něm se praví, že prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí, tedy každého dne a každé hodiny. — Nemysli, že za jeden jediný den dosáhneš dokonalosti, — Od stupně k stupni musí se pokračovati, má-li se vystoupiti po schodech. Napřed hleď býti dobrým člověkem, než budeš chtíti státi se dokonalým andělem.

Mnoho lidí baží po dokonalosti, která jest jim nedostupna, a zapomíná při tom na dokonalosť, které dosíci možno.

Jako má každá ctnosť za protivu určitou neřesť, podobně má také na blízku určité

vady, do kterých upadá ten, kdo baží po ní nezřízeně a bez rozumného pozoru. Každá ctnosť má svou karrikaturu; všude jsou vadné přemrštěnosti. Tak jest jeden druh pýchy, který právě v přehnaném se pokořování nachází potravy.

Svou věrností máš se snažiti dojíti dokonalosti sobě příslušné: není každému dáno, dostoupiti téže výše. — Bůh vede jednoho každého člověka vniternými pohnutkami milosti po zvláštní cestě. — Nedbáme-li hlasu svědomí, které se ohlašuje velmi zřetelně, jak porozumíme tichým vnuknutím Ducha božího?

Buď prozřetelný a zkoušej duchy. Jsou dvě korouhve: Kristova a satanova; oba vojevůdcové tě pozývají. Duch zlý, který by tě rád od Krista odvrátil, nevystupuje zjevně; zastírá se filosofickým pláštěm rozumnosti nebo přijímá dokonce tvářnosť anděla světla. Ke svému cíli blíží se po stupních. Napřed přimíchává svá vnuknutí do oprávněných snah po věcech pozemských (jako jsou na př. touha zbohatnouti, povýšení v úřadě), a to tak, že je vylíčí člověku jako prostředky ku povznesení vlastní osobnosti; hned na to však svádí k ješitnému sebepřeceňování, aby na konec uvrhl oklamanou duši do nepravosti pýchy.

Docela jinak vypadá duch Ježíše Krista. Varuje člověka přede vším nezřízeným přilnutím k pozemskosti, vede ho k pravému sebeponižování, aby naposled utvrdil jeho srdce ve svaté pokoře.

Před upřílišeným přeceňováním věcí pozemských a radostí světských varuj se. V lásce k světu spočívá příležitost k těžkému hříchu. Dále jest nerozumno, přikládati věcem cenu, které nemají. A jak můžeš ostatně milovati svět, který tvého Spasitele, Moudrosť věčnou, potupil a kterým Spasitel z lásky k tobě pohrdal? Proto ti pravím: buď pokorným a pohrdej světem, předně z lásky k sobě samému, za druhé z lásky k pravdě, za třetí z lásky k Ježíši Kristu.

Nebuď na omylu! Božsky-velikými jsou myšlénky, které přinesl Kristus s nebe; lidsky-nepatrnými však poměry, ve kterých ony myšlénky chtějí býti uskutečněny. Poněvadž tak špatně tomu rozumíš, proto jen ztrávil Spasitel světa převážnou většinu svého života ve skrytě a v poměrech nejobyčejnějších. Velikosť, po které máš bažiti, sídlo své má v nitru, nikoli v zevnějšku.

Bez boje nelze si mysliti následování Krista. — Světec jeden byl kdysi otázán, jak nejsnáze jest ujíti pokušením k zlému.

Odpověděl: Kdo chce prchati před pokušením, prchá před nebeským královstvím; nikdo neobdrží koruny, leč by byl dříve zvítězil; nikdo však nezvítězí bez boje; a jak může někdo bojovati, nemá-li nepřátel? — Pokušení činí dobré křesťany.

Trp a měj se na pozoru! Bez utrpení a ostražitosti není spokojenosti, není jistoty, není zásluhy, není ani křesťanství.

Varuj se i stínu jakékoliv malomyslnosti. »Jako mol rouchu a červ dřevu: tak zármutek člověka škodí srdci.« (Přísl. 25, 20.)

Nedůvěřuj příliš své vlastní prozřetelnosti Rozhled po životě minulém tebe poučí, že to, co ti tvá obraznosť do budoucna kouzlila, dopadlo většinou docela jinak než jsi očekával, a že také větší část toho, co se ti jevilo napřed nesnesitelným, ukázalo se ve skutečnosti nejen na nejvýš snadným, ale také ve svrchované míře tobě prospěšným; a že konečně věci, po kterých jsi jako po největším štěstí toužil, najednou ti byly odňaty v pravdě k tvému největšímu štěstí. Chvátej proto s nepodmíněnou odevzdaností k Bohu, abys spočinul v Jeho prozřetelnosti, jako dítě v náručí své matky

V kříži a soužení stává se člověk buď podstatně lepším nebo podstatně horším.

Před věky stály na známé hoře tři kříže; na jednom trpěl a umřel Ukřižovaný. Po levici visel zločinec, kterému se stal kříž žebříkem k peklu. Skřípaje zuby svíjí se na kříži bez víry, bez naděje, bez lásky. V kříži nevidí než nejvyšší své neštěstí; modliti se nechce a osud svůj proklíná. — Kolik křížů — poslaných od Boha k spasení — stane se vinou a zaslepeností člověka jeho záhubou!

Životní jeho osudy bodají ho jako železný osten, — co je mu platno, bije-li zlostně svou pěstí do něho? — Nebo se uvrhne ve zmatený vír světských starostí: tyto ho trápí jako tvrdé bodláčí ovinuté kol těla; a poněvadž nejednal ze správného úmyslu, schází mu posila milosti, aby svou trýzeň klidně a rekovně snášel; člověk se svíjí a zmítá se strany na stranu a rozmnožuje útrapy svého postavení. —

Nebo jej souží nějaká vášeň, před níž se neměl z počátku na pozoru, jako ukrytý vřed. Jeho roznícená ctižádosť uráží se citelně při nepatrném nárazu; — při pohledu na cizí štěstí rozdírá mu závisť srdce k nezdržení; a při nezdaru prací a podniků vlastních pálí jej v nitru zlostná hněvivosť jako žhavé železo. To všechno jsou kříže, které slouží jen k záhubě.

Po pravici trpěl druhý zločinec, který pln pokory a lítosti pozíral k Spasiteli a pravil: »My podle práva trpíme ty věci; obdrželi jsme, čeho jsme si svými skutky zasloužili; tento však nic zlého neučinil.« S Marií, Janem a Magdalenou náleží k vyvoleným na krvavé hoře Kalvarské. Přede všemi ostatními jest vyznamenán předností, že z blízka smí patřiti do očí Spasiteli; jemu se stal kříž žebříkem do ráje.

A nyní pohleď na vlastní svůj život! Také pro tebe hotoví Otec nebeský z nesnází a útrap této země žebřík, který tě má vésti do nebe. — Máš přijíti k poznání a svá provinění vyznati. Máš k nebi pozdvihnouti zraků z této země a tohoto prachu, který nazýváš snad bohatstvím. — Máš odtrhnouti své srdce od přetřeného, prachnivého obrazu, který tě kouzlem svým jímá. — Máš přijíti k rozumu a naznati, že jest čas věcí drahocennou, že není tvým životním úkolem lapati komáry a mušky. — Máš se odtrhnouti od davu, který po stínu domnělé slávy a cti lapá rukou ustavičně prázdnou. — Máš přetrhnouti niť, která tě poutá ku štěstí pozemskému, na nebe máš ji připjati, aby tě táhla do výše a ty nezapadl v bahno radostí a blaha této země. — Máš osvědčovati svou ctnost i tehdy, když se ti to

stává těžkým; svou poctivosť i tenkráte, jsi-li v nesnázích a tvé plány po žádoucím zbohatnutí počínají se ti hatiti; svou trpělivosť a mírnosť i tehdy, když žal a bolesť se ti hluboko do duše vrývá; svou lásku k lidem a přívětivou vlídnosť i tehdy, když utrhačnosť na tvé cti a dobré pověsti hlodá. »Neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak příjemní v peci ponížení.« (Eccli 2, 5.)

Uprostřed visí z vlastní vůle na kříži božská Nevinnosť; visí tam z dobrovolné poslušnosti k Otci a z docela svobodné lásky k nám. Kristus káže na svém kříži ochotného ducha obětavosti, aby nám předvedl živoucí příklad; chceť míti služebníky svobodné, nikoli otroky.

Člověk ctnostný přijímá na sebe mnoho křížů, o nichž nemá tušení hříšník. Povinnost a věrné následování hlasu svědomí nejsou bez kříže; snaha po křesťanské dokonalosti jest trním porostlou cestou křížovou; a také svízele života, snášíš-li je poslušně a oddaně, jsou pro tebe křížem zlatým, kdežto hříšníka tíží olověnou tlačí do hlubiny propasti.

Kristus, když meškal na této zemi, udělil člověku a bolesti vyšší a vznešenější význam; člověku vtělením, bolesti svým ukřižováním. Chceš-li se dostati na

výši svého určení, kráčej po stupních svých bolestí a útrap.

Ve všech převratech a nesnázích života poskytuje ti kříž Kristův nejlepší měřítko a východiště. Jak zcela jinými křesťany bychom byli, kdybychom rozuměli utrpení Krista Ježíše!

Ani jednou nemáš pohlédnouti na kříž, abys nepojal odtud nějaké dobré myšlénky. Potřebuješ snad zmužilosti; na kříži vidíš, co Bůh pro tebe činiti a trpěti byl ochoten. Jindy zase máš potřebí útěchy; na kříži spatřuješ, jaký význam mají pro tebe tvé útrapy. Nebo máš potřebí světla, abys poznal, čeho se báti a po čem bažiti jest; na kříži září slunce, které ti všechno pozemské ukáže ve světle pravém a také propasti hříchu tobě objeví. Nebo konečně potřebuješ býti probuzen ze své vlažnosti a ospalosti; na kříži zjevuje se ti láska, kterou Bůh tebe miluje. V kříži byla nám podstata božství, láska, způsobem pro nás lidi srozumitelným zjevena: kdo by se tu mohl ještě vzpírati lásce a oběti?

Z té příčiny má věrný a uvědomělý křesťan tak rád kříž všude na očích. Jestiť mu pomocí v pokušení, silou v protivenství, vzorem v životě. Kdo chce dokonale žíti, potřebuje jen pohrdati tím, čím

Kristus na kříži pohrdal, jen bažiti po tom, čeho Kristus na kříži byl žádostiv. Láska, trpělivosť, pokora, poslušnosť, pohrdání světem, zkrátka všechny ctnosti mají svůj pravzor na kříži.

Rozjímaje utrpení Krista Ježíše, vzpomeň také hnutí a citů bolesti plné Matky. Žádné dítě tak milované, žádná bolesť tak veliká, jako Ježíš na klíně Marie Panny.

Použij také utrpení vlastního, abys ještě hlouběji seznal a pronikl utrpení Kristovo; a to nejen bolestí tělesných, ale i útrap duševních. Nezdar, potupa, ponížení, pohrdání rozdírají snad bolestně tvou duši: pamatuj však, že tu okoušíš sotva jedinou krůpěj z trápení, které trpěl Ježíš pro tebe! Zkoušej s tím, co sám trpíš, porovnávati to, co trpěl Spasitel pro tebe!

Ať jakékoliv útrapy tebe postihnou, v utrpení Kristově nalezneš vždy věci, které byly mnohem horšími. Nacházíš se ve stísněných poměrech — bolesť tvá zdá se býti nesnesitelnou — ty trpíš, a svět okolní hýří v bujném, hlučném veselí — žádné srdce nemá citu pro tebe, jsi zneuznán, zanedbáván, opuštěn, cítíš se smutným až k smrti; hnus a ošklivosť doléhá na tebe; — zdá se ti, jako bys byl ve svých útrapách docela opuštěn od Boha:

popatř při tom všem na Ježíše, který z lásky k tobě totéž ano horší věci trpěl!

Kdyby za tebe dnes někdo trpěl stý díl toho, co skutečně vytrpěl za tebe Kristus Ježíš, zajisté bys se neubránil soustrasti, ale s bolestným povzdechem zvolal: Tento ubohý nešťastník mne miloval; nebyl by se mohl uvrhnouti do takového neštěstí, kdyby nebyl cítil lásky ke mně!

Kříž je mou záchranou. Čím by byla bez kříže Krista Ježíše má víra, můj odpor ke hříchu, má bázeň před peklem a má důvěra, má naděje?

Přemýšlej často o lásce, kterou tebe Bůh miloval. Kdo zaslouží potom na světě, abys ho pro dobrodiní jeho miloval, jestliže k Bohu a Spasiteli svému lásky necítíš?

Láska bez lásky opětované jest otázkou bez odpovědi.

D. O odměně na věčnosti.

Určení tvé jest, abys byl blaženým. Praví ti to přirozená a nezměrná touha, kterou ti Bůh a Stvořitel tvůj vložil do srdce. Bůh žádá, abys tuto mocnou sílu udržoval v náležitých mezích; chce, abys bažil po tom, na co ti ve své dobrotě sám učinil nároky. Ježíš Kristus pozývá nás slovy: »Radujte se a veselte se, nebo

mnohá jest odplata vaše v nebi.« (Luk. 6, 23, 38.) Všichni svatí, všichni opravdu ctnostní lidé myslívali často na nebe. Nevěř proto oné bludné filosofii, která zapovídá při plnění povinností pomýšleti na odměnu přislíbenou od Boha.

Může některá oběť, kterou žádá od tebe tvá povinnosť, zdáti se ti příliš velikou, když samo nebe jest cenou, o kterou tu bojuješ?

Když svatý jinoch Symforián vlečen byl na popraviště, povzbuzovala ho matka slovy: »Synu můj, patř na nebe, pamatuj na život věčný; život tvůj nebude tobě vzat, nýbrž toliko za lepší vyměněn.«

Božská přikázání nejsou tak velice příkazy jako spíše nabídkami. Předpisy evangelia nejsou pro křesťana břemenem, ale křídlem a perutí orlovou; obojí pozvédá od země a nese k nebesům.

Kdo se necítí ve světě cizincem, neokusí nikdy blahého pokoje nebes.

Po radostech světských toužíváme, pokud jich nemáme; jakmile se nám jich dostane, pohrdáme jimi. Oceniti dle zásluhy dobra nebeská, připadá nám pouze potud těžkým, pokud nemůžeme jimi vládnouti; jakmile se nám jich dostane, vyplní srdce naše v té míře, že na věky věkův nezatoužíme již po ničem.

Znalci přírody tvrdí, že ve světě žádná síla nepřichází na zmar. Každá práce, každý účin síly mizí, aby se vynořil opět v jiné podobě. Podobně se také neztratí nic z toho, co činíš neb trpíš pro Boha; zmizí to ovšem v čase, objeví se však zase na věčnosti v jiné podobě. »Toto nynější kratičké a lehké snažení naše působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné.« (2. Kor. 4, 17.)

Když i laskaví lidé nenechají žádné služby, ani té nejmenší, bez odměny, jak odmění teprve Bůh, láska nekonečná a dobrota neskonalá, všecko, co konáme nyní pro něho? Rozpomeň se na veliké oběti, které od tebe žádá život křesťanský. Nebo mysli raději na trýzeň mučenníků. Hlavně však mívej na mysli utrpení Krista Ježíše. Co Ježíš vytrpěl pro tebe, to odměňuje Bůh na tobě.

Když tento svět, pouhá to předsíň, tak jest již velkolepý, jak nekonečným musí býti sám vnitřek, t. j. svět onen! Když viditelné tvorstvo stkví se takovou krásou, jak krásným teprv musí býti nebe! Když věda a znalosť tohoto křehkého světa tak jest vábivá, jak úchvatným teprve musí býti poznání počátku a zdroje všech věcí. Když Stvořitel do věcí stvořených v zájmu nejnižších účelů přírodních vložil

tak mnoho radosti, jaké blaho ducha bude udíleti tehdy, až nám, Nekonečný, bude chtíti dáti odměnu!

Čím jest všechno dobro a všechna krása, která zde na světě činí nároky na naši lásku? čím jest více, než slabým odleskem odvěké krásy a dobroty boží?

Když se lidé po krátkých a klamavých radostech této pomíjející země s tak prudkou horlivostí shánějí: co bys měl činiti, abys dosáhl čistých, vznešených, nepomíjejících radostí na věčnosti!

Spasitel líčí nám obrazně, jak horlivě se bude Pán zpříma namáhati, aby věrné služebníky odměnil. »Blahoslavení služební ti,« praví do slova, »kteréž, když přijde Pán, nalezne ani bdí: amen, pravím vám, že přepáše se, a přikáže jim sednouti za stůl, a chodě, bude jim sloužiti.« (Luk. 12, 37.) Rozjímej náležitě o hlubokém smyslu slov těchto bez odporu dojemných.

Učiň z každého dne dobu setby, a přijde jistě jednou doba žní. Dokud jest den, hemží se pracovníci na poli; až nastane noc, nebude se moci dělati ničeho. Kdyby ti daroval někdo všechny poklady celého světa, neměl bys přece dosti, abys zapravil cenu, jakou má jediný den tvého života.

Život náš nemůže býti veskrze šťastným, poněvadž není pobytem v nebesích

nemůže však také býti veskrz nešťastným, poněvadž jest k nebesům těm cestou.

E. Můj úděl na světě.

Jest oko nade mnou, které nedřímá a neusne; moc, která panuje nade vším; dobrota, která věčně žehná; svatosť, která miluje dobré a nenávidí zlého; spravedlnosť, která mne vodí, poněvadž mne oblažiti touží; Otec, od něhož přichází všeliký dar dobrý. A tento dobrý Bůh zjevuje se nám v přírodě a ve svědomí, ve svatých minulosti a ve všech dobrých lidech doby přítomné; nejkrásnějším způsobem v Ježíši Kristu a své svaté církvi; zjevuje se v řízení světa a osudů jednohokaždého člověka; v lesku hvězd na temné obloze noční, v kapkách rosy růžového jitra; v obraze ukřižovaného Spasitele, v každém dobrém hnutí mého srdce. Jeho vůle jest mým přikázáním; jeho úradek předmětem mého klanění; jeho vedení mou pevnou důvěrou; jeho slovo mým světlem na temných cestách mé pouti životní. Jemu věřiti, činí moudrým; jeho milovati, činí dobrým; jemu důvěřovati, činí blaženým. Jeho požehnání dodává mi zdaru, jeho zalíbení oslazuje můj život, jeho milostivý pohled léčí rány mého svědomí, a jeho láska pozvédá mne z prachu zemského, aby

mně na božském Srdci dala okoušeti slastí nebeských.

3. Pobožnosť k božskému Srdci Pána Ježíše.

Jako učení Krista Ježíše svěřené církvi katolické nedoznává sice během časů žádné proměny, předce však dle různých okolností a poměrů časových dochází jiných a nových na zevnějšek výrazů, tak má se to i s vniterným náboženským životem církve, a zvláště se vztahem k samémn Kristu Ježíši.

Bylo ponecháno právě až době naší, aby konala pobožnosť k božskému Vykupiteli zvláště také jako pobožnosť k božskému Srdci Pána Ježíše.

1. Doba naše nerozumí již dílu spásy, jak jest uloženo v křesťanství. Nadpřirozený čin božské lásky nedá se vyměřiti chladným a vypočítavým rozumem. Bůh jest láska; pravda tato musí nutně znovu býti pochopena od lidí; a pravda tato zjevila se mezi námi v Kristu Ježíši; zde má Bůh pro nás přeubohé lidi srdce. Přede vším jiným musíme si povšimnouti lásky Pána Ježíše. Tato jediná může nám sprostředkovati možnosť, abychom vnikli poněkud v tajemství Betléma, hory

Kalvarie, oltáře a tajemných účinků sv. svátostí. Všímejme si Srdce Krista Ježíše, poněvadž nám ukazuje nekonečnou lásku boží v lidském útvaru, ponížení boží v podobě naší chápavosti přístupné.

2. Doba naše žije ještě jako marnotratný syn z toho, co přejala z křesťanství, z ideí všeobecné lásky k lidstvu, svobody a jiných ještě ideálů, které upomínají nějak na pravdu; závidí však již pomalu němé, nerozumné zvěři jejích nečistých požitků. Nelze jinak, než aby se upomenula na bohatství, které se nám nabízí v Ježíši Kristu. — Všechny nauky, skutky a všechna zaslíbení Kristova jsou výronem smýšlení jeho Srdce, jeho vůle a jeho cítění. Srdci lidskému rozumíme dobře; máme proto v Ježíšově Srdci ponížení, milosrdnosť a smýšlení boží, máme v něm samého Boha a Otce svého plni skroušenosti hledati.

3. V době přítomné vidíme se ohroženy plameny přímo zuřivé nenávisti k Bohu; peklo vychrlilo celý hrozný obsah svého nitra. Nebezpečí tomu možno čeliti pouze neoblomným nadšením svaté obětavé lásky k Bohu. Z té příčiny musíme si učiniti křesťanství popřední záležitostí srdce, musíme se k němu blížiti se strany, odkud může v srdci našem býti

roznícen plamen lásky v pravdě rekovné: musíme pěstovati křesťanství jako úkon lásky ke Kristu Ježíši.

4. Doba naše věnuje všechen svůj pozor výhradně jen zájmům tohoto světa; zná pouze radosti plynoucí z prospěchů pozemských; cítí bolesť toliko nad protivenstvím světa. Moderní člověk podrobuje svou mysl nadvládě smyslnosti; k tomu, co jest nadsmyslným, ku kráse ctnosti a ošklivosti hříchu, jest vesměs a docela otupělým. — Toliko vzor opatřený silou a vážností božím jest schopen city naše před zhoubnými vlivy světa ochrániti. Vzor takový máme v Ježíši. Kristus, Bůh a spolu člověk, cítí po lidsku. Jaká to nauka pro naši dobu: pro hřích lidský v bolesť duše a útrapy srdce pohříšený Bohočlověk!

5. Žijeme nyní v době vzpoury proti každé autoritě, kdy každý ve špinavém sobectví sebe samého jen vyhledává. Kdo postaví tu hráz proti proudům převratů a zhouby? Kdo jiný než Kristus! On se sám předem a dobrovolně podrobil Bohu jakož i autoritě od Boha zřízené. V pokoře stal se pro nás maličkým, opovrženým a mužem bolestí. Z vniterného smýšlení srdce čerpají práce a utrpení Kristovo svou neskončenou cenu. V Ježíšově srdci byl vlastně svět opravdu

vykoupen; v Srdci odehrála se nejsvětější a nejdrahocenější část hořkého utrpení Kristova. Ježíš a já! On Nejvyšší, já hříšné stvoření země! Od něho mám se učiti býti tichý a pokorný srdcem. Jako u Krista, nabývá také u mne všecko, co činím, trpím a pracuji, pravé své ceny skrze vniterné smýšlení, kterému se naučiti mám od Ježíšova Srdce.

6. Doba nynější v pravdě překypuje urážkami a skutky vědomého nevděku k Bohu; svolává na sebe hněv boží. Kristus v nejsv. Svátosti Oltářní dává uražené Spravedlnosti zadostučinění. Než právě zde jest od lidí zapomenut, zanedbáván a zasypáván urážkami. Nemusejí se tu duše naplněné horlivostí pro čest boží cítiti zpříma pobádány, dáti Kristu Pánu za nevděk a urážky světa náhradu? Srdce Kristovo jest srdcem lidským; pociťuje útěchu a radosť z účastenství a smýšlení věrných srdcí lidských.

7. Doba naše chce podržeti křesťanství pouze ještě jako »ideu«; ze života skutečného, zevnějšího rozhodně má býti vyloučeno. Nezdravému tomuto proudu doby staví se naproti církev katolická. Nevzdává se ani v tom nejmenším svých zásad bývalých. I zevnější, viditelný svět náleží Bohu a Kristu; člověk jest s duší,

tělem a zevnějším postavením životním vlastnictvím Ježíše Krista. Žádá pro Boha celého člověka, žádá jeho srdce, jako kořen živobytí celého. Smyslnosť má sloužiti k tomu, aby nám dopomohla k nadsmyslnému. Uctívajíce tělesné Srdce Pána Ježíše, býváme upomínáni, že »Slovo tělem učiněno jest«, aby celé člověčenstvo se všemi poměry pozemského života vykoupilo, posvětilo a povzneslo.

Sedm těchto úvah vede nás jako sedm paprsků k božskému Srdci našeho Vykupitele.

Neboť rozjímati Kristovu lásku, Kristovo smýšlení, Kristovy útrapy duše neznamená jiného, než uctívati božské Srdce Pána Ježíše.

Krista milovati, vlastní vniterný život podle příkladu jeho zřizovati, urážky učiněné Spasiteli podle své možnosti napravovati: toť úkony pobožnosti k Srdci Pána Ježíše.

Předmětem této pobožnosti a úcty jest Srdce jakožto ústroj, v němžto se lidský citový život obzvláštním způsobem jeví, a který proto mezi lidmi bývá považován za odznak lásky, citu a duševní bolesti. Srdce jest to, které nejvyšší pomysly ducha rozvádí do všech končin lidského života.

Pobožnosť tato má s ostatními velikými skutky božími tu stránku společnou, že uvedena byla do života církve prostředky, které se očím lidským zdají býti slabými a nepatrnými. Ponejprv byla řeholnici, bl. Markétě Alacoque, od Boha zjevena. *)

Usmiřující modlitba k božskému Srdci Pána Ježíše.

Ježíši Kristo, můj Pane a můj Bože! v hlubokém zahanbení a s vniterným bolem klekám před Tebou; neboť se rozpo-

---

*) Když se Spasitel bl. Markétě Alacoque zjevil, učinil těm, kdož Srdce jeho budou uctívati, tato přislíbení: 1. Dám jim všechny stavu jejich potřebné milosti; 2. uvedu mír a pokoj do jejich rodin; 3. budu je těšiti v jejich utrpení; 4. budu jim bezpečným útočištěm jak v životě, tak zvláště v hodince smrti; 5. všechněm jejich podnikům a snahám udělím přehojně svého požehnání; 6. hříšníci najdou v tomto Srdci pramen a nesmírné moře mého slitování; 7. duším vlažným bude navrácena jejich bývalá horlivosť; 8. duše horlivé dospějí veliké dokonalosti; 9. kněžím dostane se milosti, pohnouti i srdcem nejzatvrzelejším; 10. požehnám domům, ve kterých bude obraz mého Srdce zavěšen a uctíván; 11. jména těch, kdož tuto pobožnosť rozšiřují, budou vepsána do mého Srdce a já nikdy písma toho nevyhladím. 12. Rozhlašuj a dej všude po celém světě rozhlásiti, že nebude míry ani hranic darům mé milosti pro každého, kdo jich v tomto Srdci bude hledati.

mínám na nevděk, jehož jsme se proti Tobě svému největšímu dobrodinci a nejlaskavějšímu Spasiteli byli dopustili. Nespokojen s tím, že jsi nás na zemi až k smrti miloval, chceš v nejsv. Svátosti až do konce světa mezi námi přebývati, abys v nás památku na Sebe živě udržeti a nám veškeré ovoce Svého utrpení a Své smrti hojně přivlastniti mohl. Nekonečná lásko! jak jest to možno, že tak málo na Tebe myslíme, tak lhostejně a chladně k Tobě se chováme! Jak jest to možno, že právě v oné veliké Svátosti lásky od nevděčných lidí býváš zanedbán a tak těžce urážen! I já jsem z počtu těch nevděčníků, i já jsem Tě v nejsv. Svátosti velmi často i tak těžce urážel! Ó, kéž bych to mohl nějak napraviti, kéž bych mohl tímto svým vyznáním a odprošením, tímto svým velebením a klaněním, jímžto sebe a všecko své Tvému božskému Srdci v oběť přináším, za své vlastní a všech lidí hříchy dostiučiniti!

I utíkám se proto k Tvému Srdci, této smírné oběti za hříchy světa, tomuto prameni všech slitování božích; spojuji svou lítosť s oním trápením, které bolestně cítilo Tvé Srdce, když jsi se na hoře olivetské modlil a se svého kříže na nevděčné lidi patřil; spojuji to nepatrné

dobré, které s Tvou milostí mohu vykonati, s neskončenými zásluhami tohoto Tvého svatého Srdce. V něm doufám bezpečně nalézti odpuštění a hojné milosti k polepšení svého života. Milostí touto posilněn, chci se vážně a poctivě snažiti, Tobě, svému Bohu a Spasiteli, s pravou horlivostí a ustavičnou láskou sloužiti, a zvláště Tvou nejsv. Svátosť živou vírou a hlubokou pokorou povždy uctívati. Rozněť mé ledové srdce ohněm své lásky! Učiň, abych neměl nikdy přání jiného, než ve všem vůli Tvého nebeského Otce plniti.

(Zasvěcení se. Str. 168. — Růženec. Str. 151. Vzývání. Str. 318.)

Nábožné povzdechy.

Láska Srdce Tvého uchop mne, — Smysl Srdce Tvého oživ mne, — Bolesť Srdce Tvého kárej mne, — Spasiteli milý, zachraň mne, — K Sobě zcela ve všem přiviň mne, — Pokoj srdce Svého uděl mně, — Zde i na věčnosti stůj při mně. Amen.

4. Pobožnost křížové cesty.

1. Pobožností křížové cesty následujeme svého Spasitele na jeho cestě k hoře Kalvarské, kde z lásky k nám na dřevě Kříže umřel.

2. Zbožným navštívením zastavení cesty křížové možno dosáhnouti všech odpustků, které se udělují těm, kdož v Jerusalémě samém místa krví našeho Vykupitele posvěcená opravdově navštíví. Odpustků těch možno získati jak pro sebe tak i (na způsob přímluvy) pro ubohé duše v očistci.

3. Poněvadž se však k získání odpustků vyžaduje, aby ten který jednotlivec buď prostředkem sv. zpovědi nebo skrze dokonalou lítosť nalézal se v stavu milosti, jest radno, aby se hned na počátku alespoň ten úkon dokonalé lítosti náležitě vzbudil.

4. Po čas návštěvy jednotlivých zastavení musí se o přehořkém umučení Krista Pána rozjímati.

5. Ačkoliv jest přísně předepsáno pouze krátké vnitřní rozjímání o umučení milého Vykupitele, schvalují a odporučují se předce u každého zastavení také ústní modlitby.

6. Konáme-li křížovou cestu sami a soukromně, kráčejme od zastavení k zastavení, pokud to ovšem shromáždění lidu nebo malá místnosť dovolují.

Dokonalá lítosť. Ježíši, neskončeně velkodušný Bože! Nejen že mi v dobrodiních přírody ukazuješ velikou Svou blahovůli: nad to ještě chceš mi Sama sebe darovati v nebi. Proto jsi se mi celý věnoval ve Svém vtělení a v bolestiplné oběti kříže a stále se mi ještě věnuješ ve sv. přijímání. Čím jsem si, ubohý hříšník, tak veliké lásky zasloužil! Já jsem se zlého dopustil, a Ty, můj Ježíši, puzen nekonečnou láskou, dobrovolně bereš trest můj na Se. Z lásky ke mně vydal jsi se na přehořké utrpení a nejbolestnější smrť. Miluji tebe nade všecko, ó můj milovaný, neskončeně dokonalý Bože! Srdečně jest

mi líto, že jsem hříchy svými Tebe, Ukřižovaného, Tebe, neskončenou lásku a milosrdenství, Tebe nejvyšší a milování nejhodnější dobré, tak často a těžce urážel. Nenávidím a zavrhuji všecky své hříchy a slibuji Ti, s Tvou milostí svůj život polepšiti a raději zemříti, než jediného smrtelného hříchu opětně se dopustiti. Pane, buď mně milostiv a propůjč, abych s Magdalenou uslyšel útěchyplná slova: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji, poněvadž jsi miloval mnoho!«

Čtrnáctero zastavení.

Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě; neboť skrze sv. kříž Svůj svět jsi vykoupil. (Říká se před každým zastavením.)

1. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze Tvou pokoru, s nížto jsi se z poslušnosti k nebeskému Otci nespravedlivému odsouzení podrobil: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Nauč nás každé bezpráví trpělivě snášeti a jednou také smrť jako spravedlivý trest za naše hříchy trpělivě z rukou božích přijati. Otčenáš. Zdrávas.

2. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze Tvou trpělivosť, s kterou jsi těžký kříž dobrovolně na Svá svatá ramena přijal: pro-

síme Tě, smiluj Se nad námi! Naplň srdce naše živým a účinným odporem ke všelikému hříchu. Otčenáš. Zdrávas.

3. **Zastavení.** Kriste Ježíši, skrze tu tichost, s kterou jsi ve chvíli, kdy jsi ponejprv pod křížem upadl, všechny rány a ústrky surových žoldnéřů snášel: prosíme Tě, smiluj Se nad námi! Uděl nám milosti, abychom ke všem svým spolubližním i tehdy byli tichými a pokornými srdcem, když tíže našeho kříže tisknouti nás bude až k zemi. Otčenáš. Zdrávas.

4. **Zastavení.** Kriste Ježíši, skrze tu nesmírnou bolesť srdce, kterou jsi pocítil, když jsi potkal předrahou Svou Matku Marii: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Nauč nás, abychom k bolestem svých spolubližních vždycky měli srdce soucitné. Obnovujeme úmysl, jak od sebe tak od jiných všechny hříchy stále vzdalovati; neboť pro hřích bylo Tvé srdce a srdce Tvé Matky tak nevýslovným zármutkem naplněno. Otčenáš. Zdrávas.

5. **Zastavení.** Kriste Ježíši, skrze to úplné vysílení, které jsi bolestně pocítil, když nutili židé Šimona z Cyreny, aby Ti pomohl kříž Tvůj nésti: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Popřej nám síly,

povinnosti svého stavu a povolání povždy tak plniti, abychom každé chvíle byli hotovi Tvůj sv. kříž na ramena svá se srdcem ochotným vzíti. Otčenáš. Zdrávas.

6. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze tu dobrotu Tvého Srdce, s kterou jsi odměnil soustrasť Veroniky, když Ti podala k utření roucho potní a Ty jí je s obrazem Své svaté tváře navrátil: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Vtiskni nám Svůj obraz hluboko do duše, abychom zde na světě ustavičnou připomínkou Tvého utrpení od hříchu jsouce ochráněni, jednou z patření na Tvou oslavenou tvář se mohli radovati v nebesích. Otčenáš. Zdrávas.

7. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze neustávající velikosť a hořkosť Tvého utrpení, která Tě podruhé s Tvým křížem porazila k zemi: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Naše pýcha to jest, která nás udržuje v hříších a Tebe ohromným břemenem kříže k zemi poráží; přispěj nám, abychom svou vzdornou zpupnosť a své sobectví šťastně přemáhati mohli. Otčenáš. Zdrávas.

8. Zastavení. Kriste Ježíši, pro ten pocit vniterného bolu, kterým bylo srdce Tvé nad neštěstím zaslepeného lidu tehdy

stísněno, když jsi plačícím ženám pravil: Neplačte nade mnou ale nad sebou a syny svými: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Uděl síly naší slabosti, abyc om Tě s toutéž svatou neohrožeností před světem vyznávali, s jakou hlásily se k tobě bohabojné ony ženy jerusalémské. Dej nám milosť pravé lítosti, abychom ne tak nad nehodami světskými, ale spíše nad bídou svých hříchy obtížených duší bolest cítili. Otčenáš. Zdrávas.

9. Zastavení. Kriste Ježíši, pro ty smrtelné mdloby, v nichž jsi po třetí způsobem nejbolestnějším na zemi sklesl: prosíme Tě, smiluj se nad námi! My jsme to, ó Pane, kteří jsme opětným upadáním do bývalých svých hříchů neustávající hořkosť Tvého utrpení zavinili: posilni nás v úmyslu všeliké příležitosti ke hříchu dle možnosti se varovati. Otčenáš. Zdrávas.

10. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze to trapné zahanbení, které jsi vytrpěl, když jsi se, abys naši bídu a naše nestydatosti přikryl, s oděvu Svého svléci a hořkou žlučí napájeti nechal: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Udržuj v srdcích našich stále živý odpor ke všem hnutím hanbyplné smyslnosti, abychom se uprostřed tohoto nečistého světa vždycky či-

stými a neposkvrněnými zachovali. Otčenáš. Zdrávas.

11. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze ta nevýslovná muka, která jsi vytrpěl, když Ti nohy Tvé a ruce hřeby byly proboděny: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Dej nám milosti, abychom jako údové trním korunované hlavy tělo své se všemi jeho žádostmi stále krotili a přemáhali, jakož i všeliké změkčilosti a žádostivosti trvale se varovati mohli. Otčenáš. Zdrávas.

12. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze Tvou předrahou krev, skrze Tvé nejsvětější rány, skrze Tvé přehořké utrpení duše, skrze Tvou bolestnou smrť kříže: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Ochraňuj nás před náhlou a nenadálou smrtí, popřej nám času k pokání a uděl milosti tak živu býti, abychom každé chvíle byli hotovi objeviti se před Tvou božskou soudnou stolicí. Otčenáš. Zdrávas.

13. Zastvaení. Kriste Ježíši, skrze ty útrapy a bolest, kterou přeplněno bylo srdce Tvé blahoslavené Matky, když jí Tvé krví a ranami poseté, bezduché tělo položeno bylo na její panenský klín: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Propůjč nám, prosíme Tě, ó Pane, na pří-

mluvu nejblahoslavenější Panny milosť vytrvalosti, a dej nám — jako záruku této rozhodující milosti — velikou nábožnosť jakož i dětinnou lásku ke Své sv. Matce, kterou jsi nám s kříže jako naši Matku odporučil. Otčenáš. Zdrávas.

14. Zastavení. Kriste Ježíši, skrze ten pokoj, kterého jsi po strastiplném životě a bolestné smrti ve svém svatém hrobě došel: prosíme Tě, smiluj se nad námi! Dej, ať mé srdce nikdy neutone v nezřízené lásce k světu, aby jednou po sklamáních tohoto života, když toto mé tělo bude odpočívati v hrobě, duše má se mohla státi účastnou Tvé slávy v kruhu vyvolených. Otčenáš. Zdrávas.

Závěrek, Věčný Otče! Obětuji tu krev, která tekla z ran Ježíše Krista, Tvého Syna, na usmíření za všecky své hříchy a za potřeby Tvé sv. církve. (Odpust.) A duše všech věrných zemřelých ať odpočívají v pokoji . . . Amen.

5. Pobožnost k Matce Boží.

Skrze své spolupůsobení při vtělení Ježíše Krista má Maria Panna bezprostřednou účasť na díle výkupném a jest proto v nejčistším a nejužším poměru k božství. »Maria, znížto se narodil

Ježíš, který slove Kristus.« (Mat. 1, 16.)

Je-li Kristus, Bůh a spolučlověk, velikou almužnou nebes, udělenou ubohému a bohaprázdnému světu, jest Maria její rozdavatelkou, jejíž ruka ji prosícímu člověčentvu podává.

Jakmile Bůh jednou ustanovil dáti nám Krista skrze Marii, nezmění tohoto rozhodnutí již nikdy, a my dostáváme napořád ještě Syna skrze Matku, jejím prostřednictvím poklad jeho milostí pro rozmanité potřeby a stránky křesťanského života. Panovalo proto v církvi katolické ode dávna přesvědčení, že nám plynou všechny milosti jen skrze Marii. Maria platila vždycky za útočiště hříšníků a potěšení spravedlivých. Maria nám může pomoci, poněvadž jest Matkou boží, a chce nám pomoci, poněvadž jest Matkou naší.

Při tom dán jest nám v Marii nevystihlý vzor a obraz nejvznešenějších ctností, jak si toho také každé ušlechtilé srdce lidské v pravdě a upřímně přeje. Na ní spatřujeme půvab nejčistšího panenství, spojený s vážnou důstojností matky, velebnosť Bohem omilostněné královny, spojenou s odevzdaností v nevystihlou žalosť pohřížené bolestné Matky. Zde máš ideál, který není výtvorem snů, ale opravdovou

skutečností, který neodumírá, ale chová v sobě sílu povznésti tě z bahna bytí pozemského k jasné výši života rovného andělům.*)

Zdrávas Maria.

Zdrávas, Maria! Pozdrav tento přinesl archanděl s nebe. Pozdravujíce Marii, velebíme Boha, který tak veliké věci učinil nejbl. Panně a Rodičce boží.

Milosti plná! Posvěcená Duchem svatým, byla jsi již v prvním okamžiku svého života zcela čistou a spojenou s Bohem. Nic nesvatého není na tobě a nenajde k tobě nikdy přístupu poskvrna hříchu. Všechny ctnosti a přednosti máš v nepostihlé míře. Plná milosti, jsi také Matkou milosti a milosrdenství nám ubohým dítkám Eviným v tomto údolí slzavém.

Pán s Tebou! Na tobě, nejvýtečnějším výtvoru milosti, má nebeský Otec své nejvyšší zalíbení. S tebou, svou nejmilejší dcerou, spojen jest nejužším svaz-

*) Maria Panna byla v církvi uctívána od jejích nejprvnějších počátků. Stvrzují to mezi jiným také katakomby, kde se kromě skvostných a dojemných výjevů z dějin biblických zachoval také nemalý počet obrazů marianských. Obraz Rodičky boží v katakombách sv. Priscilly pochází z první polovice druhého, ne-li dokonce již z prvního století po Kristu.

kem přátelství. Jsouc Bohu nejblíže, vládneš nad všemi poklady božské všemohoucnosti. Proto jsi naší přemocnou záštitou a ochranou v každém nebezpečenství.

Požehnanás ty mezi ženami. Tebe vyvolil si jediný Syn boží za Matku při podivuhodném svém vtělení. Býti matkou boží bez nejmenšího porušení panenství! Prosta jsouc vší kletby, přinesla jsi nám požehnání a otevřela bránu nebeskou. Proto jsi, ó Matko a vždy Panno, požehnána, a nebylo nikdy slýcháno, aby kdo byl darmo o tvé přispění mateřské prosil.

A požehnaný plod života Tvého, Ježíš! Maria jest veliká ve svém božském Synu. Nemůžeme Marii zvelebiti více, jako když zvelebujeme Ježíše. Požehnaný jest Ježíš, který se nám narodil z Marie! Ježíš náš bratr! Ježíš naše hlava! Ježíš náš život, naše všecko! Požehnaná jest Matka, poněvadž jest požehnaný Syn.

Svatá Maria! Ejhle, s radostí vzpomínáme předností, které ti udělil Bůh pro Ježíše, a velebíme s tebou Ježíše, tvého přemilého Syna. Rozjímajíce však o mocnosti přímluvy, která ti byla udělena od Boha, vzpomínáme také záležitostí, které srdce naše tíží, a spojujíce své volání s církví, prosíme: **Svatá Maria!**

Matko boží! Vidíme tě, Nejsvětější, vyvýšenou v nebi nad všechny anděly a svaté, nejblíže u nejsv. Trojice. Na Golgotě stála jsi, ó Matko, pod křížem; na nebi panuješ, ó Matko, jako královna. A tu prosíš za nás jako naše přelaskavá, mocná orodovnice. Matko boží!

Pros za nás hříšné! Shlédni na nás ubohé, kající hříšníky, kteří Tvé mateřské pomoci a přímluvy tak velice máme potřebí, kteří jen s bázní a třesením před tvář uraženého Boha smíme předstoupiti. Ty, ó Matko, jsi plná tichosti a milé dobroty; tvému srdci poroučíme všechny své záležitosti a potřeby. Především však podporuj nás v boji proti hříchu!

Nyní i v hodinu smrti naší. To jsou dvě nejdůležitější období: přítomnosť, poněvadž je zcela v naší moci, a hodinka smrti, poněvadž rozhodne o naší věčnosti. Amen.

Litanie Loretánská.

Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, smiluj se nad námi! — Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, uslyš nás! — Kriste, vyslyš nás! — Otče s nebes Bože, *) — Synu, Vykupiteli světa, Bože, — Duchu svatý, Bože, — Svatá Trojice, jeden Bože,

*) Smiluj se nad námi!

— Svatá Maria,*) — Svatá boží Rodičko, — Svatá Panno panen, — Matko Kristova, — Matko božské milosti, — Matko nejčistší, — Matko nejčistotnější, — Matko neposkvrněná, — Matko neporušená, — Matko přemilá, — Matko předivná, — Matko Stvořitele, — Matko Spasitele, — Panno nejmoudřejší, — Panno ctihodná, — Panno chvalitebná, — Panno mocná, — Panno dobrotivá, — Panno věrná, — Zrcadlo spravedlnosti, — Stolice moudrosti, — Příčino naší radosti, — Nádobo duchovní, — Nádobo ctihodná, — Nádobo výborná pobožnosti, — Růže vonná všech ctností, — Věže Davidova, — Věže ze slonových kostí, — Dome zlatý, — Archo úmluvy, — Bráno nebeská, — Hvězdo jitřní, — Uzdravení nemocných, — Útočiště hříšníků, — Potěšení zarmoucených, — Pomocnice křesťanů, — Královno andělů, — Královno patriarchů, — Královno proroků, — Královno apoštolů, Královno mučenníků, — Královno vyznavačů, — Královno pannen, — Královno všech Svatých, — Královno bez poskvrny hříchu prvotního počatá, — Královno svatého růžence. — Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa! Odpusť nám, Pane! — Beránku boží, jenž ...

*) Oroduj za nás!

Uslyš nás, Pane! — Beránku boží, jenž... Smiluj se nad námi! — Kriste, uslyš nás! — Kriste, vyslyš nás! — Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, smiluj se nad námi! — Pane, smiluj se nad námi!

Otčenáš..... — Zdrávas..... (O d p u s t.)

Pod ochranu Tvou se utíkáme, svatá boží Rodičko, nezamítej v potřebách proseb našich, ale ode všeho zlého vysvoboď nás vždycky, slavná a požehnaná Panno, Paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše. Se Synem svým rač nás smířiti, Synu svému rač nás poroučeti, k Synu svému rač nás přivésti.

Oroduj za nás, svatá boží Rodičko, abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Vylej, ó Pane, Tě žádáme, milosť Svou do srdcí našich, abychom, jenž jsme andělským zvěstováním vtělení Syna Tvého poznali, skrze umučení a kříž Jeho k slavnému vzkříšení kdysi přivedeni byli. Skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. — Amen.

Oroduj za nás, svatý Josefe, abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových,

Prosíme Tebe, ó Pane, buď nám skrze zásluhy ženicha nejsvětější Rodičky Tvé spomoženo, abychom skrze Jeho orodo-

vání to obdrželi, čeho nemožnosť naše dosáhnouti nemůže. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Zdrávas Královno . . . (Str. 176.)

Memorare. Pomni, ó přelaskavá Panno Maria, že od věků není slýcháno, by někdo, jenž pod Tvou ochranu se utíkal, Tvou pomoc vzýval, Tě o přímluvu žádal, byl kdy opuštěn býval. Takovou povzbuzen důvěrností, k Tobě, Panno panen, Matko, chvátám, k Tobě přicházím, k Tobě co lkající hříšník přistupuji; nechtějž, Matko Slova, slovy mými opovrhnouti, nýbrž uslyš milostivě a vyslyš. Amen. (Odpust.)

Modlitba k čistému Srdci Panny Marie.

Ó Srdce Marie, Matky boží a Matky naší! Ty laskavé Srdce, ve kterém si klanění nejhodnější Trojice libuje, hodné vší úcty a lásky andělův i lidí! Srdce Marie, Srdci Ježíšovu nejpodobnější, jehož dokonalým obrazem jsi! Srdce Marie, plné dobroty, rozměkči naše ledová srdce, aby zcela proměněna a obrácena byla v božské Srdce Ježíše! Vlij v ně lásku ke ctnostem Svým a zapal je ohněm Své svaté lásky! Bdi nad svatou církví, ochraňuj ji, buď jí ochranou a štítem proti útokům nepřátel!

Budiž nám cestou, která k Ježíši vede, a průplavem, skrze který nám milosti tekou ku spasení potřebné! Budiž podporou naší v záležitostech, pomocí v pokušeních, útočištěm v pronásledováních, ochranou v nebezpečenstvích, a zvláště v posledním boji života našeho, v hodince smrti naší, ve které se celé peklo proti nám postaví, aby nám duši odňalo. Hrozné okamžení, od kterého celá věčnost závisí! Tenkrát, ó dobrotivá, ó lítostivá Panno, dej nám pocítiti sladkosť Srdce Svého a Svou moc u Ježíše Syna Svého. Otevři nám ve Svém nedostihlém milosrdenství Srdce Své jako nejjistější útočiště, abychom Boha v nebi věčně chválili a velebili.

Božské Srdce Ježíše, a neposkvrněné Srdce Marie! buďtež chválena, velebena, ctěna a slavena nyní, vždy a všude na všech místech celého světa. (Odpust.)

Sedmero bolestí Panny Marie.

1. Nejsvětější Matko mého Vykupitele! S dětinnou účastí připomínám si osten trpké bolesti, kterou tvé mateřské Srdce pocítilo, když jsi při obětování svého božského dítka ve chrámě uslyšela z úst nábožného Simeona prorocká slova: »Položen jest Tento na znamení, jemuž bude odpíráno, — a tvou vlastní duši pronikne

meč.« Skrze toto tvé veliké utrpení prosím tě, ó Matko, abys mne ve všech nesnázích vzala pod svou ochranu, abych právě tak, jako ty, ve všem vždycky zůstal věren nejsvětější vůli boží. Zdrávas...

2. Připomínám si úzkosť, kterou cítilo tvé Srdce, když dal anděl sv. Josefu pokynutí, aby prchl s dítětem před úklady Herodesovými do Egypta. Skrze tyto tvé starosti a všechny nesnáze, které ti bylo trpěti na obtížné cestě, prosím tě, ó nejmilejší Matko, abys mi vyžádala milosti, bych se zde na světě vždycky pociťoval cizincem a nikdy ani vábností ani bohatstvím světa, ani leskem marné slávy nedal vypuditi ze své mysli vzpomínku na jedině pravou vlasť věčnou. Zdrávas...

3. Vzpomínám na zármutek, který naplňoval tvé Srdce, když jsi své miiené dítě na cestě z Jerusaléma ztratila a po tři dny plna úzkostí hledala. Skrze tuto tvou na nejvýš tísnivou starosť prosím tě, ó Matko, vypros mně milosti, abych Ježíše nikdy těžkým hříchem neztratil, nebo, kdybych ho snad někdy ke svému nešťěstí pozbyl, abych jej upřímným pokáním zase brzy nalezl. Zdrávas...

4. Připomínám si upřímně bolesť, která rozdírala tvé mateřské Srdce, když jsi viděla svého přemilého Syna jako hrubého

zločince svázati, surovými žoldnéři nelítostně mrskati, trním korunovati, na smrť odsouditi a těžký kříž na místo popravné namáhavě nésti. Skrze všechno toto utrpení tvého Syna a pro tvou upřímnou s ním soustrasť vroucně tebe prosím, odvrať ode mne svou mateřskou přímluvou tresty, které jsem si za své hříchy zasloužil, a zjednej mně milosti, abych v lásce k svému Spasiteli den ode dne stále mohl růsti. Zdrávas . . .

5. Uvádím si na paměť ostří břitkého meče, který pronikl tvé Srdce, když jsi viděla svého Ježíše, an ode všech jsa opuštěn, v nevýslovných bolestech na kříži rozpjat, za posměchu surového lidu umírá. Skrze tvou nesmírnou bolesť a odhodlanou zmužilosť prosím tě, ó čistá Panno a sladká útěcho umírajících, vyžádej mi milosť, abych každé hříšné žádosti svého těla opravdovým způsobem se hrozil a pravým pokáním sebe hodným učinil, v pokoji a blaženě se jednou se svým životem pozemským rozžehnati. Zdrávas . . .

6. Vzpomínám na trpké utrpení, kterým zachváceno bylo Srdce tvé, když jsi po snětí svého milého Syna se dřeva kříže bezduchou jeho mrtvolu na svůj klín panenský přijala a na jeho svaté rány v slzách nejněžnější lásky patřila. Vypros mi, ó

Matko má, milosti, abych ve všech i sebe nesrozumitelnějších příhodách, vždy jen božskou Prozřetelností se vésti dával a nikdy nepochyboval, že Bůh jen k mému prospěchu všecko moudře pořádá a řídí. Zdrávas . . .

7. Vzpomínám na veliké útrapy duševní, které na tvé Srdce doléhaly, když jsi viděla, jak tělo tvého Syna kladou do hrobu. Prosím tě, ó Matko milosrdenství, abys učinila srdce mé, do něhož živé Tělo tvého přemilého Syna ve sv. přijímání tak často bývá položeno, místem odpočinku jemu příjemným; a vymož, abych v tomto nebeském pokrmu vždycky našel zmužilosť a sílu, každou bezútěšnosť a vypráhlou skleslosť živoucí důvěrou v Boha zdárně přemoci a zapuditi. Zdrávas . . .

6. Uctíváni Svatých.

Katolická církev učí, že jest dobrým a spasitelným uctívati svaté. Náleží to ostatně k ušlechtilé stránce lidskosti, abychom si navzájem pomáhali. Tento základný rys lidského srdce náboženství naše posvětilo a zušlechtilo. Božské milosrdenství učinilo nás všechny dětmi jedné veliké rodiny boží. Smrt neroztrhne této pásky příslušenství. Blažení duchové v nebi

mysli na nás a přimlouvají se za nás; tím že je vzýváme, velebíme v nich Boha samého, který se ve svatých tak mocným a milostivým ukázal. Není nedostatkem důvěry v Boha, prosíme-li jiné, aby za nás u něho orodovali, vždyť by se takto ani sv. Pavel nebyl směl obrátiti na věřící s prosbou, »aby mu pomáhali na svých modlitbách k Bohu« (Řím. 15, 30.) Bůh právě naopak vidí velmi rád takové přímluvy a prostřednictví; vždyť sám naporučil jednou přátelům Jobovým: »Jděte k služebníku mému Jobovi . . . Job pak, služebník můj, modliti se bude za vás« (Job 42, 8). Mohou-li tedy přátelé boží, pokud žijí ještě na zemi. obdržeti něco pro nás od Boha, proč by to nemohli učiniti po své tělesné smrti, když se oslavené jejich duše radují v nebi? Ostatně tvrdí samo písmo svaté, že se andělé radují nad hříšníkem, který činí pokání (Luk. 15, 10.), že anděl Rafael přednášel Tobiášovy modlitby Pánu (Tob. 12, 12.), že tedy svatí v nebi jistě o nás vědí a za nás se modlí (Zachar. 1, 12., 2 Makk. 15, 14, Zjev. 5, 8.). A Bůh sám nejednou potvrdil pobožnosti k svatým udělením obzvláštních a zcela mimořádných milostí.

Litanie ke všem Svatým.

Litanie ke všem svatým učí nás, jakým způsobem bychom měli vzývání svatých dle návodu církve do svých modliteb zahrnovati. Srdcem a středem jejich jest bezprostředné vzývání Boha a jeho milosti a milosrdenství, jakož i upomínka na veliké dílo Vykupitelovo, jeho vtělení, jeho utrpení a smrť, jeho z mrtvých vstání a na nebe vstoupení, a příchod Ducha svatého. Když se tuto litanii modlíme, otvírá se duši naší nebe Ve světle víry spatřujeme trojjediného Boha, Otce, Syna a Ducha sv.; vidíme nejbl Pannu, Matku boží, v bezposkvrnném jejím panenství a čistotě, kůry andělů a duchů blažených; spatřujeme ctihodné postavy patriarchův a proroků, sv. apoštoly, mučeníky a vyznavače, sv. panny a nepřehledné zástupy svatých a světic; všichni, kdož nás předešli na cestě spasení, stojí před užaslým zrakem ducha našeho. Patříme na minulost a vmýšlíme se do plnosti časů, kdy Spasitel na zemi meškal a dílo vykoupení dokonal. Patříme do budoucnosti a vidíme nejposlednější den soudu všeobecného, kdy přijde Spasitel s nebe s velikou slávou a velebností a zasedne k soudu nad živými i mrtvými. Máme před sebou pří-

tomnosť a jsme upamatováni na všechnu svou bídu, všechny své duchovní i tělesné potřeby; a v nejživějším vědomí své vlastní slab sti a nedostatečnosti spojujeme své modlitby s modlitbami církve vítězné a vysýláme prosby své k nebeskému Bohu za sebe a vlastní potřeby, za živé i za mrtvé.

Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, smiluj se nad námi! — Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, uslyš nás! — Kriste, vyslyš nás! — Otče s nebes Bože, smiluj se nad námi! — Synu, Vykupiteli světa, Bože, smiluj se nad námi! — Duchu svatý, Bože, smiluj se nad námi! — Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi! — Svatá Maria, oroduj za nás! — Svatá boží Rodičko,*) — Svatá Panno panen, — Svatý Michaeli, — Svatý Gabrieli, — Svatý Rafaeli, — Všickni svatí andělové i archandělové, — Všickni svatí blahoslavených duchů řádové, — Svatý Jene Křtiteli, — Svatý Josefe, — Všickni svatí patriarchové a proroci, — Svatý Petře, — Svatý Pavle, — Svatý Ondřeji, — Svatý Jakube, — Svatý Jene, — Svatý Tomáši, — Svatý Jakube, — Svatý Filipe, — Svatý Bartoloměji, — Svatý Matouši, — Svatý Šimone,

---

*) Oroduj za nás!

— Svatý Tadeáši, — Svatý Matěji, — Svatý Barnabáši, — Svatý Lukáši, — Svatý Marku, — Všickni svatí apoštolové a evangelistové, — Všickni svatí učenníci Páně, — Všechna svatá neviňátka, — Svatý Štěpáne, — Svatý Vavřinče, — Svatý Vincenci, — Svatí Fabiane a Šebastiane, — Svatí Jene a Pavle, — Svatí Kosmo a Damiane, — Svatí Gervasi a Protasi, — Všickni svatí mučenníci, — Svatý Silvestře,*) — Svatý Řehoři, — Svatý Ambroži, — Svatý Augustine, — Svatý Jarolíme, — Svatý Martine, — Svatý Mikuláši, — Svatí Cyrille a Methode, — Všickni svatí biskupové a vyznavači, — Všickni svatí učitelové, — Svatý Antoníne, — Svatý Benedikte, — Svatý Bernarde, — Svatý Dominiku, — Svatý Františku, — Všickni svatí kněží a jáhnové, — Všickni svatí mniši a poustevníci, — Svatá Maří Magdaleno, — Svatá Háto, — Svatá Lucie, — Svatá Anežko, — Svatá Cecilie, — Svatá Kateřino, — Svatá Anastasie, — Všechny svaté panny a vdovy, — Všickni Svatí a Světice boží! — Milostiv nám buď, odpusť nám Pane! — Milostiv nám buď, uslyš nás Pane! — Ode všeho zlého, vysvoboď nás Pane! — Od všelikého hříchu,**) — Od

*) Oroduj za nás!
**) Vysvoboď nás, Pane!

hněvu Tvého, — Od náhlé a nenadálé smrti, — Od úkladů ďábelských, — Od hněvu, nenávisti i ode vší zlé vůle, — Od ducha smilného, — Od hromobití a bouřky.*) — Od moru, hladu a války, — Od věčné smrti, — Skrze tajemství svatého vtělení Tvého, — Skrze Tvé příští, — Skrze Tvé narození, — Skrze křest a svatý půst Tvůj, — Skrze kříž a umučení Tvé, — Skrze smrť a pohřeb Tvůj, — Skrze svaté vzkříšení Tvé, — Skrze podivné na nebe vstoupení Tvé, — Skrze příští Utěšitele Ducha svatého, — V den soudný! — My hříšníci, Tě prosíme, uslyš nás! — Abys nám odpustiti ráčil,**) — Abys nám milostiv býti ráčil, Abys nás k pravému pokání přivésti ráčil, — Abys Svou církev sv. říditi a zachovati ráčil, — Abys apoštolského nejvyššího pastýře a všecky duchovní řády ve svatém náboženství zachovati ráčil, — Abys nepřátele církve svaté ponížiti ráčil, — Abys císaře a krále našeho chrániti ráčil, — Abys králům a knížatům křesťanským pokoj a pravou svornosť popřáti ráčil, — Abys veškerému lidu křesťanskému pokoj a svornosť popřáti ráčil, — Abys nás v Tvé svaté službě po-

*) Vysvoboď nás, Pane!
**) Tě prosíme, uslyš nás!

silniti a zachovati ráčil, -- Abys myslí našich k nebeským žádostem pozdvihnouti ráčil, — Abys všem dobrodincům našim věčným zbožím odměniti ráčil, — Abys duše naše, bratrů, přátel, rodičův a dobrodinců od věčného zahynutí vysvoboditi ráčil, — Abys úrody zemské dáti a zachovati ráčil, — Abys všem věrným zemřelým odpočinutí věčné dáti ráčil, — Abys nás vyslyšeti ráčil, — Synu boží! — Beránku boží, jenž snímáš hříchy světa! Odpusť nám Pane! — Beránku boží ... Uslyš nás Pane! — Beránku boží . . . Smiluj se nad námi! — Kriste, uslyš nás! — Kriste, vyslyš nás! — Pane, smiluj se nad námi! — Kriste, smiluj se nad námi! — Pane, smiluj se nad námi! —

Otčenáš ...

Žalm 69. Bože, ku pomoci mé vzezři, Pane, k spomožení mému pospěš. — Ať se zastydí a zahanbí, kteří hledají zahubení duše mé. — Ať se obrátí nazpět a zastydí, kteří mně žádají zlého — Ať se rychle se studem odvrátí, kteří se mně posmívají. — Nechť plesají a v Tobě se radují všickni hledající Tebe, a kteří milují spasení Tvé, nechť říkají vždycky: Hospodin budiž veleslaven. — Jáť jsem sice nuzný a chudý, Ty pak, Pane, spomoziž mně. — Neboť Ty jsi pomocník

můj a vysvoboditel můj, Pane, neprodlívejž. — Sláva Otci . . .

Spasiž, můj Bože, služebníky a služebnice Své, — kteří doufají v Tebe.

Budiž nám, ó Pane! silnou věží — proti nepřátelům našim.

Nechť proti nám nepřítel neprospívá; — a syn nepravosti ať nám neuškodí.

Pane, nenakládej s námi dle hříchů našich; — aniž podle nepravostí našich odplacuj nám.

Modleme se za svého nejvyššího pastýře N. — Hospodine zachovejž ho a obživuj ho a učiň ho blahoslaveného na zemi a nevydávejž ho v ruce nepřátel jeho.

Modleme se za císaře a krále našeho N. — Spasiž, ó Pane, císaře a krále a vyslyš nás v den, v který Tebe vzývati budeme.

Modleme se za dobrodince naše. — Pane, račiž všem dobře činícím pro jméno Tvé odplatiti životem věčným.

Modleme se za věrné zemřelé. — Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí. — Nech, ať odpočívají v pokoji. Amen.

Modleme se za své nepřítomné bratry a sestry. — Spasiž, můj Bože, služebníky a služebnice Své, doufající v Tebe.

Sešli jim pomoci, Pane, se svatyně Své; — a se Sionu ostříhej jich.

Pane, vyslyš modlitbu mou: — a volání mé k Tobě přijď.

Modleme se. Bože! jehož vlastnosť jest vždycky se smilovati a odpouštěti, přijmiž milostivě modlitby naše a učiň, abychom my i všickni, již řetězem hříchů svázáni jsou, skrze převeliké milosrdenství Tvé od nich rozvázáni byli.

Prosíme Tě ó Pane! vyslyš modlitby Tobě k nohám padajících, a vyznávajících se Tobě hříchy odpusť, abychom od dobroty Tvé prominutí svých nepravostí a i pokoj spolu obdržeti mohli.

Nevypravitelné milosrdenství Své, ó Pane! nám laskavě proukaž, a nás spolu ode všech hříchů sprosť a od trestů za ně zasloužených vysvoboď.

Ó Bože! jenžto hříchy rozněván, ale pokáním zase upokojen býváš, shlédni milostivě na prosby Svého pokorného lidu a metly hněvu Svého, kteréž za své hříchy zasluhujeme, odvrátiti račiž.

Všemohoucí, věčný Bože! smiluj se nad služebníkem Svým N. N., nejvyšším pastýřem naším a veď ho dle dobrotivosti Své po cestě spasení věčného: aby s pomocí Tvou, což se Tobě líbí, pohledával a ze vší síly své vykonal.

Prosíme Tebe, všemohoucí Bože, aby služebník Tvůj N., císař a král náš, který smilováním Tvým vládu říše obdržel, také i rozmnožení všech ctností dosáhl, jimiž by slušně ozdoben, ohav nepravostí se vystříhati, nad nepřátely zvítěziti a k Tobě, jenž jsi cesta, pravda a život, milostivě se dostati mohl.

Ó Bože, od kteréhož svaté žádosti, pravé rady a dobré skutky pocházejí, dejž služebníkům svým ten pokoj, jehožto svět dáti nemůže, aby naše srdce Tvým přikázáním poddané, a po odvrácení strachu nepřátelského časové naši pod ochranou Tvou pokojni byli.

Zapal, Pane, ohněm Ducha svatého ledví i srdce naše, abychom Tobě neposkvrněným tělem sloužili a čistým srdcem se zalíbili.

Bože, všech věřících Stvořiteli a Vykupiteli! račiž duším služebníkův a služebnic Svých odpuštění všech hříchů dáti, aby to prominutí, kteréhož vždycky žádali, skrze nábožné prosby naše obdrželi.

Činy naše, prosíme, Pane! milostí Svou předejdi, a Svou pomocí sprovozuj, aby všecky naše modlitby a skutky od Tebe vždy se začínaly, a skrze Tebe začaty dokonány byly.

Všemohoucí, věčný Bože! jenž spolu nad živými i nad mrtvými panuješ a nade všemi se smilováváš, o kterých předkem víš, že skrze víru a dobré skutky Tvými budou, pokorně Tebe žádáme, aby ti, za kteréž jsme modlitby konati ustanovili a ježto buďto nynější věk ještě v těle zdržuje, nebo věčnosť již od těla oddělené přijala, na přímluvu všech Svatých Tvých odpuštění všelikého provinění u Tvé dobrotivosti došli. Skrze Pána našeho Ježíše Krista Syna Tvého, kterýž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh požehnaný po všecky věky věkův. Amen.

Pane, vyslyš modlitbu mou! — A volání mé k Tobě přijď! — Račiž nás vyslyšeti všemohoucí a milosrdný Pán. Amen. — A duše všech věrných zemřelých skrze milosrdenství boží ať odpočívají v pokoji. Amen.

IX. Prosby za přímluvu obzvláštních svatých ochránců.

1. Pobožnosť k sv. Josefu.

Vznešená důstojnosť ženicha Marie Panny a pěstouna Krista Ježíše, kterou

Bůh sv. Josefa ozdobil, stkvělé příklady pokory, moudrosti a trpělivosti, věrnosti a poslušnosti, které nám světec tento dal, jeho svatá smrť v náručí Ježíše a Marie, vážnosť, jaké požívá v nebesích, kde panuje ten, který ho na zemi poslouchal: všecko to musí v nás buditi velikou důvěru k tomuto svatému Sv. Terezie ujišťuje, že obdržela od sv Josefa vše, začkoliv ho kdy byla žádala. Papež Pius IX. poručil do jeho ochrany celou církev.

Modlitba. Sv. Josefe, věrný služebníče boží; ty jsi skrze svou ctnosť a nábožnosť došel štěstí, žíti s Ježíšem a s Marií a v jejich přítomnosti také zemříti. Tvůj příklad mne vždycky pobádej v pevné důvěře vůli boží stále plniti; tak čistým, tak zbožným, tak spravedlivým, tak pracovitým, tak trpělivým, tak ochotným a laskavým vždy býti, jako ty jsi byl. Poslouchati božských přikázání nebo rozkazů svých představených, kteří jsou zástupci Boha na zemi, budiž jedinou radostí mého srdce a mým nejmilejším zaměstnáním na zemi. Vypros mi u toho, který byl jednou pod tvou ochranou na zemi a nyní svěřenu má veškeru moc na nebi i na zemi, milosť ctnostného života a šťastnou hodinku smrti, abych ho s tebou po všechny věky chváliti a velebiti mohl.

2. K sv. patronu křestnímu.

Církev dává každému na křtu svatém jméno některého svatého jako upomínku, že jsme všichni dětmi svatých a občany nebes, a zároveň proto, aby měl každý pro svůj život vzor a zvláštního ochránce. Hleď se obeznámiti ze životem a ctnostmi svého patrona, — vždyť není jiné cesty k nebi kromě té, po které kráčeli svatí. Modlívej se často k svému patronu a ochránci.

Modlitba. Svatý můj ochránče a křestní patrone! Na křtu svatém mi bylo dáno tvé jméno, abych často na tebe myslil a dle sil svých vždy se snažil tak se Pánu Bohu líbiti, jako ty jsi mu byl příjemným. K tobě do nebe bych se také rád dostal po smrti. Velmi málo jsem však dosud usiloval žíti podle tvého příkladu. Byl jsem často jmenován tvým jménem a nikdy jsem sobě nevzpomněl, že jsem takto upomínán na tebe, aby byla vzbuzena v mém srdci horlivosť po tvém příkladu píleti svatosti. Chci býti od této doby horlivější a stříci se vlažné lenivosti k dobrému. I kdyby mě to sebe větší působilo obtíže, chci se předce z lásky k Bohu snažiti, abych tuto zlou navyklosť . . . odložil, a tyto ctnosti . . . s mi-

lostí boží pěstoval. Do tvé ochrany se poroučím, ó světče boží, ujmi se mne jako svého svěřence a oroduj za mne u trůnu božího Amen.

3. K andělu Strážnému a sv. Michaelovi.

Bůh dal jednomu každému z nás zvláštního anděla, který by nás na všech cestách našich provázel a věrně ostříhal. Buď vždycky skromným pro jeho stálou přítomnosť, mysli často na něho, abys se mu zalíbil; poroučej se s důvěrností v jeho ochranu.

Sv. Michael jest Strážným andělem celé bojující církve. Jako jest úkolem výše postaveného vojevůdce, aby připínal udatným vojínům záslužné kříže na prsa, tak jest uloženo svatému archandělu Michaelovi, aby doprovázel a zařadil po smrti naše duše do řad vyvolených nebešťanů.

Modlitba. Můj nejvěrnější příteli a starostlivý vůdče, kterého mi udělil Bůh ku ochraně! jak ti poděkovati s dostatek za tvou lásku, za ta nesčíslná dobrodiní, která jsi mně dosud prokázal? Ty bdíš u mého lože, odvracíš ode mne nebezpečenství přítomná a chráníš před každou nehodou budoucí. Ty mne nabádáš k dobrému, vystříháš zlého, podporuješ, když počínám kolísati, napomínáš, když jsem

klesl, k pokání a přivádíš zase ke smíření s Bohem. Odpusť mé lehkomyslnosti, ve které jsem tě tak často neposlechl a tak často svou neposlušností zarmoutil. Neodvracuj proto strážné ruky ode mne, nýbrž veď a ochraňuj mne také dále. Nedopusť, aby upadla má duše ve smrť hříchu. Chci býti tvým zdárným svěřencem, chci dávati každé chvíle pozor na tvá vnuknutí. Zvláště se chci pilně vystříhati každé nečistoty a nikdy na nic ani popatřiti ani mluviti, poslouchati nebo činiti, ani dopustiti ničeho, co by mohlo vzbuditi tvou nelibosť.

Sv. Michaeli, kníže vojska nebeského, nepřemožitelný hrdino a nejvěrnější strážce církve boží i věřících duší, který jsi svou plamennou láskou k Bohu tak velikého vítězství nad zlým nepřítelem vydobyl, a to ne proto, abys nabyl slávy před světem, nýbrž pro česť, kterou všickni Bohu pravému jsme povinni a pro spásu duší; chraň a opatruj naši svatou římsko-katolickou církev; přijdi také, prosím tě, i mé ubohé duši na pomoc, poněvadž jí ustavičně osidla jejích nepřátel — světa, těla a zlého ducha — velikým nebezpečenstvím hrozí; přispěj mi, abych se z nich šťastně vymanil, a stůj při mně v hodinku mé smrti. Amen.

4. Ke zvláštním patronům mého stavu.

Vy svatí a oslavení hrdinové Pána našeho Ježíše Krista, kteří jste dobrý boj bojovali, běh dokonali a nyní korunou vítězství jste ozdobeni! shlédněte na nás ubohé, vyproste nám milosti, abychom vašich ctností zde na světě v různém nebezpečí svého povolání věrně následovali, a jednou také pod vítěznou korouhev sv. kříže v království věčného blaha a slávy přijati byli. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

5. K sv. Aloisiovi.

Sv. Aloisius jest ochráncem mládeže, nevinnosti a čistoty životnímu povolání přiměřené. — Zachování této ctnosti rozhoduje nad osudem převážné většiny lidí. Proto raději umříti než-li doznati nějakého porušení! Nečiň ničeho, ani sám ani u jiných, čeho by nesměli věděti lidé řádní a poctiví. Nečistota zneuctívá člověka a zalidňuje peklo. — Bdi nad svým srdcem, dávej pozor na své oči, drž na uzdě svůj jazyk.

Modlitba. Sv. Aloisie! světče ozdobený čistotou andělskou; ač nehodný tvůj ctitel, poroučím do tvé ochrany čistotu své duše i svého těla a prosím tě skrze

tvou andělskou čistotu, abys mne neposkvrněnému Beránku Ježíši Kristu a jeho nejsvětější Matce, Panně všech panen, doporučil a mne před každým smrtelným hříchem ochránil; nedopusť, abych se nepatrnou jen skvrnou nečistoty potřísnil, ale, vidíš-li, že valí se na mne pokušení, nebo že mi hrozí nebezpečí zhřešiti, odstraň ze srdce mého všecky nečisté myšlénky a žádosti; vzbuď ve mně ihned upomínku na věčnosť, hrůzu před věčným trápením a lásku k ukřižovanému mému Ježíši; vtiskni mně cit upřímné bázně boží hluboko do srdce; rozněť ve mně božskou lásku, abych tě na zemi věrně následoval a jednou na nebi s tebou blaženého patření na Boha dosáhl! Amen. Otčenáš. Zdrávas. Sláva Otci.

6. K sv. Cyrillu a Methoději a k bl. Petru Kanisiovi.

Sv. Cyrill a Metoděj, apoštolé národů slovanských, byli na žádosť velkomoravského krále Rostislava posláni (roku 863.) k předkům našim na Moravu, a zaštípili zde nejen na vždy sv. víru Kristovu, ale stali se zároveň zakladateli křesťanské osvěty v národě našem. — Blahoslavený Petr Kanisius byl v osudném století

šestnáctém předním bojovníkem za víru církve katolické, působil nějaký čas také ve Vídni a v Praze i má tudíž velikou zásluhu o čistotu a ryzost katolické víry v našich krajinách. Katechismus, z něhož se na mnoze dosud vyučuje pravdám náboženským, složen byl prací tohoto světce.

Modlitba. Dobrý pastýři duší, Kriste Ježíši, který jsi přišel hledat a spasit, co se bylo ztratilo: pro lásku Svého svatého Srdce a na přímluvu svatých Cyrilla a Methoda smiluj Se nad našimi ubohými slovanskými bratry, kteří jsou v nebezpečenství víru, ctnosť a spasení svých duší ztratiti. Ejhle! Tvé dítky volají po chlebě života, a není, kdo by jim ho podával; žízní po pramenu spasení, a není, kdo by jim ho otevřel. Sešli jim pomoc se svatyně Své! A se Sionu ostříhej jich.

Vzbuď v nás ducha Svých apoštolů Cyrilla a Methoda, abychom jako oni jsouce plni horlivosti apoštolské, pracovati mohli na spáse duší a ku vyvýšení svaté církve v milých našich vlastech.

Svatí Cyrille a Methode, orodujte za nás! Otčenáš. Zdrávas.

Svatí Cyrile a Methode a blahoslavený Petře, apoštolé a dobrodinci drahých našich vlastí; volím si vás nyní za své zvláštní ochránce. Jako vy, chci

také já se vždycky věrně přidržeti toho, co jedna, svatá, římsko-katolická církev ústy své nejvyšší hlavy učí. Jako vy, jsem hrdým na to, že jsem synem této církve, neustoupím ani o píď v uznávání její vážnosti a jsem ochoten z věrnosti k ní přinést v oběť statky své i život. Vyproste mně milosti, abych ve svém životě i smrti vydával rozhodné svědectví katolické církvi i apoštolské Stolici, — podobně jako jsem i ochoten všechny Bohem uložené povinnosti k pozemské své vlasti až ku prolití své krve plniti. Jako věrný syn katolické církve a její viditelné nejvyšší hlavy žádám pod její ochranou žíti a umříti. Amen.

Blahoslavený Petře Kanisie, který jsi v dobách největších nesnází církve jako druhý apoštol našich krajů ze všech sil svých, slovem i písmem, neunavně pracoval, aby v lidu křesťanském a zvláště mezi mládeží pravá víra byla zachována, ujmi se i nyní svou mocnou přímluvou před trůnem milosrdnosti boží naší mládeže, vytrhni ji z mnohých a velikých nebezpečí i svádění, které jí snahami nevěrců jmenovitě v nynějších, den ode dne duchu křesťanskému více se odcizujících školách hrozí. Volím si tě dnes za svého zvláštního ochránce a umiňuji si pevně,

podle tvého příkladu dle možnosti k tomu působiti, aby mládež v pravé víře vyučována a v lásce k naší matce, sv. církvi, zachována a upevňována byla.

Tebe pak, nejdobrotivější Ježíši a božský příteli dítek, prosíme na přímluvu a pro zásluhy bl. Petra Kanisia, služebníka Tvého, shlédni milostivě na duše tak mnohých dítek, které jsi svou drahou krví vykoupil, a posilni je v katolické víře, aby se z jejího požehnání v tomto i budoucím životě mohli radovati. Amen.

Bl. Petře Kanisie, buď ochráncem ve víře a dobrých mravech ohrožené mládeže.

Ježíši, Maria, Josefe, přispějte pomocí všechněm křesťanským rodinám! — Chraňte mládež před škodami a nebezpečenstvím nekřesťanských škol!

X. Modlitby pro zvláštní příležitosti a poměry.*)

1. Modlitba prosebná.

Všechna naše oprávněná přání nejsou tak tužbami našimi, jako spíše přáním

---

*) Jest obyčejem horlivých křesťanů, že před

božím. Bůh chce tato přání vyplniti, čeká však, až je vyslovíme v modlitbě, jakož také vyplnění mnohých našich tužeb skutečně učinil v moudrosti své na modlitbě závislým. »Proste a obdržíte; hledejte a naleznete; tlučte a bude vám otevříno.« (Mat 7, 7.) »Amen, amen, pravím vám: začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, dáť vám.« (Jan 16, 23.) »Zůstanete-li ve mně, a slova má ve vás zůstanou, cožkoli byste chtěli, proste, a staneť se vám.« (Jan 15, 7.)

Bůh nemá potřebí, aby se teprve od nás dovídal, čeho potřebujeme. Modlitba prosebná jest však přirozeným výrazem pokory, viry, naděje a lásky; shoduje se ve všem s naším poměrem závislosti na Bohu. Jest proto naší povinností a potřebou, abychom v modlitbě pozdvihovali svá srdce k Bohu. Bůh žádá, abychom ho prosili. Jestliže však Bůh pravdy modlitbu poroučí, musí ji Bůh lásky také chtíti vyslyšeti; jinak by nás byl oklamal.

---

každou důležitější záležitostí, aby došli jistě žádoucího vyslyšení, konají dle vzoru sv. apoštolů (Sk. ap. I. 14.) po devět za sebou jdoucích dní na ten který určitý úmysl zvláštní pobožnosť. (Pobožnosť devítidenní. Novena). Také bývají dne prvního a devátého, nebo také častěji v tu dobu přijímány sv. svátosti.

2. Modlitba za smýšlení v duchu Ježíše Krista.

Propůjč mi, milosrdný Bože, abych všecko, co se Tobě líbí, horlivě žádal, rozumně vyhledával, náležitě poznal, a ke slávě jména Tvého věrně plnil. Spořádej mé povolání, a co chceš, abych v mezích jeho konal, dej mi také poznati a provésti, jak to samo v sobě slušno a spasení mé duše prospěšno jest.

Dej, ó Pane můj a Bože, abych ani ve štěstí ani v neštěstí nekolísal, v onom se nevyvyšoval, v tomto nepodlehl, abych se z ničeho neradoval, než co mne k Tobě přivádí, a z ničeho nermoutil, než co mne od Tebe vzdaluje; abych se také nikomu nechtěl zalíbiti, aniž se strachoval někomu se znelíbiti, než-li jen Tobě samému. Věci časné a pomíjející ať nikdy nezaujmou mého srdce, drahým a milým ať jest mi všecko, co jest Tvým a pro Tebe; v Tobě samém pak ať jest zalíbení moje nade vše. — Každá radosť, která jest bez Tebe, budiž mi protivnou, a mé snahy ať netouží po ničem, co mimo Tebe jest. Každá práce, která se děje pro Tebe, budiž mi rozkoší, všechen poklid pak, jenž nepochází od Tebe, ať mne naplňuje odporem. Dej, ó Pane, abych své srdce častěji

k Tobě pozvédal, a když klesnu, s klidem a obnoveným úmyslem opět k Tobě se navrátil.

Uděl mi, ó Pane můj a Bože, abych stále před Tvým obličejem kráčel, poslušným byl bez odporování, chudým duchem bez nízkosti mysli, čistým bez poskvrny, trpělivým bez reptání, pokorným bez přetvářky, veselým bez rozpustilosti, smutným bez malomyslnosti, vážným bez pýchy, rázným a čilým bez lehkomyslnosti, bázlivým bez líné zmrtvělosti, opravdovým beze všeho klamu. Dej, ať činím dobré bez upřílišení, bližního varuji bez vyvyšování, slovem i příkladem vzdělávám bez napohledné svatosti.

Dej mi, Pane můj a Bože, srdce ostražité, aby žádnou myšlénkou nedalo se od Tebe odvrátiti; srdce velkodušné, aby žádnou nepříslušnou náklonností nedalo se hrubě snížiti; srdce přímé a upřímné, aby žádným převráceným míněním k věcem pozemským se neklonilo; srdce nepřemožitelné, aby žádným protivenstvím nedalo se sklátiti; srdce svobodné, aby žádným hnutím nečistoty ani hnusnou rozkoší nedalo se ovládati.

Daruj mi, ó Pane můj a Bože, rozum, který by Tě poznával, horlivosť, která by Tě hledala, moudrosť, která by Tě na-

lezla, obcování, které by se Tobě líbilo, vytrvalosť, která by v Tebe důvěřovala, důvěřivosť, která by Tě konečně při skonání svém objala. — Kéž bych se mohl k utrpení Tvého Syna přivinouti pokáním, Tvých dobrodiní užívati v tomto životě podle Tvé vůle, a Tvých radostí jednou ve vlasti nebeské požívati na věky. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.
(Od sv. Tomáše Aqu.)

3. Při volbě stavu.

Máš li voliti své životní povolání, mysli vážně na svůj poslední cíl a konec a taž se napřed Boha o radu. »Pane, co chceš, abych učinil?«

Dle zařízení božské Prozřetelnosti nehodí se každý stav pro každého. Záleží vše na tom, abys sobě zvolil ono povolání, které Bůh pro tebe ustanovil. Čiň volbu svého stavu za klidného stavu mysli, třeba po přijetí sv. svátostí. Spatřuj ve zvoleném stavu prostředek, který tě má jako člověka a křesťana vésti k tvému určení: sloužiti Bohu a býti na věky blaženým. Hleď při tom na svou osobní povahu, na své vědomosti a vlohy, na své náklonnosti a slabosti, na své zevnější poměry životní. Mysli na obtíže a povinnosti, výhody a

stinné stránky stavu, do něhož se chystáš vstoupiti. Rozeznávej tu mezi výtvory obraznosti a skutečnou pravdou. — Blaze těm, které si vyvolil Pán k obzvláštní své službě, ať ve stavu kněžském nebo řeholním. Není však vznešenější toto povolání pro každého jen z té příčiny, že jest dokonalejším. Kdo stojí výše a klesne, klesne hlouběji. — Uvažuj znova a znova důvody i protidůvody, než učiníš rozhodnutí konečné. Taž se, co bys sám poradil svému příteli, jehož blaho ti na srdci leží, kdyby se nacházel v postavení podobném a užij potom pro sebe své rady. Mysli na svou smrť; co si budeš přáti na svém smrtném loži, abys byl učinil? . . . To učiň nyní! Naslouchej ochotně radám těch, o jejichž řádnosti jsi pevně přesvědčen.

Míníš-li vstoupiti do stavu manželského, čiň to v dobrém úmyslu, jak se na křesťana sluší. Nevěř slepé náklonnosti, u níž hraje velmi často popřední úlohu náhoda a vlastnosť zevnější a nepodstatná. Vyměř úzkostlivě dosah svého kroku a nechej napřed mluviti Boha a svůj rozum, abys za pošetilosť jediného přenáhleného rozhodnutí nemusil snad pykati po celý další život.

Hleď napřed na pravou praktickou zbožnosť, ctnosti a na smysl pro křesťanskou domácnosť; neboť toto jsou nezbytné základy pro šťastný život rodinný.

Manželství smíšená jsou v očích církve sama sebou neblahá a záhubná a proto veskrz nepřípustná; přinášejíť do blaha domácího nevyhladitelné odpory a jsou na překážku zdárnému vychovávání dětí; obyčejně pochází z nich lhostejnosť k Bohu a ctnosti a jsou takto pramenem nevyslovného neštěstí. Dovolí-li církev takové sňatky výminečně a za docela určitých podmínek, ustupuje pouze nutnosti a to výhradně jen v takých případech, mohou-li se vykázati snoubenci naprosto nezbytnými důvody. Není-li ve skutečnosti takových, dopouštějí se snoubenci v každé příčině hříchu těžkého.

Hleď za druhé na trvalé vlastnosti povahy, ducha a srdce. Nehodí se k sobě všechny povahy! Obtíží ostatně i v případě shody nejlepší vyskytne se dosti. — Za třetí si všímej zdraví a teprvé na čtvrtém místě hleď na jiné ještě základy a podmínky štěstí.

Volba stavu jest na prvním místě věcí toho, kdo má do něho vstoupiti. Rodiče nemají za obyčejných poměrů žádného práva vykonávati na své dítky v této tak důležité věci vliv přímo donucující. Jinak jsou ovšem dítky povinny s rodiči se poraditi a pokud jest jejich rada rozumná, také jí skutečně následovati. Přání, která očividně odporují rozumu, jest dovoleno a nutno nedbati.

V době před svatbou jest se starati s největší obezřetností, aby svaté meze božských přikázání žádným způsobem nebyly přestoupeny. Mnoho neštěstí v rodinách má svůj původ v tom, že snoubenci hříchy před svatbou spáchanými svolávali kletbu na svůj život budoucí. Než nejen ostříhati čistoty srdce, nýbrž zároveň dbáti se musí křesťan-

ské slušnosti. Snoubenci nesmějí bydleti pod jednou střechou. Křesťanský mrav zapovídá jim oddávati se zábavám, při kterých by nebylo nebo nemohlo býti svědků jejich jednání. Rodiče, kteří takovému a podobným nebezpečím nekladou u svých dětí překážek, hřeší těžce.

Cítíš-li se šlechetnými důvody puzena k bezženství, děkuj Bohu, že ti tak velikou milosť nabízí a volá do stavu, který jest lepší a dokonalejší. »Čiňte, cokoliv chcete,« praví apoštol, »kdo vstoupí v manželství nehřeší; kdo však nevstoupí, lépe činí; a jest blahoslavenější.« (1 Kor. 7, 40.) Tvým povoláním pak jest, býti u vyšší míře spolupracovníkem božím na pravém blahu tvých spolubližních. Pamatuj, že jen tehdy ujdeš zvláštním nebezpečím svého stavu, užiješ-li svého času se železnou vytrvalostí a pílí k pracím, které ti pravá láska k Bohu a tvým spolubližním ukládá.

Jen z důvodů, které nejsou křesťana nehodny, můžeš zodpovídati před Bohem a před svým svědomím, smíš se odhodlati k stavu svobodnému nebo bezženství. Jest hříchem a zločinem, z lásky k hřišné nevázanosti odkládati sňatek manželský až na dobu pozdější. Česť budiž křesťanskému manželu, hanba však nekřesťanskému požívav i.

Modlitba. Bože, Tobě samému jest známo, po jakých cestách životních mohu dle Tvé Svaté vůle svého cíle zdárně dojíti. Osviť mne, abych poznal, co se Tobě líbí a mně i mým spolubližním opravdu

jest prospěšno. Dej mi sílu, abych svou vůli a svůj rozmysl uchoval svobodným před vlivem světských přeludů a převrácených vášní, a nastoupil onu cestu, kterou jsi Ty, ó Pane, ve Své lásce pro mne vyměřil. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

4. V nesnázích a utrpení.

Slova útěchy.

Čeho nám neslibuje evangelium, nesmíme si ani sami slibovati, život totiž prostý všechněch křížů. Evangelium bez utrpení náleží do nebe, utrpení bez evangelia do pekla, evangelium s utrpením na tuto zemi.

Prozřetelnosť boží řídí všeclino; co my často nazýváme nehodou. jest v ruce boží buď láskyplným vyznamenáním, buď lékem, anebo spasitelným káráním. Ať tě navštěvuje Bůh, jak se jemu líbí, zůstává předce napořád tvým Otcem.

Milý Bůh nás může nechat trpěti, jak sám chce, aby na konec ctnosť, osvědčovanou v trápení, nadbytečnou měrou odměnil.

Bůh táhne nás k sobě čtverým způsobem: láskou, nadějí, bázní a časným neštěstím.

Nechejme vládnouti Boha: lidé nedovedou v této věci ničeho; často se zdá býti všechno ztraceno, a zatím jest vyhráno všechno.

Bůh si počíná jako moudrý a dovedný lékař; chápe se člověka tam, kde má tento bolesti největší. — Nezřídka bývá to, na co si nejvíce naříkáš, pro tebe největší milostí. — S jakou důvěrou se podrobuje nemocný předpisům svého lékaře, i když shledává je krutými a jejich účelnosti neprohlíží! A Bohu, na nejvýš moudrému a dobrému, chtěli bychom důvěry takové odepříti? Pohled na Ukřižovaného rozptýlí každou pochybnosť.

Kristus, který tak mnoho za mne vytrpěl, aby mne ušetřil marných a bezúčelných muk na věčnosti, ušetřil by mne jistě také trápení tohoto života, kdyby nemělo pro mne užitku anebo výhody.

Tomu, kdo má ctnosť moudrosti, trápení prospívá. Ne tak člověku pošetilému. »Blázna kdybys i ve stoupě mezi kroupami zopichal, neodejde předce od něho bláznovství jeho.« (Přísl 27, 22.)

Spravedlivý podobá se lodičce, kterou útrapy jako vlny do výše zdvihají a nesou; hříšník nalézá však ve vlnách svůj hrob.

Sv. Pavel praví o dobrém křesťanu: »Soužení působí trpělivosť, a trpělivosť zkušení, zkušení pak naději a naděje nezahanbuje.« (Řím 5, 3–5) Sv. Bernard činí tatáž rozlišení vzhledem ku křesťanu špatnému: »Soužení působí malomyslnosť, malomyslnosť působí zármutek, zármutek působí zoufalství, zoufalství působí záhubu.«

Kdo myslí, že si zasloužil pekla, tomu jest každá bolesť malou. Pane, zde na světě mne trestej, jak sám chceš, nedopusť jen, abych na věky zahynul.

Doba soužení jest dobou milosti. Kdybys byl vyjmut z počtu trpících, byl bys také vyjmut z počtu vyvolených dítek božích -- Kříž jest tak jistým znamením milosrdenství a tak bohatou žní milosti pro věrné duše, že přes všecken odpor přirozenosti předce v duchu víry musíme se z něho radovati.

Jako jest bouře školou námořnictví, tak jest trápení školou zmužilosti. — Trpělivý má větší cenu než silný; a kdo umí ovládati svou mysl, jest mocnějším, než dobyvatel světa. — Zásluha utrpení nespočívá v jeho těžkosti, nýbrž ve způsobu, jak je člověk snáší. Bůh nečeká od tebe stoické necitelnosti; ovšem ale ušlechtilou odevzdanosť. I Kristus pociťoval bo-

lestně své útrapy a modlil se za jejich odvrácení; a předce zachoval nejdokonalejší trpělivosť s odevzdaností do vůle svého nebeského Otce.

Svatá jedna duše říkávala: Může si ještě člověk stěžovati, vidí-li Krista rozpjatého na kříži a zbroceného krví? — Jen kdo jest chudý na lásku k Bohu, jest bohatý na tísnivé útrapy.

Na chvíle trápení zapomeň; čemu tě však naučily, podrž věrně ve své paměti. — To jest pravá cesta, činíš-li to, co jsi v době navštívení činit sobě umínil.

Modlitba střelná. Do Tvých nejsvětějších ran, můj ukřižovaný Vykupiteli, ponořuji všechny své bolesti a spojuji je s Tvým přehořkým umučením.

Modlitba. (Str. 239.)

V dlouhotrvající nesnázi.

Otče smilování a Bože všeliké útěchy! v Tebe skládám docela svou důvěru; Ty víš všecko; mé trápení, má nouze jest Ti lépe známa, než já sám to mohu vyjádřiti. Ať jakkoliv jest smutné moje postavení, Ty, ó Pane, vždy mi můžeš pomoci. A Ty chceš také tu trýzeň, jež mne trápí, ode mne laskavě odníti, bude-li to sloužiti ku spasení mé duše.

Když Tvůj milý Syn, náš Pán a Spa-

sitel, meškal před věky na tomto světě, těšil lidi stísněné a smutné; chodil do chatrčí chudiny a nemohl viděti, aby některé oko plakalo; plakal s plačícími a pomáhal těm, kteří ho o pomoc prosili.

Nezamítáš, ó Pane, nikoho, kdo se s důvěrností k tobě blíží. Miluješ mne, jako Otec dítě, a jakou milosť bys mně mohl odepříti, když jsi Svého jediného Syna vydal za mne? S obzvláštní láskou, nejdobrotivější Otče, bdíš nad těmi, kteří v Tebe dětinnou důvěru skládají, a neopouštíš nikoho, kdo při své poctivé práci od Tvé ruky otcovské vše očekává. Proč bych se tedy oddával truchlivosti?

Lidé mně mohou statek a mou zevnější česť uloupiti, nemoc může ochromiti moje síly, tak že nebude mi možno povinností mého stavu plniti. Důvěru však v Tebe, Bože můj, zachovám si s Tvou pomocí věrně až do posledního vzdechu svého života. »V Tebe, Pane, jsem doufal, a nebudu zahanben na věky.«

Milosrdný Otče! Ty dovoluješ, ano poroučíš nám, abychom se v nesnázích modlili. Možná, že jest to Tvá vůle, abych byl tohoto kříže zbaven, jestliže s lítostí a pokornou důvěrou budu Tebe vroucně vzývati. Prosím tedy s Ježíšem, svým Vykupitelem: Abba, Otče milý, Tobě jsou

možnými všechny věci, pomoz ubohému Svému dítěti; odejmi tento kalich utrpení ode mne!

Než Ty víš, ó Pane, co jest nejlepší; jak jen mohu, odevzdávám se do Tvé otcovské péče. Ne má, ale Tvá vůle staň se! Chceš-li, aby trápení mé dále trvalo, aby trýzeň, v nížto k Tobě volám, dostoupila výše smrtelné a stala se úzkostí umírajícího, jako stalo se to Tvému přemilému Synu, Kristu Ježíši, když se na hoře Olivetské před svým umučením modlil; chceš-li, abych se ve svém trápení cítil opuštěným od Boha, pak, ó Pane můj a Otče, rač mne posilniti, ukaž na mně, ubohém hříšníku a Svém dítěti, všemohoucnosť svojí milosti, rozmnož ve mně trpělivosť, abych svůj pokoj jen v tom jediném hledal, ve všem s předcházející ochotou Tvou nejsvětější vůli plniti.

Doufám pevně, dobrotivý Otče, že mne, slabého dítěte Svého, v nesnázích a protivenství tohoto života neopustíš. Ať jakékoliv ještě příhody a nehody, jakékoliv nesnáze a protivenství dle Tvých nejmoudřejších úradků na mne čekají, doufám, že mne všude říditi a vésti, v nebezpečenstvích chrániti, v nouzi podporovati, v pokušeních síliti a varovati budeš, a že nikdy nedopustíš na mne trápení,

které by přesahovalo mé síly nebo spasení mé duše bylo na škodu. Doufám konečně, že mně Svou svatou lásku udělíš a mne v této lásce upevníš, a že nikdy nebudu odloučen od Tebe. A toto všecko, můj Bože, od Tebe doufám skrze zásluhy Ježíše Krista, Tvého jednorozeného Syna, který s Tebou a s Duchem sv. živ jest a kraluje na věky.

Modlitba střelná. Ať se stane ve všech věcech, ať jest chválena a na věky nade vše zvelebena — nejspravedlivější, nevystihlá, nejvyšší a milování nejhodnější vůle boží. (Odpust.)

5. V nemoci.

Všecko pochází od Boha a jest od něho míněno dobře. Kolik lidí přišlo již k rozumu nemocí a v chorobě pojalo úmysl vzdáti se své minulosti lehkovážné, bohopusté! Jest lépe trpěti bolesti a dojíti spasení, než býti zdráv a klesnouti v záhubu. Jediná cesta, která vede k svatosti, jest cesta utrpení. Použij také ty své nemoci patřičným způsobem k svému prospěchu. Rozjímej často o vrátkosti všech věcí pozemských. — Všechno má svůj konec, jediná věčnosť nikoliv. Přemýšlej o naukách, které k tobě mluví Spasitel

s bolestného lože svého kříže; — říkej modlitby umírajících (str. 436.), abys učinil řádná předsevzetí pro případ svého uzdravení; modli se část sv. růžence (str. 151.); mysli na užitek utrpení (str. 414.).

Modlitba za uzdravení. Otče smilování . . . (str. 417.). — Modlitba za šťastnou hodinku smrti. Ó Bože, který jsi nás k smrti . . . (str. 181.).

Nemocnému ovšem nerádo se říká, že jest nemoc jeho nebezpečná; pozoruješ-li však nějak, že tvá choroba počíná býti považlivou, žádej ihned sám z vlastního popudu svátosť pokání, nejsv. Svátosť oltářní a posilu těžce nemocných: poslední pomazání.

»Stůně-li kdo z vás,« praví Písmo sv., »zavolej kněží církve, ať se modlí za něho, mažíce jej olejem ve jménu Páně. A modlitba víry uzdraví nemocného, a uleví jemu Pán, a jestliže jest ve hříších, budou jemu odpuštěny.« (Jakob 5, 14. 15.) Poslední pomazání jest svátosť, ve které se nemocnému milosť boží ku blahu duše a častěji také ku zdraví těla udílí. Hříchy, o kterých se zmiňuje sv. Jakub, rozumějí se po výtce hříchy všední, poněvadž hříchy těžké zhlazeny bývají ve svátosti křtu a svátosti pokání; odpouštějí se však také hříchy těžké ve svátosti posledního pomazání, když nemocný pro velikou slabosť nebo z jiných příčin k přijetí svátosti po-

kání stal se neschopným. Všichni věřící, když dospěli k užívání rozumu, mohou a mají svátosť posledního pomazání přijati, kdykoliv upadnou do nemoci těžké, a sice smějí v jedné a téže nebezpečné chorobě tuto svátosť přijati jen jednou. Poněvadž jest poslední pomazání ustanoveno také k opětnému dosažení zdraví těla, jest velikou pošetilostí odkládati přijetí této svátosti až na dobu nejvyššího nebezpečenství.

Modlitba. Nejdobrotivější Pane Ježíši Kriste, který jsi z pouhé dobroty ustanovil svátosť posledního pomazání k posilnění a útěše nemocných, aby tímto nadpřirozeným lékem nabyli zdraví duše i těla: shlédni na mne, ubohého hříšníka, který hledati chce útočiště u tohoto nebeského léku a chystá se svátosť sv. pomazání s pravou nábožností přijati. Jsem přesvědčen, že má v sobě tato svátosť zvláštní sílu bolesti umírniti, hříchy odpouštěti, skvrny smazovati a duše proti nepříteli zlému síliti. Proto také chovám po ní vroucí žádosť a velikou touhu, abych se těch milostí, které svátosť tato v sobě chová, mohl státi účastným. Ach, jak často, Bože, užíval jsem smyslů, abych Tě bolestně urážel! Místo abych Ti byl údy těla svého zasvětil, zneužíval jsem

jich a učinil je nástroji nespravedlnosti a hříchů. Tělo mé učiněno bylo na křtu svatém Tvým chrámem, a já jsem je často znesvětil. Prosím Tě, ó Pane, za milosrdenství a slitování. Buď mně milostiv skrze neskončené zásluhy Své předrahé krve a Své smrti kříže. Lituji upřímně všech svých hříchů, poněvadž jsem Tebe, svou lásku, své nejvyšší dobro, jimi urazil.

Skrze toto svaté pomazání a své nejdobrotivější milosrdenství odpustiž mně Bůh, cokoliv jsem zhřešil — zrakem, sluchem, čichem, chutí nebo řečmi, hmatem, chůzí a krokem nebo zlou žádostivostí těla.

Nejmilejší Ježíši, který jsi ústy svého apoštola přislíbil, že modlitba církve uzdraví nemocného, a že skrze pomazání sv. olejem budou jemu hříchy jeho odpuštěny: dej, ať se toto Tvé přislíbení na mně vyplní. Odpusť mi mé četné hříchy, posilni mne proti pokušením zlého ducha a ostříhej mne před záhubou věčnou. Amen. — Úkon důvěry. (Str. 92.)

Modlitby střelné. Stojíce uprostřed života, nalézáme se ve smrti. U koho máme hledati pomoci, nežli u Tebe, ó Pane, který býváš hněván hříchy našimi? — Svatý Bože, svatý Silný, svatý milosrdný Bože, náš Vykupiteli, nedej nám skonati

nešťastnou smrtí. — Pod ochranu Tvou se utíkáme, svatá boží Rodičko! — Svatý Michaeli, opatruj nás v boji, abychom nezahynuli v den posledního soudu! — Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mně v mém posledním tažení! (Odpust.)

6. Modlitby těžce nemocného,

(které se také umírajícím zvolna a zřetelně předříkávati a častěji opakovati mohou).

Ježíši, v Tebe věřím! — Ježíši, v Tebe doufám! — Ježíši, Tebe miluji z celého svého srdce! — Nedopouštěj, aby cena Tvé předrahé Krve na mně byla zmařena!

V ruce Tvé poroučím ducha svého! — Do Tvého věrného Srdce poroučím své slabé srdce! — Tvé přehořké smrti odporoučím svou bolestnou smrť!

Maria, stůj při mně! — Maria, neopouštěj mne! — Maria, croduj za mne! — Ó Bože! skrze Ježíše, svého přemilého Syna, měj smilování se mnou!

Ježíši, Spasiteli můj, v Tebe důvěřuji. Ty jsi rozpjal na kříži Své ruce, abys mne hříšného k Sobě přivinul, — naklonil jsi svaté hlavy, abys mi nabídl polibek odpuštění, nechal jsi otevříti Své Srdce, abys mne do něho přijal.

Ježíši! Maria! Josefe! Svatá Maria

Matko boží, oroduj za mne ubohého hříšníka . . .

Ó přesvatý kříži, tebe objímám! — O nejsvětější Krvi, volej o milosť pro mne!

Věřím všecko, co církev katolická věří, a v této víře chci žíti i zemříti. — Doufám pevně dojíti blaženosti skrze milosť a své vlastní spolupůsobení, a v této naději žádám si žíti i zemříti. — Miluji Tě, Bože, poněvadž jsi k nám hříšníkům nevystihlá láska, a v této lásce žádám si žíti i zemříti.

Ó Bože, milosrdenství! Skrývám se do ran Ježíše Krista.

Ježíši, buď mně milostiv! Ježíši, buď mně milosrdný! Ježíši, odpusť mi mé hříchy!

Ježíši, Bože můj, Ty jsi za mne umřel — umřel v nejhroznějších mukách — Ty, nevinný, umřel jsi za nejhoršího hříšníka! — Bože můj, já Tebe miluji! Jest mi srdečně líto, že jsem Tě tak často urážel! — Ach, kéž bych mohl vše napraviti! Chci s radostí trpěti, s radostí umříti! Pane, jak Ty chceš.

Ježíši, přijmi do Svého milujícího Srdce mou úzkosť a mé bolesti.

V okamžiku, kdy se loučí duše s tělem. Ježíši! Maria! — V ruce Tvé, ó Pane, poroučím ducha svého! — Svatá

Maria, Matko má, přimlouvej se za mne. — Ježíši! Maria!

XI. Křesťanské přímluvy za jiné.

1. Za sv. církev a za papeže.

Uvažeje-li člověk, jak samojediná církev římsko-katolická ustavičně všemi prostředky potupy a moci jest pronásledována, a jak velice jest těžkým katolíku povinnosti svého náboženství před veřejností konati, musí bezděky o nepřátelích církve doznati: »Totoť jest moc temnosti« (Luk. 22, 53). Kristus přislíbil ovšem, že »brány pekelné« církve v tomto boji nepřemohou; jako všude, žádá však i v této věci naše spolupůsobení. Bůh nás chce zachrániti, nechce toho však učiniti bez nás. Spolupůsobení zahrnuje však v sobě modlitbu. — Boj jest pro nás spojen s mnohým protivenstvím, — není to však zároveň i trestem za ty urážky, které stále činěny bývají nejsv. Svátosti Oltářní?

Modlitba. Vznešená Královno nebes, nejvyšší Panovnice andělů, které svěřil Bůh hned na počátku moc a poslání, potříti hlavu duchu temnosti, pokorně tebe prosíme, sešli své svaté voje nebeské, aby

na tvůj rozkaz a tvou mocí duchy zlé pronásledovali a na všech místech potírali, jejich zpupné vzdory mařili je a šťastně do propasti svrhli.

Nejsv. Svátosti Oltářní, Chlebe andělský a Manno nebeská, prosím úpěnlivě za prominutí všechněch urážek, které Ti po všem oboru světa bývají činěny. Odpusť nám, Tebe žádáme, a osvoboď nás od těchto velikých zločinů.

Nejmilostivější Ježíši! Ty jediný jsi naší spásou, naším životem, naším vzkříšením. Tebe tedy prosíme, neopouštěj nás v naší bídě a našich potřebách, ale skrze smrtelné úzkosti Svého nejsvětějšího Srdce a skrze bolesti Své neposkvrněné Matky přispěj ku pomoci služebníkům Svým, které jsi svou drahou Krví vykoupil Amen. (Odpust.)

Všemohoucí, věčný Bože, smiluj se nad služebníkem Svým . . . (str. 395).

Abys apoštolského nejvyššího pastýře a všecky duchovní řády ve Svém svatém náboženství zachovati ráčil, Tě prosíme, uslyš nás! Otčenáš. Zdrávas.

2. Modlitba za sjednocenost ve víře.

Nejmilejší Ježíši! děkuji Tobě, že jsi mně dar pravé víry udělil; dej abych ji

nikdy neztratil a přiveď všecky nazpět do lůna naší sv. církve. — Milá rodičko boží, oroduj za naši vlasť! — Svatí andělé Strážní, pomáhejte nám! Svatí Cyrille a Methode, orodujte za nás! (Odpust.)

Bože Duchu svatý, duchu pravdy a lásky, který jsi národy s rozmanitostí mnohých jazyků v jednotu víry shromáždil, pokorně Tebe prosíme, abys rozum náš osvítil, srdce naše roznítil a vůli naši posilnil k věření nauky, kterou náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus svým apoštolům a skrze ně celému světu zvěstoval, — k poslušnosti jeho zákona, který nám skrze ně zachovávati přikázal, — k užívání prostředků spasení, které nám skrze ně nabízí a ku poddanosti vůči těm, které za nástupce svých apoštolů ustanovil. Ty, osobní páska věčné lásky mezi Otcem a Synem, který nám dáváš, co náš Spasitel nám vydobyl, abychom byli jedno, jako On se Svým Otcem a s Tebou jedno jest, dej také všem, kteří se křesťany nazývají a v trojjediného Boha věří, aby náleželi jednomu pastýři a jednomu stádci, ve kterém všichni jedné mysli jsou, jednou řečí mluví a po jedné cestě křesťanské pravdy a spravedlnosti k životu věčnému kráčejí.

3. Za dítky.*)

Nejen potřebné vyučování v pravdách náboženských jsou rodiče povinni dáti svým dětem, nýbrž také příklad pravé, upřímné, ve slovech i skutcích projevující se zbožnosti. Bez takového příkladu vštípí se sice do hlavy nauka, nebude však nikdy mocně působiti na vůli. Nadarmo se dětem vykládá o pomíjejícnosti radostí pozemským, jestliže sami rodiče rozmařilým životem, do něhož začasté i dítky záhy strhují, obsah hlásané nauky jako vodu v páry rozřeďují.

Darmo kladou se čas od času dětem na srdce myšlénky na vlastní určení člověka, na věčnosť, na Boha, jestliže samy záhy srozumí, jak nízko cení jejich rodiče a učitelé všecko věčné, a jak dychtivě se za to shánějí po věcech časných, po

---

*) Duch, který panuje ve veřejném vyučování, má rozhodující vliv na celý životní směr dítěte. Z té příčiny nemůže církev, jsouc Bohem ustanovenou učitelkou národů, chovati se lhostejně k zařízením veřejného školství. Stát žádá, aby bylo veškeré vyučování vlastenectým; s daleko větším právem žádá církev, aby bylo náboženským. — Bylo by hříchem, uváděti dítě v nebezpečí otrávení nebo chorobné nějaké nákazy; větším hříchem však jest uváděti dětskou duši do nebezpečenství. Beznáboženské vyučováni vede také k beznaboženskému životu, t. j. k životu špatnému a nešťastnému.

majetku, po cti, slávě nebo radostech; jestliže se v domácnosti zapomíná na Boha; jestliže myšlénky a slova o Bohu a o věčnosti zarážejí jako příchod nemilého hosta; jestliže se v každodenních rozmluvách, snahách, pracích a celým zřízením domácnosti holduje jen duchu světa, a stydlivosť i cudnosť, o které již pohanský básník praví, že ji potřebno a nutno zachovati vůči dětem, ať v slovech, ať v obrazích, ať v neslušném oděvu nebo čemkoliv jiném bývá zanedbána.

Zbožnost bez ustavičného sebepřemáhání jest lichá a nemá ceny. Z té příčiny náleží soustavné navádění k dobrovolné zdrželivosti a k ovládání nezřízených choutek k podstatě dobrého vychování. I v této věci působí chování rodičů na srdce ditek daleko mocněji, nežli jejich napomenutí.

Vůči dětem nesmí býti člověk ani tvrdým ani změkčilým. S každým jednotlivým dítětem dlužno zacházeti podle jeho zvláštní povahy.

Rodiče se musejí starati, aby dětem jejich působilo radosť, býti zbožnými a svědomitými; aby považovali za největší své štěstí, že jsou římsko-katolickými křesťany.

Dále musejí rodiče častěji své dítky poroučeti v ochranu jejich andělů Strážných. Bez božího milostivého přispění mámymi jsou sebe větší snahy.

Modlitba. Nejmilejší Ježíši, který jsi jednou pronesl: Nechte maličkých přijíti ke mně, neboť jejich jest království nebeské; který jsi dítky tak laskavě objímal, na ně ruce vzkládal a jim žehnal; který jsi učinil dítky vzorem nebeské prostoty a varoval všechny, aby jim nedali pohoršení; k Tobě dnes přivádím i své dítky (své dítě) a prosím, abys jim (mu) požehnal a je naplnil svou milostí. Osviť jejich (jeho) rozum a srdce, aby Tvé svaté slovo o křesťanském vyučování s radostnou ochotou chápaly a cestám ctnosti se naučily; ochraňuj jejich (jeho) nevinnosť, ostříhej jejich (jeho) srdce před nástrahami a nepravým smýšlením dítek tohoto světa; dej jim (mu) pokoru, poslušnost a skromnosť, aby Ti po celý život sloužily (sloužilo) a jednou radostí a útěchou svých rodičů se staly (stalo). Nám pak dej milosti, v bázni boží nevinné ty tvory vychovávati a jim křesťanským příkladem svítiti, abychom jednou, až přijdeš a je z rukou našich požádáš, neztratili z nich žádného, nýbrž odevzdali Ti je jako dědice a účastníky blaha věčného. Amen.

4. Modlitba za rodiče.

Bože, který jsi nám poručil, otce a matku ctíti; shlédni na duše mých milých rodičů, které Tvůj jednorozený Syn Ježíš Kristus na dřevě kříže vykoupil. Rozpomeň se, Pane, na to dobré, které s Tvou milostí vykonali, a promiň jim tresty za všechny jejich slabosti Zahlaď, o Ježíši, jejich dlužní úpis Svou předrahou krví. Prosím Tě, ubohý hříšník, za tuto milosť pro tu něžnou lásku, kterou jsi k Své milé Matce Marii a k sv. Josefu, Svému pěstounu, choval. Dej, ať se se svými milými rodiči shledám jednou ve slávě nebeské, abychom na věky jsouce spojeni, blaženosti svatých požívati mohli. Amen.

5. Za světskou vrchnosť.

Starým a moderním pohanům platí stát za to nejvyšší na světě, za zdroj a pramen práva, za učitele lidu a vychovatele mládeže. Docela jinak smýšlí však křesťan. Dle zásad zdravého rozumu a křesťanské víry jest stát zřízením pocházejícím od Boha, a úkolem jeho jest právo jak jednotlivců tak i celých rodin a vůbec všech zákonitých společností hájiti. Lidé nejsou k vůli státu, ale stát jest k vůli

lidem. Poněvadž však stát jest zařízením pochodícím od Boha, musí každý své povinnosti k němu plniti svědomitě a přesně. »Každá duše,« praví sv Pavel, »vrchnostem poddána buď, neboť není vrchnosti, jediné od Boha, a kteréž vrchnosti jsou, od Boha zřízeny jsou.« (Řím 13, 1.) Volá-li vlasť do boje proti útoku nepřátel, musí křesťanský muž býti ochoten v případu potřeby i statek svůj i krev přinésti v oběť.

Modlitba. Bože, Stvořiteli a nejvyšší Pane všech věcí, který jsi nás poukázal na život ve svazku společné jednoty státní, a který jsi ku ochraně práva a udržení pořádku zákonitou vrchnosť Svou vlastní autoritou opatřil: posilni všechny naše představené ve vykonávání jejich těžkého úřadu, odvrať od nich nezřízené sobectví, ďábelskou pýchu a záhubné pokyny zlých rádců: abychom zde na světě dny života svého v pokoji a míru trávili, a pod vedením sv. katolické církve na šťastnou věčnost připraviti se mohli. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitba za vlasť.

Nejmilejší Ježíši, náš božský Mistře! který jsi zlé úklady lstivých fariseů často

k jejich hanbě obrátil: rač zmařiti plány bezbožníků a všech lidí, kteří ve své zbabělosti podvodnými pouty lid Tvůj obepříсti a spoutati hledí. Osviť světlem své milosti nás všecky, své to učenníky, abychom nebyli zkaženi lstí chytrých tohoto světa, kteří své zhoubné zásady všude rozšiřují, aby také nás ve své poblouzení uvrhli. Dej nám takové světlo víry, abychom zámysly bezbožných vždycky poznali, učení Tvé sv. církve pevně věřili a zásady nepřátel pravdy zmužile a zdárně odvrhli Amen.

7. Modlitba za ty, kteří se modlitbám našim zvláště odporučili nebo jich potřebni jsou.

Všemohoucí věčný Bože . . . (str. 196.)

Bože, jehožto vlastností jest . . . (str. 395.)

Nejmilosrdnější Ježíši, plný lásky k nesmrtelným duším, zapřísahám Tě skrze smrtelnou úzkosť Tvého nejsv Srdce a skrze bolesti Tvé neposkvrněné Matky, očisť Svou Krví všechny hříšníky celého světa, kteří jsou nyní postaveni v boji smrtelném a ještě dnes musejí umříti. Amen.

Srdce Ježíšovo, které jsi trpělo úzkosti

smrtelné, smiluj se nad umírajícími. (Odpust.)

8. U nemocných a umírajících.

Onemocní-li někdo z tvých příbuzných neb známých, věnuj mu veškeru pozornosť, jakou láska křesťanská nám předpisuje.

Pokud jest to v tvé moci, hleď, aby byl k nemocnému povolán jen lékař svědomitý a křesťan. Starej se pečlivě o zdraví těla, nespouštěj však se zřetele také blaha duše. — Trvá-li nemoc déle, nebo nabývá-i povážlivější povahy, postarej se, aby byl k nemocnému povolán kněz, jehožto povinností jest nemocné navštěvovati a těšiti. — Cítíš-li soustrasť s chorobou tělesnou a snažíž se proto přátelskou návštěvou a laskavou úslužností nemocnému uleviti, nezapomínej při tom na jeho duši: pokud můžeš, hleď v srdci jeho buditi city a myšlénky nábožné. Nestyď se častěji pronášeti myšlénky nábožné, které by nemocného vzmužily a potěšily; prokážeš mu tak službu nesmírnou, které Kristus Pán nenechá jistě bez odměny. Velice smutným a ukrutným by bylo počínání, které by chorého jen nicotnými věcmi tohoto bídného světa snažilo se baviti a vyrážeti.

Horší-li se nemoc a duchovní není právě při ruce, hleď se postarati sám nějakým způsobem o tuto ubohou, v hrozném nebezpečí tonoucí duši. — Jsi-li přítomen při umírajícím, měj na prvním místě na paměti, jak velice má potřebí pomoci duše tvého skonávajícího bratra v tomto strašném okamžiku. Poskytni ihned, nebo

ať na tvé poručení učiní to jiní, umírajícímu potřebné a možné pomoci.

Je-li snad umírající jinověrcem, pokus se — pokud ovšem okolnosti a rozumný rozhled po všech poměrech to dovolují — v srdci nemocného vzbudit ochotu, učiniti všecko, cokoliv by Bůh od něho žádal. Vzbuď s ním víru, naději a lásku a přede vším se o to přičiňuj, aby vzbudil dokonalou lítost nade všemi svými spáchanými hříchy. (Str. 292. a 370.)

Předříkávej nemocnému zvolna a s přestávkami zřetelně, nikdy však příliš hlasitě modlitby umírajících. (Viz na str. 424.)

Pokud možno ať se modlí okolostojící hlasitě, nebo aspoň tiše tyto.

Modlitby církevní: Vyjdi tedy, duše křesťanská, z tohoto světa ve jménu Boha Otce všemohoucího, který tě stvořil; ve jménu Ježíše Krista Syna, živého Boha, který za tebe trpěl; ve jménu Ducha sv., který ti byl udělen; ve jménu všech andělů a svatých.

Bože milosrdný, Bože dobrotivý! který dle plností Svých slitování odpouštíš hříchy kajícím, shlédni milostivě na služebníka svého (služebnici svou) a vyslyš ho, poněvadž svých nepravostí z celého srdce lituje a úpěnlivě od Tebe odpuštění žádá! Obnov v této duši, nejlaskavější Otče, co křehkosť lidská porušila, nebo ďábelský klam pokazil, připoj tento úd vykoupený

k jednotě těla Své sv. církve. Smiluj se nad touto duší, Pane, pro její vzdechy, smiluj se nad ní pro její slzy! a poněvadž jen v Tvou dobrotu doufá, dej ať milosti plného usmíření s Tebou zakusí. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho.

Budiž odporučen Bohu všemohoucímu! Budiž úplně přenechán Tomu, jehožto stvořením jsi! abys, zaplativ smrtí dluh pokolení lidského, navrátil se k svému původci, který tě učinil z prachu země. — Duši tvé, až z toho smrtelného těla vyjde, spěchejte vstříc stkvělé zástupy duchů blažených! Ať ti vyjdou vstříc apoštolé jako soudcové nad Israelem! Vítejtež tě slavná vojska svědků krvavých! Obklopiž tě liliový zástup jasných vyznavačů! Přijmiž tě rozkošný jásot duší panenských! Ať tě přijmou do svého lůna pokoje svatí patriarchové! Zjeviž se ti Ježíš Kristus se Svou tichou, blaho slibující tváří prostředníka! Vykážiž ti místo mezi Svými slávu prozpěvujícími průvodci! — Prchni od tebe úzkosť a hrůza temnosti! Prchni zář plamenů žáru pekelného! Prchni všechna trýzeň a veškery útrapy! Prchej od tebe ohavný ďábel a všechna jeho zavržená družina! Povstaň Bůh, a rozptýleni budou všichni nepřátelé Jeho!

Kristus, který za tebe byl ukřižován, osvobodiž tě od všeho trápení! Kristus, který se uvolil za tebe umříti, ochraňuj tě před smrtí věčnou! Kristus, Syn Boha živého, uveď tě na věčně kvetoucí, líbezné nivy svého ráje, postav tě po pravici Své do řady Svých vyvolených duší.

Pane, poroučíme Tobě duši služebníka Tvého (služebnice Tvé) a prosíme Tě, Pane Ježíši Kriste, Vykupiteli světa, abys ji neváhal přijati do lůna patriarchů — Ty, který jsi také pro spásu této duše plný slitovnosti s nebe na zem sestoupil! Poznej v duši této dílo rukou Svých, stvoření Své, které ne od Boha cizího, nýbrž od Tebe, jediného, živého a pravého Boha, bylo stvořeno! Potěš, ó Pane, tuto duši pohledem na tvář Svou a nemysli na hříchy jejího uplynulého života, ani na rozkoše srdce, které zlá vášeň a žár rozníceně žádostivosti v ní probouzely! Ačkoliv často zhřešila, nezapřela předce Otce, Syna a Ducha svatého, zachovala víru a stále horlivě se k Tobě vinula a Tobě jako Pánu a Bohu, jako Stvořiteli světa vždycky upřímně se klaněla. Pane! nevzpomínej této duši, čím se v mladosti své byla provinila! Podle množství Svého milosrdenství buď jí pamětliv v království Své slávy. Pane, smiluj se nad námi!

9. Za zemřelé.

»Nic nečistého nemůže vejíti do nebe« (Zjev. 21, 27). Božská spravedlnosť, která všímá si i každinkého slova promluveného nadarmo, žádá dostiučinění; jest právě tak nepochopitelná jako božská všemohoucnosť a láska; jest »hrozným proto, upadnouti do rukou Boha živého« (Žid. 10, 31). Božská milosrdnosť neopouští však zemřelých na onom světě; poskytuje ť nám na zemi možnosť ubohým jejich duším přispěti. »Svatá tedy a spasitelná jest myšlénka, za mrtvé se modliti, aby od hříchů svých byli osvobozeni.« (2. Makk. 12, 46.) Že se v církvi hned od jejích začátků konaly modlitby za mrtvé a že sami apoštolé nařídili, aby děla se za ně vzpomínka při mši svaté, dotvrzují i nejstarší církevní otcové.

V nauce o očistci, pro niž chovají důvody zjevení i rozum, obráží se nevyrovnatelně vznešeným způsobem neskončená čistota, svatosť a spravedlnosť boží, jakož i povinnosť člověka, aby se úsilně snažil býti čistým, svatým a ustavičně lepším.

Modlitba za zemřelé neslouží toliko trpícím duším v očistci ke spasení a úlevě, nýbrž má také pro nás, živoucí, požeh-

nanou a povznášející sílu, tím, že upamatovává stále na smrť, věčnosť, na soud a že prostřednictvím jejím živíme a pěstujeme v sobě ušlechtilou upomínku na své drahé zesnulé; jest to ustavičné napomenutí k zbožnému žití a umírání v Kristu, k výhradné důvěře v něho jako dárce všechněch milostí a věčného života.

Žalm De profundis, Z hlubokosti, viz na str. 289. (Odpust.)

Žalm Miserere. (Str. 158.)

Modlitba k nejbl. Panně. (Str. 208.)

5krát Otčenáš a 5krát Zdrávas Maria s následujícími prosbami (Odpust.): Prosíme Tě, ó Pane, přispěj ku pomoci služebníkům Svým, které jsi Svou nejsvětější Krví vykoupil. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane! A světlo věčné ať jim svítí! Ať odpočívají v pokoji. Amen!

Obětování dobrého skutku za ubohé duše v očistci. Ó můj Ježíši, chci tento skutek ... vykonati (nebo od tohoto upustiti) k útěše ubohých duší v očistci; přijmi milostivě tuto oběť, spoj ji se svým hořkým umučením a uděl jim pokoje věčného.

Nejpřipadněji se shoduje s duchem křesťanské lásky k bližnímu, hleděti získati co možná nejvíc odpustků a obětovati je na způsob přímluvy za své drahé zemřelé. Čiň v této příčině při své modlitbě ranní vždycky dobrý úmysl.

XII. Život s církví.

Pokyny o užívání některých prostředků milosti

Jako křesťan musíš říci s apoštolem: »Živ jsem, ale ne já, nýbrž Kristus živ jest ve mně.« Od Ježíže Krista, naší hlavy, proudí k nám milosť, jako vyšší síla životní, prostřednictvím sv. svátostí, dále skrze modlitbu, a vůbec skrze dobré skutky, které silou a ve stavu milosti konáme.

Svátosť jest zevnější od Krista ustanovené znamení, s kterým spojena jest vniterná působnosť milosti. Svátostí jest sedm: 1. Křest, 2. biřmování, 3. nejsv. Svátosť oltářní, 4. pokání, 5. poslední pomazání, 6. svěcení kněžstva, 7. stav manželský.

Dvě svátosti jsou ustanoveny, aby udílely milosť posvěcující tomu, kdo jí dosud neměl nebo jí byl pozbyl; jsou to křest a pokání (svátosti mrtvých); svátosti ostatní milosť posvěcující jen rozmnožují (svátosti živých). Kromě toho uděluje každá svátosť ještě milosť obzvláštní.

Křest, biřmování a svěcení kněžstva možno pouze jedenkrát v životě přijati.

Sedmero svátostí proniká a obejímá celý život člověka.

Křest svatý shlazuje v člověku hřích prvopočátečný, a je-li člověk dospělý, také všechny hříchy skutečné, jakož i všechny tresty věčné i časné; uděluje milosť dětství božího a schopnosť, vésti ctnostný život ceny nadpřirozené; činí člověka křesťanem a údem pravé církve; vtiskuje duši nezrušitelné znamení. V čas potřeby může a má každý člověk křtíti. I křest udělený nekatolíkem jest platný, byl-li jen udělen náležitým a předepsaným způsobem.

K platnému udílení svátosti vyžadují se tři věci: dostatečná látka, správná forma a náležitý úmysl.

1. Látkou křtu sv. jest obyčejná, čistá, přirozená voda. Křest udělený vodou připravenou uměle (na př. vodou růžovou) byl by neplatný.

2. Forma, t. j. slova, kterými se křest udílí, zní: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.« Ani jedno slovo nesmí býti vynecháno. Kdyby ten, kdo křtí, řekl k. p. pouze: »Ve jménu Otce ...« a vynechal podstatná slova: »Já tě křtím« byl by křest úplně neplatný.

Látka a forma musejí spolu býti náležitě spojeny. Jeden a týž člověk musí líti vodu i říkati slova. Lití vody a vyřknutí slov musí se státi současně, aby splynulo obé v úkon jediný.

3. Úmysl. Křtící musí míti úmysl, činiti to, co církev činí. Postačí tu vůbec vůle, udělovati křest svatý, poněvadž v tom sám sebou jest obsažen úmysl činiti to, co činí církev.

Obřady křestní. Kmotr nebo kmotra drží při křtu dítě na rukou, druhý pak

(kmotr neb kmotra) položí na ně svou pravou ruku. Křtící vezme nádobu s vodou, leje ji třikrát na hlavu dítěte ve způsobu kříže a říká mezi tím jednou zvolna, zřetelně a pozorně slova: »N. (tu vysloví jméno dítěte, na př. Františku), já tě křtím ve jménu Otce † (leje ponejprv) i Syna † (leje podruhé) i Ducha svatého« † (leje potřetí).

Troje lití vody a forma kříže nejsou sice k platnosti křtu nevyhnutelně potřebny, ale jsou předepsány od církve. Musí se bedlivě dávati pozor, aby voda litá na hlavu skutečně se dotkla kůže dítěte.

Za kmotry mohou býti brány jen takové osoby, které (v nedostatku rodičů) mohou poskytnouti záruku mravného a náboženského vychování dítěte.

Již v druhém století spojila církev s prostým úkonem křestním celou řadu významných obřadů, aby svůj vznešený pomysl o novém, křtem svatým počínajícím životě řádně a hluboko věřícím do srdce vštípila.

Svátost biřmování, t. j. vzkládání rukou za příčinou udělení Ducha svatého (Sk. ap. 8, 14—17), uděluje nám Ducha svatého k stálému a neohroženému vyznávání naší sv. víry, k boji proti pokušením těla, světa a ďábla a ku prospívání v dobrém; vtiskuje nám jako bojovníkům Kristovým do duše nezrušitelné znamení. Biřmování není k spasení nevyhnutelně potřebno; hřeší

však, kdo tuto svátosť z nedbalosti nebo lhostejnosti opomene přijati.

Modlitby p ř e d sv. biřmováním: K Duchu svatému (Str. 157.) — Dary a ovoce Ducha svatého. (Str. 156. a 157.) — Modlitba za křesťanské ctnosti. (Str. 247.)

Modlitby po sv. biřmování:

Odevzdání se Bohu. (Str. 149.)

Modlitba za smýšlení v duchu Ježíše Krista. Str. 408.

Modlitba za milosť vytrvalosti. Str. 300.

Modlitba za sjednocenost ve víře. Str. 427.

Slib věrnosti. Str. 69.

O nejsvětější **Svátosti Oltářní** Str. 197. a 303.

O svátosti pokáni. Str. 281.

O svátosti **posledního pomazání.** Str. 421.

Svátosť svěcení kněžstva. Kristus chtěl, aby působení církve a udílení milostí výkupných bylo prováděno prostřednictvím lidským. Jako zástupcové Krista Ježíše jsou kněží našimi duchovními učiteli a představenými, kteří nám skrze nejsv. Oběť a udílení sv. svátostí milosť sprostředkují.*) Svou moc dostávají kněží od

*) Rozeznávají se stupně v moci duchovní (hierarchii). Jsou biskupové, kněží a »služebníci« Ze »služebníků« patří jáhnové a podjáhnové ještě k vyšším svěcením. Čtvero nižších svěcení má jména:

Boha a od církve Apoštolé nedali si nikdy udíleti moci od shromáždění věřících, nýbrž stáli vždycky v plném vědomí otcovské nadvlády a moci nad nimi; moc, která jim byla svěřena, přenášeli vzkládáním rukou na své nástupce.*)

---

akolyté, exorcisté, lektoři, ostiáři. Svěcení biskupů, kněží a služebníků tvoří jednu svátosť. Tonsura (postřižiny) není svěcením, nýbrž toliko odznakem vstoupení do stavu duchovního.

Biskupové jsou mocí svého svěcení oprávněni udělovati svátosť biřmování a svěcení kněžstva. Skrze moc nadvlády jsou oprávněni míti účasť v řízení církve a vůbec spravovati svůj úřad biskupský. Tato moc vlády závisí od toho, který stojí v čele celé církve, od římského totiž papeže; spojení s nejvyšší hlavou církve jest podmínkou její platnosti. Jako jest papež nástupcem sv. Petra, tak jsou biskupové jakožto souborný celek nástupci sv. apoštolů.

Dvojím způsobem jsou súčastněni biskupové ve správě církve. Na prvním místě spravují určitou, od papeže jim vykázanou část církve (diecézi), a tuto moc vykonávají v jednotlivých obcích skrze své splnomocněné kněze. Potom shromažďují se čas od času na sněmích, aby se společně s papežem radili o všeobecném blahu církve a stanovili potřebná pravidla a zákony.

Ačkoliv jsou podřízenými papeži, jsou nicméně biskupové pravými a Bohem stvrzenými pastýři a učiteli svého lidu. Či přestává snad býti soudce pravým a skutečným soudcem proto, že jest vyšší ještě nějaký soudce nad ním?

Jen papež a biskupové, nikoliv obyčejní kněží, jsou nosiči církevní, od Krista pochodící učitelské moci. Kněží jsou pastýři a učiteli věřících na základě vyššího (církevního) nařízení.

*) K vykonávání úřadu duchovního správce

Již v prvních stoletích přijímala církev do svých služeb vůbec jen takové jednotlivce, kteří se dobrovolně odhodlali žíti v bezženství. Kněz má býti obzvláštním způsobem následovníkem Krista, jehožto místo svým duchovním úřadem zastupuje. Jestliže jest život panický nejkrásnějším ovocem ducha sv. evangelia, nejmocnějším svědectvím síly a působení milosti, kde možno ho spíše hledati a žádati než právě u hlasatelů téhož evangelia? Nejhlavnější úkony úřadu kněžského, jmenovitě přinášení oběti mše svaté, nesrovnávají se s životem manželským. Kněz má býti jednomu každému vším. — Církev nenutí nikoho ku stavu kněžskému, nenutí proto také nikoho k bezženství. Ponechává každému úplnou svobodu. K tomu však, kdo se chce oddati její službě, volá slovy: Chceš také dle rady evangelia vésti čistý a panický život? Tak smí církev mluviti, protože zná sílu milosti, která jest vý-

---

nestačí moc udělená svěcením, nýbrž potřebí jest ještě zvláštního ustanovení, zvláštního poslání od církve (jurisdictio neboli missio canonica). Co se týká veřejného vyučování náboženství, nesmí ho bez tohoto poslání udíleti nikdo, poněvadž jen církvi svěřena byla od Krista moc učitelská. — Za souhlasu a ve spojení s učitelským úřadem církve jest každé vyučování náboženství nejen chvalitebným, ale podle okolností také přísně přikázaným.

hradou kněží, aby mohli návaly smyslnosti krotiti.

Podobně jako křest a biřmování, vtiskuje také svátosť svěcení kněžstva do duše nezrušitelné znamení. Kněz bývá povznesen na vždycky do stavu vyššího a nabývá povolání, spojiti se úžeji s Ježíšem Kristem, aby mohl býti jeho pomocníkem při spáse a záchraně duší, věřícím pak aby mohl býti vůdcem v boji proti zlému. Znamení toto potrvá na věky.

Ve **svátosti stavu manželského** povznáší se onen přirozený svazek životní, který jest základem rodiny, na výši a k důstojnosti svátostné.

Podstatná stránka uzavírání manželství spočívá ve vzájemném, nenuceném, rozvážném rozhodnutí a svolení obou snoubenců, kterým vstupují spolu v manželský sňatek. Aby však bylo manželství platným, musí uzavřeno býti dle podmínek, které církev ku platnosti jeho předepsala. Neboť sv. Pavel praví: »Tajemství toto (t. j. manželství) veliké jest; ale já pravím: v Kristu a v církvi.« (Efess. 5, 32) Manželství tak zvaná občanská (civilní) jsou neplatna naprosto. – Církev tedy požaduje k manželství: 1. aby nebylo mezi snoubenci překážek manželství nebo,

vyskytují-li se nějaké, aby byly dříve mocí církevního prominutí (dispense) odstraněny; 2 aby snoubenci své obapolné svolení k manželskému sňatku vyslovili v přítomnosti svého duchovního správce (faráře) a nejméně dvou svědků. Prohlášení toto jest předepsáno církevním sněmem tridentským a sluje proto tridentinskou formou manželství. Všude, kde ustanovení tridentského sněmu jsou v platnosti a nestává výslovného prominutí církve, jest každé manželství, uzavřené bez této tridentinské formy, nejen nedovoleným, ale zároveň i neplatným. — S výslovným nebo tichým svolením biskupa nebo faráře může býti manželství uzavřenc také před knězem jiným. Kdyby nebylo v celé krajině kněze římsko-katolického, upouští církev (dispensuje) od tohoto požadavku a postačí pouze přítomnosť dvou svědků.

Překážky manželství Jsou překážky zapovídající a rozlučující manželství: poslednější činí manželství neplatným, prvnější o platnosti sice nerozhodují, ale činí je nedovoleným.

K překážkám zapovídajícím náleží: 1. Čas zapovězený, který sahá od první neděle adventní až do svátku sv. Tří králů, a od popelečné středy až do první neděle po veliké noci. V čase tomto nemají býti uzavírány sňatky manželské. 2. Jednoduchý slib ustavičné čistoty; slib vstoupiti do nějakého řádu; slib přijati vyšší svěcení; slib žíti v bezženství. Rozumí se tu ovšem slib skutečný nikoliv pouze

předsevzetí. Ten který jednotlivec musel tedy míti promyšlený a rozvážený úmysl slib učiniti, t. j. Bohu něco slíbiti, k čemu se sám z vlastní vůle pod hříchem zavázal. 3. Zasnoubení (slib manželství) s jinou osobou, pokud ještě trvá v platnosti. 4. Různosť křesťanského vyznání (manželství smíšená, str. 412).

K překážkám rozlučujícím patří:

1. Manželství ještě trvající. Manželům není za živobytí druhé strany nikdy dovoleno vstoupiti ve sňatek nový, poněvadž jest manželství nerozlučitelným.

2. Pokrevné příbuzenství až do čtvrtého kolena v běžné posloupnosti. Dvě osoby jsou mezi sebou spřízněny v témže stupni, ve kterém jsou spřízněny se společným svým původem. Na př.: Děti dvou bratrů neb sester jsou s rodiči svého otce nebo matky a proto také mezi sebou spřízněny ve stupni druhém; vnukové, jejichžto dědeček a babička byli bratry nebo sestrami, jsou příbuznými v třetím, pravnukové, jejichžto praděd anebo prababička byli bratry nebo sestrami, jsou příbuznými ve čtvrtém stupni; někdo jest s dítětem svého bratra nebo sestry v druhém, s dítětem bratra nebo sesry svého děda nebo babičky v třetím stupni spřízněn.

3. Švagrovství, a sice manželské až do čtvrtého, mimomanželské až do druhého stupně. V případě prvního nesmí se oženiti muž s pokrevnými příbuznými zemřelé své ženy (a naopak) až do čtvrtého stupně, v případě druhého nesmí pojati v manželství jedna strana pokrevné příbuzné strany druhé (s kterou zhřešila) až do stupně druhého. Naproti tomu nestojí sňatkům pokrevných příbuzných obou stran, na př. mezi bratrem manželovým a sestrou ženinou, v cestě žádné překážky.

4. Slavný slib čistoty a přijetí tří vyšších svěcení.

5. Příbuzenství duchovní. Křtící a kmotr křestní nesmějí s křtěncem ani jeho rodiči, kmotr při svá-

tosti biřmování nesmí s biřmovancem ani jeho rodiči v manželství vstoupiti. Pro kmotry křestní povstává duchovní příbuzenství toliko z křtu uděleného slavnostně, nikoliv tedy křtem z nouze, ani doplněním obřadů křestních pozdějším; příbuzenství toto vztahuje se také jen na křestní kmotry skutečné, nikoliv na jejich zástupce.

Z důležitých příčin může církev (papež nebo biskup) od některých z vyložených překážek osvoboditi (dispensovati). Kdyby vstoupily dvě osoby v manželství bez dispense s překážkami zapovídajícími, bylo by sice manželství jejich platné, ale snoubenci by těžce hřešili; jestliže by uzavřeli sňatek bez dispense s překážkami rozlučujícími, nebylo by jejich spojení vůbec žádným manželstvím.

2. Odpustky

Božská milosrdnosť neměla dosti na tom, že nám poskytla ve sv. zpovědi prostředek ku zhlazení našich hříchů a věčných za ně trestů: ona umožnila nad to ještě duším skroušeným a v pravdě kajícím, že sprostiti se mohou také časných trestů za spáchané hříchy. To děje se tak zvanými odpustky. Milosrdný Vykupitel udělil své církvi moc, činiti spravedlnosti božské za naše hříchy zadosť z neskončeného pokladu zásluh Ježíše Krista a svatých. Poklad tento dlužno považovati za společný majetek všech věřících postavený pod vrchní správu církve, poněvadž následkem obcování svatých (kte-

rým býváme spojeni v jednotu údů těla Kristova) přebytek jedněch stává se pomocí v nedostatku druhých. Poněvadž pak Bůh nechce, abychom došli spasení bez vlastního, důvěryplného spolupůsobení, jest také získání odpustků vázáno na určité podmínky, které s naší strany nutno vyplniti.

Jsou odpustky plnomocné a neplnomocné, podle toho, zda-li se všechny časné tresty, nebo pouze nějaká část jejich odpouští. Odpustky neplnomocné jsou v této knížce vždy označovány přídavkem: »(odpust.)«*); většina jich stává se při každodenním vykonávání dotyčných pobožností a s měsíčním sv. přijímáním odpustky plnomocnými. K získání těchto odpustků dostačí, má-li člověk při kajícím smýšlení a vykonávání věcí předepsaných všeobecný úmysl, že chce všech odpustků získati; jest radno alespoň jednou za den takový úmysl výslovně vzbuditi. (Většina odpustků může býti přivlastněna — ovšem jen na způsob přímluvy — ubohým duším v očistci.)

Tvrzení, že církev skrze odpustky

---

*) Podrobnější vysvětlení různých odpustků najíti jest v německé knize: »Schneider, Die Ablässe, ihr Wesen und Gebrauch.« Paderborn, Schöningh.

odpouští hříchy buď minulé nebo dokonce budoucí, nebo že prodává odpustky za peníze, jest nepravdou. Jen takový člověk může si zjednati řádné pochopení nauky o odpustcích, který jest proniknut vážností sv. evangelia.

Varuj se v této příčině dvou chyb; 1. Neočekávej všeho od zevnějšího vyplnění podmínek: odpustky pomáhají jen tomu, kdo jest opravdově smířen s Bohem a proniknut duchem vážného pokání; jen to oceňování odpustků jest správným, které nás zároveň pobízí k větší věrnosti ve službě boží. 2. Nepodceňuj v žádné příčině důležitosti odpustků. Jak hroznou byla by myšlénka na trestající spravedlnosť božskou, kdyby nám nebylo možno získati odpustků!

3. Církevní žehnání (svátostniny*) a obřady.

Není pochybnosti, že jest modlitba církve nadána obzvláštní působností a silou. Skrze svou modlitbu může církev

---

*) Kdežto svátosti působí svou vlastní silou, kterou mají následkem ustanovení božského, jsou svátostniny pouze ustanovením církevním; čerpají svou sílu z modlitby církve a věřících. — Neprávem spatřují nevěrci v užívaní po-

k zevnějším nábožným úkonům nebo k náboženému užívání zevnějších předmětů připoutati zvláštní milosti. Církev nesvětí pouze věcí, kterých se užívá při službách božích, nesvětí toliko předmětů, které nám mají trvale sloužiti k upotřebení náboženskému, jako jsou kříže, růžence, agnůstky; nýbrž žehná také předměty, které jako na př. chléb, plodiny polní, určeny jsou k ukojení potřeb přirozených. Církev se podobá něžně milující matce, která své dítky všude pomocí své modlitby provází. Žehná jejich pole a zahrady, jejich příbytky a obydlí; vyslovuje své žehnání nad loďmi a železnými dráhami; světí prapory, pod kterými táhne vojsko do boje. Ani na zemřelé církev nezapomíná; světíť hřbitovy, na kterých očekávají tlící těla slavného z mrtvých vstání.

Ve všem tom jest církvi vodítkem Ježíš Kristus, její zakladatel, její božský

---

svěcených předmětů jakýsi druh »pověry«. — Pověrou hřeší, kdo připisuje věcem působivosť a sílu, které ani od přírody, ani skrze modlitbu církve, ani na základě ustanovení božského míti nemohu; dále, kdo uctívá Boha nebo svaté způsobem, který buď učení neb obyčejům církve odporuje; nebo kdo s výslovným neb tichým vzýváním zlého ducha budoucnosť poznati neb podivné věci usiluje provésti. — Kdo něco svatého nebo Bohu zasvěceného, ať jest to osoba, ať místo nebo věc, zneuctí, dopouští se svatokrádeže (sacrilegium).

pravzor, který také vše světil a žehnal, a kterému se jako milující nevěsta ve všem snaží býti podobnou. Proniknuta vroucím přáním, aby její dítky v každém nebezpečí a všech potřebách, ve všech útrapách a nesnázích tohoto pozemského života mohly najíti vyšší pomoci a útěchy, podává jim svá žehnání a svěcení, a napomíná je, aby všeho toho zbožně a náležitým způsobem ke svému prospěchu užívaly.

Svěcení a posvěcené předměty nejsou nám spasitelnými jen proto, že v nás budí nábožné a bohabojné myšlénky, nýbrž také, a to hlavně z té příčiny, že nám skrze ně bývají sprostředkovány požehnání a přímluva církve, v jejímžto jménu kněz světí a žehná. Při svém žehnání modlí se církev za odvrácení trestů božské spravedlnosti, za ochranu proti zlému nepříteli, za pokoj, požehnání a blaho těla i duše.

Církevní obřady nemají za účel činiti přímo dojem na Boha; mají býti nám spíše nápomocny, abychom svou mysl k Bohu a jeho svatým věcem mohli pozdvihnouti. Bůh sám různé obřady předepsal. Sem patří především znamení sv. kříže, které jest náznakem našeho vykoupení; slova, která je provázejí, jsou nejkratším obsahem křesťanského náboženství. Již první křesťané znamenávali se

při všech zvláštních příležitostech znamením sv. kříže. Podobně pochází i užívání svěcené vody z dob apoštolských. Již ve Starém Zákoně byla předepsána různá umývání na označení čistoty srdce, která zvláště modlícím se přísluší. Průvody (processí) jsou veřejným velebením Boha, slavnostním výrazem radosti nad vítězstvím, kterého s pomocí boží dobylo křesťanství, výrazem obzvláštní zbožnosti, s kterou pospícháme před trůn božského milosrdenství; jsou veřejným vyznáním naší víry, které hlavně na muže se sluší; upomínají nás na význam našeho života, který není než poutí v tomto údolí slzavém. (Str. 3. čís. 2.)

Na poutích navštěvujeme místa, která Bůh zvláštními průkazy milosti uvolil se vyznamenati. Záhy počaly se konati poutě na místa, na kterých náš milý Vykupitel žil a umřel, jakož i k hrobům apoštolův a mučenníků. Ušlechtilá potřeba srdce, která vyvěrá z podstaty lidské přirozenosti, pudí člověka k takovým mimořádným úkonům náboženským a to jmenovitě v dobách, kdy na srdce jeho zvláštní těžká starost doléhá.

Hořící světla připomínají doby, kdy musela církev konávati svatá tajemství v temnotách podzemních katakomb. Zna-

menají Krista Spasitele, Světlo k osvícení národů, vzešlé nám světlo víry, vzhůru směřující naději, horoucí lásku, před Bohem se stravující život obětavosti.

Vzhůru stoupající dým kadidla jest náznakem modlitby. Takovými náznaky nejlépe se znázorní člověku mnohonásobně vázanému vnější smyslností, věci duchové.

Varuj se pověrečného přeceňování posvěcených věcí nebo vnějších náboženských obyčejů. Více se však ještě mívej na pozoru před nevěreckým a veškeré důvěry prázdným pohrdáním církevními obřady anebo jejím žehnáním. Nikdy se nestyď pokropiti svěcenou vodou, nositi při sobě věci a předměty svěcené (agnůstky nebo škapulíř a pod.), dáti si učiniti na čele znamení popelem svěceným atd.

Rozmanité náboženské spolky, založené k účelům křesťanské lásky, k různým pobožnostem nebo vůbec k náboženským úkonům, patří k nejkrásnějším výkvětům katolického života. Upomínají jistou měrou na život a horlivosť prvních křesťanů, jsou výrazem a pobídkami lásky bratrské, zvětšují sílu dobrého příkladu, poskytují příležitosť k přemáhání liché bázně před lidmi, spojují v duchovní jednotu a rovnosť jednotlivce, které světské poměry, stav a povolání v životě od sebe

dělí, a pozývají k spasitelnému závodění v účinné zbožnosti a bohulibém obcování. Vzpomeňme si jen na spolky sv. Vincence, různá bratrstva mariánská, apoštolát sv. Cyrilla a Methoda, různé spolky na podporu sv. missií a m. j.

Řeholní řády a sliby. Slibem řeholním rozumějí se evangelické rady: dobrovolná chudoba, ustavičná čistota a stálé poslušenství pod správcem duchovním, které si ten který jednotlivec uloží za svou povinnosť. Na nich zakládá se řeholní život jako stav snažení po křesťanské dokonalosti. Patří-li křesťan na lásku Ježíše Krista a jeho nesmírnou oběť na hoře Kalvarii, plynou z duše jeho bezděky významná slova žalmisty: »Čím odplatím Pánu za všecko, cožkoliv učinil mně?« Duše milostí boží vyvolené a posilněné odpovídají tu se sv. apoštolem Tomášem: »Pojďme a umřeme s ním« (Jan, 11, 16.), t. j buďme chudými s Chudým, umrtvujme se s Ukřižovaným, buďme poslušnými s Poslušným. Taková jest podstata a význam života v katolických řeholích. Jako Kristus sám, podobně jest i takovéto následování Krista pro svět hrozným kamenem úrazu, pohoršením a pošetilým bláznovstvím. A přece děkuje nynější lidstvo právě jen působnosti klášterů

za největší a nejdůležitější část své civilisace!

Nejméně porozumění chová svět pro tak zvané řády rozjímavé, jejichž členové vedou výhradně život modlitby, odloučenosti a pokání. A přece jsou to právě zase jen tyto řády, které prokazují společnosti lidské neocenitelné služby tím, že vymáhají modlitbami svými pro hříšný svět milosť a slitování a svým příkladem hlásají mocně pokání a pohrdání světem.

4. Uctívání obrazů a ostatků svatých.

Obrazům Pána Krista, Rodičky boží a jiných svatých má se dle nauky církevní prokazovati úcta, poněvadž česť, která se jim vzdává, vztahuje se na osoby, které obrazy ty představují. Kdo má (dle napomenutí sv. Písma) v uctivosti Jméno boží, nechová úcty k zevnějšímu slovu pro ně samo; podobně neuctívá ani ten, kdo obrazům česť prokazuje zevnějších těch znamení a náznaků pro ně samy, nýbrž proto, co se jimi představuje. Jest přirozeným člověku, znázorňovati si obrazem to, co chová v duši. Obrazy Krista Pána a svatých jsou posvátnými, poněvadž něco svatého představují, na něco svatého upomínají a k životu svatému nabádají.

Také ostatky svatých jsou naší úcty hodny. Těla světců byla nástroji nejvýtečnějších ctností, vyvolenými chrámy Ducha svatého, a jako taková budou jednou stkvěle oslavena od Boha. Vzhledem k nám jsou předměty naší radosti a vítěznými odznaky našich zvítězivších a nyní korunovaných bratří, a zároveň nástroji, skrze které Bůh dle svědectví Písma svatého (4. Král; 13, 20—21; Sk. ap 19, 11—12) a dějin udílí nám mnoho dobrodiní! Úcta prvních křesťanů k tělům sv mučenníků byla tak zřejmá a nápadná, že metali pohané ona těla do řek nebo do moře, aby se jich jen nemohli křesťané zmocniti.

5. Rok cirkevní.

Církev katolická předvádí nám během roku celý vykupitelský život Krista Ježíše, aby vykoupení v srdci našem stále širší kruhy zabíralo a skutkem i pravdou se uskutečnilo. Ve velikém božském díle vykoupení zaujímají rozhodná místa tři nejhlavnější události: zjevení spásy příchodem Boha-člověka na svět; uskutečnění spásy skrze smrť a z mrtvých vstání Páně; dokonání spásy skrze seslání a ustavičné působení Ducha svatého. Podle této základní

ideje dělí se rok církevní na troje období: vánoce, velikonoce a letnice.

Jako skutečný příchod Ježíše Krista, předchází i svátky vánoční čas přípravný: doba adventní. Uznáním a pocitem své hříšnosti, rozjímáním nesmírné, z ní vyvěrající bídy, živým přesvědčením o nutné potřebě vykoupení, touhou po Vykupiteli a po zahlazení hříchů, temnosti a věčné smrti, máme se horlivě připravovati, aby říše boží v našem srdci založena a Kristus v něm se naroditi mohl. Na hod boží vánoční máme se radovati ze svého Spasitele a propůjčeného vykoupení Po Narození Páně následují svátky sv Štěpána, evangelisty Jana, nevinných pacholátek betlémských (Mláďátek), Obřezání Páně, Zjevení Páně (Epiphania, Sv. Tří Králův), Obětování Ježíše v chrámě. O těchto svátcích, jakož i na všechny neděle po Zjevení Páně snaží se nás církev přivésti k bližšímu porozumění Kristu Ježíši a jeho následování.

Středem druhého období jest památka smrti a z mrtvých vstání Páně. Přípravou k přeslavnému tomu svátku milosti jest popelečnou středou započínající svatá doba pokání, čtyřicetidenní půst, kdy se má člověk rozjímáním utrpení Kristova a kajícím přemáháním

zlé žádostivosti připravovati na účastenství zásluh díla výkupného. Jako na kříži přemohla hřích a vydobyla život, podobně má ve svatém témdni (poslední to části doby postní) bolest srdce s Vykupitelem spojeného lidstva přemoci smrť a dokonati usmíření s Bohem. Na to následuje boží hod velikonoční jako slavnosť vítězství Ježíše Krista, které započalo Jeho vzkříšením, bude však dokonáno až v den soudu všeobecného. Svátkem nanebevstoupení Páně oslavujeme svého Vykupitele, který trůní na pravici Otce a nás vyzývá ku následování. Slavnosť Letnic uvádí nám na paměť seslání Ducha svatého; jest to den narozenin církve a napomíná nás, abychom vnuknutí Ducha sv. a milosti, která z církve boží vyvěrá a uvnitř duše naší působí, ochotně a s horlivostí následovali. Brzo na to slavíme vznešená tajemství nejsv. Trojice a Svátosti Oltářní (Boží Tělo), která lidem podivuhodné ponížení a lásku boží velebným způsobem znázorňují a jim zároveň ukazují prostředky, jimiž povznésti se možno k ideálu svrchované svatosti. Do období svatodušního jest významně vetkáno nejvíce svátků svatých a světic, hlavně nejbl. Matky Páně jako vznešeného vzoru svatosti a zároveň Matky

božské milosti. Jako spanilý věnec růžový vinou se slavnosti svatých celým obdobím roku, až dospívají konečně velkolepého sjednocení v překrásné památce Všech Svatých.

Čím dále a hlouběji uvažujeme o jednotlivých částech církevního roku, tím více nás překvapuje panující v něm duch neobyčejné moudrosti a podivuhodné až účelnosti.

Tabulka pohyblivých slavností a svátků.

Rok	Popelec	Velikonoce	Letnice	První neděle adventní
1897	3. břez.	18. dub.	6. čna.	28 list.
1898	23. ún.	10. dub.	29. květ.	27. list.
1899	15. ún.	2. dub.	21. květ.	3 pros
1900	28. ún.	15. dub.	3. čna.	2 pros.
1901	20. ún.	7. dub.	26. květ.	1. pros.
1902	12. ún.	30. břez.	18. květ.	30. list.
1903	25. ún.	12. dub.	31. květ.	29. list.
1904	17. ún.	3. dub	22. květ.	27. list.
1905	8. břez.	23. dub.	11. čna.	3 pros.
1906	28. ún.	15. dub.	3. čna.	2. pros.
1907	13. ún.	31. břez.	19. květ.	1 pros.
1908	4. břez.	19. dub.	7. čna.	29. list.
1909	24. ún.	11. dub.	30. květ.	28. list
1910	9. ún.	27. břez.	15. květ.	27. list.
1911	1. břez.	16. dub.	4. čna.	3. pros.
1912	21. ún.	7. dub.	26. květ	1 pros
1913	5. ún.	23. břez.	11. květ.	30. list.
1914	25. ún.	12. dub.	31. květ	29 list
1915	17. ún.	4. dub.	23. květ	28. list.
1916	8. břez.	23. dub.	11. čna.	3. pros.

DODATEK.

Písně ke mši svaté,

které se v našich krajinách nejčastěji zpívají.

I.

»Bože, před Tvou velebností«... viz na str. 207.

II.

Předzpěv. Pozdvihni se duše z prachu, — Zaleť k rajským končinám; — S bázní, avšak beze strachu — Vstup tam v onen věčný chrám. — Onť tam, Jenž tě ostříhává — Jako své zřítelnice, — Jenž tě pod svá křídla brává — Jako plod svůj orlice.

K začátku. Tobě, Pane, na výsosti — S pokorou se klaníme, — Srdce plná skroušenosti — V oběť Ti přinášíme; — Sejmiž z nich, co nečistého, — Zbožné lásky duch je vznes — V plápolu ohně svatého — K hvězdotrůnu Tvých nebes.

Ku Gloria. Sláva Tobě, velký Bože! — Jenž jsi stvořil tento svět, — Jenžto voláš slunce z lože — A rozsíváš jarní květ! — Jitřní záře, duhy krása, — Světlý den i jasná noc; — Všechno slávu Tvoji hlásá, — Všechno zvěstuje Tvou moc.

Ku Graduale. Ty, jenž dáváš klasům zráti, — Jenžto šatíš lilie; — Dej se nám vždy lépe znáti, Jak Tě Syn Tvůj zjevuje. — Svaté světlo slova Tvého — Voď nás ve tmách života, — A přiveď do končin jeho, — Tam kde věčná blahota.

Ku Credo Věřím v Tebe, Vševládnoucí, — Jenžto živly v moci máš, — Jenžto rukou všemohoucí — Hory zlatem odíváš. — Věřím v Tebe, jenžto kvítí — Ranní rosou svlažuješ, — Jenžto víš, co srdce cítí, — A je rád oblažuješ.

K obětování. 1. Přijmi dary sluhy Svého, Jež Tvá země zplodila, — Které moudrosť Syna Tvého — Za oběť vyvolila; — Budiž Tobě, Otče, milá — Jako oběť Abele; — Učiň, by se proměnila — V oběť vykupitele.

2. S obětí tou obětujem — Tobě všecku práci ctnou, — Službě Tvojí zasvěcujem — Tělo své i duši svou. — Ku Tvé cti a ku Tvé chvále, — I všech lidí k spasení — Směřuj s Tvou milostí stále — Všecko naše snažení.

K Sanctus. 1. Svatý, svatý, prozpěvují

— Tobě nebes kůrové, — Velebnosť Tvou oslavují — Všeho světa tvorové, — Moudrosť Tvá se v bázni chválí — Na zemi i na nebi; — Hospodine, tvorstva králi, — Tebe lid Tvůj velebí.

2. Od propasti v země lůnu — Až na výsosť oblaků, — Od prachu až k Tvému trůnu — Je svět pln Tvých zázraků: — Jako krůpěj v širém moři — Zmizí naše chválení, A proto se duše koří — Tobě v tichém klanění.

Po pozdvihování. 1. Plesej duše, Bůh je s námi; — Dotkni srdce svých se strun. Ten, jenž sídlí nad hvězdami, — Zvolil zde svůj svatý trůn; — Klaňme se, ó zástupové — Všech věřících na zemi, — Třeste se o hříšníkové, — Soudce stojí před vámi.

2. Serafín se v prachu koří, — Cherub padá na svou tvář, — Neboť ten, jenž světy tvoří, — Snížil se k nám na oltář. — Bože svatý, Bože silný, — Jeden v světa oboru, — Nesmrtelný, nerozdílný, — Přijmi naši pokoru.

K Agnus Dei 1. Pojďte, dítky, k stolu Otce, — Spějte sem, vykoupení, — Požívejte zde ovoce — K duší svých nasycení; — Ovoce to stromu kříže: — Manna rajská, nebes chléb, — Jenž nás s Bohem samým víže, — Každý jazyk jej veleb.

2. Budiž s námi, Bože skrytý — V nejsvětější Svátosti — Vzbuzuj v nás nebeské city, — Povzbuzuj nás ke ctnosti: Uděluj nám svou útěchu — Ve všech našich žalostech, — V našich slzách, v našem vzdechu — I všech našich starostech.

K Požehnání. Dítky Tvé se Tobě klaní — V rozloučení hodině, — Uděl, Otče, požehnání — Svojí věrné rodině. — Žehnej naší drahé vlasti — I jejímu národu, — Dej nám, Dárče věčné slasti — Ve všem dobrém úrodu.

III.

Při začátku. 1. Ejhle oltář Hospodinův září, — Přesvatá nám oběť nastává, — Kterou po tisíc let s jasnou tváří — Morava vždy denně konává; — Za příkladem dávným se to děje — Svatých Cyrilla a Methoděje, — Jižto rozkaz Kristův plnili, — Paměť smrti jeho slavili.

2 Oběť, kterou oni konávali — V klenbách Velehradu posvátných, — Rádi bychom též my Bohu vzdali, — Pro mnohý však nehodni jsme hřích; — Nuže, svatí miláčkové Páně, — Přispějtež nám s nadehvězdné báně, — By Bůh ústa, srdce očistil — A nás milostí Svou ujistil.

Ku Gloria. »Sláva, sláva na výsostech Bohu«, — Nad Betlémem pěli andělé, — A ten zpěv se podnes nad oblohu — K Pánu povynáší vesele; — Ó nechať se věčně věkův vzdává — Králi králův po všem světě sláva, — kterou předkům našim věstili — Apoštolé naši přemilí.

K Evangeliu. Zaznělo nám slovo pravdy věčné — Ústy Soluňanův před věky, — Podnes v lahodě zní nekonečné — A svět zaznívá jím daleký; — Přinesliť nám oni Písmo svaté, — Bychom ze studnice této zlaté — Moudrosť nebes vezdy vážili, — Bohu sloužiti se snažili.

Ku Credo. Bez víry se nelze líbit Pánu — Z víry růže ctnosti rozkvítá, — Víra otevírá rajskou bránu, — Věrou do srdce Bůh zavítá; — A ten poklad tisíc let již máme, — Ó kéž pak jej věčně zachováme, — Snahou Cyrilla a Methoda — Známe Krista, spásu národa.

K Obětování Přijmiž, Otče oběť nekrvavou, — Kterou při večeři poslední — Slavil Syn Tvůj myslí přelaskavou; — Přívětivě na nás pohlédni, — Jako's k Velehradu libě hleděl, — A svou milosť lidu připověděl, — Když se na Moravě slavila — První oběť Tobě přemilá.

K Sanktus. Svatý, svatý, svatý Hospodine, — Plna jsou Tvé slávy nebesa,

— Láska Tvoje všemu tvoru kyne, — Nechť svět celý Tobě zaplesá; — Stoupni, Kriste, přezázračně dolů, — Ať se Tobě pokloníme spolu — S celou vlastí, s celým národem. — S otci Cyrillem a Methodem.

Po Pozdvihování 1. Otevřela se již nebes brána, — Slovo zázračné kněz vyslovil, — Vítej, duše, vítej Krista Pána, — Jenž se v způsob chleba, vína skryl, — Občerství tě krví svou a tělem, — Spojíš se dnes se svým Spasitelem, — Jenžto život drahý za tě dal — A tě k sobě Soluňany zval.

2. Hle též v této milostivé době — Zve tě k stolu svému nebes Pán, — Slyš, jak laskavě tě volá k Sobě, — Boží hod též tobě uchystán: — Kéž se duše věrou živou skreje, — Láskou Cyrilla a Methoděje, — Naději též svatou zplápolá, — Že ji Pán též v ráj Svůj povolá.

K Agnus Dei. Vítej, Kriste, vítej, chlebe živý, — Beránku, jenž jsi hřích světa sňal, — Pohleď, jak jsme Tebe žádostivi, — Neb jsi nás všech k Sobě povolal; — Ach, my hříchem ztratili jsme nebe, — Ó kéž naleznem je skrze Tebe, — Přímluvami apoštolů Tvých, — Věrověstů našich slovanských.

K závěrce 1. Vyslyš, Pane, vyslyš prosbu vřelou, — Kterou k trůnu Tvému

skládáme, — Požehnej vlasť, žehnej církev celou, — Zůstaň s námi, zbožně želáme, — Sprovázej nás na vezdejší pouti, — Nedej lidu Svému zahynouti, — Pro zásluhy svaté oběti — Vylej milosť na Své na děti.

2. Nechť Tvůj oltář nikdy neuhasne — V našich zbožných vlastech slovanských, — Nechť se denně k báni nebes jasné — Vznáší oběť z chrámů křesťanských, — která tisíc let již stále plane, — Oslavujíc Tebe, věčný Pane, — Posvěcujíc srdce národa, — Čeleď Cyrilla a Methoda.

Nešporní pobožnost

o nedělích a svátcích.

V. Deus, in adjutorium meum intende

R. Domine, ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, et Filio, * et Spiritui sancto:

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, * et in saecula saeculorum. Amen.

Alleluja.

V. Bože, ku pomoci mé vzezři!

R. Pane, k spomožení nému pospěš!

Sláva Otci, i Synu, i Duchu svatému:

Jakož byla na počátku, i nyní, i vždycky, i na věky věkův. Amen.

Alleluja.

Od Septuaginty až do svátků velikonočních místo Alleluja říká se: Laus Tibi, Domine, Rex aeternae gloriae. Chvála Tobě, Pane, Králi věčné slávy.

Nešporní žalmy.

1. O nedělích.

Ps 109. Dixit Dominus Domino meo: * Sede a dextris meis.

Donec ponam inimicos Tuos * scabellum pedum Tuorum

Virgam virtutis Tuae emittet Dominus ex Sion: * dominare in medio inimicorum Tuorum.

Tecum principium in die virtutis Tuae in splendoribus sanctorum; * ex utero ante luciferum genui Te.

Juravit Dominus, et non poenitebit

Řekl Hospodin ku Pánu mému: Seď na pravici mé;

Dokavadž nepoložím nepřátel Tvých za podnoží noh Tvých.

Prut moci Tvé vypustí Hospodin ze Sionu: panuj uprostřed nepřátel Svých.

S Tebouť panování v den moci Tvé v skvělosti svatých; z lůna před denницí zplodil jsem Tě.

Přisáhl Hospodin a nebude toho želeti:

eum: * Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech.

Dominus a dextris Tuis * confregit in die irae suae reges.

Judicabit in nationibus, implebit ruinas: * conquassabit capita in terra multorum.

De torrente in via bibet: * propterea exaltabit caput.

Gloria Patri etc.

Ps. 110. Confitebor Tibi, Domine, in toto corde meo: * in consilio justorum et congregatione.

Magna opera Domini: * exquisita in omnes voluntates ejus.

Confessio et magnificentia opus ejus * et justitia ejus manet in saeculum saeculi.

Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedechova.

Pán po pravici Tvé potřel v den hněvu svého krále.

Souditi bude mezi národy, naplní porážkami: roztříští hlavy na zemi mnohých.

Z potoka na cestě píti bude: protož povýší hlavy.

Sláva Otci atd.

Oslavovati budu Tebe, Hospodine, z celého srdce svého: v radě spravedlivých i v shromáždění.

Velicí skutkové Hospodinovi: vyhledáni ku všem vůlím jeho.

Sláva a velebnost dílo jeho, a spravedlnost jeho zůstává na věky věků.

Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus: * escam dedit timentibus se.

Memor erit in saeculum testamenti sui; * virtutem operum suorum annuntiabit populo suo:

Ut det illis haereditatem gentium: * opera manuum ejus veritas et judicium.

Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in saeculum saeculi, * facta in veritate et aequitate.

Redemptionem misit populo suo, * mandavit in aeternum testamentum suum.

Sanctum et terribile nomen ejus; * initium sapientiae timor Domini.

Intellectus bonus

Památku učinil divů svých milostivý a milosrdný Hospodin; pokrm dal těm, kteří se ho bojí.

Pamětliv bude na věky na smlouvu svou; moc skutků svých zvěstovati bude lidu svému:

Aby jim dal dědictví národů: skutkové rukou jeho jsou pravda a soud.

Věrní všichni rozkazové jeho, upevněni na věky věků, učiněni v pravdě a v pravosti.

Vykoupení poslal lidu svému, přikázal na věky smlouvu svou.

Svaté a hrozné jest jméno jeho; počátek moudrosti bázeň Hospodina.

Rozum dobrý

omnibus facientibus eum, * laudatio ejus manet in saeculum saeculi.

Gloria Patri etc.

Ps. 111. Beatus vir, qui timet Dominum, * in mandatis ejus volet nimis.

Potens in terra erit semen ejus, * generatio rectorum benedicetur.

Gloria et divitiae in domo ejus; * et justitia ejus manet in saeculum saeculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis; * misericors et miserator et justus.

Jucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in judicio; * quia in aeternum non commovebitur.

In momoria aeterna erit justus; * ab

všem, kteříž činí ji, chválení jeho zůstává na věky věků.

Sláva Otci atd.

Blahoslavený muž, kterýž se bojí Hospodina, v přikázáních jeho chtivý bude velmi.

Mocné na zemi bude símě jeho, rodina upřímných požehnání dojde.

Sláva a bohatství v domě jeho; a spravedlnost jeho zůstane na věky věků.

Vzešlo ve tmě světlo upřímným; [Bůh] milostivý a milosrdný a spravedlivý.

Blažený člověk, kterýž se slitovává a půjčuje, vyřídí věci své v soudu, neboť na věky se nepohne.

V paměti věčné bude spravedlivý;

auditione mala non timebit.

Peratum cor ejus sperare in Domino, confirmatum est cor ejus; * non commovebitur, donec despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus; justitia ejus manet in saeculum saeculi; * cornu ejus exaltabitur in gloria

Peccator videbit et irascetur, dentibus suis fremet et tabescet; desiderium peccatorum peribit

pověsti zlé nebude se báti.

Hotovo srdce jeho doufati v Hospodina, upevněno jest srdce jeho; nebude pohnut, až i zhrzí nepřátely svými.

Rozděloval, dal chudým; spravedlnost jeho zůstane na věky věků: roh jeho povýšen bude v slávě.

Hříšník uzří a hněvati se bude, zuby svými skřipěti a chřadnouti bude; žádost hříšníků zahyne.

Gloria Patri etc.

Sláva Otci atd.

Ps. 112 Laudate, pueri, Dominum, * laudate nomen Domini.

Sit nomen Domini benedictum, * ex hoc nunc et usque in saeculum.

A selis ortu usque

Chvalte, služebníci, Hospodina, chvalte jméno Hospodinovo.

Budiž jméno Hospodinovo požehnáno, od tohoto času až na věky.

Od východu slunce

ad occasum * laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus,* et super coelos gloria ejus.

Quis sicut Dominus, Deus noster, qui in altis habitat, * et humilia respicit in coelo et in terra?

Suscitans a terra inopem,* et de stercore erigens pauperem.

Ut collocet eum cum principibus * cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo, * matrem filiorum laetantem.

Gloria Patri etc.

až do západu chváleno buď jméno Hospodinovo.

Vyvýšen nade všechny národy Hospodin, a nad nebesa sláva jeho.

Kdo jako Hospodin Bůh náš, kterýž na výsostech přebývá a na ponížené patří na nebi i na zemi.

Kterýž vyzdvihuje ze země nuzného, a z bláta povyšuje chudého.

Aby posadil ho s knížaty, s knížaty lidu svého.

Kterýž činí, aby přebývala neplodná v domě [a byla] matkou synů veselící se.

Sláva Otci atd.

Ps. 113. In exitu Israël de Aegypto, * domus Jacob de populo barbaro:

Když vycházel Israel z Egypta a dům Jakobův z národu cizího:

Facta est Judaea sanctificatio ejus, Israel potestas ejus.

Mare vidit et fugit, * Jordanis conversus est retrorsum.

Montes exultaverunt ut arietes, * et colles sicut agni ovium.

Quid est tibi, mare, quod fugisti? * et tu, Jordanis, quia conversus es retrorsum?

Montes exultastis sicut arietes, * et colles sicut agni ovium.

A facie Domini mota est terra, * a facie Dei Jacob.

Qui convertirt petram in stagna aquarum, * et rupem in fontes aquarum.

Non nobis, Domine, non nobis, * sed nomini Tuo da gloriam.

Učiněn jest Juda posvěcením jeho, a Israel panováním jeho.

Moře vidělo a uteklo, Jordán nazpět se obrátil.

Hory poskakovaly jako skopci a pahrbkové jako beránkové ovcí.

Což jest ti, moře, žes utíkalo? a ty Jordáne, žes se nazpět obrátil?

[A vy] hory, že jste poskakovaly jako skopci, a pahrbkové jako beránkové ovcí.

Před tváří Páně třásla se země, před tváří Boha Jakobova.

Kterýž obrací skálu v jezera vod, a křemen v studnice vod.

Ne nám, Hospodine, ne nám, ale Jménu Svému dej slávu.

Super misericordia Tua et veritate Tua; * nequando dicant gentes: Ubi est Deus eorum?

Deus autem noster in coelo: * omnia quaecumque voluit, fecit.

Simulacra gentium argentum et aurum * opera manuum hominum.

Os habent et non loquentur, * oculos habent et non vidébunt.

Aures habent et non audient, * nares habent et non odorabunt.

Manus habent et non palpabunt, pedes habent et non ambulabunt; * non clamabunt in gutture suo.

Semiles illis fiant, qui faciunt ea, * et

Pro milosrdenství Své a pravdu Svou: aby někdy neřekli pohané: Kde jest Bůh jejich?

Bůh zajisté náš jest na nebi: všechno, cožkoli chtěl, učinil.

Modly pohanů jsou stříbro a zlato, díla rukou lidských.

Ústa mají, a nemohou mluviti, oči mají, a nemohou viděti.

Uši mají, a nemohou slyšeti, chřípě mají a nemohou voněti.

Ruce mají, a nemohou makati, nohy mají, a nemohou choditi, nemohou křičeti hrdlem svým.

Nechať jsou jim podobni ti, jenž dě-

omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel speravit in Domino; * adjutor eorum et protector eorum est.

Domus Aaron speravit in Domino; * adjutor eorum et protector eorum est.

Qui timent Dominum, speraverunt in Domino; * adjutor eorum et protector eorum est.

Dominus memor fuit nostri, * et benedixit nobis.

Benedixit domui Israel, * benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus, qui timent Dominum, * pusillis cum majoribus.

Adjiciat Dominus super vos, * super vos et super filios vestros.

lají je, i všichni, kteří doufají v ně.

Dům israelský doufá v Hospodina; spomocník jejich a obránce jejich jest.

Dům Aronův doufá v Hospodina; spomocník jejich a obránce jejich jest.

Kteříž se bojí Hospodina, doufají v Hospodina; spomocník jejich a obránce jejich jest.

Hospodin pamětliv byl na nás a požehnal nám.

Požehnal domu Israelovu, požehnal domu Aronovu.

Požehnal všem, kteříž se bojí Hospodina maličkým s většími.

Přidejž Hospodin [požehnání Svého] na vás, na vás i na syny vaše.

Benedicti vos a Domino, * qui fecit coelum et terram.

Požehnáni [buďte] vy od Hospodina, kterýž učinil nebe i zemi.

Coelum coeli Domino, * terram autem dedit filiis hominum.

Nebesa nebes [jsou] Hospodinova; zemi pak dal synům lidským

Non mortui laudabunt Te, Domine * neque omnes, qui descendunt in infernum.

Ne mrtví chváliti budou Tebe, Hospodine, aniž kdo z těch, jenž sstupují do pekla.

Sed nos, qui vivimus, benedicimus Domino, * ex hoc nunc et usque in saeculum.

Ale my, kteříž živi jsme, dobrořečíme Hospodinu, od tohoto času až na věky.

Gloria Patri etc.

Sláva Otci atd.

Magnificat latinsky viz str. 174., česky str. 316.

2. O svátcích marianských.

První žalm: Dixit Dominus. Viz str. 472.
Druhý žalm: Laudate pueri. Viz str. 476.

Ps. 121. Laetatus sum in his, quae dicta sunt mihi: *

Veselil jsem se z toho, když mi jest povědíno: do domu

In domum Domini ibimus

Stantes erant pedes nostri * in atriis tuis, Jerusalem.

Jerusalem quae aedificatur ut civitas * cujus participatio ejus in idipsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini; * testimonium Israel ad confitendum nomini Domini.

Quia illic sederunt sedes in judicio, * sedes super domum David

Rogate quae ad pacem sunt, Jerusalem: * et abundantia diligentibus te.

Fiat pax in virtute tua, * et abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos et proximos me-

Hospodinova půjdeme.

Stály nohy naše v síních tvých, Jerusaléme.

Jerusalém, kterýž se staví jako město, jehožto účastenství jest vespolné.

Neboť tam vstupovala pokolení, pokolení Hospodinova, [dle] přikázání Israelovi [daného] aby oslavovali jméno Hospodinovo.

Neboť tam stály stolice k soudu, stolice nad domem Davidovým ustanovené.

Proste za ty věci, kteréž ku pokoji jsou Jerusalému: a hojnosť [budiž] těm, kteříž milují tě.

Budiž pokoj v mocnosti tvé a hojnost ve věžech tvých.

Pro bratry své a

os * loquebar pacem de te.

Propter domum Domini Dei nostri * quaesivi bona tibi.

Gloria Patri etc.

Ps. 126. Nisi Dominus aedificaverit domum, * in vanum laboraverunt, qui aedificant eam.

Nisi Dominus custodierit civitatem, * frustra vigilat, qui custodit eam.

Vanum est vobis ante lucem surgere; surgite, postquam sederitis, qui manducatis panem doloris

Cum dederit dilectis suis somnum, * ecce, haereditas Domini, filii, merces, fructus ventris

Sicut sagittae in manu potentis, * ita filii excussorum.

blížní své, mluvil jsem pokoj tobě.

Pro dům Hospodina Boha našeho, hledal jsem dobrých věcí tobě.

Sláva Otci atd.

Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž stavějí jej.

Nebude-li Hospodin ostříhati města, nadarmo bdí, kdo ostříhá ho.

Daremné jest vám před svítáním vstávati, vstávejte, když posedíte, [vy] jenž jíte chléb bolesti.

Když dává [Bůh] svým milým sen, aj dědictví Hospodinovo [jsou] synové, a mzda [jest] plod života.

Jako střely v ruce mocného, tak [jsou] synové vyvržených.

Beatus vir, qui implevit desiderium suum ex ipsis: non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta
Gloria Patri etc.

Blahoslavený muž, kterýž jimi naplnil žádost svou: nebude zahanben, když mluviti bude nepřátelům svým v bráně.
Sláva Otci atd.

Ps. 142 Lauda, Jerusalem, Dominum; lauda Deum tuum, Sion.

Chval, Jerusaléme, Hospodina, chval Boha svého, Sione.

Quoniam confortavit seras portarum tuarum; * benedixit filiis tuis in te.

Neboť on upevnil zámky bran tvých; požehnal synům tvým v tobě.

Qui posuit fines tuos pacem, * et adipe frumenti satiat te.

Kterýž způsobil v končinách tvých pokoj, a tukem pšenice nasycuje tě.

Qui emittit eloquium suum terrae; * velociter currit sermo ejus.

Kterýž vysílá vyrčení své na zem; rychle běží slovo jeho

Qui dat nivem sicut lanam, * nebulam sicut cinerem spargit.

Kterýž dává sníh jako vlnu, mlhu jako popel sype.

Mittit crystallum

Posílá led svůj ja-

suam sicut buccellas; * ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?

Emittet verbum suum et liquefaciet ea, * flabit spiritus ejus. et fluent aquae

Qui annuntiat verbum suum Jacob, * justitias et judicia sua Israel.

Non fecit taliter omni nationi, * et judicia sua non manifestavit eis.

Gloria Patri etc.

ko skývy; před zimou jeho kdož obstojí?

Vyšle slovo své, a rozpustí je; zavane vítr jeho a potekou vody.

Kterýž zvěstuje slovo své Jakobovi, spravedlnosti a soudy své Israelovi.

Neučinilť tak žádnému národu, a soudů svých nezjevil jim.

Sláva Otci atd.

Sbírka*)

nejčelnějších bludů naší doby, které ve veřejných promluvách, okružních listech a jiných apoštolských písemnostech od Jeho Svatosti Papeže Pia IX. byly zavrženy.

§ 1. **Pantheismus** (nauka, že všechny bytosti jsou podstatou svou vlastně jedinou bytostí božskou), **Naturalismus,** (dle něhož postačí člověk sám sobě a nepotřebuje Boha) a **úplný Rationalismus** (učení, které zjevení božské zavrhuje jako nemožné).

---

*) Sbírka tato, známá nyní po celém světě pode jménem »Syllabus«, uveřejněna byla na rozkaz papežův dne 8: prosince roku 1864. Obsahuje jednotlivé věty, vyňaté ze spisů různých oborů. Poněvadž byla určena pouze pro představené církve, nesmí se v ní spatřovati spis každému ve všem srozumitelný. Následkem hrozné pohany a surových útoků, kterými zahrnula Syllabus strana protikřesťanská, musejí hleděti i širší kruhy křesťanskokatolické s obsahem jeho důkladněji se obeznámiti. Úzké meze tohoto oddílu celé přítomné knížky ne-

1. Blud. »Není žádné svrchované, nejvýš moudré, a nejvýš prozřetelné bytosti božské, rozdílné od veškerenstva všech věcí, a Bůh jest totéž, co přirozenosť věcí, a proto jest změnám podroben, a stává se bohem v člověku, a ve světě, a všecky věci jsou bůh, majíce tutéž podstatu boží; jedna a táž věc jest bůh a svět, a proto také jedna a táž věc jest hmota a duch, nutnosť a svoboda, pravé a nepravé, dobré a zlé.«

2. Blud »Všecku působivosť boží na lid a na svět sluší upříti.« (Hlavně se tvrdí, že jest Pánu Bohu zcela lhostejným, dospějí-li lidé k pevným, určitým poznatkům nebo ne.)

3. Blud. »Rozum lidský jest beze všeho ohledu na Boha jediný rozsudí mezi pravdou a nepravdou, on jest sám sobě zákonem, a přirozenými silami svými dostatečen jest, zaopatřiti blaho lidí a národů.« (Popírá se, že jest rozum ve svém usuzování závislým na zevnější objektivné pravdě a na vyšším, neproměnném mravním zákonu.)

---

dovolují uváděti všech potřebných objasnění a výkladů. Poukazujeme proto v této příčině na bystrou a záslužnou práci o Syllabu v naší literatuře: Jan Brázda, Syllabus Jeho Svatosti Pia IX Druhé vydání. V Praze 1891. Nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny.

4. Blud »Všechny pravdy náboženské plynou z přirozené síly lidského rozumu; a proto jest rozum svrchovanou normou, podle které může člověk a má dospěti ku poznání pravd jakéhokoliv druhu.« (Popírá se tu dějinná skutečnosť nadlidského zjevení; ano spíše se předpokládá, že člověk sám jest zjevujícím se Bohem.)

5. Blud. »Zjevení boží jest nedokonalé, a za tou příčinou podrobeno neustálému a nekonečnému pokroku, jenž má býti ve shodě s vývojem rozumu lidského.« (Tvrdí se, že se zjevení božskému nemá pouze dostávati různého, poměrům a potřebám časovým odpovídajícího výrazu, nýbrž že i obsah jeho doznati musí zlepšení.)

6. Blud. »Víra Kristova jest rozumu odporna; a božské zjevení nejenom že není k užitku, nýbrž jest lidskému zdokonalení na škodu.«

7. Blud. Proroctví a zázraky v Písmě sv. vyložené a vyprávěné jsou smyšlénkami básníkův, a tajemství víry křesťanské jsou souhrnem badání filosofického; a v knihách obou zákonů jsou vynálezy báječné; i sám Ježíš Kristus jest výmysl báječný.«

§ 2. **Racionalismus zmírněný** (nauka, dle

které možno nám všechny pravdy křesťanské víry pouhým rozumem pochopiti.)

8. Blud. »Poněvadž jest rozum lidský na rovni s náboženstvím, má se s vědami theologickými tak zacházeti jako s filosofickými.« (Popírá se tu božský původ a nepochopitelnosť křesťanských tajemství víry.)

9. Blud. »Všechna dogmata křesťanského náboženství bez rozdílu jsou předmětem vědy přirozené a filosofie, a lidský rozum, jestliže jest historicky vzdělán, může o svých přirozených silách a principiích dospěti ku pravé vědomosti o dogmatech skrytějších, jestliže ta dogmata byla rozumu jako předmět předložena.«

10. Blud. »Poněvadž jest filosof a filosofie něco jiného, jest onen oprávněn a povinen podrobiti se autoritě, kterou sám byl uznal za pravou, ale filosofie ani nemůže ani nesmí podrobiti se kterékoliv autoritě.« (Tvrdí se tu tedy, že jest věda něčím od člověka zcela odděleným a že může dostati se do sporu s pravdami již stávajícími a zaručenými, tak že by něco mohlo býti pravdou i nepravdou zároveň.)

11. Blud. »Církev netoliko nesmí filosofii nikdy stíhati, nýbrž musí i bludy téže filosofie trpěti a jí zůstaviti, aby se sama opravila.« (Upírá se tu církvi právo, vy-

stoupiti proti bludu, i kdyby třeba byl sebe záhubnější.)

12. Blud. »Dekrety apoštolské Stolice a kongregací římských vadí volnému pokroku vědy.« (Přiznává se tu mužům vědy možnosť a svobodné právo, hlásati jakékoliv bludy jako pravdu.)

13. Blud. »Methoda a principie, jimiž staří doktoři scholastičtí theologii vzdělávali, neshodují se ani v nejmenším s potřebami časů našich a s pokrokem věd.« (Tvrdí se tu, že theologie scholastická hlavně tím pobloudila, že přijímala nauky podávané zjevením jako pravdy zaručené.)

14. Blud. »Filosofie budiž vykládána beze všeho zření k nadpřirozenému zjevení.« (Popírá se tu, že obsahuje zjevení pravdu jistou, které nemůže odporovati žádná věda.)

§ 3. **Indifferentismus a latitudinarismus** (t. j. ony nauky, které tvrdí, že všechna možná náboženství jsou stejně dobrá a užitečná.)

15. Blud. »Každému člověku jest volno přijati a vyznávati to náboženství, které by, rozumem svým jsa veden, za pravé pokládal.« (Popírá se tu, že jest člověk za úsudky svého rozumu a za podmíněnou jimi volbu náboženství zodpovědným Bohu, nejvyššímu soudci.)

16. Blud. »Lidé mohou v kterémkoli náboženském vyznání cestu k věčnému spasení nalézti a věčné spásy dojíti.« (Popírá se, že církev Kristem založená samojediná jest prostřednicí spasení.)

17. Blud. »Alespoň jest se dobře nadíti věčné spásy všech těch, kdož se jinak nenalézají v pravé církvi Kristově.« (Tvrdí se, že vyznávání té neb oné víry má pro spásu věčnou význam toliko podřízený.)

18. Blud. »Protestantismus není nic jiného, leč jiná forma téhož pravého náboženství křesťanského, ve kteréž lze rovněž jako v církvi katolické Bohu se líbiti.« (Tvrdí se, že jest protestantismus se svými rozmanitými odstíny, se svými příkrými protivami a odpory vůči katolicismu právě tak dobrý jako tento.)

§ 4. Církví zavrženy a katolíkům proto zakázány jsou společnosti škodlivé systémy a jednoty socialismu a kommunismu, společnosti tajné, jmenovitě svobodné zednářství. Podobně i společnosti biblické, společnosti, které o to pracují, aby zdomácněl v životě osob duchovních duch liberalismu.

§ 5 **Bludy o církvi a jejích právech.** (Bludy tyto mají ponejvíce své kořeny v nauce, že přísluší státu jako původu a prameni veškerého práva, právo vesměs neobmezené.)

19. Blud. »Církev není pravá a dokonalá společnosť, nemá též svých vlastních a stálých práv božským zakladatelem jí propůjčených, nýbrž moci občanské přísluší stanoviti, která by byla práva církve, a meze, ve kterých by práva ta vykonávati měla « (Popírá se tu, že Kristus založil církev od státu neodvislou.)

20. Blud. »Církevní moc nesmí vykonávati své autority bez povolení a souhlasu vlády světské «

21. Blud. »Církev nemá moci dogmaticky rozhodnouti, že náboženství církve katolické jest jedině pravé náboženství.«

22. Blud. »Povinnosť, kterou jsou vázáni katoličtí učitelé a spisovatelé, obmezena jest toliko těmi články víry, které byly neklamným výrokem církve všem ku věření předloženy.« (Tvrdí se tu, že to, o čem církev jinou cestou rozhodla neb se vyjádřila, může býti od učenců prostě ignorováno)

23. Blud. Římští papežové a všeobecné církevní sněmy vyšinuli se z mezí své moci, urvali práva knížat a pobloudili též v rozhodování o věcech víry a mravů « (Tvrdí se, že věc prvnější se stala ve příčině nauk podstatných a zákonů všeobecných)

24. Blud. »Církev nemá práva při-

nucovati mocí, a nemá také žádné moci časné, ani přímé ani nepřímé.« (Upírá se tu církvi moc trestná, která přísluší ve státě i rodičům; církev by dle toho na př. nemohla ani chybujících duchovních sesaditi s jejich úřadů a příjmů. Tvrdí se tu, že církev nemůže nařídíti ničeho, co by věřící ve příčině užívání věcí časných zavazovalo ve svědomí.)

25. Blud. »Mimo právomoc spojenou s úřadem biskupským přidělena jest od světské vlády jiná časná moc buďto zřejmě nebo mlčky, která může proto od vlády světské, kdykoliv by se jí líbilo, býti od volána.« (Tvrdí se tu, že má biskup nikoliv od církve, ale od státu moc, rozhodovati ve příčině kázně, udílení obročí, svátosti manželství a pod.)

26. Blud. »Církev nemá vrozeného a zákonitého práva ku nabývání a držení.«

27. Blud. »Posvátní sluhové církve a římský papež mají býti vyloučeni od správy a državy věcí časných.«

28. Blud. »Biskupům nepřísluší právo bez povolení vlády ani listů papežských prohlašovati.«

29. Blud »Milosti udělené římským papežem mají býti považovány za neplatné, nebylo-li za ně prošeno prostřednictvím vlády.«

30. Blud. »Immunita církve a osob církevních měla svůj vznik v právu občanském« (Popírá se tu, že může církev na základě vlastních, Kristem udělených práv immunitu zavésti, na př. osvobození osob duchovních od služby vojenské.)

31. Blud. »Církevní soud pro časné záležitosti duchovních buď občanské buď trestní sluší naprosto zrušiti i beze svolení, ano přes všecken odpor sv. Stolice.« (Upírá se tu duchovním, co se stavu vojenskému připouští.)

32. Blud. »Beze všeho porušení přirozeného práva a slušnosti smí zrušena býti osobní immunita, pro kterou duchovní nepodléhají břemenu podstoupiti a konati povinnosti vojenské; ano zrušení toto vyžaduje občanský pokrok, zvláště v societě, jejížto vláda jest formou svou svobodněji zřízena.«

33. Blud. »Nepřináleží jedině k právomoci církevní z vlastního a přirozeného práva říditi učení věd theologických.« (Tvrdí se tu, že stát nebo i sami učenci měli původně vlastní právo říditi vyučování theologické.)

34. Blud. »Učení těch, kdož přirovnávají papeže římského knížeti volnému a působícímu na církev veškerou, jest učením, které obdrželo vrch ve středo-

věku.« (Popírá se tu, že jest papež mocí ustanovení božského vlastní řídící nejvyšší hlavou celé církve.)

35. Blud. »Nic nebrání, aby se přenesl nejvyšší pontifikát buď výrokem sněmu všeobecného, anebo součinem všech národův s římského biskupa a města na jiného biskupa a město.«

36. Blud. »Usnešení národního sněmu nepřipouští dalšího rozboru, a vláda občanská může věc k těmto koncům hnáti.« (Tato a následující věty vyvěrají z úsilovné snahy, vážnosť apoštolské Stolice, tento střed katolické jednoty, všemi možnými způsoby a směry co nejvíce seslabiti.)

37. Blud. »Mohou se zříditi národní církve na autoritě římského papeže nezávislé a od něho docela oddělené «

38 Blud. »K rozdělení církve na východní a západní přispěla libovůle papežů.«

§ 6. **Bludy o společnosti občanské samé o sobě a vzhledem k poměrům jejím k církvi.**

39. Blud. »Stát jakožto pramen a původ všech práv, má jakési právo žádnými hranicemi neobmezené.«

40. Blud. »Učení církve katolické se

protiví blahu a prospěchu lidské společnosti.«

41. Blud. »Občanské vládě, i kdyby ji vykonával panovník nevěrec, přísluší moc nepřímá a negativní ve věcech náboženských, a proto jí náleží nejen právo, které »exequatur« slove, ale i právo, které nazývají »appellatio ab abusu«. (Dle toho by na př. bylo bývalo Synedrium v plném právu, když dle svědectví Skutků apoštolských, 5, 28. řeklo apoštolům: »Přísně přikázali jsme vám, abyste neučili v tom jménu «)

42. Blud. »Jsou-li obě mocnosti na sporu, předchází právo občanské.« (Kdyby dle tohoto bludu tedy na př. stát všeobecně a naprosto zakázal obcovati v neděli mši svaté, byli by tito ve svém svědomí zavázáni státu uposlechnouti.)

43. Blud. Světská vláda má moc slavné smlouvy (vůbec konkordáty zvané) o vykonávání práv k immunitě církevní hledících s apoštolskou Stolicí ujednané bez souhlasu jejího, ano přes všechen odpor zrušiti, vyhlásiti a učiniti je neplatnými.«

44. Blud. »Světská vláda smí se míchati do věcí, které směřují k náboženství, mravům a k vládě církevní. Smí tedy souditi o návodech, které vydávají pastýřové

církve mocí svého úřadu ku správě svědomí, ba smí i rozhodovati o přisluhování svatými svátostmi a o potřebné k nim přípravě.«

45. Blud. »Všecka správa veřejných škol, v nichž mládež některého křesťanského státu se vyučuje, vyjímaje toliko v jisté příčině biskupské semináře, může a musí se přiřknouti autoritě občanské, a sice tak přiřknouti, že žádné jiné autoritě, ať si ona jakákoliv, nepřiznává se právo, míchati se do školní kázně, do řízení studií, do udílení stupňů akademických a potvrzování učitelů.« (Předpokládá se tu, že se má člověk vychovávati toliko pro stát. Str. 429.)

46. Blud. »I v seminářích duchovenských jest methoda, kterou se říditi přijde ve studiích, podrobena autoritě civilní.«

47. Blud. »Nejlepší zřízení občanské society vyžaduje, aby školy národní, přístupné všem dětem kterékoliv třídy lidu, a vůbec veřejné ústavy, které jsou určeny pro vědecké a přísnější nauky a pro vychování mládeže, vyjmuty byly ode vší autority, moci řídící a vlivu církve, a plně odevzdány do vůle občanské a politické autority podle libosti vladařů a podle míry běžných náhledů.«

48. Blud. »Mužové katolíci mohou

schváliti vyučování mládeže od víry katolické a církevní moci oddělené, a které má za předmět buď známosť věcí přírodnických. anebo účely sociálního života buď již výlučně, anebo aspoň v popředí.«

49. Blud. »Občanská autorita smí zameziti svobodné a vespolné obcování přednostů církevních a lidu věřícího s římským papežem.«

50. Blud. »Světská autorita má sama o sobě právo navrhnouti biskupy a na ně doléhati, aby nastoupili správu svých diecézí, dříve než byli přijali od sv. Stolice kanonické ustanovení a listy apoštolské.«

51. Blud. »Vláda světská má dokonce právo složiti biskupy s úřadu pastýřského, aniž jest vázána poslušností k římskému papeži v těch věcech, které se zřízení a ustanovení biskupů týkají.«

52 Blud. »Vláda může po právu svém změniti předpisy církve o stáří potřebném ku skládání řeholních slibů jak u mužských tak u ženských, a všem řeholním společnostem rozkázati, aby bez jejího svolení nikoho nepřipouštěli ku složení slavných slibů.«

53. Blud. »Jest potřebí, aby byly zrušeny zákony čelící k ochraně řádů nábo-, ženských, jejich práv a povinností; ba vláda občanská smí býti nápomocna všem

kdož se chtějí přijatého života řeholního zbaviti a své sliby slavné zrušiti; touž měrou smí řehole i chrámy kollegiátní, obročí jednoduchá, byť i příslušela právu patronátnímu, docela zrušiti, a jejich statky a příjmy ve správu moci občanské a v jej vůli vydati a v tom chrániti.«

54. Blud. »Králové a knížata jsou netoliko vyjmuti z právomoci církve, nýbrž stojí při rozhodování o otázkách právomoci výše než církev.«

55. Blud. »Sluší cirkev od státu, stát od církve odloučiti.« (Tvrdí se tu, že o takové odloučení v určitých poměrech jako o menší zlo nejen sluší usilovati, ale že jest stát zásadně a podle práva neodvislým od ústavu spásy zřízeného Bohem.)

§ 7. Bludy proti mravouce přirozené a křesťanské.

56. Blud. »Zákony mravní nepotřebují sankce boží, a docela není potřebí, aby zákony lidské byly uvedeny ve shodu s právem přirozeným, anebo aby svou závaznosť obdržely od Boha.«

57. Blud. »Filosofie a mravouka, jakož i zákony občanské mohou a mají se různiti od autority božské a církevní.«

58. Blud. »Nelze přijmouti sil jiných,

kromě těch, které jsou ve hmotě, a veškera mravní kázeň má se zakládati ve hromadění a množení bohatství jakýmkoli způsobem a v hovění rozkošem.«

59. Blud. »Právo se zakládá ve hmotném skutku, a lidské povinnosti jakéhokoli druhu nejsou než prázdným slovem, a všecky skutky lidské mají moc práva.«

60. Blud. »Autorita není nic jiného, než souhrn počtu a hmotné síly.«

61. Blud »Nespravedlnost zdařeného činu není v ničem na újmu práva.«

62. Blud. »Má se prohlásiti a zachovávati princip, jenž slove »de non interventu« — nezakročování.«

63. Blud. »Jest dovoleno odpírati zákonitým knížatům poslušnosť nebo zdvihnouti dokonce proti nim odboj.«

64. Blud. »Ani porušení i té nejsvětější přísahy, ani skutek jakkoli nešlechetný a ohavný i zákonu věčnému odporný, nemá se zamítati, ale jest naprosto dovolen a nejvyšší chvály hoden, stal-li se z lásky k vlasti.«

§ 8. Bludy o křesťanském manželství.

65. Blud. »Žádným způsobem nelze připustiti, že Kristus povýšil sňatek manželský na důstojnosť svátosti.«

66. Blud. »Svátosť stavu manželského není leč něco ku smlouvě přistouplého, od ní dělitelného, a svátosť se zakládá pouze a jedině v požehnání sňatku.«

67. Blud. »Podle práva přirozeného není svazek manželský nerozlučný, a proto může býti rozvod v pravém smyslu občanskou autoritou stanoven.«

68. Blud. »Církev nemá moci stanoviti překážky manželství, nýbrž přísluší moc tato autoritě občanské, kterou se i stávající překážky mají odstraniti.«

69. Blud. »Církev jala se teprv v pozdějších stoletích zaváděti překážky manželství ne ze svého práva, ale uživši práva půjčeného jí mocí občanskou.«

70. Blud. »Ustanovení sněmu Tridentského, která stihají trestem klatby každého, kdo by se osmělil upírati církvi právo, stanoviti překážky, buď nejsou dogmatická anebo mají o té půjčené moci rozuměna býti.«

71. Blud. »Tridentinská forma sňatku (srov. str. 448.) nezavazuje pod trestem neplatnosti, kdekoliv zákon občanský jinou formu předpisuje, a chce, aby manželství platilo, zachová-li se tato forma.«

72 Blud. »Bonifác VIII. první tvrdil, že slib čistoty při ordinaci učiněný činí sňatek manželský neplatným.«

73. Blud. »Mocí smlouvy pouze občanské může býti mezi křesťany pravé manželství a křivo jest, že buď manželská smlouva vezdy jest svátostí, anebo že jest smlouva neplatnou, vyloučí-li se svátosť.«

74. Blud »Záležitosti manželské a zasnoubení náležejí svou podstatou před soud občanský.«

NB. Sem lze připočísti dva jiné bludy: o zrušení bezženství duchovních, a že by stav manželský přednosť měl před stavem panickým.

§ 9. Bludy o světském panství římského papeže.†)

75. Blud. »O tom, zdali by bylo panství světské s vládou duchovní spojitelno,

---

*) Bludy tyto vztahují se k panství, kterého nabyla sv Stolice cestou práva během jednotlivých století. Není těžko usouditi, že jest takové neodvislé postavení nejvyšší hlavy církve zřízením pro církev na nejvýše výhodným. Neodvislý od každé moci světské, vládne papež možností, obcovati svobodně se všemi národy a vystříhati se všech vlivů cizorodých; jest takto zbaven podezření, že se snaž svým jednáním zavděčiti panovníku světskému. Lidé dbají velmi mnoho na zevnějšek. Z té příčiny může papež jen v tom případě se zdarem hájiti zájmů věcí duchovních, může-li zároveň vystoupiti jako kníže světské. K tomu přistupuje ještě hotovosť prostředků, kterých má potřebí ve správě tak ohromně rozsáhlé církve

jest spor mezi dítkami církve křesťansko-katolické.«

76 Blud. »Zrušení světského panství, které má sv. Stolice, přispělo by co nejvíce k svobodě a ku blahu církve.«

§ 10. Bludy související s moderním liberalismem.

77. Blud. »V našem věku není více prospěšno, aby bylo katolické náboženství považováno za jediné náboženství státní s vyloučením kterýchkoli jiných vyznání.« (Tvrdí se tu, že má každý blud zásadně vždycky a všude tytéž právní nároky jako pravda.)

78 Blud. »Chvalitebně jest tedy v některých krajinách jména katolického postaráno zákonem, aby lidem tam přistěhovalým bylo volno, vykonávati veřejně své náboženství.« (Tvrdí se tu, že každému náboženskému vyznání bez rozdílu, ať to mohamedánství nebo mormonství nebo sebe horší přemrštěnosť, musí se dostati zákonité ochrany.)

79. Blud. »Jest nepravdou, že občanská svoboda jednohokaždého vyznání, a přidělená všem plná moc, jakékoliv domněnky a náhledy veřejně a zjevně pronášeti, ku porušení mravů a duší a k roz-

šíření moru náboženské lhostejnosti lehčeji přivádí.« (Tvrdí se tu, že lhostejnosť náboženská a nemravnosť nikterak nejsou podporovány neobmezenou svobodou náboženskou ani naprostou svobodou slova a tisku.)

80 Blud. »Římský papež může a má se smířiti a shodnouti s pokrokem, s liberalismem a novověkou civilisací.« (Tvrdí se tu,*) že církev katolická musí přijati všechno, co vydávají nyní nevěrci za pokrok, svobodu a vzdělanosť, na př. že se kře-

---

*) Určitěji vyjádřil se o této věci papež Pius IX. v allokuci ze dne 1. března 1861. Vyjímáme z ní alespoň tato slova: »Kdežto jest moderní vzdělanosť příznivou každému vyznání nekatolickému, bouří a zuří proti řeholím, proti katolickým školám, a tak mnohým duchovním, zastávajícím i důstojnosti nejvyšší, z nichž mnozí žijí v nejistém vyhnanství nebo strádají bolestně v žalářích . . . Mezi tím, co tato vzdělanosť podporuje osoby a ústavy nekatolické, olupuje katolickou církev o její majetek spravedlivě nabytý . . . Dopřávajíc všem řečem a spisům namířeným proti církvi a jejím přívržencům, naprosté a plné svobody, stíhá nejpřísnějšími tresty spisovatele spisů dobrých, jakmile myslí, že překročili nějakým způsobem meze umírněnosti. . Vraťte věcem jejich pravá jména, a tato sv. Stolice uváže se vždycky stejnou. Ode dávna byla zajisté štítem pravé vzdělanosti, a památky dějepisné zvěstují jazykem výmluvným, že z této sv Stolice vycházela ve všech dobách pravá a ryzí humanita, kázeň a moudrosť i do nejzazších a nejsurovějších končin světa. Poněvdž se však skrývá pod názvem

sťanství přežilo, že všechna náboženství jsou stejnč dobrá, že se má mládež vychovávati bez křesťanství a pod. . .)

U. I. O G. D.

---

vzdělanosti docela jiný, a to ku seslabení a vyhlazení církve Kristovy směřující systém, nemůže se tato Stolice ani římský papež nikdy spojiti s kulturou druhu tohoto.«

OBSAH.

Strana

Na dorozuměnou V
Časové otázky, na které podává knížka tato odpovědi IX

Část prvá.

Náboženské vzdělání.

Úvodní pokyny o podstatě a významu náboženství 1
I. Rozjímej často o pravdě . 9
Bůh, prapůvod všech věcí 11
Kristus, náš Vykupitel 26
Duch sv, třetí Osoba v Božství . 49
Církev Kristova 52
Co bude po smrti 63
Slib věrnosti 69
II. Varuj se zlého 70
Zlo mravní 72
Přestoupení zákona mravního . . . 76
Hřích ve svých konečných důsledcích 88
Vzbuzení důvěry 92
III. Čiň dobré 93
§ 1. Láska k pořádku 94
§ 2. Modlitba 95

Strana

§ 3. Zásady křesťanské dokonalosti 107
1. Jak se má člověk chovati k Bohu 108
2 Jak se má člověk chovati k bližnímu 117
3. Jak se má člověk chovati k sobě samému 128
Úplné odevzdání se Bohu (»*Suscipe*« sv. Ignáce) 149

Část druhá.

Náboženské úkony a cvičení.

I. Obvyklé modlitby a nejpotřebnější naučení 150
Anděl Páně 150
Sv. Růženec 151
Před jídlem a po jídle 153
Ctnosti 153
Ctnosť božské lásky 155
Sedm darů Ducha sv. 156
Dvanáctero ovoce Ducha sv. . 157
Vzývání Ducha sv. 157
Kající žalm Miserere 158
Desatero božích přikázání 161
Patero přikázání církevních . . . 161
Sedm věcí nevyhnutelně potřebných 163

Strana
Osmero blahoslavenství 163
Apoštolské vyznání víry 164
Vzbuzení víry, naděje, lásky, dobrého úmyslu 164
Chvalozpěv sv. Ambrože (Te Deum) 165
Zasvěcení se nejsv. Srdci Ježísovu 168
Otčenáš a Pozdravení andělské . 169
Modlitba za všeobecné potřeby . 169
Krátké modlitby odpustkové . . 171
K požehnání s nejsv. Svátostí . . 173
Magnificat 174
II. Pobožnost ranní 175
Anděle boží 176
Zdrávas Královno (*Salve Regina*) 176
Modlitba o zachování čistoty srdce 177
Obnova křesťanského smýšlení 178
Modlitba za šťastnou hodinku smrti 181
III. Modlitby večerní 181
Návod ku zpytování svědomí . . 182
IV. Pravidla života 186
V. Rozličné modlitby mešní . 197
První: Poučení o nejsv. oběti . 197
Druhá: Česká mše 205
Třetí: Církevní modlitby při nejsv. oběti 212
Čtvrtá: Mše sv. jako oběť smír-

Strana

ná, prosebná,oběť klanění se a oběť děkoslovná . . . 239
1. Oběť smírná 239
2. Oběť prosebná 242
3. Oběť klanění se . . . 245
Modlitba za křesťanské ctnosti 247
4. Oběť děkoslovná 249
Žalm 109 251
Pátá: Rozjímání o životě Pána Ježíše 253
Šestá: Úvaha o vykoupení . . 256
Modlitba sv. Františka Xaverského 259
Sedmá: Úvaha o přehořkém umučení Páně 259
Duchovní sv. přijímání . . . 274
Vzdechy sv. Augustina . . . 275
Modlitba k bolestné Matce boží 276
Osmá: K uctění božského Srdce Pána Ježíše a neposkvrněného Srdce Panny Marie 276
Devátá: (str. 57. až 172.) . . . 279
Desátá: Za zemřelé 279
VI. Modlitby ke sv. zpovědi. 281
1. Příprava ke sv. zpovědi 285
Žalm »De profundis« (Z hlubokosti) 289
2. Po sv. zpovědi 297

Strana
Díkůčinění 299
Modlitba za milosť vytrvalosti . . 300
Litanie k nejsv. Jménu Ježíš . . 301
VII. Modlitby k sv. přijímání . . 303
1. Nábožná cvičení před sv. přijímáním 303
2. Modlitby po sv. přijímání 315
Modlitba: »Duše Kristova, posvěť mne« 316
Modlitba sv Tomáše Aquinského 317
Vzývání božského Srdce Pána Ježíše 318
Povzdechy k božskému Srdci . . 320
Věnování sebe Pánu Ježíši . . . 320
Modlitba na získání odpustků . . 322
Modlitba před obrazem Ukřižovaného (odp.) 323
VIII. Pobožnosti rozličné 324
1. Okamžik vážnéko přemýšlení 324
2. Myšlénky k úvahám 329
O určení člověka 329
O odchýlení se od našeho cíle . 340
O následovaní Ježíše Krista . . . 346
O odměně na věčnosti 357
Můj úděl na světě 361
3. Pobožnosť k božskému Srdci Pána Ježíše 362
Usmiřující modlitba k božskému

Strana
Srdci Pána Ježíše 367
Nábožné povzdechy k nejsv. Srdci 369
4. Pobožnosť křížové cesty . 369
5. Pobožnosť k Matce Boží . . 376
Zdrávas Maria 378
Litanie Loretánská 380
Pod ochranu Tvou se utíkáme . . 382
Memorare (Pomni, ó přelaskavá Panno Maria) 383
Modlitba k čistému srdci Panny Marie 383
Sedmero bolestí Panny Marie . . 384
6. Uctívání Svatých 387
Litanie ke všem Svatým 389
IX. Prosby za přímluvu obzvláštních svatých ochráncův 397
1. K sv. Josefu 397
2. K sv. patronu křestnímu 399
3. K andělu Strážnému a sv. Michaelovi 400
4. Ke zvláštním patronům mého stavu 402
5. K sv. Aloisiovi 402
K sv. Cyrillu a Methoději a k bl. Petru Kanisiovi 403
X. Modlitby pro zvláštní příležitosti a poměry 406
1. Modlitba prosebná 406

Strana

2. Modlitba za smýšlení v duchu Ježíše Krista 408
3. Při volbě stavu 410
4. V nesnázích a utrpení 414
5. V nemoci 420
6. Modlitby těžce nemocného . . . 424

XI. Křesťanské přímluvy za jiné 426

1. Za sv. církev a za papeže 426
2. Za sjednocenosť ve víře 427
3. Za dítky 429
4. Za rodiče 432
5. Za světskou vrchnosť 432
6. Za vlasť 433
7. Za ty, kteří se modlitbám našim zvláště odporučili, nebo jich potřebni jsou 434
8. U nemocných a umírajících . . . 435
9. Za zemřelé 438

XII. Život s církví 441

Pokyny o užívání některých prostředků milosti 441

1. Sv. svátosti 441
2. Odpustky 450
3. Církevní žehnání (svátostniny) a obřady 452
4. Uctívání obrazů a ostatků svatých 458
5. Rok církevní 459

Tabulka pohyblivých svátků . . . 463

Dodatek 464

Strana

Písně ke mši sv. 464
1. Bože, před Tvou velebností . . . 464
2. Pozdvihni se, duše, z prachu . 464
3. Ejhle, oltář Hospodinův září 467
Nešporní pobožnosť o nedělích a svátcích 471
Sbírka nejčelnějších bludů naší doby 486
O pantheismu a naturalismu . . 486
O racionalismu 488
O indifferentismu 490
Bludy o církvi a jejích právech . 491
Bludy o společnosti občanské samé o sobě a vzhledem k poměrům jejím k církvi 495
Bludy proti mravouce přirozené a křesťanské 499
Bludy o křesťanském manželství 500
Bludy o světském panství římského papeže 502
Bludy související s moderním liberalismem 503